

INFORMATIEF DOCUMENT BIJ HET BESLUIT VAN 23 MAART 2014 VAN DE VLAAMSE REGERING
TOT AANWIJZING MET TOEPASSING VAN DE HABITATRICHTLIJN VAN DE SPECIALE
BESCHERMINGSZONE 'BE2400011 VALLEIEN VAN DE DIJLE, LAAN EN IJSE MET AANGRENZENDE
BOS- EN MOERASGEBIEDEN' EN TOT DEFINITIEVE VASTSTELLING VOOR DIE ZONE EN VOOR DE
MET TOEPASSING VAN DE VOGELRICHTLIJN AANGEWEEZEN SPECIALE BESCHERMINGSZONE
'BE2422315 DE DIJLEVALLEI' VAN DE BIJBEHORENDE INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN EN
PRIORITEITEN

Ter informatie voor de lezer en gebruiker van dit rapport

Dit rapport is het rapport, opgemaakt door het Agentschap voor Natuur en Bos, dat de onderbouwing bevat van en de basis vormde voor de eerste principiële beslissing van de Vlaamse regering over de specifieke instandhoudingsdoelstellingen.

Na deze eerste principiële goedkeuring en na afwerking van alle rapporten werd een optimalisatie-oefening gehouden op Vlaamse schaal (kalibratie-oefening). Naar aanleiding hiervan werden de instandhoudingsdoelen en prioritaire inspanningen voor alle rapporten geoptimaliseerd. De instandhoudingsdoelen en prioritaire inspanningen in hoofdstuk 8 van dit rapport zijn dus niet meer van toepassing. Ook de in voorgaande hoofdstukken opgenomen onderbouwing van de instandhoudingsdoelen en prioritaire inspanningen is hierdoor niet meer actueel ten opzichte van de definitief goedgekeurde instandhoudingsdoelen en prioritaire inspanningen.

We wijzen er dan ook op dat dit rapport aanzien moet worden als informatief document. De definitieve goedkeuring van de instandhoudingsdoelen en prioritaire inspanningen gebeurde op 23 maart 2014. Enkel dit besluit van de Vlaamse regering tot definitieve goedkeuring van de instandhoudingsdoelstellingen d.d. 23 maart 2014 heeft juridische kracht.

De definitief goedgekeurde instandhoudingsdoelen en prioritaire inspanningen zijn raadpleegbaar op de website www.natura2000.vlaanderen.be.

RAPPORT 28

Instandhoudingsdoelstellingen voor speciale beschermingszones

BE2400011 Valleien van de Dijle, Laan en IJse met
aangrenzende bos- en moerasgebieden

BE2422315 De Dijlevallei

Documentinformatie	Definitief rapport
Datum	14 februari 2011
Controle ANB	AGENTSCHAP VOOR NATUUR EN BOS
Documentnummer	03 13 02 02 110214

INFORMATIEF DOCUMENT

Technische fiche

De technische fiche bevat de Europees te beschermen habitats en soorten, waarvoor in dit rapport instandhoudingsdoelstellingen worden opgesteld. Dit zijn de habitats en soorten die besproken worden in hoofdstuk 8 van dit rapport en die vallen onder minimum één van onderstaande voorwaarden:

- De habitat of soort werd aangemeld bij de voordracht van het gebied als Speciale Beschermingszone
- De habitat of soort komt voor in het gebied, ongeacht of het werd aangemeld
- De habitat of soort werd door de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen aan het gebied gekoppeld

In uitzonderlijke gevallen kan voor een habitat of soort die aan minimum één van deze voorwaarden voldoet toch beslist worden geen instandhoudingsdoelstellingen op te maken. Deze wordt niet in de technische fiche opgenomen. In voorkomend geval wordt dit in het rapport gemotiveerd.

SBZ-H	BE2400011 Valleien van de Dijle, Laan en IJse met aangrenzende bos- en moerasgebieden
SBZ-V	BE2422315 De Dijlevallei
Provincie	Vlaams-Brabant
Gemeenten	Bertem, Bierbeek, Herent, Huldenberg, Kortenberg, Leuven, Oud-Heverlee, Overijse, Tervuren
Habitattypes Bijlage I	<p>3150 Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type Magnopotamion of Hydrocharition</p> <p>4030 Droge Europese heide</p> <p>6230 Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)</p> <p>6430 Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones</p> <p>6510 Laaggelegen schraal hooiland (<i>Alopecurus pratensis</i>, <i>Sanguisorba officinalis</i>)</p> <p>7140 Overgangs- en trilveen</p> <p>7220 Kalktufbronnen met tufsteenformatie (<i>Cratoneurion</i>)</p> <p>9120 Atlantische zuurminnende beukenbossen met <i>Ilex</i> en soms ook <i>Taxus</i> in de ondergroei (<i>Quercion robori-petraeae</i> of <i>Ilici-Fagenion</i>)</p> <p>9130 Beukenbossen van het type <i>Asperulo-Fagetum</i></p> <p>9160 Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukbossen behorend tot het <i>Carpinion-betuli</i></p> <p>91E0* Alluviale bossen met <i>Alnus glutinosa</i> en <i>Fraxinus excelsior</i> (<i>Alno-Padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>) * Europees prioritair habitatype</p>
Soorten Bijlage II	<p>Bittervoorn - <i>Rhodeus sericeus amarus</i></p> <p>Europese bever - <i>Castor fiber</i></p> <p>Kamsalamander - <i>Triturus cristatus</i></p> <p>Zeggekorfslak - <i>Vertigo moulinsiana</i></p> <p>Vliegend hert - <i>Lucanus cervus</i></p> <p>Rivierdonderpad - <i>Cottus gobio</i></p>
Soorten Bijlage III	<p>Bosvleermuis - <i>Nyctalus leisleri</i></p> <p>Europese bever - <i>Castor fiber</i></p> <p>Franjestaart - <i>Myotis nattereri</i></p> <p>Brandt's vleermuis/gewone baardvleermuis - <i>Myotis brandtii</i>/<i>Myotis mystacinus</i></p> <p>Gewone grootoorvleermuis/Grijze grootoorvleermuis - <i>Plecotus auritus/austriacus</i></p> <p>Laatvlieger - <i>Eptesicus serotinus</i></p> <p>Ruige dwergvleermuis / Gewone dwergvleermuis / Kleine dwergvleermuis - <i>Pipistrellus species</i></p> <p>Vroedmeesterpad - <i>Alytes obstetricans</i></p> <p>Watervleermuis - <i>Myotis daubentonii</i></p> <p>Rosse vleermuis - <i>Nyctalus noctula</i></p>
Soorten Bijlage IV	<p>Zwarte specht - <i>Dryocopus martius</i></p> <p>Middelste bonte specht - <i>Dendrocopus medius</i></p> <p>Ijsvogel - <i>Alcedo atthis</i></p> <p>Blauwborst - <i>Luscinia svecica</i></p> <p>Wespendief - <i>Pernis apivorus</i></p> <p>Grote zilverreiger - <i>Egretta alba</i></p> <p>Kleine zwaan - <i>Cygnus bewickii</i></p> <p>Woudaap - <i>Ixobrychus minutus</i></p> <p>Roerdomp - <i>Botaurus stellaris</i></p> <p>Porseleinhoen - <i>Porzana porzana</i></p>

Essentie van rapport

Om de biodiversiteit in de toekomst de noodzakelijke kansen te geven, is op grond van de Vogel- en Habitatrichtlijn een netwerk van Europees beschermde gebieden aangeduid: het Natura 2000-netwerk. In Vlaanderen zijn 62 Natura 2000-gebieden aangeduid, ook speciale beschermingszones (SBZ's) genoemd. Deze gebieden zijn belangrijk om kansen te geven aan soorten en habitats die overal in Europa bedreigd en/of kwetsbaar of zeldzaam zijn. België heeft de verplichting om voor elk Natura 2000-gebied instandhoudingsmaatregelen te nemen om een gunstige staat van instandhouding te bereiken voor de Europees te beschermen habitats en soorten. Er is gekozen om het kader daarvoor, met name instandhoudingsdoelstellingen op te maken in overleg met de belangengroepen. Hierin worden uitspraken gedaan over de na te streven oppervlakte en kwaliteit van habitats en (leefgebieden van) populaties van soorten. Bijvoorbeeld welke oppervlakte heidehabitat en hoeveel broedparen Roerdomp worden nagestreefd binnen een bepaald natura-2000 gebied. Op basis van de instandhoudingsdoelstellingen per SBZ moeten in de toekomst de nodige instandhoudingsmaatregelen genomen worden.

Over welk gebied gaat het hier?

Het habitatrichtlijngebied (SBZ-H) "Valleien van de Dijle, Laan en IJse met aangrenzende bos- en moerasgebieden" overlapt deels met het vogelrichtlijngebied (SBZ-V) "De Dijlevallei". Samen omvatten ze 4068 ha in de provincie Vlaams-Brabant ten zuiden van Leuven. De 17 deelgebieden liggen verspreid over de gemeenten Leuven, Oud-Heverlee, Huldenberg, Bierbeek, Overijse, Bertem, Tervuren, Kortenberg en Herent. Dit rapport stelt de doelen voor de SBZ-H en de SBZ-V samen.

De Dijlevallei ten zuiden van Leuven is een brede, diep ingesneden vallei met een natuurlijk meanderende rivier die regelmatig overstroomt. Dit zorgt voor een brede waaier van biotopen die gebonden zijn aan de afwisseling van hogere oeverwallen, lage komgronden en overgangen naar de hogere leemplateaus. Op deze plateaus en valleiflanken liggen meerdere oude loofbossen met zeer hoge flora- en faunawaarden. Ook binnen de kleinere valleien van IJse en Laan komen veel waardevolle biotopen voor met overgangen naar droge loofbossen op de plateaus. Op fig 3.2 (p. 22) worden de verschillende deelgebieden gesitueerd.

Wie is actief in het gebied?

Meer dan 85 % van de hele SBZ heeft op ruimtelijke uitvoeringsplannen de bestemming 'natuur'. Daarnaast komen ook de bestemmingen 'landbouw' (6%) en 'wonen' (1.8 %) voor.

De Dijlevallei ten zuiden van Leuven fungeert als een natuurlijk overstromingsgebied om de stad en de universiteitscampus te vrijwaren van overstromingen. De VMM is de belangrijkste waterloopbeheerder in de Dijlevallei en is verantwoordelijk voor het waterbeheer en de infrastructuur, bestaande uit een aantal stuwen en een zandvang ter hoogte van Egenhovenbos.

Belangrijke oppervlakten (ruim 60 % van de hele SBZ) zijn in beheer van Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) of natuurverenigingen. 2/3 van de bossen zijn eigendom van het ANB.

Landbouw is ook actief in natuurgebied. In totaal is er 563 hectare landbouw geregistreerd door 109 bedrijven. Deze gebruikspcelen bevinden zich vooral in de vallei van de Dijle en van de zijrivier de Laan.

Er is een zestal waterwinningen van de Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening (VMW) in de SBZ.

Heel het gebied oefent een grote aantrekkingskracht uit op recreanten en de recreatieve vraag naar aantrekkelijke, goed toegankelijke natuurgebieden neemt steeds toe, voornamelijk binnen openbare bossen en natuurreservaten.

Voor welke Europese natuur is dit gebied belangrijk?

Het gebied is van belang voor 12 Europese habitattypes en 30 Europese soorten. In het rapport wordt specifiek ingegaan op elk van deze habitats en soorten. Voor elk van deze habitats en soorten worden doelstellingen geformuleerd. Hierbij zijn de volgende algemene principes gehanteerd:

- Instandhoudingsdoelstellingen worden in eerste instantie gerealiseerd door

kwaliteitsverbetering. Effectieve uitbreiding en/of omvorming, waarbij Europese natuurtypen worden gerealiseerd op plaatsen die momenteel geen of nauwelijks natuurwaarden kennen, worden toegepast indien de doelen niet bereikt kunnen worden door kwaliteitsverbetering;

- Versterking van natuurwaarden vindt in eerste instantie plaats aansluitend aan bestaande kernen met natuurwaarden en op de geëigende locatie met potenties. Hierdoor wordt op de meest efficiënte manier een bepaald minimumareaal bereikt en het natuurbeheer het meest kostenefficiënt georganiseerd;
- Het realiseren van de doelen voor de Europees te beschermen habitats en soorten wordt zoveel als mogelijk ruimtelijk gecombineerd en gerealiseerd op locaties waarbij er het kleinste ruimtebeslag nodig is (= principe van zuinig ruimtegebruik en optimale ruimtelijke allocatie);
- Er wordt actief gezocht naar samenwerking met alle partners voor het realiseren van de doelen;

De habitats en soorten binnen de 'Valleien van de Dijle, Laan en IJse met aangrenzende bos- en moerasgebieden' kunnen worden gegroepeerd in volgende natuurclusters: (a) loofbossen, (b) graslanden en ruigtes, (c) moerassen en open water en (d) heide. Voor elk van deze natuurclusters wordt kort het natuurbelang geschetst. Tevens wordt ingegaan op de aandachtspunten (knelpunten) en de belangrijkste doelen.

Loofbossen

Ongeveer 3.300 ha van de SBZ bestaat uit bos, voornamelijk op de hoger gelegen plateaus. Het boscomplex Heverleebos-Meerdaalwoud vormt met ongeveer 2.000 ha een bijzonder waardevolle oude boskern van de drogere bostypen en zijn typische fauna. De belangrijkste boshabitats zijn zure beukenbossen¹ en eiken-haagbeukenbossen². Delen hiervan behoren tot de best ontwikkelde en meest uitgestrekte voorbeelden van hun type in heel Vlaanderen. In heel wat zones van het bos is de structuur echter onvoldoende ontwikkeld is en dient het aandeel dood hout te vermeerderen. Een ander knelpunt is het hoge aandeel exoten in het bos en naalddhoutaanplanten, die geen natuurlijk boshabitat zijn.

In alle bossen wordt gestreefd naar een toename in de vegetatiestructuur, het aandeel oude bomen en dood hout in het bos en gunste van diverse vleermuizen en vogels zoals zwarte specht, wespandief en middelste bonte specht. De belangrijkste doelstelling voor Heverleebos-Meerdaalwoud is het terugdringen van het aandeel naalddhout en exoten. Door omvorming van naalddhoutaanplanten en bossen met uitheems loofhout (vnl. Am eik) kan de oppervlakte bos van het type 9120 sterk uitgebreid worden (>100 ha).

In het meest kansrijke deel van Meerdaalwoud is het herstel van de typische voorjaarsflora van het eiken-haagbeukenbos een belangrijke doelstelling. Dit gebeurt onder meer door het terugdringen de dominantie van Beuk ten voordele van andere inheemse boomsoorten. Gezien het grote belang van dit boscomplex voor fauna streeft men eveneens naar herstel van structuurrijke overgangen van het bos naar open gebieden en naar behoud en verbetering van de ecologische verbinding tussen Heverleebos en Meerdaalwoud enerzijds, en tussen de Dijlevallei en Meerdaalwoud anderzijds.

De overige loofbossen zijn meer beperkt van omvang en liggen verspreid in een intensief cultuurlandschap. Ook hier vindt men goed zure beukenbossen, eiken-haagbeukenbossen en beukenbossen met Wilde hyacint³. Dit laatste habitat komt hier voor op de uiterste oostrand van zijn verspreidingsgebied, op een beperkte oppervlakte van 42 ha in Hogenbos en Moorselbos. De meeste knelpunten van deze kleinere bossen zijn vergelijkbaar met Heverleebos-Meerdaalwoud. Een belangrijk bijkomend knelpunt zijn de versnippering en verbraming van de vegetatie door voedselaanrijking van de randzones. Voor deze loofbossen zijn het verhogen van de structuur en het aandeel dood hout, het terugdringen van exoten en omvorming van naalddhout eveneens belangrijke doelstellingen. Voor een duurzaam behoud van de voor het habitat typische faunasoorten en goed ontwikkelde boshabitats is het bufferen en het onderling verbinden van bossen een belangrijke

---

¹ Het betreft habitat 9120- Atlantische zuurminnende beukenbossen met *Ilex* en soms ook *Taxus* in de ondergroei (*Quercion robori-petraeae* of *Illici-Fagenion*)

² Het betreft habitat 9160- Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukbossen behorend tot het *Carpinion-betuli*

³ Het betreft habitat 9130 - Beukenbossen van het type *Asperulo-Fagetum*

doelstelling. Daarom streeft men binnen habitatrictlijngebied naar een effectieve bosuitbreiding met 9-11 ha zure beukenbossen en 4-6 ha eiken-haagbeukenbos. Voor beukenbossen met Wilde hyacint streeft men naar een toename met maximaal 28 ha, voornamelijk via omvorming van bestaande bossen.

Wat betreft de valleibossen⁴ is het gebied zeer belangrijk voor bronbossen en beekbegeleidende Vogelkers-Essenbos. Bijzonder zijn de bronbossen die zeer plaatselijk voorkomen bij bronnen en zijn ingebed in grotere loofbossen. Het knelpunt voor deze bronbossen is de aanrijking van het grondwater met nutriënten van de aangrenzende gronden in het infiltratiegebied. De doelstellingen voor bronbossen omvat behoud of waar nodig herstel van een gunstige grondwaterkwaliteit door afstemming van het landgebruik in de aangrenzende infiltratiegebieden, zoals bij het Rodebos.

In de rivier valleien bestaat het grootste deel van de natuurlijke bossen uit Vogelkers-Essenbos, met een typische ondergroei van voorjaarsbloeiers en moerasplanten. Een groot deel hiervan is zwak ontwikkeld met name als ondergroei van populierenaanplanten. Een ander knelpunt is de verstoorde waterhuishouding: een aantal valleibossen is verdroogd, op andere plaatsen gaat het habitat achteruit door kunstmatig opstuwten van oppervlaktewater bij overstromingen zoals in Egenhovenbos. Om deze knelpunten op te lossen wordt gestreefd naar een toename van Vogelkers-Essenbos met circa 73 ha en van het mesotroof broekbos met maximaal 10 ha door omvorming van populierenaanplantingen en verruigd bos. Daarnaast dient men het natuurlijk overstromingsregime van de Dijlevallei te herstellen waarbij het natuurlijk overstromingsgebied maximaal benut wordt. Op die manier vermijdt men langdurige overstromingen in grondwaterafhankelijke gebieden zoals Egenhovenbos. Een verdere verbetering van de grondwater- en oppervlaktewaterkwaliteit is noodzakelijk om de verruiging van de ondergroei op te lossen.

De beoogde kwaliteitsverbetering van de bossen en herstel van beter gebufferde en verbonden boskernen biedt tegelijk ook duurzame overlevingskansen aan de Europees beschermde soorten die in deze bossen leven zoals Middelste Bonte Specht, Zwarte Specht, Wespandief, het Vliegend hert en meerdere vleermuissoorten. Het Vliegend hert lift grotendeels mee met de verbetering van de kwaliteit van een aantal boshabitats, maar toch is slechts een duurzame instandhouding mogelijk door gericht intern beheer. Voor het Vliegend hert streeft men naar herstel van minimum 4 duurzame populaties in Meerdaalwoud-Heverleebos en Rodebos. Hiervoor wordt op minimaal 10 ha een aangepast bosbeheer ingesteld, verspreid over verschillende kansrijke locaties. Daarnaast streeft men naar herstel van een populatie in Overijse (omgeving Koningsberg), die aansluit op de populaties van het Zoniënwood en omgeving. Deze laatste doelstelling wordt als een aanbeveling geformuleerd.

De populatie van Vroedmeesterpad bevindt zich hoofdzakelijk net buiten het SBZ ter hoogte van een zandgroeve bij deelgebied 2400011-11 (Tersaart). Hiervoor wordt een duurzame populatie van minimum 200 roepende mannetjes tot doel gesteld. Binnen SBZ streeft men naar herstel van geschikte overwinteringsbiotopen door het behoud van lichtrijke hellingbossen in de omgeving van de poel.

Graslanden en ruigten Vooral in de valleien van de Dijle en de Laan komen veel graslanden⁵ en ruigten⁶ voor. Hiervan is respectievelijk 23 en 45 ha habitatwaardig.

De SBZ-H is een belangrijk Vlaams kerngebied voor glanshaverhooilanden omwille van de belangrijke oppervlakte goed ontwikkelde habitats in de valleien van Dijle en Laan, voornamelijk in het natuurreservaat Doode Bemde. De actuele oppervlakte goed ontwikkeld habitat is echter te klein en te versnipperd voor de typische dieren van halfnatuurlijke graslanden. Door de ligging in natuurlijk overstromingsgebied en het grotendeels extensief landgebruik bieden de valleien van de Dijle en de Laan op Vlaams niveau een belangrijke kans om hier een groot, aaneengesloten valleigraslandgebied te herstellen. Daarnaast

---

⁴ Het betreft habitat 91E0 - Alluviale bossen met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

⁵ Het betreft habitat 6510 - Laaggelegen schraal hooiland (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)

⁶ Het betreft habitat 6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones

komen ook een aantal waardevolle droge hellinggraslanden voor. Hier vind men nog relictten van glanshaverhooilanden in combinatie met heischraal grasland, zoals in de Koeheide en Grevensbos. Het grootste deel van deze droge graslandhabitats verdween door bemesting of verbossing. Voor deze hellinggraslanden streeft men eveneens naar herstel van enkele ha goed ontwikkelde graslandhabitats. In totaal is voor het habitat van glanshavergraslanden een uitbreiding met 27-77 ha noodzakelijk.

Binnen de natte komgronden komen ook veel natte ruigten voor, die van belang zijn voor vleermuizen en voor vogelrichtlijnsoorten als Blauwborst. Belangrijkste knelpunten hier zijn de te grote versnippering voor ruimte-eisende soorten en de verstoorde waterhuishouding waardoor brandnetelruigten ontstaan. Een uitbreiding met 10-35 ha natte ruigten en een verbetering van de habitatkwaliteit worden als doel gesteld. Slecht ontwikkelde ruigten met brandnetels laat men evolueren naar valleibos.

moerassen en open water Binnen de Dijle- en Laanvallei komen verschillende grote vijvercomplexen voor, die belangrijk zijn voor doortrekkende en overwinterende watervogels en als broedgebied voor moerasvogels. Voor de meest kritische moerasvogels zoals Roerdomp, Porseleinhoen en Woudaap zijn de leefgebieden echter te klein voor stabiele broedpopulaties wegens het ontbreken van voldoende oppervlaktes waterriet en helder water. In de winter zorgt jacht in de omgeving van een aantal vijvers voor verstoring.

Het habitattypen open water met waterplanten⁷ is overal verdwenen in de SBZ, met uitzondering van de zuidelijke vijver van Oud-Heverlee. Dit gebeurde voornamelijk als gevolg van oppervlakte- en grondwaterverontreiniging, maar lokaal ook door een gewijzigde waterhuishouding. Bij felle regenbuien zorgt erosie van akkers op de hoger gelegen leemplateaus voor een belangrijke aanvoer van voedingsstoffen.

Open water en de aangrenzende moerassen met riet en grote zeggenvegetaties zijn tevens essentieel voor de duurzame instandhouding van vele Europees beschermde soorten: Bittervoorn, Bever, Ijsvogel, Blauwborst, Porseleinhoen, Roerdomp, Woudaap, Grote zilverreiger en Kleine zwaan. Deze soorten zijn verstoringsgevoelig en stellen meestal zeer specifieke eisen aan hun leefgebied, zoals een goede waterkwaliteit, voldoende ruimte en gevarieerde moerasvegetaties.

Binnen de Dijlevallei is het mogelijk om met een minimaal extra ruimtebeslag geschikte broedplaatsen te realiseren voor ruimte-eisende broedvogels als Roerdomp, Woudaap en Porseleinhoen. Actueel is reeds een belangrijke oppervlakte moeras en open water aanwezig. Om voldoende grote leefgebieden te herstellen dient deze oppervlakte toe te nemen tot een moeraslandschap van in totaal 130-155 ha. Dit gebeurt gespreid over 3-4 kerngebieden in de Dijlevallei, die aansluiten op bestaande vijvercomplexen: Vijvers van Oud-Heverlee, Doode Bemde, Grootbroek en indien haalbaar Florival. Daarnaast is ook een verbetering van de waterkwaliteit in de vijvers en moerassen noodzakelijk. Dit dient vooral te gebeuren in de kleine en grote waterlopen die instaan voor de voeding van deze vijvers.

Heide Heide⁸ en heischrale graslanden⁹ zijn zeldzaam geworden in deze SBZ. Enkel in het Vlaams Natuurreservaat Rodebos zijn er nog beperkte oppervlakten heiden aanwezig (<2 ha) . Struikheide en heischrale vegetaties zijn wel nog fragmentair aanwezig in de ondergroei van een aantal bossen. Vaak betreft het tijdelijke situaties (bvb. als gevolg van kappingen) die vrij snel weer verdwijnen door verbossing of heraanplant. Daarnaast komen relictten van heischraal grasland voor op een aantal steile hellingen. Dit zijn tevens belangrijke groeiplaatsen voor sterk bedreigde paddenstoelen van oude, onbemeste graslanden zoals diverse soorten wasplaten.

Er wordt heideherstel beoogd op 25-35 ha, op de meest potentiële locaties, zodat enkele heidekernen ontstaan die voldoende groot zijn voor duurzaam behoud van het habitat typische soorten (plantensoorten en dieren zoals Veldkrekkel en Levendbarende hagedis). Gezien de ecologische en de beleidsmatige geschiktheid ervan, worden het voormalig militair domein in het Meerdaalwoud en de zandige koppen in het Rodebos als het meest

---

⁷ Het betreft habitat 3150 - Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type *Magnopotamion* of *Hydrocharition*

⁸ Het betreft habitat 4030 - Droge Europese heide

⁹ Het betreft habitat 6230 - Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)

kansrijk beschouwd.

De oppervlakte heischrale graslanden worden uitgebreid tot minstens 10 ha, vooral in het voormalig militair domein van het Meerdaalwoud. Daarnaast wordt het behoud en herstel van heischraal grasland op de Koeheide en Rodebos tot doel gesteld en indien mogelijk ook in Grevensbos en Margijsbos.

Welke inspanningen zijn noodzakelijk voor het realiseren van de doelen?

Voor de verschillende voorkomende habitats en soorten zijn doelen geformuleerd. Voor een aantal doelstellingen zijn bijkomende inspanningen noodzakelijk. De inspanningen kunnen onafhankelijk van elkaar worden uitgevoerd. Niet al deze inspanningen zijn op dezelfde termijn realiseerbaar. De realiseerbaarheid hangt onder andere af van de kostprijs van de inspanningen, de maatschappelijke context en de technische kennis. Er wordt onderstreept dat het uitvoeren van de hieronder opgesomde lijst van inspanningen/acties niet alle knelpunten in het gebied zullen oplossen en niet alle doelen zal weten te bewerkstelligen. De hieronder opgelijste acties zijn dan ook te beschouwen als de prioritaire inspanningen. In de kaartenbijlage (bijlage 5) worden de prioritaire inspanningen op kaart weergegeven (kaart 8.2).

1. Verbetering waterhuishouding en grond- en oppervlaktewaterkwaliteit

Optimaliseren van waterberging en overstromingen door verspreide natuurlijke overstroming over de volledige Dijlevallei zoals voorzien in de visie voor integraal waterbeheer in de Dijlevallei ten zuiden van Leuven (project-MER 1998). Dit kan door de verruiming van het rivierkanaal en het bestendigen van het natuurlijke rivier- en oeverbeheer.

Een verdere verbetering van de kwaliteit van grond- en oppervlaktewater is noodzakelijk voor de meeste habitats en soorten in de valleien. Dit gebeurt door de combinatie van volgende inspanningen: optimalisatie van de waterzuiveringsinfrastructuur in de valleien van in Dijle, Laan en Ijse, zowel in Vlaanderen en Wallonië; vermindering van de lozingen in oppervlaktewater (en grondwater); aanleg van gescheiden rioleringsstelsels; anti-erosiemaatregelen op erosiegevoelige akkers; vermindering van bemesting in infiltratiegebieden van bronnen (o.a. bronhabitats in het Rodebos) en kwelzones.

2. Ontwikkeling van kerngebieden voor moerasvogels, vijverhabitats en natte graslanden

Inrichting en gericht beheer van geschikte leefgebieden voor Porseleinhoen, Woudaapje, Roerdomp, Blauwborst in 3-4 kerngebieden in de Dijlevallei: Vijvers van Oud-Heverlee, Doode Bemde, Grootbroek en indien haalbaar Florival. Dit gebeurt voor een deel door omvorming van natte struwelen en aanplanten binnen reservaten, voor een deel door effectieve uitbreiding en inrichting als moeras. De inspanningen gebeuren in bestaande natuureservaten en hun uitbreidingsperimeter om met minimaal ruimtebeslag de vereiste oppervlakte leefgebied te realiseren.

Daarnaast zijn ook inspanningen nodig om de aanvoer van nutriënten uit aangrenzende akkers of via huishoudelijk afvalwater op te lossen. Buiten de vallei zijn anti-erosiemaatregelen op erosiegevoelige akkers noodzakelijk.

3. Versterking van huidige boskernen

Voor de kleinere loofbossen dient prioritair gewerkt te worden aan het versterken, beter bufferen en verbinden van de actuele kernen. Voor Heverleebos-Meerdaalwoud gaat de aandacht vooral naar het realiseren van duurzame verbindingen tussen Heverleebos en Meerdaalwoud en naar de Dijlevallei en de creatie van boszomen.

Binnen SBZ wordt een beperkte oppervlakteuitbreiding van 13-17 ha voorzien om kleine boskernen beter te bufferen.

4. Omvorming van naaldhoutaanplanten en exoten

Het grootste deel van deze omvormingen wordt gerealiseerd in de domeinen van ANB en in bossen van openbare besturen. De overige bosomvormingen in privébossen kunnen gebeuren via het vergunningen- en subsidiebeleid en via procedures tot goedkeuring van bosbeheerplannen.

5. Uitbreiding van de graslandhabitats

Realiseren van een ecologisch samenhangend geheel van hoog kwalitatieve graslanden met de nodige verbindingselementen in de valleien van Dijle en Laan, en in de omgeving van Rodebos, Margijsbos, Bertembos-Koeheide en Grevenbos, Meerdaalwoud (voormalig militair domein). Dit impliceert een toename van de oppervlakte glanshaverhooiland onder gericht beheer met 27-77 ha, en een uitbreiding van struisgrasland en heischraal grasland met gericht beheer (met minstens 7.5 ha). Dit gebeurt voor een belangrijk deel in natuurreservaat, maar kan ook in samenwerking met landbouwers.

6. Soortgerichte maatregelen voor Vliegend hert

Voor de kritische, zeer kwetsbare soort Vliegend hert worden gerichte beschermingsmaatregelen genomen. Binnen domeinbossen van ANB voorziet men voor Vliegend Hert 10 ha geschikt leefgebied via omvorming naar van ijle, lichtrijke bossen met veel dood hout op warme zuidhellingen en zuidranden.

7. Afstemming van de recreatie op de ecologische waarden

Zonering van recreatie is noodzakelijk om de doelstellingen te realiseren voor verstoringgevoelige fauna, zoals moeras- en watervogels, grote zoogdieren en roofvogels. Zowel binnen de grote boscomplexen als in de valleien dient een aantal voldoende grote rustgebieden voorzien te worden.

Er moet een duidelijke regeling komen over het afvaren van de Dijle, ook omdat dit in nauwe relatie staat met het natuurlijke rivierbeheer en de verruwing van het rivierkanaal (oa. het niet ruimen van takken).

*Wat zijn de
mogelijke
maatschappelijke
gevolgen van
de
natuurdoelen
?*

Voor het bereiken van de doelstellingen zijn actief inspanningen noodzakelijk. Daarnaast kunnen de natuurdoelen ook interacties hebben met:

- het gebruik binnen en buiten het gebied;
- de vergunningsplichtige activiteiten die kunnen plaatsvinden in of aanpalend aan het gebied..

Hieronder wordt getracht een beeld te schetsen van de mogelijke interacties. Dit overzicht is niet limitatief.

Mogelijke interacties met het gebruik van de SBZ

-habitat- en vogelrichtlijngebieden zijn geen zuivere natuurgebieden. Vaak worden ze door de mens gebruikt om te wonen, te werken of te recreëren. Afhankelijk van het type en de intensiteit van het menselijk gebruik zijn verschillende combinaties met de ontwikkeling van natuurwaarden mogelijk. Het is logisch dat op terreinen gebruikt door harde sectoren zoals vb. woon- of industriegebied minder mogelijkheden zijn voor de ontwikkeling van natuurwaarden.

Woonzones zijn vooral aan de randen van natuurzones aanwezig, en kunnen plaatselijk door de lozing van ongezuiverd afvalwater de aanwezige natuurwaarden ernstig bedreigen. Hiervoor moeten oplossingen gezocht worden.

Landbouwgebruik vormt met circa 560 ha actueel nog een belangrijk deel van het SBZ. Er komt veel landbouwgebruik voor binnen de bestemming natuurgebied. De realisatie van 13-17 ha bosuitbreiding en effectieve uitbreiding van moerasgebieden met 30-45 ha zal op die locaties impact hebben op de landbouwactiviteiten. Door deze maatregelen op de juiste

plaats in te zetten, kunnen de natuurdoelen met een minimaal ruimtebeslag gerealiseerd worden. De realisatie van de doelstellingen voor graslandhabitats vraagt een aangepast verschrallingsbeheer.

Zachte recreatie zoals wandelen en fietsen wordt algemeen in het gebied niet als een probleem gezien. De beoogde realisatie van de natuurdoelen zal de belevingswaarde en de ecologische draagkracht van het landschap verhogen. Door gezoneerde inrichting en aanleg van de recreatieve infrastructuur kan recreatie op de draagkracht van het gebied afgestemd worden (bv. Heverleebos-Meerdaalwoud, Doode Bemde) zodat kwetsbare zones worden beschermd. Recreatie op de Dijle zelf moet gereguleerd worden omdat deze een toenemende impact heeft.

Transportinfrastructuur (wegen en spoorwegen) heeft ook een belangrijke impact op het gebied. Ontsnipplingsmaatregelen die moeten worden voorzien voor het duurzaam herstel van habitats en soorten kunnen ook invloed hebben op deze infrastructuur.

Waterwinningen kunnen interfereren met de doelen waar ze het herstel van een gewenste waterhuishouding verhinderen.

Mogelijke interacties met het landgebruik buiten het gebied

Voor wat betreft het extern gebruik vormt de instroom van nutriënten (rechtstreeks via grondwater en oppervlaktewater, maar ook via de lucht) een aandachtspunt. Het tegengaan van erosie kan gebeuren met anti-erosiemaatregelen op kwetsbare akkers. Een verbetering van de waterkwaliteit van de waterlopen dient te gebeuren op stroomgebiedniveau, waarbij ook stroomopwaarts de Dijle, Ijse en Laan maatregelen aangewezen zijn.

Mogelijke interacties met vergunningsplichtige activiteiten

Voor een Speciale Beschermingszone geldt voor elke vergunningsplichtige activiteit de verplichting om na te gaan of een passende beoordeling nodig is. Een passende beoordeling is nodig wanneer de activiteit betekenisvolle gevolgen kan hebben voor de staat van instandhouding van een te beschermen habitat of soort. De instandhoudingsdoelstellingen voor het gebied creëren het kader voor de vergunningaanvrager en vergunningverlener.

Alleen wat in een definitief goedgekeurd S-IHD-besluit is opgenomen, is bindend. De onderliggende S-IHD-rapporten zijn informatief. De S-IHD-besluiten worden pas bindend nadat alle S-IHD-besluiten zijn goedgekeurd.

Inhoudstafel

TECHNISCHE FICHE -----	3
ESSENTIE VAN RAPPORT -----	5
INHOUDSTAFEL -----	12
1. INLEIDING -----	16
LEESWIJZER -----	16
2. ALGEMEEN KADER VOOR DE OPMAAK VAN INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN 18	
2.1. VOOR WELKE GEBIEDEN, SOORTEN EN HABITATS MOETEN INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN WORDEN OPGEMAAKT? -----	18
2.2. HOE KOMEN DE INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN TOT STAND? -----	18
3. OVER WELK GEBIED GAAT DIT RAPPORT -----	22
4. OVERZICHT VAN DE EUROPEES TE BESCHERMEN HABITATS EN SOORTEN WAARVOOR HET GEBIED BELANGRIJK IS -----	25
5. BESCHRIJVING VAN DE ACTUELE TOESTAND VAN DE EUROPEES TE BESCHERMEN HABITATS EN SOORTEN IN HET GEBIED -----	29
5.1. BESCHRIJVING VAN HET FYSISCHE SYSTEEM -----	29
5.2. SAMENVATTING VAN VOORKOMEN, ACTUELE STAAT VAN INSTANDHOUDING, TREND EN POTENTIES VAN DE HABITATS -----	30
3150 - <i>Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type Magnopotamion of Hydrocharition</i> -----	30
4030 - <i>Droge Europese heide</i> -----	30
6230 - <i>Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)</i> -----	31
6430 - <i>Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones</i> -----	32
6510 - <i>Laaggelegen schraal hooiland (Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis)</i> -----	33
7140 - <i>Overgangs- en trilveen</i> -----	33
7220 - <i>Kalktufbronnen met tufsteenformatie (Cratoneurion)</i> -----	34
7230 - <i>Alkalisch laagveen</i> -----	34
9120 - <i>Atlantische zuurminnende beukenbossen met Ilex en soms ook Taxus in de ondergroei (Quercion robori-petraeae of Ilici-Fagenion)</i> -----	34
9130 - <i>Beukenbossen van het type Asperulo-Fagetum</i> -----	35
9160 - <i>Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukbossen behorend tot het Carpinion-betuli</i> -----	36
91E0 - <i>Alluviale bossen met Alnus glutinosa en Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)</i> -----	37
5.3. SAMENVATTING VAN VOORKOMEN, ACTUELE STAAT VAN INSTANDHOUDING TREND EN POTENTIES VAN DE SOORTEN VAN DE HABITATRICHTLIJN -----	38
Bittervoorn - <i>Rhodeus sericeus amarus</i> -----	38
Europese bever - <i>Castor fiber</i> -----	39
Kamsalamander - <i>Triturus cristatus</i> -----	39
Rivierdonderpad - <i>Cottus gobio</i> -----	40
Spaanse vlag - <i>Callimorpha quadripunctaria</i> -----	40
Vliegend hert - <i>Lucanus cervus</i> -----	40
Vroedmeesterpad - <i>Alytes obstetricans</i> -----	41
Zeggekorfslak - <i>Vertigo moulinsiana</i> -----	41
Baard/Brandt vleermuis - <i>Myotis mystacinus/M. brandtii</i> -----	42
Bosvleermuis - <i>Nyctalus leisleri</i> -----	42
Franjestaart - <i>Myotis nattereri</i> -----	43
Rosse vleermuis - <i>Nyctalis noctula</i> -----	43
Watervleermuis - <i>Myotis daubentonii</i> -----	43
Gewone/Kleine dwergvleermuis - <i>pipistrellus pipistrellus/pygmaeus</i> -----	44
Ruige dwergvleermuis - <i>Pipistrellus nathusii</i> -----	44
Gewone/Grijze Grootoorvleermuis - <i>Plecotus auritus/austriacus</i> -----	45
Laatvlieger - <i>Eptesicus serotinus</i> -----	45

5.4.	SAMENVATTENDE TABEL HUIDIG VOORKOMEN VAN EUROPEES TE BESCHERMEN HABITATTYPEN EN SOORTEN PER DEELGEBIED -----	46
5.5.	SAMENVATTING VAN VOORKOMEN, ACTUELE STAAT VAN INSTANDHOUDING TREND EN POTENTIES VAN DE VOGELSOORTEN VAN BIJLAGE IV -----	48
	<i>Zwarte specht - Dryocopus martius</i> -----	48
	<i>Middelste bonte specht - Dendrocopus medius</i> -----	48
	<i>Ijsvogel - Alcedo atthis</i> -----	49
	<i>Blauwborst - Luscinia svecica</i> -----	49
	<i>Wespendief - Pernis apivorus</i> -----	49
	<i>Woudaap (Ixobrychus minutus)</i> -----	50
	<i>Porseleinhoen - Porzana porzana</i> -----	50
	<i>Roerdomp - Botaurus stellaris</i> -----	51
	<i>Grote zilverreiger - Egretta alba</i> -----	51
	<i>Kleine zwaan - Cygnus bewickii</i> -----	52
5.6.	REGIONAAL BELANGRIJKE BIOTOPEN -----	52
5.7.	REGIONAAL BELANGRIJKE SOORTEN (RBS) -----	54
6.	BESCHRIJVING VAN DE MAATSCHAPPELIJKE CONTEXT BINNEN HET EUROPEES TE BESCHERMEN GEBIED -----	56
6.1.	BESCHRIJVING VAN DE PLANOLOGISCHE CONTEXT -----	56
	<i>Ruimtelijke bescherming en beleid met betrekking tot Natuurlijke Rijkdommen</i> -----	63
	<i>Ruimtelijke bescherming en beleid met betrekking tot onroerend erfgoed</i> -----	63
6.2.	SITUERING VAN EEN AANTAL EIGENAARS- EN GEBRUIKERSCATEGORIEËN -----	68
	<i>Parken en kasteeldomeinen</i> -----	79
	<i>Jacht en faunabeheer</i> -----	79
7.	ANALYSE VAN DE KNELPUNTEN VOOR HET BEREIKEN EEN GOEDE STAAT VAN INSTANDHOUDING -----	86
7.1.	ANALYSE VAN DE STERKTES, ZWAKTES, KANSSEN EN BEDREIGINGEN -----	86
	7.1.1. <i>Overzicht van de sterktes</i> -----	87
	7.1.2. <i>Overzicht van de zwaktes</i> -----	87
	7.1.3. <i>Overzicht van de bedreigingen</i> -----	89
	7.1.4. <i>Overzicht van de kansen</i> -----	93
	7.1.5. <i>Identificatie van de kwesties</i> -----	97
7.2.	OVERZICHT VAN KNELPUNTEN EN MOGELIJKE OPLOSSINGEN -----	98
7.3.	SAMENVATTING OVER DE ERNST VAN DE KNELPUNTEN -----	104
	<i>Wijze van voorstelling knelpunten</i> -----	104
	<i>Samenvatting van de analyse van de knelpunten voor habitats</i> -----	105
	<i>Samenvatting van de van de analyse van de knelpunten voor soorten van de habitatrichtlijn</i> -----	107
	<i>Samenvatting van de van de analyse van de knelpunten voor soorten van de vogelrichtlijn</i> -----	109
8.	DE INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN EN PRIORITAIRE INSPANNINGEN ----	111
8.1.	INLEIDING -----	111
8.2.	DOELSTELLINGEN -----	112
8.3.	PRIORITAIRE INSPANNINGEN MET HET OOG OP HET REALISEREN VAN DE INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN -----	145
8.4.	SAMENVATTENDE TABEL -----	146
	<i>Wijze van voorstelling in samenvattende tabel</i> -----	146
	BIJLAGE 1 – HET BELANG VAN HET EUROPEES TE BESCHERMEN GEBIED IN HET LICHT VAN DE GEWESTELIJKE INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN VOOR VLAANDEREN --	149
	DE HABITATS VAN BIJLAGE I -----	149
	DE SOORTEN VAN BIJLAGE II -----	154
	DE SOORTEN VAN BIJLAGE III -----	157
	DE VOGELSOORTEN VAN BIJLAGE IV -----	161
	BIJLAGE 2 - ANALYSE VAN DE EUROPEES TE BESCHERMEN HABITATS EN SOORTEN --	167
	INLEIDING -----	167
	TOELICHTING OVER DE GEBRUIKTE INFORMATIE EN MODELLEN -----	167
	<i>Soortgegevens</i> -----	168
	<i>PotNat</i> -----	169

<i>De beoordeling van de actuele staat van instandhouding</i> -----	170
DE HABITATS VAN BIJLAGE I-----	172
3150 - <i>Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type Magnopotamion of Hydrocharition</i> -----	172
4030 - <i>Droge Europese heide</i> -----	174
6230 - <i>Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)</i> -----	178
6430 - <i>Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones</i> -----	183
6510 - <i>Laaggelegen schraal hooiland (Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis)</i> -----	188
7140 - <i>Overgangs- en trilveen</i> -----	192
7220 - <i>Kalktufbronnen met tufsteenformatie (Cratoneurion)</i> -----	195
7230 - <i>Alkalisch laagveen</i> -----	198
9120 - <i>Atlantische zuurminnende beukenbossen met Ilex en soms ook Taxus in de ondergroei (Quercion robori-petraeae of Ilici-Fagenion)</i> -----	198
9130 - <i>Beukenbossen van het type Asperulo-Fagetum</i> -----	205
9160 - <i>Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukbossen behorend tot het Carpinion-betuli</i> -----	210
91E0 - <i>Alluviale bossen met Alnus glutinosa en Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)</i> -----	217
DE SOORTEN VAN BIJLAGE II EN III-----	232
<i>Bittervoorn - Rhodeus sericeus amarus</i> -----	233
<i>Europese bever - Castor fiber</i> -----	235
<i>Kamsalamander - Triturus cristatus</i> -----	238
<i>Rivierdonderpad - Cottus gobio</i> -----	240
<i>Spaanse vlag - Callimorpha quadripunctaria</i> -----	242
<i>Vliegend hert - Lucanus cervus</i> -----	243
<i>Vroedmeesterpad - Alytes obstetricans</i> -----	245
<i>Zeggekorfslak - Vertigo moulinsiana</i> -----	248
<i>Vleermuizen</i> -----	251
<i>Baard/Brandt's vleermuis Myotis mystacinus/M. brandtii</i> -----	251
<i>Bosvleermuis - Nyctalus leisleri</i> -----	252
<i>Franjestaart - Myotis nattereri</i> -----	254
<i>Rosse vleermuis - Nyctalis noctula</i> -----	255
<i>Watervleermuis - Myotis daubentonii</i> -----	256
<i>Gewone/Kleine dwergvleermuis - Pipistrellus pipistrellus/P. pygmaeus</i> -----	257
<i>Ruige dwergvleermuis - Pipistrellus nathusii</i> -----	259
<i>Gewone/Grijze Grootoorvleermuis- Plecotus auritus/P. austriacus</i> -----	260
<i>Laatvlieger - Eptesicus serotinus</i> -----	262
<i>De vogelsoorten van bijlage IV</i> -----	266
<i>Middelste bonte specht - Dendrocopus medius</i> -----	268
<i>Ijsvogel - Alcedo atthis</i> -----	270
<i>Blauwborst - Luscinia svecica</i> -----	273
<i>Wespendief - Pernis apivorus</i> -----	275
<i>Woudaap (Ixobrychus minutus)</i> -----	277
<i>Porseleinhoen - Porzana porzana</i> -----	279
<i>Roerdomp - Botaurus stellaris</i> -----	281
<i>Grote zilverreiger - Egretta alba</i> -----	283
<i>Kleine zwaan - Cygnus bewickii</i> -----	284
REGIONAAL BELANGRIJKE BIOTOPEN-----	289
REGIONAAL BELANGRIJKE SOORTEN (RBS)-----	290
<i>Vuursalamander (Salamandra salamandra)</i> -----	290
<i>Boommarter (Martes martes)</i> -----	290
<i>Gewone bronlibel (Cordulegaster boltonii)</i> -----	291
<i>Grote weerschijnvlinder (Apatura iris)</i> -----	291
<i>Rosse sprinkhaan (Gomphocerripus rufus)</i> -----	291
<i>Wilde appel (Malus sylvestris)</i> -----	291
BIJLAGE 3 – DE AANMELDINGSGEGEVENS -----	293
DE HABITATS VAN BIJLAGE I-----	293
DE SOORTEN VAN BIJLAGE II-----	297
INTERPRETATIE VAN DE AANMELDINGSGEGEVENS-----	301

BIJLAGE 4 – DE EXPERTGROEP	305
SAMENSTELLING	305
BIJLAGE 5 – KAARTENBIJLAGE	306
BIJLAGE 6 – LANDBOUWGEVOELIGHEIDSANALYSE	307
BIJLAGE 7 – METHODIEK WAARDERING DRINKWATERWINNINGEN VOOR DE OPENBARE DRINKWATERVOORZIENING	308
BIJLAGE 8 - LANDSCHAPSECOLOGIE: THEORIE EN PRINCIPES	311
BIJLAGE 9 - AFKORTINGEN- EN BEGRIPPENLIJST	317
BIJLAGE 10 - REFERENTIES	319

1. Inleiding

Om de soortenrijkdom van planten en dieren en hun leefgebieden in de toekomst de noodzakelijke kansen te geven, is op grond van Europese richtlijnen, de Vogel- en Habitatrichtlijn, een samenhangend Europees netwerk van beschermde gebieden aangeduid: het Natura 2000-netwerk. In Vlaanderen zijn 62 Natura 2000-gebieden aangeduid, ook speciale beschermingszones (SBZ's) genoemd. Deze gebieden zijn belangrijk om kansen te geven aan soorten en habitats van Europees belang. Voor Vlaanderen gaat het om 48 habitattypes, 55 dier- en plantensoorten en 88 vogelsoorten.

Op de lidstaten van de Europese Unie rust de verplichting om de nodige maatregelen te nemen om een 'gunstige staat van instandhouding' te realiseren voor soorten en habitats van Europees belang. Eerst wordt de 'gunstige staat van instandhouding' van de voorkomende soorten en habitats vastgelegd. Dit zijn de zogenaamde instandhoudingsdoelstellingen, ook instandhoudingsdoelen of kortweg natuurdoelen genoemd. Er moet dus bepaald worden hoeveel individuen van een soort in een bepaald gebied nodig zijn, hoe groot het leefgebied daarvoor moet zijn en hoe de kwaliteit van het leefgebied moet zijn om te kunnen spreken van een leefbare populatie. En hoe groot bijvoorbeeld een heidegebied moet zijn om onderdak te kunnen geven aan alle voor dat habitat typische heidesoorten. De instandhoudingsdoelen maken duidelijk waar men naar toe wil met een bepaald gebied. Deze doelen zullen ook bepalend zijn voor de te nemen instandhoudingsmaatregelen. Het vastleggen van de instandhoudingsdoelen gebeurt in twee stappen. In beide stappen is uitgebreid overlegd met betrokken doelgroepen. Hoeveel en welke natuur we in heel Vlaanderen nodig hebben, hoeveel bos, hoeveel heide, hoeveel duinen ... Deze doelen voor heel Vlaanderen worden de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen genoemd. Ze geven weer wat in het totaal nodig is, in het bijzonder welk areaal, welke oppervlakte en welke kwaliteit nodig zijn om in Vlaanderen de gunstige staat van instandhouding van alle Europese te beschermen soorten en habitats te realiseren. Deze doelstellingen zijn wetenschappelijk onderbouwd en werden in detail besproken en bediscussieerd met de doelgroepen. In een volgende stap worden deze globale instandhoudingsdoelen verfijnd per SBZ of groep van SBZ-H en SBZ-V.. Er wordt hierbij bekeken welk deel van de opdracht ieder gebied voor zijn rekening kan nemen: we spreken ook van de specifieke instandhoudingsdoelstellingen. Deze doelstellingen worden wetenschappelijk onderbouwd en worden ook besproken met vertegenwoordigers van de belangengroepen op Vlaams en lokaal niveau, de lokale besturen en Vlaamse administraties.

Op dit moment houdt u een rapport ter onderbouwing van de instandhoudingsdoelstellingen voor de speciale beschermingszones *BE2400011 – Valleien van Dijle, Laan en IJse met aangrenzende bos- en moerasgebieden* en *BE2422315 – De Dijlevallei* in handen. Op basis van dit rapport stelt de Vlaamse Regering de instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten voor dit gebied vast.

Leeswijzer

In dit rapport worden op onderbouwde wijze de instandhoudingsdoelstellingen opgesteld. Eerst wordt het algemeen kader voor de opmaak van de natuurdoelen geschetst (hoofdstuk 2) en wordt het betrokken gebied gesitueerd en kort besproken (hoofdstuk 3).

Vervolgens wordt in hoofdstuk 4 het belang op Vlaams niveau van de hier voorkomende habitats en soorten weergegeven, op basis van de gewestelijke instandhoudingsdoelen (G-IHD).

In hoofdstuk 5 wordt een beknopt overzicht gegeven van het huidige voorkomen, de trend, de potenties en de actuele staat van instandhouding van de habitats en soorten in dit gebied. Een meer uitgebreide bespreking hiervan is terug te vinden in bijlage 2.

Om de instandhoudingsdoelen op te maken dient ook rekening gehouden te worden met de maatschappelijke context en de natuurlijke en antropogene factoren die een –positieve of negatieve- invloed kunnen hebben op het gebied en de voorkomende of potentieel voorkomende

habitats en soorten. In hoofdstuk 6 worden de voornaamste eigenaars- en gebruikersgroepen besproken en gebeurt een sterkte-zwakke-analyse met betrekking tot het bereiken van de instandhoudingsdoelen (hoofdstuk 7).

Uiteindelijk worden, aan de hand van de informatie uit de voorgaande hoofdstukken, in hoofdstuk 8 de instandhoudingsdoelen per habitat en soort bepaald. Eveneens in hoofdstuk 8 wordt een aantal prioritaire acties voor het gebied voorgesteld die, naast andere acties, noodzakelijk zijn om de beoogde instandhoudingsdoelen te kunnen behalen.

INFORMATIEF DOCUMENT

2. Algemeen kader voor de opmaak van instandhoudingsdoelstellingen

De opmaak van instandhoudingsdoelstellingen wordt geregeld door het besluit van de Vlaamse Regering van 3 april 2009 betreffende de aanwijzing van speciale beschermingszones en de vaststelling van instandhoudingsdoelstellingen. Dit besluit bepaalt het algemeen kader. Het besluit geeft aan voor welke gebieden, habitats en soorten instandhoudingsdoelstellingen moeten worden opgemaakt (zie paragraaf 2.1). Het beschrijft ook op welke manier de instandhoudingsdoelstellingen moeten worden opgemaakt (zie paragraaf 2.2).

2.1. Voor welke gebieden, soorten en habitats moeten instandhoudingsdoelstellingen worden opgemaakt?

Instandhoudingsdoelstellingen moeten worden opgemaakt voor alle Europees te beschermen gebieden. "Europees te beschermen gebied" is niets anders dan een verzamelnaam voor de speciale beschermingszones in hun verschillende vormen (Vogelrichtlijn¹⁰ en Habitatrichtlijn¹¹) en stadia in de aanwijzingsprocedure (voorgestelde speciale beschermingszone, gebied van communautair belang of speciale beschermingszone). In Vlaanderen zijn er 62 Europees te beschermen gebieden of Natura 2000-gebieden. **In hoofdstuk 3 wordt het in dit rapport betrokken gebied gesitueerd.**

"Europees te beschermen habitats" zijn de habitattypes vermeld in bijlage I van het Natuurdecreet¹². Dit zijn de in Vlaanderen voorkomende habitats die volgens de Europese Habitatrichtlijn moeten worden beschermd, omdat ze worden bedreigd in heel Europa. In Vlaanderen komen er 48 van deze habitats voor, waarvan 8 prioritair. Een prioritair habitat is een habitat dat sterk bedreigd is in Europa en waarvoor Europa een grote verantwoordelijkheid draagt omdat het vooral in Europa ligt.

"Europees te beschermen soorten" zijn de soorten van bijlage II, III en IV van het Natuurdecreet en de geregeld voorkomende trekvogels¹³. Voor de soorten van bijlage II, de vogelsoorten van bijlage IV en de geregeld voorkomende trekvogels moeten speciale beschermingszones worden aangewezen. Voor de soorten van bijlage III moeten volgens het decreet natuurbehoud ook instandhoudingsmaatregelen worden genomen en moeten volgens de Habitatrichtlijn deze soorten over het hele Vlaamse grondgebied worden beschermd. De soorten van bijlage II en III zijn voor een groot deel echter dezelfde. In Vlaanderen komen op regelmatige basis 22 soorten voor van bijlage II, 33 soorten van bijlage III, 66 vogelsoorten van bijlage IV en 22 soorten geregeld voorkomende trekvogels (zoals bedoeld in artikel 4 van de Vogelrichtlijn).

2.2. Hoe komen de instandhoudingsdoelstellingen tot stand?

De instandhoudingsdoelstellingen voor een Europees te beschermen gebied (S-IHD) zijn "de verbeter- of behoudopgaven voor de Europees te beschermen habitats of populaties van Europees te beschermde soorten en hun leefgebieden, waarvoor het Europees te beschermen gebied is aangemeld of die in het Europees te beschermen gebied voorkomen." De bestaande regelgeving (¹⁴) geeft aan dat er eerst doelen op het niveau van Vlaanderen, de zogenaamde gewestelijke

¹⁰ RICHTLIJN van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand

¹¹ RICHTLIJN 92/43/EEG van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna

¹² Decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu en zijn wijzigingen

¹³ ofwel de soorten van bijlage II en IV van de Habitatrichtlijn respectievelijk annex I van de Vogelrichtlijn, en de niet in bijlage IV van dit decreet genoemde en op het grondgebied van het Vlaamse Gewest geregeld voorkomende soorten trekvogels. Een trekvogel wordt als geregeld voorkomend beschouwd als de trekkende populatie voldoet aan de internationaal aanvaardde 1%-criterium, dit wil zeggen waarvan geregeld 1% van de West-Europese populatie in ons land verblijft.

¹⁴ Besluit van de Vlaamse Regering van 3 april 2009 betreffende de aanwijzing van speciale beschermingszones en de vaststelling van instandhoudingsdoelstellingen

instandhoudingsdoelstellingen, moeten worden geformuleerd vooraleer er doelen op het niveau van een individuele speciale beschermingszone worden opgesteld.

Die gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen zijn dus de verbeter- of behoudopgaven voor het behouden, herstellen of ontwikkelen van een gunstige staat van instandhouding op Vlaams niveau van de in het Vlaamse Gewest voorkomende Europees te beschermen habitats of soorten. Zij leggen vast wanneer een Europees te beschermen habitat, via doelen op vlak van areaal, oppervlakte en kwaliteit, en een Europees te beschermen soort, via doelen op vlak van areaal, populatie en kwaliteit van het leefgebied, in een gunstige staat van instandhouding zijn. Met andere woorden wanneer ze duurzaam zullen kunnen overleven in Vlaanderen. Het spreekt voor zich dat de instandhoudingsdoelstellingen van een speciale beschermingszone moeten bijdragen tot de realisatie daarvan. De gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen zijn door de Vlaamse Regering definitief vastgesteld op 23 juli 2010. **In hoofdstuk 4 worden de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen die van belang zijn voor dit gebied voorgesteld.**

Met opm

Verwijde

Ter informatie: Doelen voor areaal, oppervlakte, populaties en kwaliteit

Areaal = het natuurlijke verspreidingsgebied van een habitat/soort binnen Vlaanderen. Dit komt ruwweg overeen met de ruimtelijke grenzen waarbinnen de habitat of soort binnen Vlaanderen voorkomt. Komt een habitat bijvoorbeeld van Limburg tot West-Vlaanderen voor of enkel in de Kempen?

Oppervlakte = De som van de oppervlaktes van elke plek habitat die voorkomt. De gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen doen onder meer een uitspraak over de noodzakelijke oppervlakte doelstellingen voor Vlaanderen en dit voor elk habitatype. In de S-IHD wordt het oppervlakte doel per gebied bepaald.

Populatie = de totale populatie van de betrokken soort, dus in principe alle individuen bij elkaar opgeteld. De gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen doen een uitspraak over populatie doelstellingen voor Vlaanderen. In de specifieke instandhoudingsdoelstellingen wordt het populatie doel per gebied bepaald.

Kwaliteit = de mate waarin de ecologische kenmerken aanwezig zijn die kenmerkend zijn voor een habitat of het leefgebied van een soort. Voor bossen is er bijvoorbeeld sprake over natuurlijke verjonging, gevarieerde ouderdomsstructuur, nutriëntencycli en aanwezigheid van dood hout. Voor waterafhankelijke systemen is het ecohydrologische regime essentieel. De kwaliteit van het leefgebied van een soort wordt bijvoorbeeld bepaald door de grootte van voortplantingsgebieden, de foerageergebieden en de rustgebieden. In de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen worden algemene doelstellingen gegeven voor een aantal typische kenmerken van habitats en leefgebieden van soorten. In de specifieke instandhoudingsdoelstellingen worden kwaliteitsdoelstellingen voor habitats en leefgebieden van soorten op gebiedsniveau omschreven.

De instandhoudingsdoelstellingen voor een Europees te beschermen gebied worden opgemaakt op basis van een onderbouwend rapport dat de volgende componenten bevat:

1. Een analyse van het gebied in kwestie op vlak van de Europees te beschermen habitats en soorten.
2. De beoordeling van de actuele staat van instandhouding alsook, voor zover dat mogelijk is, de trends sinds de aanmelding, van de Europees te beschermen habitats en soorten, rekening houdend met de ecologische vereisten van die habitats en soorten.
3. Een inschatting van de potenties voor duurzame instandhouding van de relevante Europees te beschermen habitats en soorten in het gebied in kwestie.
4. Een beoordeling van het belang van het gebied voor elke relevante Europees te beschermen habitat en soort, in het licht van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen, en hieruit volgend een beoordeling van het belang van elke habitat en soort binnen het Europees te beschermen gebied in kwestie.
5. Het formuleren, op basis van punt 1 tot en met 4, van instandhoudingsdoelstellingen per relevante Europees te beschermen habitat en soort in het gebied, met het oog op het formuleren van instandhoudingsdoelstellingen voor het Europees te beschermen gebied, zoals vermeld onder punt 9.

6. Een opgave van maatregelen die kunnen bijdragen aan de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen, vermeld in punt 5.
7. Een beschrijving, in hoofdlijnen, van de planologische status van het gebied en een socio-economische actorenanalyse van de voornaamste eigenaars- en gebruikerscategorieën in of in de nabijheid van het gebied.
8. Een beschrijving van de bedreigingen en kansen met betrekking tot het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen, vermeld in punt 5.
9. Het formuleren van een voorstel van instandhoudingsdoelstellingen voor het Europees te beschermen gebied, op basis van de doelstellingen, vermeld in punt 5, waarbij de prioriteiten werden geïntegreerd, rekening houdend met punt 4 en 8, en na punt 6 en 7 in overweging te hebben genomen.

Het Agentschap voor Natuur en Bos heeft de opdracht gekregen voor de opmaak van de onderbouwende rapporten. Ze wordt hierbij wetenschappelijk ondersteund door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek. Om het gehele proces van start tot finish te begeleiden heeft de minister ook een overleggroep in het leven geroepen. Deze Vlaamse overleggroep bestaat uit vertegenwoordigers van organisaties die belangen behartigen die rechtstreeks beïnvloed worden door of invloed hebben op de uitvoering van de instandhoudingsdoelstellingen. In de praktijk zijn dit vertegenwoordigers van de landbouworganisaties, natuurverenigingen, gebruikers van het buitengebied en de economische sector.

De minister stelt een voorontwerp van instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten vast voor een Europees te beschermen gebied, op basis van:

- 1° dit rapport;
- 2° een door het Agentschap voor Natuur en Bos opgemaakt verslag van de consultatie van de betrokken doelgroepen in het betrokken gebied;
- 3° het overleg met de overleggroep over de in de twee vorige punten vermelde documenten.

De minister legt dit voorontwerp voor aan de Vlaamse Regering, die hierover een principiële beslissing neemt en hieromtrent advies vraagt aan de Milieu- en Natuurraad Vlaanderen (Minaraad), de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) en de Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij (SALV). Na dit advies stelt de Vlaamse Regering de instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten voor het desbetreffende gebied definitief vast.

Ter info: statuut van dit rapport

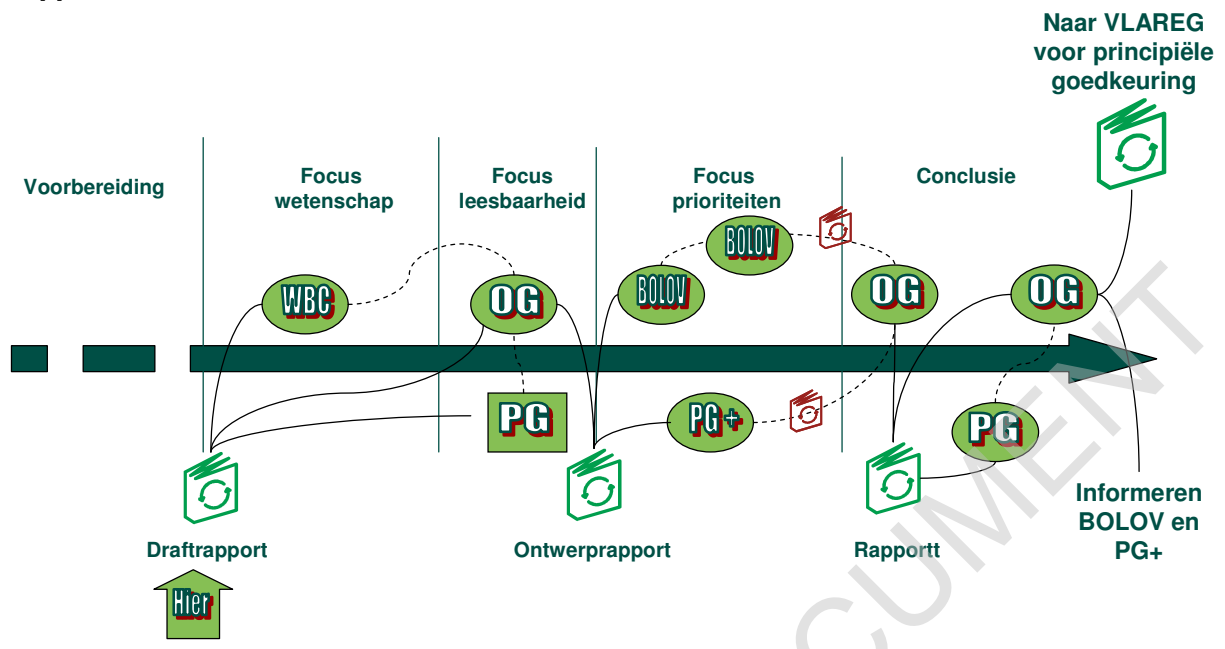
De rapporten voor de onderbouwing van de instandhoudingsdoelstellingen zijn opgemaakt door het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB). Het ANB wordt wetenschappelijk ondersteund door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO). In overleg met de Vlaamse Overleggroep is een consultatieproces ontworpen voor elk rapport.

In een eerste stap wordt een **ontwerprapport** wetenschappelijk getoetst door een Wetenschappelijke Begeleidingscommissie (WBC). Tevens wordt het ontwerprapport getoetst op zijn duidelijkheid en leesbaarheid door de Vlaamse Overleggroep (OG) en de betrokken Vlaamse administraties verzameld in de Projectgroep (PG). Op basis van de verzamelde reacties wordt door het ANB het ontwerp rapport bijgesteld.

In een tweede stap wordt het **ontwerprapport** voor advies voorgelegd aan de betrokken belangengroepen in het betrokken gebied: het bovenlokaal overleg (BOLOV). Ook wordt advies gevraagd aan lokale besturen (gemeente en provincie) en administraties (de belangrijkste betrokken administraties zetelen in de projectgroep). Door het ANB wordt een voorstel voor reactie (ontwerp van reactienota) uitgewerkt. Deze wordt besproken met de Vlaamse Overleggroep en de Projectgroep. Op basis van dit overleg werkt het ANB de ontwerpreactienota en het ontwerprapport bij.

Het **definitief rapport** vormt de basis voor de beslissingen van de Vlaamse Regering over de specifieke instandhoudingsdoelstellingen.

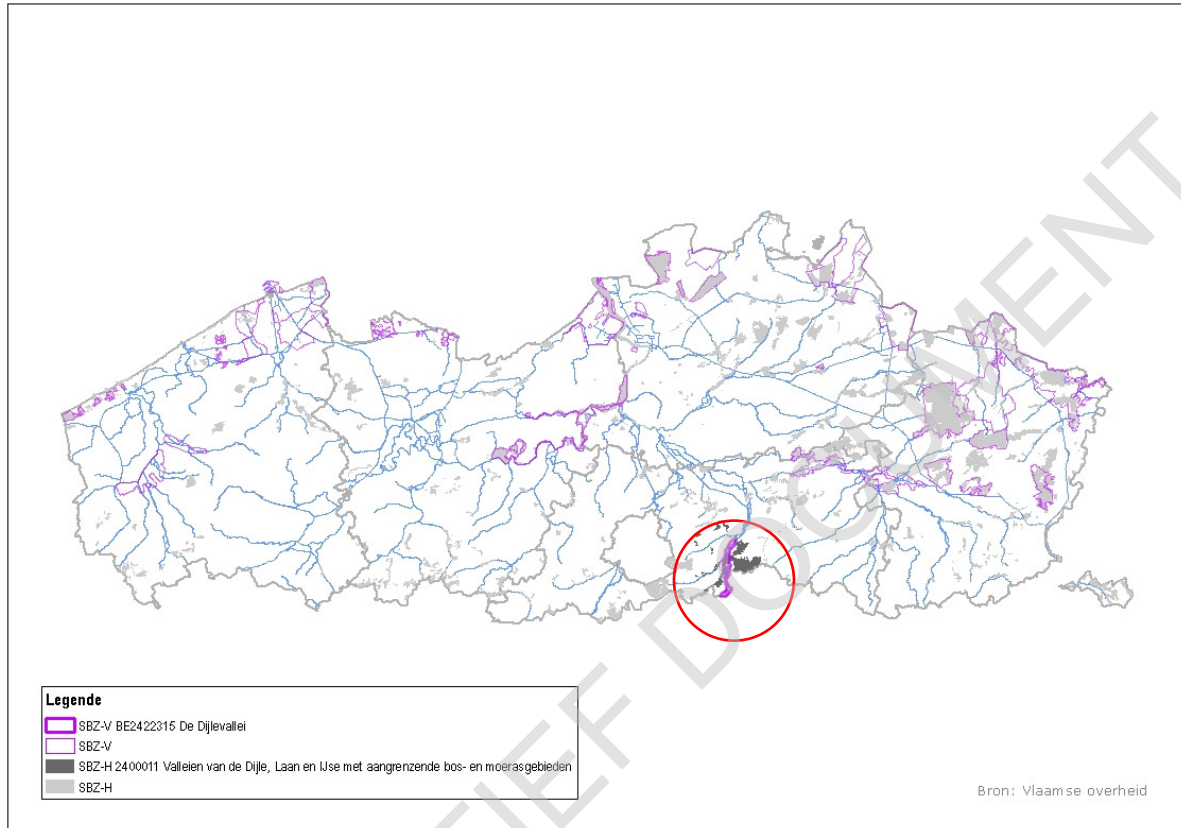
Voorliggend rapport is het definitief rapport

Figuur: Schets van het overlegproces

3. Over welk gebied gaat dit rapport

Dit rapport dient voor de onderbouwing van de specifieke instandhoudingsdoelstellingen voor het SBZ-H BE2400011 - "Valleien van de Dijle, Laan en IJse met aangrenzende bos- en moerasgebieden" en het SBZ-V BE2422315 - "De Dijlevallei".

Figuur 3-1. Situering van het gebied ten opzichte van het gehele Natura2000-netwerk.

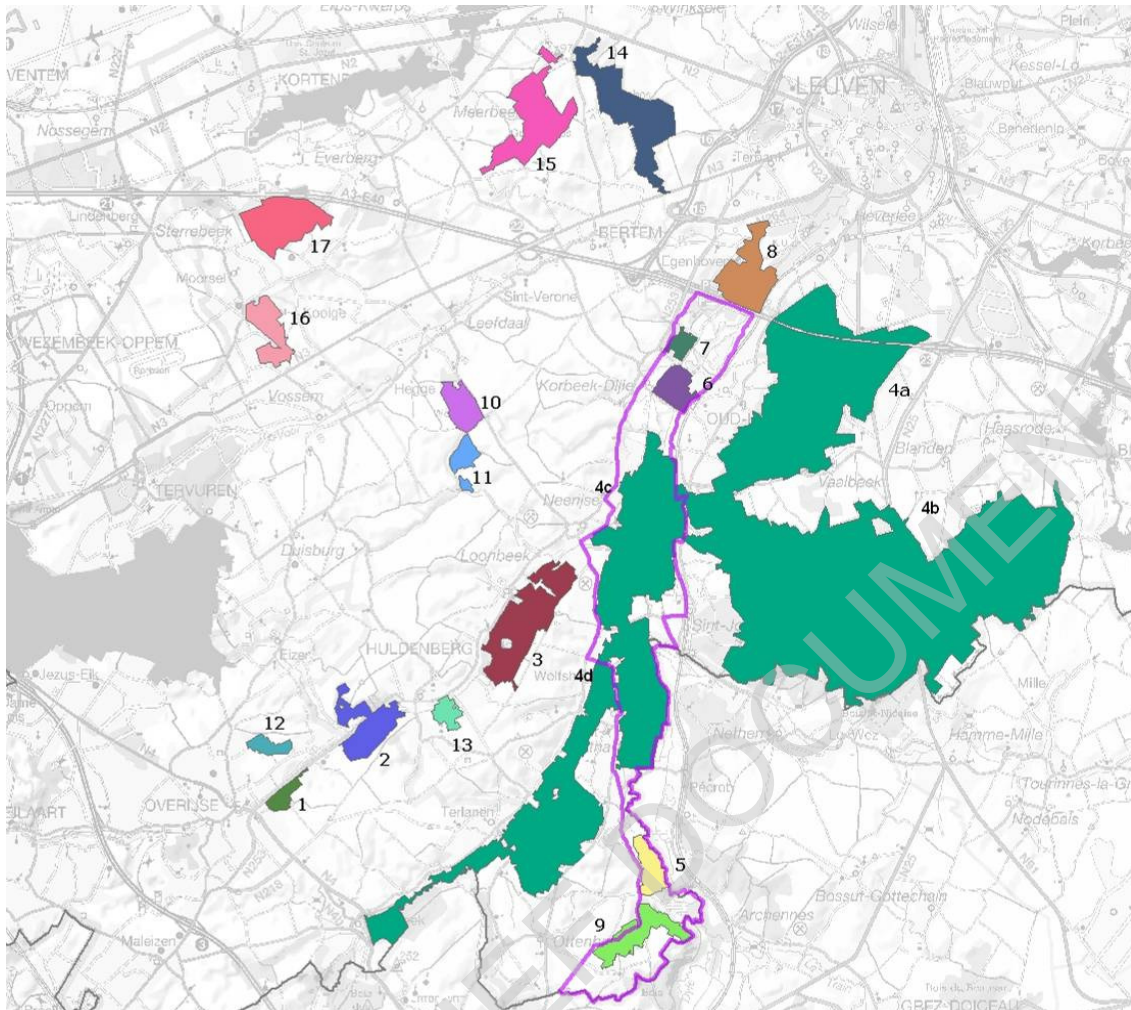
De Dijlevallei ten zuiden van Leuven is een vrij intact valleisysteem met een vrij meanderende rivier, een natuurlijk overstromingsregime en een brede waaier van biotopen die gebonden zijn aan de afwisseling van oeverwallen, komgronden, kwelzones en overgangen naar de hogere plateaus. Op de aangrenzende leemplateaus en valleiflanken liggen meerdere historische loofbossen met zeer hoge flora- en faunawaarde.

De SBZ-H trekt zich uit over de gemeenten Leuven, Oud-Heverlee, Huldenberg, Bierbeek, Overijse, Bertem, Tervuren, Kortenberg en Herent (provincie Vlaams-Brabant). Het beslaat een totale oppervlakte van 4068 ha. Het volledige gebied kan pragmatisch onderverdeeld worden in 17 deelgebieden. In tabel 3.1 worden de namen en de oppervlaktes voor de verschillende deelgebieden weergegeven. In bijlage 5 worden de verschillende deelgebieden gesitueerd op kaart.

De SBZ-V BE2422315 - "De Dijlevallei" overlapt voor meer dan de helft met het SBZ-H in de vallei van de Dijle ten zuiden van Leuven. Het heeft een oppervlakte van 1249 ha.

Beide SBZ samen bedekken een oppervlakte van 4661 ha.

Figuur 3-2. Situering van de deelgebieden gebruikt in het rapport

Tabel 3-1. Overzicht van de deelgebieden gebruikt in het rapport

Deelgebiedcode	Deelgebiednaam	Oppervlakte
BE2400011-1	Bos en omgeving Bisdom/ Tergeiten	18 ha
BE2400011-2	Omgeving Kaalheide – Stokkembos	74 ha
BE2400011-3	Margijsbos en Omgeving	150 ha
BE2400011-4a	Heverleebos	592 ha
BE2400011-4b	Meerdaalwoud	1571 ha
BE2400011-4c	Doode Bemde	322 ha
BE2400011-4d	Rodebos en Laanvallei	456 ha
BE2400011-4e	komgrond Grootbroek	114 ha
BE2400011-5	Veeweide en Florival (noord)	36 ha
BE2400011-6	Omgeving vijvers van Oud- Heverlee	39 ha

BE2400011-7	Veeweide	17 ha
BE2400011-8	Egenhoven	89 ha
BE2400011-9	Lericks-, Ronde- en Wolfsbos	63 ha
BE2400011-10	Weeberg	40 ha
BE2400011-11	Tersaart	24 ha
BE2400011-12	Koningsberg	18 ha
BE2400011-13	Kafmeiersberg/Smeisberg	20 ha
BE2400011-14	Bertembos en Koeheide	145 ha
BE2400011-15	Eikenbos/Grevensbos	122 ha
BE2400011-16	Moorselbos	54 ha
BE2400011-17	Hogenbos	101 ha
<i>BE2400011-18</i>	<i>(snipper bij Hogenbos – verder samen besproken)</i>	<i>3 ha</i>
SBZ-H BE2400011		4068 ha
SBZ-V BE2422315	De Dijlevallei	1249 ha
SBZ-H + SBZ-V		4661 ha

4. Overzicht van de Europees te beschermen habitats en soorten waarvoor het gebied belangrijk is

Op 8 mei 2009 hebben het Agentschap voor Natuur en Bos en het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek een onderbouwend rapport aan de minister bevoegd voor het natuurbehoud overgemaakt. Op basis van dit rapport heeft de Vlaamse Regering de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen definitief goedgekeurd op 23 juli 2010. In dat rapport wordt het belang van een speciale beschermingszone voor het bereiken van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen gesitueerd.

Ter info: Het relatieve belang van de Speciale beschermingszones voor het realiseren van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen

Het rapport ter onderbouwing van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen geeft een indicatie over het relatieve belang van de verschillende speciale beschermingszones voor het realiseren van de globale Vlaamse instandhoudingsdoelstellingen. Volgend onderscheid wordt gemaakt:

In de "essentiële" en "zeer belangrijke" gebieden zijn, afhankelijk van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen, prioritaire acties aangewezen voor het halen of behouden van de Vlaamse doelen.

De "belangrijke" gebieden hebben een kleine oppervlakte- of populatieaandeel van Europees te beschermen habitats en/of soorten.

In de onderbouwende rapportage worden ook "kennislacunes" aangegeven die verder onderzocht moeten worden tijdens de opmaak van de specifieke instandhoudingsdoelstellingen. Voor deze gebieden was het, tijdens de opmaak van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen, onduidelijk of ze een bijdrage kunnen leveren aan de Vlaamse doelstellingen.

In de volgende tabel wordt een overzicht gegeven van de habitats en soorten waarvoor dit gebied belangrijk is volgens de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen. Voor de betrokken habitats en soorten wordt het belang van het gebied voor het duurzaam voortbestaan van habitat of soort (essentieel, zeer belangrijk of belangrijk) weergegeven. Daarnaast wordt een samenvatting van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen weergegeven. In Bijlage I zijn per habitat en soort de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen in het geheel weergegeven.

Tabel 4-1. Samengevate weergave van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen van toepassing in dit gebied ('=' behoud van de huidige situatie of '↑' verbetering) en het belang van het gebied voor de realisatie ervan ('***' essentieel, '**' zeer belangrijk of '*' belangrijk).

Habitats	belang gebied	areaal	oppervlakte	kwaliteit
3150 - Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type Magnopotamion of Hydrocharition	<i>Belangrijk</i>	=	↑	↑
4030 - Droge Europese heide	<i>Belangrijk</i>	=	↑	↑
6230 - Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)	<i>Zeer belangrijk</i>	↑	↑	=
6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones	<i>Essentieel</i>	=	↑	↑
6510 - Laaggelegen schraal hooiland (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)	<i>Essentieel</i>	=	↑	=
7140 - Overgangs- en trilveen	<i>Belangrijk</i>	↑	↑	↑
7220 - Kalktufbronnen met tufsteenformatie (Cratoneurion)	<i>Zeer belangrijk</i>	=	↑	↑
7230 - Alkalisch laagveen	<i>Komt niet voor in de SBZ (kennislacune in G-IHD)</i>	↑	↑	↑
9120 - Atlantische zuurminnende beukenbossen met <i>Ilex</i> en soms ook <i>Taxus</i> in de ondergroei (<i>Quercion robori-petraeae</i> of <i>Ilici-Fagenion</i>)	<i>Essentieel</i>	=	↑	↑
9130 - Beukenbossen van het type <i>Asperulo-Fagetum</i>	<i>Zeer belangrijk</i>	=	↑	↑
9160 - Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukbossen behorend tot het <i>Carpinion-betuli</i>	<i>Essentieel</i>	=	↑	↑
91E0 - Alluviale bossen met <i>Alnus glutinosa</i> en <i>Fraxinus excelsior</i> (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)	<i>Zeer belangrijk</i>	=	↑	↑

Soorten SBZ-H	belang gebied	areaal	oppervlakte	kwaliiteit
Bittervoorn	<i>Zeer belangrijk</i>	=	=	=
Vliegend Hert	<i>Zeer belangrijk</i>	=	↑	=
Europese bever	<i>Essentieel</i>	=		↑
Kamsalamander	<i>Belangrijk</i>	↑	↑	↑
Spaanse vlag	<i>populatie komt niet voor</i>	=	↑	↑
Zeggekorfslak	<i>Essentieel</i>	=	↑	=
Rivierdonderpad	<i>Zeer belangrijk</i>	=	↑	↑
Vroedmeesterpad	<i>Zeer Belangrijk</i>	=	=	↑
Bosvleermuis	<i>Essentieel</i>	=	= (↑)	↑
Franjestaart	<i>Belangrijk</i>	=	= (↑)	= (↑)
Gewone/Grijze Grootoorvleermuis	<i>Belangrijk</i>	=	=	↑
Brandt's vleermuis/gewone baardvleermuis	<i>Belangrijk</i>	=	= (↑)	=
Laatvlieger	<i>Belangrijk</i>	=	=	= (↑)
Ruige dwergvleermuis / Gewone dwergvleermuis / Kleine dwergvleermuis - Pipistrellus species	<i>Belangrijk</i>	=	=	↑
Watervleermuis	<i>Belangrijk</i>	=	= (↑)	= (↑)
Rosse Vleermuis	<i>Belangrijk</i>	=	= (↑)	↑
Soorten SBZ-V				
Zwarte Specht	<i>Belangrijk</i>	=	= (↑)	↑
Ijsvogel	<i>Zeer belangrijk</i>	=	=	=

Blauwborst	<i>Belangrijk</i>	=	=	↑
Wespendief	<i>Zeer Belangrijk</i>	=	=	↑
Grote zilverreiger	<i>Essentieel</i>	=	=	
Kleine zwaan	<i>Belangrijk</i>	=	=	↑
Roerdomp	<i>Belangrijk</i>	↑	↑	↑
Porseleinhoen	<i>Zeer Belangrijk</i>	↑	↑	↑
Woudaap	<i>Belangrijk (niet in G- IHD)</i>	↑	↑	↑
Middelste Bonte Specht	<i>Essentieel -vnl in SBZ-H</i>	↑	↑	↑

5. Beschrijving van de actuele toestand van de Europees te beschermen habitats en soorten in het gebied

In dit rapport wordt de specifieke instandhoudingsdoelstellingen voor de Europees te beschermen soorten en habitats in hoofdstuk 8 onderbouwd. Dit gebeurt op basis van ecologische, aangevuld met socio-economische analyses. In dit hoofdstuk wordt de ecologische analyse over de actuele toestand van de Europees te beschermen habitats en soorten besproken. In paragraaf 5.1 wordt eerst het functioneren van het fysische systeem van het gebied besproken. Welke bodemtypes komen voor? Zijn er belangrijke grondwaterstromen? Wat is de invloed van het reliëf? Enzoverder. Het fysische systeem vormt immers de basis voor de ontwikkeling van natuurwaarden. In paragrafen 5.2 en 5.3 wordt een samenvatting gegeven van de ecologische analyse van het actueel voorkomen van de Europees te beschermen habitats en soorten voor dit gebied. De ecologische analyse zelf vind je in Bijlage 2. Op basis van deze analyse, en rekening houdend met de socio-economische context (zie hoofdstuk 6) worden in hoofdstuk 7 knelpunten geïdentificeerd en in hoofdstuk 8 doelen en prioriteiten bepaald.

Ter info: Toelichting van belangrijke termen gebruikt in dit hoofdstuk

Het *actuele voorkomen* is een beschrijving van waar een soort of habitat voorkomt en hoeveel.

De *actuele staat van instandhouding*: dit is een beschrijving van de huidige oppervlakte en kwaliteit van het Europees te beschermen habitat of van het leefgebied van een Europees te beschermen soort in dit gebied en de omschrijving van de achterliggende redenen.

De *trend* geeft de evolutie doorheen de tijd weer van de kwaliteit of kwantiteit van een habitat of soort.

De *potenties* geven aan hoeveel en eventueel waar er mogelijkheden zijn voor de uitbreiding of het herstel van een habitat of van een populatie van een soort.

5.1. Beschrijving van het fysische systeem

In het Krijt werd in het plangebied het moedermateriaal van kwartsieten en schiefers door de Krijtzee bedekt met kalkrijk materiaal dat later compacteerde tot krijt. Hierop werden gedurende miljoenen jaren zanden, kleihoudende zanden en klei afgezet (Zanden van Brussel, Lede en Sint-Huibrechts-Hern en Klei van Ieper). Tijdens de ijstijden, toen de zee zich ver had teruggetrokken, sneden de Dijle en haar bijrivieren steeds dieper in het tertiaire landschap (het hoogteverschil is nu zo'n 60 m). Na de laatste ijstijd waaiden vanuit de drogere noordzeevlakte zand en löss op. Ten zuiden van Leuven kwam voornamelijk löss terecht, waaruit zich de leembodems ontwikkelden. Op sommige plaatsen werd deze weer weggespoeld, bijvoorbeeld op de huidige valleiflanken. De tertiaire zanden kwamen hierdoor aan de oppervlakte. Dit verklaart het voorkomen van zowel leem- als zandbodems in de streek.

De Dijlevallei ten zuiden van Leuven vormt een typisch alluviaal systeem van ongeveer 1 km breed, met een oeverwal-komgrondprofiel. De bodem bestaat vooral uit alluviale leem aangevuld met colluviale zandleem en oppervlakkig venig materiaal (in het diepste deel van de komgronden).

De Dijle speelt een belangrijke rol in het gebied. Zij heeft een vrij natuurlijk karakter, met spontane meandering. Bij hoge afvoeren van de rivier overstroomt regelmatig delen van de vallei. Het gebied wordt gevoed door mineraalrijk, neutraal tot licht alkalisch grondwater afkomstig uit de formatie van Brussel.

De valleien van de IJse en de Laan zijn smaller. In de Laanvallei is echter ook een oeverwal-komgrondprofiel aanwezig, met vaak sterk venige komgronden. Door de sterk afwisselende geologische opbouw komen hier op korte afstand verschillende bodem- en grondwatertypes voor. Op de valleiflanken bevinden zich dagzomende lagen van ondoorlatende klei (Formatie van Kortrijk) onder de goed doorlatende Brusseliaanzanden. Ter hoogte van deze ondoordringbare laag, meestal halverwege de valleiflank, ontstonden bronnen. In de vallei en aan de valleirand komt kalkhoudend grondwater aan de oppervlakte.

Op het oostelijke plateau zijn de boscomplexen bewaard gebleven als restanten van het vroegere Kolenwoud. Op het westelijke plateau zijn enkel kleinere bossen overgebleven.

Het plangebied behoort tot de ecoregio "Zuidoostelijke heuvelzone" en het ecodistrict "Brabants lemig heuveldistrict".

5.2. Samenvatting van voorkomen, actuele staat van instandhouding, trend en potenties van de habitats

In deze paragraaf wordt een samenvatting gegeven van de actuele situatie van de Europees te beschermen habitats binnen het gebied. Voor elk Europees te beschermen habitat uit hoofdstuk 4 wordt het voorkomen, de analyse van de actuele staat van instandhouding, de trends ten opzichte van de aanmelding en de potenties voor uitbreiding samenvattend beschreven. Voor de volledige analyse wordt verwezen naar bijlage II - Analyse van de Europees te beschermen habitats en soorten.

3150 - Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type Magnopotamion of Hydrocharition

- Het actuele voorkomen
Het habitatype komt actueel niet meer voor in het SBZ-H, wel in het SBZ-V (Zuidelijke vijver Oud-Heverlee, 8.5 ha).
- Actuele staat van instandhouding
Het habitatype is actueel afwezig in SBZ-H, dus de staat van instandhouding is "gedeeltelijk aangetast". Het belangrijkste knelpunt is de kwaliteit van het oppervlaktewater.
- Trend
Tot voor begin jaren '90 was dit type o.a. aanwezig in de deelgebieden BE2400011-4e (Grootbroek) en BE2400011-5 (Florival Noord). Thans is het volledig verdwenen. De trend is dan ook negatief.
- Potenties
Binnen de perimeter van het habitatrictlijngebied zijn er herstel mogelijkheden in deelgebieden BE2400011-4e (Grootbroek - 25 ha), BE2400011-5 (Vijvers van Florival - 5 ha - momenteel verdwenen) en BE2400011-4c (Doode Bemde - max 10 ha). Een knelpunt voor een duurzaam herstel van het habitatype is het feit dat deze deelgebieden en de bijhorende watersystemen gevoed worden met te nutriëntenrijk oppervlaktewater.

4030 - Droge Europese heide

- Het actuele voorkomen
In het Vlaams Natuurreservaat Rodebos (BE2400011-4d) zijn zeer beperkte oppervlaktes permanente heiden aanwezig.
Struikheide en struikheidevegetaties zijn zeer fragmentair aanwezig in de ondergroei van een aantal bossen.
- Actuele staat van instandhouding
De heiderelicten zijn vaak vergrast met Pijpenstrootje en kleiner dan 5 ha. In de meeste gevallen dreigt ook verbossing. Door het gericht beheer in Rodebos komen daar nog vrij goed ontwikkelde droge heiden voor. Door de kleine aaneengesloten oppervlakten van het habitat zijn voor het habitat typische soorten zeldzaam (Boompieper, Levendbarende hagedis) of ontbreken ze.
Er wordt geconcludeerd dat het habitat zich in een "gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding" bevindt.

Trend	Op basis van de aanmeldingsgegevens kan de trend niet exact bepaald worden. Algemeen lijkt er een dalende trend te zijn in de totale oppervlakte van dit habitatype ten opzichte van de aanmeldingsperiode (midden jaren '90) omdat een aantal heidevlekken verder verlost zijn.
Potenties	Dit vegetatietype was tot de jaren '60 talrijk aanwezig op de droge bodems in het Dijleland. De hier aanwezige heiden waren over het algemeen soortenrijker dan deze van de Hoge Kempen, omdat de bodem hier rijker is. In principe zijn op alle zandige en uitgeloopte zandlemige bodems in het habitatrictlijngebied heidepotenties aanwezig. Het betreft vele (beboste) deelgebieden die buiten de vallei gelegen zijn

6230 - Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)

Het actuele voorkomen	<p>In dit SBZ komen volgende subtypes voor: droge heischrale graslanden en soortenrijke graslanden van het struisgrasverbond.</p> <p>Droge heischrale graslanden komen enkel nog fragmentair voor in het Meerdaalwoud (ex-militair domein). Elders zijn ze verdwenen.</p> <p>In de deelgebieden 4b (ex Militair domein meerdaalwoud), 4d (Rodebos) 8 (Egenhovenbos), 14 (Koeheide) en 15 (Grevensbos) zijn nog restanten van soortenrijk grasland van het struisgrasverbond aanwezig met soorten zoals Tormentil, Blauwe Knoop, Grasklokje en Zandblauwtje. De best ontwikkelde graslanden van dit type bevinden zich in het ex-militair domein. De hellinggraslanden van de Koeheide kennen een rijke paddestoelenflora met vele bedreigde soorten van oude, onbemeste graslanden, zoals wasplaten.</p>
Actuele staat van instandhouding	Het habitat bevindt zich in een "gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding". Knelpunten zijn de verbossing en de overwoekering door Adelaarsvaren.
Trend	Op basis van de aanmeldingsgegevens is de vroegere oppervlakte heischraal grasland en struisgrasland niet exact gekend. Wel wordt op terrein vastgesteld dat de kwaliteit onvoldoende is. Sinds 2002 is het habitat sterk achteruit gegaan door verbossing en een sterke uitbreiding van Adelaarsvaren door gebrek aan beheer.
Potenties	In principe zijn in vele bossen op zandige en uitgeloopte zandlemige bodems potenties aanwezig om heischrale graslanden te herstellen.

6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones

Het actuele voorkomen	<p>In het habitatype 6430 'voedselrijke zomen' worden 2 subtypes onderscheiden, namelijk het subtype vochtige tot natte ruigte en het subtype vochtige boszoom; mantel- en zoomvegetaties.</p> <p>Van het eerste subtype is oppervlakte overschat (100 ha), aangezien ook ruigten onder populierenaanplanten op de habitatkaart als habitat aangeduid worden. Goed ontwikkelde vochtige ruigten komen voor in deelgebieden 4c (Doode Bemde), 4d (Laanvallei), 4e (Grootbroek) en 6 (omgeving vijvers van Oud-Heverlee). Voor deze gebieden werd de oppervlakte door de expertgroep ingeschat (45 ha).</p> <p>Boszomen zijn op de bwk niet als dusdanig gekarteerd als aparte percelen en daarom ook niet uit de habitatkaart af te leiden. Voor de boszomen is er onvoldoende informatie om de oppervlakte te kunnen inschatten. Bij de meeste bossen is er wel sprake van boszomen in slecht ontwikkelde toestand, goed ontwikkelde zomen zijn schaars.</p>
Actuele staat van instandhouding	<p>Het habitat-subtype vochtige tot natte ruigten bevindt zich in een "goede tot uitstekende actuele staat van instandhouding". Er is echter een groot kwaliteitverschil tussen de betere habitatvlekken waar de sleutelsoorten voorkomen, en de overige habitatvlekken. In deze laatste zijn vrij hoge presenties van Grote brandnetel aanwezig, waardoor de vegetatiebedekking en de verruiging als "overwegend gedegradeerd" moeten beschouwd worden. Een betere staat van instandhouding, waarbij de bedekkingsgraad van brandnetel lager is dan 30 % is echter op de vaak van nature voedselrijke bodems niet steeds realistisch.</p> <p>Het habitat subtype boszomen bevindt zich in een "gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding". Bij de meeste vochtige bossen zijn de bosranden slecht ontwikkeld (geen geleidelijke mantel-zoomovergangen).</p>
Trend	<p>In het licht van de aanmeldingsgegevens lijkt er een stijgende trend te zijn in de totale oppervlakte van dit habitatype – vochtige ruigten - ten opzichte van de aanmeldingsperiode (midden jaren '90).</p> <p>Voor de vochtige boszomen zijn er onvoldoende gegevens om de trend te kunnen evalueren</p>
Potenties	<p>Potenties voor ruigten van het Moerasspireaverbond en het verbond van Harig Wilgenroosje zijn in vrijwel alle deelgebieden in de valleien aanwezig, en kunnen ontwikkeld worden door omvorming van populierenbestanden.</p> <p>Vochtige boszomen kunnen in elk deelgebied met boshabitats 9160 of 91^{E0} ontwikkeld worden door minder scherpe overgangen tussen bos en andere vegetaties te realiseren.</p>

6510 - Laaggelegen schraal hooiland (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)

Het actuele voorkomen	<p>Dit habitat wordt aangetroffen in deelgebieden BE2400011-4c (Doode Bemde), en in mindere mate deelgebieden BE2400011-4d (Laanvallei) en BE2400011-14 (Koeheide). Het betreft de zogenaamde glanshavergraslanden. Er komen zowel varianten van vochtige als droge standplaatsen voor.</p> <p>De actuele oppervlakte bedraagt ± 23 ha</p>
Actuele staat van instandhouding	<p>Het habitat bevindt zich in een "gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding". Binnen natuurreservaten met specifiek beheer zijn habitatvlekken in een goede tot uitstekende staat van instandhouding te vinden.</p> <p>Afhankelijk van het deelgebied is het voorkomen van en de bedekking met sleutelsoorten gedegradeerd tot goed. Soms zijn de habitatvlekken onvoldoende groot of onvoldoende verbonden om verspreiding en duurzaam behoud van sleutelsoorten te waarborgen.</p>
Trend	<p>Het gebied was niet aangemeld voor dit habitatype. Door het verlaten van het typische beheer van deze hooilanden en het aanplanten van populieren op deze percelen of het toepassen van intensiever landbouwgebruik; is de oppervlakte sterk afgenomen in de 2^e helft van de vorige eeuw. Recent is er een beperkte toename door het instellen van natuurbeheer op nog bestaande graslanden of door het opnieuw omzetten van populierenaanplantingen naar grasland (natuurreservaten).</p>
Potenties	<p>Buiten de deelgebieden waar het habitatype nu reeds voorkomt zijn er in volgende deelgebieden potenties aanwezig: BE2400011-4e (Grootbroek); BE2400011-5 (droge graslanden nabij Veeweidevijver); BE2400011-6 (graslanden ten zuidwesten van vijvers Oud-Heverlee); BE2400011-3 (Margijsbos); BE2400011-4d (omgeving Rodebos en Laanvallei)</p>

7140 - Overgangs- en trilveen

Het actuele voorkomen	<p>Dit habitatype komt enkel voor in een rietland in de Doode Bemde (deelgebied 4c). Het gaat om het mesotrofe subtype.</p> <p>De totale huidige oppervlakte van het habitat bedraagt ca. 0.1 ha</p>
Actuele staat van instandhouding	<p>Het habitat bevindt zich in een "goede tot uitstekende actuele staat van instandhouding", ook al is er maar één habitatvlek.</p>
Trend	<p>Dit habitatype werd niet aangemeld in de jaren '90, maar kwam toen wellicht ook al fragmentair voor. De trend wordt als stabiel beschouwd.</p>
Potenties	<p>Dit habitatype kan voorkomen op de veenbodems met voedselarme kwel. De beperkte oppervlakte aan (potentieel) geschikte standplaatsen en het toestromen van vervuild of voedselrijk oppervlaktewater laten een wezenlijke uitbreiding niet toe.</p>

7220 - Kalktufbronnen met tufsteenformatie (Cratoneurion)

Het actuele voorkomen	Dit habitattype betreft bronzones waar kalkrijk grondwater vanuit diep liggende Brusseliaanzanden aan de oppervlakte komt: hier wordt kalk afgezet op takjes en mos en komt een karakteristieke mossenflora voor. Het komt van nature vleksgewijs voor in BE2400011-4b Meerdaalwoud, BE2400011-4c Doode Bemde (Langerodebos), BE2400011-3 Margijsbos en BE2400011-4d Rodebos. De totale huidige oppervlakte van het habitat bedraagt ca. 0.4 ha
Actuele staat van instandhouding	Het habitat bevindt zich in een "goede (tot uitstekende) actuele staat van instandhouding". De oppervlaktes zijn klein, maar het habitat maakt deel uit van het omliggende bosgebied. Deze bronnen worden gevoed door dieper liggende, regionaal gevoede grondwaterstromen en niet door lokaal infiltrerend water en hebben een goede waterkwaliteit. Uitstekend ontwikkelde kalktufbronnen met tufsteenformaties komen in Vlaanderen van nature niet voor. Een gunstige waterhuishouding en waterkwaliteit is een aandachtspunt.
Trend	Dit habitattype werd niet aangemeld in de jaren '90, maar kwam toen wellicht ook al fragmentair voor zoals nu.
Potenties	De potenties zijn abiotisch beperkt tot de huidige vindplaatsen

7230 - Alkalisch laagveen

Het actuele voorkomen	Dit habitat is vermeld in het G-IHDrapport als een nader te onderzoeken kennislacune, maar komt actueel niet voor in het SBZ-H. Het is ook niet aangemeld voor dit gebied
Actuele staat van instandhouding	Niet van toepassing
Trend	Het habitat kwam historisch voor in de zone van de Vijvers van Oud-Heverlee en is reeds lang verdwenen door verzuuring en verbossing.
Potenties	Niet van toepassing

9120 - Atlantische zuurminnende beukenbossen met Ilex en soms ook Taxus in de ondergroei (Quercion roburi-petraeae of Ilici-Fagenion)

Het actuele voorkomen	<p>De totale huidige oppervlakte van het habitat bedraagt ca. 1818 ha. Het komt voor in de deelgebieden met bossen op zure, droge bodems. Op basis van de habitatkaart stellen we vast dat dit habitat meer voorkomt dan werd aangemeld.</p> <p>Onder andere in het Meerdaalwoud (BE2400011-4b) en Bertembos (BE2400011-14) zijn echter wel zeer goed ontwikkelde bossen van dit type aanwezig.</p>
-----------------------	---

Actuele staat van instandhouding	Het habitat bevindt zich in een "gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding". Sommige bosbestanden (vooral in Meerdaalwoud en Bertembos) behoren tot de best ontwikkelde voorbeelden van dit type in Vlaanderen. Het gaat vaak echter om grote oppervlakten gedegradeerd habitat waarin de sleutelsoorten van boom- en kruidlaag beperkt aanwezig zijn. Aandachtspunten zijn overal het gebrek aan dood hout (zowel naar kwantiteit als kwaliteit), en in de meeste locaties ook een onvoldoende ontwikkelde horizontale structuur, bosranden en open plekken, en het plaatselijk veelvuldig voorkomen van exoten.
Trend	De oppervlakte van dit habitat is sinds de jaren 1950 vermoedelijk toegenomen door omslag van habitatype 9160 naar 9120 (verzuring/verdonkering). De stijging tov de aanmeldingsgegevens heeft ook te maken met de interpretatie van de habitatdefinitie. De extra oppervlakten van dit habitatype omvatten gedegradeerde habitats waarin de sleutelsoorten van het habitatype minder dominant aanwezig zijn.
Potenties	Dit bostype van zure bodems mag beschouwd worden als de climaxvegetatie op de zandige, zandlemige en uitgeloopte leembodems in deze streek. Potentieel komt het dan ook in alle deelgebieden buiten de valleien voor. Binnen de deelgebieden zijn de netto uitbreidingsmogelijkheden beperkt (30-70 ha) omdat ze al grotendeels bos zijn; er is wel een belangrijk potentieel door omvorming van niet-habitatwaardig bos (vooral naaldhout) naar habitatype 9120. Kwalitatieve verbeteringen zijn overal mogelijk en noodzakelijk om tot een gunstige staat van instandhouding te komen.

9130 - Beukenbossen van het type Asperulo-Fagetum

Het actuele voorkomen	<p>Van dit bostype zijn er twee subtypen te onderscheiden, namelijk het Atlantisch neutrofiel beukenbos (Eiken-Haagbeukenbos met voorjaarsfora van Wilde Hyacint, en het Midden-Europese neutrofiel beukenbos (Parelgras-Beukenbos). Dit eerste subtype komt enkel voor in deelgebieden BE2400011-3 (Margijsbos, noord- en zuidzijde), BE2400011-16 (Moorselbos) en BE2400011-17 (Hogenbos).</p> <p>Het tweede subtype is uiterst zeldzaam in Vlaanderen. Parelgras komt voor in deelgebied BE2400011-4b (Meerdaalwoud - zuidelijke zone), maar dit bos kan beter onder 9160 geordend worden. Het subtype is wel aanwezig in Hogenbos (Parelgras in combinatie met Lievevrouwebedstro) over een oppervlakte van < 0.5 ha. Wilde hyacint komt hier ook voor.</p> <p>De totale huidige oppervlakte van het habitat bedraagt ca. 42 ha</p>
Actuele staat van instandhouding	Het habitat is in een "gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding". Dit geldt voor beide subtypes. Aandachtspunt is vooral de habitatstructuur (alle parameters).
Trend	De oppervlakte van dit habitat is stabiel sinds de aanmeldingsperiode (midden jaren '90).

Potenties

De abiotische omstandigheden waaronder het subtype met Wilde hyacint tot ontwikkeling komt is vrijwel identiek als deze van het habitatype 9160. Typisch voor dit habitatsubtype is het voorkomen van tapijten van Wilde hyacint. Deze soort bevindt zich echter in het habitatrictlijngebied aan de meest oostelijke uitloper van haar natuurlijk verspreidingsareaal. Haar verspreiding is hier beperkt tot enkele bosgebieden. De potenties zijn wellicht dan ook beperkt tot de deelgebieden waar het nu voorkomt.

De bodemomstandigheden waaronder het subtype Parelgras-Beukenbos tot ontwikkeling komt zijn dezelfde als voor de meest basenrijke variant van het habitatype 9160. Typisch voor dit subtype is het frequent voorkomen van Eenbloemig parelgras en Lievevrouwebedstro. De potenties zijn wellicht beperkt tot de specifieke groeiplaatsen in Hogenbos waar het nu voorkomt.

9160 - Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eikenhaagbeukenbossen behorend tot het Carpinion-betuli

Het actuele voorkomen

Dit bostype omvat de typische sub-Atlantische Eiken-Haagbeukenbossen (zonder Wilde hyacint) en is kenmerkend voor neutrale tot matig zure loofbossen. De kwaliteit van dit habitatype in het SBZ is matig tot zeer hoog. Sommige bossen van dit habitatrictlijngebied behoren tot de best ontwikkelde en meest uitgesteerde voorbeelden van dit type in heel Vlaanderen (o.a. delen van Meerdaalwoud). Vandaar dat dit rictlijngebied 'essentieel' is voor behoud en ontwikkeling in Vlaanderen van dit type.

De totale huidige oppervlakte van het habitat bedraagt ca. 576 ha

Actuele staat van instandhouding

Het habitat bevindt zich in een "goede tot uitstekende actuele staat van instandhouding", behalve voor het aspect "dood hout". Voor de grootste habitatvlek in het Meerdaalwoud zijn de overige parameters voldoende tot goed. De bedekking van de sleutelsoorten, de aanwezigheid van voldoende variatie in lichtverhoudingen (voldoende open plekken en goed ontwikkelde bosranden), en het voorkomen van exoten vormen al of niet plaatselijk aandachtspunten.

Trend

Sinds de jaren 1950 is er een afname van dit habitatype ten voordele van habitatype 9120 (door verzuring, verdonkering). De in het SBZ-H aanwezige oppervlakte van habitatype 9160 is volgens de habitatkaart groter dan de oppervlakte die werd vermeld bij de aanmelding van het gebied als SBZ. De door verzuring veroorzaakte overgangen naar het type 9120 op het terrein liggen wellicht aan de basis van deze verschillende cijfers.

Potenties

Buiten de deelgebieden waar het habitat nu reeds algemeen voorkomt zijn er volgens het model (PotNat) potenties aanwezig in volgende deelgebieden: BE2400011-1 (Bos en omgeving Bisdom/Tergeiten), BE2400011-2 (Stokkembos), BE2400011-9 (Lericks-, Ronde- en Wolfsbos), BE2400011-12 (Koningsberg), BE2400011-13 (Kafmeiersberg/Smeisberg, BE2400011-14: Bertembos en Koeheide) en BE2400011-15 (Eikenbos/Grevensbos).

Door verzuring van de bosbodem zullen de werkelijke potenties heel wat beperkter zijn. De bodemkaart bevat immers geen informatie over verzuring of basenverzadiging.

91E0 - Alluviale bossen met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)

Het actuele
voorkomen

Van dit habitattypen worden in dit SBZ verschillende subtypes onderscheiden.:

- *Bronbossen (Goudveil-essenbos)*: Dit bostype is aanwezig als vegetatielinten rond bronnen en bronbeken in andere bostypen. Hierdoor is de juiste oppervlakte moeilijk in te schatten. Dit subtype treft men aan in volgende deelgebieden: BE2400011-1 (Bisdom), BE2400011-2 (Stokkembos), BE2400011-3 (Margijsbos); BE2400011-4a (Heverleebos -Vaalbeekvallei), BE2400011-4b (Meerdaalwoud), BE2400011-4c (Valleihelling nabij Kouterbos), BE2400011-4d (Laanvallei) en BE2400011-8 (Egenhovenbos)
- *Vogelkers-Essenbos* : De talrijke overgangen van dit subtype met 9160 en met andere subtypen van 91E0 op het terrein maken een duidelijke scheiding tussen alle bos(sub)typen niet altijd mogelijk. Het is terug te vinden in de deelgebieden BE2400011-3 (Margijsbos), BE2400011-4b (Meerdaalwoud), BE2400011-4c (Langerodebos), BE2400011-4d (laanvallei) en BE2400011-8 (Egenhovenbos).
- *Oligotroof Broekbos*: Dit type is erg plaatselijk aan te treffen in het Rodebos (BE-2400011-4d), de Ijsevallei nabij Margijsbos (BE2400011-3) en het Meerdaalwoud (Mommmedeelvallei en vallei van Paddepoel).
- *Mesotroof Broekbos*: Dit type treft men aan in de deelgebieden BE2400011-4c (Doode Bemde- zeer beperkt), BE2400011-4d (Laanvallei), BE2400011-6 (ten zuiden van vijvers van Oud-Heverlee) en BE2400011-7 (Ormendaalbos).
- *Eutroof of ruigt elzenbroekbos* : Dit bostype is wellicht van nature niet of op een zeer beperkte oppervlakte in het SBZ-H aanwezig.

Actuele staat van
instandhouding

Het habitat 91E0 is in een "gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding". Meestal zijn de habitatvlekken te klein en is onvoldoende dood hout aanwezig. Er zijn onvoldoende sleutelsoorten in de kruidlaag. Soms is de standplaats verstoord door verandering in grondwaterregime en -kwaliteit. Vaak zijn deze bossen nog te jong om goed ontwikkeld te zijn, ook als ondergroei van populierenaanplantingen.

Vele van de huidige Ruigte-elzenbossen komen voor op verstoorde standplaatsen (door verandering grondwaterregime) en zijn het resultaat van degradatie van Mesotroof broekbos en voornamelijk Vogelkers-essenbos.

Trend

In het licht van de aanmeldingsgegevens lijkt er een toename te zijn in de totale oppervlakte van alle types 91E0 ten opzichte van de aanmeldingsperiode (midden jaren '90). Dit heeft vooral te maken met het geregeld voorkomen van een goed ontwikkelde ondergroei in populierenbossen die als 91E0 gekarteerd is. Vele van de huidige Ruigt-elzenbossen komen, voor op verstoorte standplaatsen (door verandering grondwaterregime) en zijn het resultaat van degradatie van Mesotroof broekbos en voornamelijk Vogelkers-essenbos.

- Potenties
- *subtypes Bronbossen en oligotroof Broekbos*: Potenties zijn beperkt tot die zones waar het nu reeds voorkomt.
  - *subtype beekbegeleidend Vogelkers-essenbos*: door natuurlijke rijping en ontwikkeling of omvorming van actueel niet-habitatwaardig bos (populierenaanplanten zonder goed ontwikkelde ondergroei en/of kruidlaag) kan de oppervlakte habitat toenemen. In enkele andere deelgebieden zijn de abiotische omstandigheden gunstig maar is geen bos of slechts struweel aanwezig.
  - *Subtype mesotroof broekbos*: dit type is beperkt uit te bereiden door het herstel van de natuurlijke waterhuishouding en door verdere rijping van struwelen
  - *Subtype eutroof broekbos* : Verdere uitbreiding van dit bostype is in dit habitatrictlijngebied wel mogelijk maar meestal niet wenselijk. De meeste bossen van dit type zijn er immers ontstaan door degradatie van andere alluviale habitattypes.

5.3. Samenvatting van voorkomen, actuele staat van instandhouding trend en potenties van de soorten van de habitatrictlijn

In deze paragraaf wordt een samenvatting gegeven van de actuele toestand van de Europees te beschermen soorten binnen het gebied. Voor elk Europees te beschermen soort uit hoofdstuk 4 wordt het voorkomen, de analyse van de actuele staat van instandhouding, de trends ten opzichte van de aanmelding en de potenties voor uitbreiding samenvattend beschreven. Voor de volledige analyse wordt verwezen naar bijlage II - Analyse van de Europees te beschermen habitats en soorten.

Bittervoorn - *Rhodeus sericeus amarus*

- Het actuele voorkomen De soort werd vastgesteld op de rivieren Laan, Dijle en Ijse. Daarnaast werd de soort reeds aangetroffen in vijvers, sloten en/of leibeken in de deelgebieden BE2400011-4c (Doode Bemde), BE2400011-4e (Grootbroek), en BE2400011-4d (Laanvallei)..
- Actuele staat van instandhouding De Bittervoorn is algemeen verspreid in de SBZ aanwezig. De afgeviste aantallen lopen sterk uiteen, maar wijzen op een voldoende staat van instandhouding. Ook de habitatkwaliteit lijkt voldoende om een duurzame populatie in stand te houden. De actuele staat van instandhouding wordt dan ook als goed tot uitstekend bestempeld.
- Trend Deze SBZ is niet aangemeld voor de bittervoorn, maar de soort is wel in redelijk veel UTM-hokken aanwezig. Gezien de verbeterde waterkwaliteit, is de trend momenteel vermoedelijk positief, ondanks de vaak lager vastgestelde densiteiten dan één of twee decennia geleden. Meer gericht onderzoek moet hierover uitsluitsel geven.
- Potenties Bittervoorn kan potentieel in alle vijvers en sloten in de SBZ voorkomen, indien er een voldoende aanbod is aan zoetwatermossels (essentieel voor de voortplanting). Uitsluitend stromende wateren zijn echter geen optimaal habitat voor de soort: voor de reproductie is er ook nood aan rustig stromend of stilstaand water. Vandaar ook het belang van een goede ecologische samenhang tussen de hoofdlopen (Dijle, Laan, Ijse) en de zijlopen, grachten en vijvers.

Europese bever - *Castor fiber*

- **Het actuele voorkomen**

De Bever verdween omstreeks het midden van de 19de eeuw uit de Dijlevallei door overbejaging. Door uitzettingen in Wallonië en Vlaanderen is er sinds 2000 opnieuw een populatie aanwezig in de Dijle- en Laanvallei

Uit de recentste inventarisatiegegevens (2009) blijkt dat 35 tot 45 individuen (reproductie 2009 niet meegeteld, jaarlingen wel) voorkomen in de Dijlevallei ten zuiden van Leuven, waarvan maximum 12 op Waals grondgebied. Het betreft een grensoverschrijdende populatie.
- Actuele staat van instandhouding**

Volgens de strikte toepassing van de LSVI-tabel is de staat van instandhouding gedeeltelijk aangetast, voornamelijk vanwege de nabijheid van menselijke activiteiten. De overige populatie- en habitatcriteria wijzen echter op een goede tot uitstekende staat van instandhouding.
- Trend**

De soort kwam niet voor in de jaren '90. De beverpopulatie in de Dijle- en Laanvallei is aanwezig sinds 2000 en is verdubbeld in de periode 2003 tot 2009. Alle geschikte biotopen worden geleidelijk gekoloniseerd.
- Potenties**

Het lijkt erop dat geleidelijk alle geschikte biotopen in de Dijle- en Laanvallei worden gekoloniseerd. Bijkomende potenties zijn er niet. Volgens het overwegingskader voor de bever (Vercoutere, 2007) is er in de Dijlevallei ten zuiden van Leuven ruimte voor een tiental families. Een gemiddelde familie bestaat uit 2 adulten + 2 jaarlingen + de pasgeboren jongen. Samen met nog enkele zwervende exemplaren komt dit overeen met een populatie van ongeveer 45 bevers, waarvan 25 adulten.

Kamsalamander - *Triturus cristatus*

- **Het actuele voorkomen**

De kamsalamander is in deze SBZ met uitsterven bedreigd of reeds uitgestorven. Er zijn enkel waarnemingen bekend van de Springputten in het Meerdaalwoud (deelgebied BE2400011-4b). Daar was de soort aanwezig in artificiële poelen, ontstaan door militaire activiteiten.
- Actuele staat van instandhouding**

De soort bevindt zich momenteel in een (gedeeltelijk) aangetaste staat van instandhouding.
- Trend**

De aangemelde populatie is vermoedelijk verdwenen.
- Potenties**

Er zijn geen waarnemingen bekend in de overige deelgebieden. De kans dat de soort toch elders voorkomt is klein. De meeste gebieden zijn immers goed onderzocht. Er zijn ook geen aanwijzingen dat de soort nog in de aangrenzende gebieden in Wallonië voorkomt. Er kan dan ook gesteld worden dat het nemen van maatregelen in functie van het behoud van deze soort weinig zinvol is.

Rivierdonderpad - Cottus gobio

- Het actuele voorkomen Gezien het feit dat in het Ijsebekken geschikt habitat aanwezig is, er historische waarnemingen bekend zijn en al tweemaal een individu gevangen werd, is de aanwezigheid van een relictpopulatie niet uitgesloten. Gericht onderzoek moet meer duidelijkheid brengen over haar aanwezigheid in dit bekken.
- Actuele staat van instandhouding De actuele staat van instandhouding is onbekend. Er zijn te weinig gegevens beschikbaar om te concluderen dat een relictpopulatie aanwezig is in de Ijse.
- Trend Hierover zijn geen specifieke gegevens bekend. De trend is onbekend.
- Potenties Er zijn nog belangrijke potenties aanwezig, zeker omdat in vele deelgebieden de algemene waterkwaliteit beduidend verbetert. In Vlaanderen heeft het Ijsebekken het hoogste potentieel voor de soort, in het bijzonder de Nellebeek en het mondingsgebied in de Dijle. Voor de Nellebeek vormt de structuur nog een knelpunt, elders is de toestand reeds geschikt. Iedere habitatverbetering verhoogt de kansen voor de vorming van een duurzame populatie. Het grootste probleem voor een spontane kolonisatie is echter het beperkt verspreidingsvermogen van de Rivierdonderpad.

Spaanse vlag - Callimorpha quadripunctaria

- Het actuele voorkomen Er zijn enkele toevallige waarnemingen van zwervende exemplaren bekend aan de rand van Heverleebos (BE2400011-4a) en in Bertembos-Koeheide (BE2400011-14), maar er is geen sprake van een populatie.

De SBZ-H werd niet aangemeld voor deze soort, het wordt wel als belangrijk gebied naar voren geschoven in de G-IHD.
- Actuele staat van instandhouding Het biotoop lijkt te voldoen, maar er is momenteel geen vaste populatie.
- Trend De Spaanse vlag is in Vlaanderen aan een sterke opmars bezig vanuit de Brabantse diestiaanheuvelds.
- Potenties In alle deelgebieden waar drogere, snel opwarmende habitats zich in de nabijheid bevinden van vochtige ruigten, zijn er potenties aanwezig. Het is evenwel niet duidelijk of er zich ook effectief populaties zullen vestigen bij verdere uitbreiding van het areaal.

Vliegend hert - Lucanus cervus

- Het actuele voorkomen Recente, sporadische waarnemingen wijzen op de aanwezigheid van 3 mogelijke relictpopulaties in de regio, namelijk in of in de omgeving van het Rodebos (BE2400011-4d); in de omgeving van Meerdaalwoud (BE2400011-4b); in de omgeving van Heverleebos (BE2400011-4a) ; en één zekere populatie in het centrum van Overijse (buiten SBZ).

Actuele staat van instandhouding	De soort is in een "gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding". Voor Heverleebos-Meerdaalwoud zijn relatief voldoende waarnemingen bekend, maar de broedlocaties zijn niet gekend. De meeste delen van deze bossen zijn momenteel te donker voor Vliegend hert, en bevatten onvoldoende ondergronds dood hout op de geschikte plekken zoals in bosranden, hakhout en halfopen bossen op zuidhellingen.
Trend	Er zijn geen specifieke gegevens gekend voor het inschatten van de trend.
Potenties	De bossen in het SBZ-H zijn in de regel te weinig geschikt als habitat voor deze soort. Door een aangepast bosbeheer (lange termijn) en biotoopverbetering (inclusief het op korte termijn aanbieden van kunstmatige broedplaatsen) op specifieke plaatsen kan gewerkt worden aan een versterking en uitbreiding van de soort. Er zijn potenties in BE2400011-4a,b,d (Heverleebos-Meerdaalwoud, Rodebos) en BE2400011-12 (Koningsberg).

Vroedmeesterpad - Alytes obstetricans

<ul style="list-style-type: none"> • Het actuele voorkomen 	Grenzend aan het Habitatrictlijngebied (deelgebied BE2400011-11) is reeds lang een populatie aanwezig in en nabij een poel in de directe omgeving van de hoeve Tersaart. De soort overwintert waarschijnlijk in deelgebied 11. Tot 2004 zijn er ook enkele waarnemingen bekend van roepende vroedmeesterpadden aan een poel in de Laanvallei, aan de voet van het Rodebos (BE2400011-4d).
Actuele staat van instandhouding	Er wordt geconcludeerd dat de populatie vroedmeesterpad in en nabij deze SBZ – dus als geheel - zich momenteel in een "goede tot uitstekende staat van instandhouding bevindt. Door inrichting van de naburige zandgroeve werd het geschikt leefgebied uitgebreid. Nochtans wijst het verdwijnen van een aantal plaatselijke populaties op de kwetsbare toestand.
Trend	De soort is niet aangemeld maar haar voorkomen in de omgeving van Tersaart is reeds lang bekend. Door inrichting van de naburige zandgroeve kon de populatie zich uitbreiden. Op andere plaatsen ging de soort achteruit. In Rodebos lijkt de soort inmiddels verdwenen te zijn.
Potenties	Vroedmeesterpadden zijn wellicht maar weinig mobiel. Het is dan ook weinig waarschijnlijk dat andere deelgebieden die geschikt lijken op een natuurlijke wijze gekoloniseerd zullen worden.

Zeggekorfslak - Vertigo moulinsiana

Het actuele voorkomen	De Zeggekorfslak is een typische soort voor de Laanvallei. Actueel zijn er in de ganse Laanvallei ca. 15 gescheiden populaties gekend (van bron tot monding), waaronder 5 gelegen zijn in het deelgebied BE2400011-4d van het habitatrictlijngebied BE2400011. Ook in de Dijlevallei wordt de soort plaatselijk aangetroffen, o.a. in de Doode Bemde (BE2400011-4c) en nabij de Vijvers van Oud-Heverlee (BE2400011-6).
Actuele staat van instandhouding	De staat van instandhouding is "goed tot uitstekend".

Trend	Hierover zijn geen specifieke gegevens bekend. De soort is wel aangemeld, maar de trend is onbekend.
Potenties	Zeggekorfslak is een soort die uit zichzelf weinig mobiel is. Ze laat zich wel verspreiden met behulp van overstromingen. Om geschikte biotopen (goed gebufferde moerassen) te kunnen koloniseren zijn dus overstromingen noodzakelijk. De meeste potentierijke gebieden zijn al bezet.

Baard/Brandt vleermuis – Myotis mystacinus/M. brandtii

• Het actuele voorkomen	Er zijn waarnemingen bekend uit het Meerdaalwoud (BE2400011-4b), het Rodebos (BE2400011-4d) en uit de omgeving van het Sanatorium te Tombeek (BE2400011-4d). Voor vele deelgebieden zijn er echter geen data beschikbaar.
Actuele staat van instandhouding	De staat van instandhouding van de populaties is onbekend.
Trend	Er zijn geen specifieke gegevens gekend voor het inschatten van de trend. De soort is niet aangemeld.
Potenties	Brandts/Baardvleermuizen blijken vrij flexibele soorten te zijn, die niet zo sterk aan bos of open water gebonden zijn als aanvankelijk werd gedacht. De soorten komen ook voor in structuurrijke landschappen (dorpen, parken, tuinen) en open rivierlandschappen. Dat betekent dat beide soorten potentieel in nagenoeg het gehele habitatrichtlijngebied kunnen voorkomen.

Bosvleermuis - Nyctalus leisleri

Het actuele voorkomen	Er zijn waarnemingen bekend uit het Meerdaalwoud (BE2400011-4b), de Doode Bemde (BE2400011-4c), het Grootbroek (BE2400011-4e) en uit de ijsevallei (BE2400011-1). Voor vele deelgebieden zijn er echter geen data beschikbaar. Het is duidelijk dat een lokale populatie aanwezig is. Het is echter onmogelijk om de populatietoestand te beoordelen. Bijkomend onderzoek moet meer duidelijkheid brengen.
Actuele staat van instandhouding	De staat van instandhouding is onbekend. Grote boscomplexen als Meerdaalwoud met voldoende dikke, holle bomen zijn cruciaal voor instandhouding van de populatie.
Trend	Er zijn geen specifieke gegevens gekend voor het inschatten van de trend.
Potenties	Potentieel komt ze in nagenoeg het volledige habitatrichtlijngebied voor. De populatie kan zeker versterkt worden door het creëren van meer interne en externe bosranden en open plekken, behoud van oude dreven en een meer extensief bosbeheer (toename dood hout en oude holle bomen).

Franjestaart - Myotis nattereri

Het actuele voorkomen	Er is met zekerheid een populatie aanwezig in het Meerdaalwoud (BE2400011-4b). Vermoedelijk komt de Franjestaart ruimer en talrijker voor dan het aantal waarnemingen doet vermoeden. Herkenning van de soort met geluidsopnames is immers zeer moeilijk gezien de gelijkenissen met andere Myotis-soorten.
Actuele staat van instandhouding	De staat van instandhouding is onbekend.
Trend	Er zijn geen specifieke gegevens gekend voor het inschatten van de trend.
Potenties	De oude, structuurrijke bossen, en vooral de waterrijke en vochtige bosgebieden zijn potentieel leefgebied. Vijvers en waterlopen met randvegetatie en oeverplanten hebben daarnaast een extra aantrekkingskracht voor de soort. De populatie kan versterkt worden door het creëren van een ijler bos met meer interne en externe bosranden en open plekken, en met een hoger aanbod van oude dreefbomen en dikke loofbomen met holtes.

Rosse vleermuis – Nyctalis noctula

Het actuele voorkomen	Er zijn waarnemingen bekend uit het Meerdaalwoud (BE2400011-4b), het Grootbroek (BE2400011-4e) en uit de Laanvallei (BE2400011-4d). Voor vele deelgebieden zijn er echter geen data beschikbaar.
Actuele staat van instandhouding	De staat van instandhouding is onbekend.
Trend	Er zijn geen specifieke gegevens gekend voor het inschatten van de trend.
Potenties	De Rosse vleermuis is een typische bos- en parkbewoner. Het voornaamste foerageergebied is waterrijk gebied, zoals rivieren, meren, vijvers en moerassen. Verder benutten de dieren dorpen en velden in het overgangsgebied tussen bos en landbouwgebied. Potentieel kan ze dan ook in nagenoeg het volledige SBZ voorkomen. De populatie kan wellicht versterkt worden door het creëren van meer interne en externe bosranden, open plekken en een meer extensief bosbeheer (toename dood hout en holle bomen).

Watervleermuis – Myotis daubentonii

• Het actuele voorkomen	Er zijn waarnemingen bekend uit deelgebieden Meerdaalwoud (BE2400011-4b), Grootbroek (BE2400011-4e) en in de Laanvallei (BE2400011-4d). Voor vele deelgebieden zijn er echter geen data beschikbaar.
Actuele staat van instandhouding	De vele waarnemingen in deze SBZ en de gunstige toestand in Vlaanderen duiden op een "goede tot uitstekende staat van instandhouding".
Trend	Er zijn geen specifieke gegevens gekend voor het inschatten van de trend.

Potenties Deze soort kan potentieel nagenoeg overal rond waterpartijen en in de omliggende bossen aangetroffen worden .

Gewone/Kleine dwergvleermuis – pipistrellus pipistrellus/pygmaeus

- Het actuele voorkomen De gewone dwergvleermuis is een cultuurvolger en een zeer algemene soort. De soort wordt in alle geïnventariseerde uurhokken vastgesteld. Het is veruit de frequentst voorkomende vleermuisensoort in het onderzochte gebied.

De Kleine dwergvleermuis *Pipistrellus pygmaeus* werd pas recent beschreven (Häussler, U. et al. 2000). In het Meerdaalwoud (BE2400011-4b) werden drie *Pipistrellus*-vleermuizen met een zeer hoge frequentie geregistreerd, wat inhoudt dat het hier mogelijk om kleine dwergvleermuizen zou kunnen gaan. Zekerheid is er echter niet. Bij het onderzoek in de Laanvallei werd geen onderscheid gemaakt tussen de 3 *Pipistrellus*-soorten.
- Actuele staat van instandhouding De gewone dwergvleermuis komt algemeen voor in het SBZ en bevindt zich momenteel wellicht in een "goede tot uitstekende staat van instandhouding". De staat van instandhouding van de Kleine dwergvleermuis is onbekend.
- Trend Er zijn geen specifieke gegevens gekend voor het inschatten van de trend.
- Potenties Beide soorten zijn gebaat bij het creëren van meer structuurrijke bossen, interne en externe bosranden, behoud van oude dreefbomen, open plekken en een meer extensief bosbeheer (toename dood hout en holle bomen) komt ook Dwergvleermuizen ten goede.

Ruige dwergvleermuis – Pipistrellus nathusii

- Het actuele voorkomen Er zijn van deze soort enkel waarnemingen bekend uit Meerdaalwoud (BE2400011-4b). Bij het onderzoek in de Laanvallei werd geen onderscheid gemaakt tussen de 3 *Pipistrellus*-soorten.
- Actuele staat van instandhouding De periode waarin de Ruige dwergvleermuis wordt waargenomen, wijst op doortrekkende exemplaren. Er is vermoedelijk geen sprake van een lokale populatie in de SBZ. De SBZ voldoet algemeen aan de biotoopvereisten van de soort. Verdere optimalisatie van de biotopen is echter mogelijk met het oog op de vestiging van een zich voortplantende populatie.
- Trend Er zijn geen specifieke gegevens gekend voor het inschatten van de trend
- Potenties Aangezien de soort een voorkeur heeft voor waterrijke gebieden komt ze potentieel vooral in de vochtige delen van de SBZ voor. Het creëren van meer structuurrijke bossen, interne en externe bosranden, open plekken en een meer extensief bosbeheer begunstigt wellicht ook deze soort.

Gewone/Grijze Grootoorvleermuis- *Plecotus auritus/austriacus*

Het actuele voorkomen	Er zijn van deze soort enkel waarnemingen bekend uit deelgebied BE2400011-4b (Meerdaalwoud) en het Rodebos (BE2400011-dd). Voor vele deelgebieden zijn er echter geen data beschikbaar.
Actuele staat van instandhouding	De staat van instandhouding is onbekend.
Trend	Er zijn geen specifieke gegevens gekend voor het inschatten van de trend.
Potenties	Gezien de habitatvereisten kan de soort potentieel in alle bossen van de SBZ voorkomen. De soort is zeker gebaat bij het creëren van meer interne en externe bosranden en open plekken, behoud van oude dreefbomen en een meer extensief bosbeheer (toename dood hout en holle bomen).

Laatvlieger - *Eptesicus serotinus*

Het actuele voorkomen	Er zijn slechts waarnemingen bekend uit de Laanvallei (BE2400011-4d), Grootbroek (BE2400011-4e) en het Meerdaalwoud (BE2400011-4b). In de Laanvallei werd de soort op verschillende plaatsen waargenomen, met een concentratie van waarnemingen aan de visvijver van Tombeek en het Rodebos. Ook in het aansluitend deelgebied Grootbroek (BE2400011-4e) werden vele waarnemingen verricht. In het Meerdaalwoud werden Laatvliegers vrij zelden waargenomen in het bos zelf. Dichte bossen zijn immers niet hun meest geliefkoosde jachtterrein.
Actuele staat van instandhouding	De inventarisatiegegevens in de Laanvallei en het Meerdaalwoud en de gunstige toestand in Vlaanderen duiden op een "goede tot uitstekende actuele staat van instandhouding".
Trend	Er zijn geen specifieke gegevens gekend voor het inschatten van de trend.
Potenties	De open en halfopen zones in het SBZ zijn mogelijk leefgebied voor Laatvlieger. Dichte bossen worden over het algemeen vermeden.

5.4. Samenvattende tabel huidig voorkomen van Europees te beschermen habitattypen en soorten per deelgebied

Tabel 5-1. Samenvattende tabel de oppervlakte (ha) van de Europees te beschermen habitattypen in elk van de deelgebieden van de SBZ

Habitat	in ha	deelgebied	1	2	3	4a	4b	4c	4d	4e	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
4030 - Droge Europese heide ★★					0.3		2	2							0.1					0.1		0.6	
6230 - Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems; ★★							2		0.2					x						0.4	0.04		
6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van montane en alpiene zones ★★★								15	15	12		2.8											
6510 - Laaggelegen schraal hooiland (Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis) ★★★								10	11			0.25		0.3						3.5			
7140 - Overgangs- en trilveen ★								0.1															
7220 - Kalktufbronnen ★★					0.1		0.1	0.1	0.1														
9120 - Atlantische zuurminnende beukenbossen met Ilex en soms ook Taxus (Quercion robori-petraeae of Ilici-Fagenion) incl. 9190 ★★★	8	39	82	501	867				83						48	38	18		98			16	20
9130 - Beukenbossen van het type Aspergulo-Fagetum ★★			5.4																			20.9	16
9160 - Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eikenhaagbeukbossen ★★★	0.9	0.9	0.3	12	389	3	1							15	1.3	4		4	82			10	60
91E0 - Alluviale bossen ★★	2.6	3.9	17	138								0.1	0.8	34									

Tabel 5-2. Samenvattende tabel met de hokken (UTM 1x1 km) waarin een Europees te beschermen soort aanwezig is in elk van de deelgebieden van de SBZ

Soort	in #hokken	deelgebied	1	2	3	4a	4b	4c	4d	4e	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Bittervoorn-Rhodeus sericeus amarus	★★		X	X	X			X	X	X		X	X	X					X					
Bever – Castor fiber	★★★		X	X	X			X	X	X		X	X	X										
Kamsalamander - Triturus cristatus	★						?																	
Vliegend hert – Lucanus cervus	★★		X			X	X	X	X										X					
Vroedmeesterpad – Alytes obstetricans	★★								?								X							
Bosvleermuis –Nyctalus leisleri	★★★		X				X	X		X									X					
Baard/Brandtvleermuis - Myotis mystacinus/brandtii	★						X	X	X															
Franjestaart - Myotis nattereri	★						X																	
Rosse vleermuis - Nyctalus noctula	★						X	X	X															
Watervleermuis - Myotis daubentonii	★					X	X	X	X															
Gewone/kleine dwergvleermuis★			X			X	X	X	X	X									X					X
Ruige dwergvleermuis - Pipistrellus nathusii	★						X																	
Gewone/Grijze Grootoorvleermuis - Plecitus auritus/austriacus	★						X		X															
Laatvlieger - Eptesicus serotinus	★						X		X	X														

5.5. Samenvatting van voorkomen, actuele staat van instandhouding trend en potenties van de vogelsoorten van bijlage IV

In deze paragraaf worden de verschillende voorkomende Europees te beschermen vogelsoorten opgelijst waarvoor de SBZ-V of de SBZ-H volgens het G-IHDrapport minstens belangrijk is. Voor elk Europees te beschermen soort uit hoofdstuk 4 wordt het voorkomen, de analyse van de actuele staat van instandhouding, de trends ten opzichte van de aanmelding en de potenties voor uitbreiding samenvattend beschreven. Voor de volledige analyse wordt verwezen naar bijlage II - Analyse van de Europees te beschermen habitats en soorten.

Naast deze soorten waarvoor het gebied vermeld is in de G-IHD zijn ook de Middelste bonte specht (belangrijk deel van de Vlaamse populatie) en de Woudaap in dit deel opgenomen.

Zwarte specht - *Dryocopus martius*

- Het actuele voorkomen
Hoewel het SBZ-V, met uitzondering van het Rondebos en Wolfsbos te Ottenburg, niet de typische broedbiotopen bevat voor zwarte specht worden er toch een aantal broedgevallen (± 4 koppels) opgetekend in oude (vaak dode) populieraanplanten in de vallei. Dergelijke broedgevallen zijn interessant, en waarschijnlijk het gevolg van sterke dispersie van juvenielen uit gebieden met hoge aantallen (o.a. Meerdaalwoud).

In het SBZ-H is de soort echter in vrij hoge aantallen aanwezig. De soort komt met zekerheid voor in de deelgebieden BE2400011-3 (Margijsbos), BE2400011-4a (Heverleebos), BE2400011-4b (Meerdaalwoud), BE2400011-4d (Rodebos), BE2400011-4e (Grootbroek), en BE2400011-9 (boscomplex Rondebos). De belangrijkste aantallen zijn aan te treffen in de plateaubossen (en hellingbossen zoals Margijsbos). In de vallei is zijn voorkomen eerder marginaal.
- Actuele staat van instandhouding De actuele staat van instandhouding is "goed tot uitstekend" in de SBZ-H.
- Trend Sinds de aanmelding (1979) neemt de Zwarte specht toe in het gebied.
- Potenties Er zijn potenties in alle structuurrijke loofbossen van het SBZ-H met voldoende dik loofhout met bemoste kruintakken, en staand dood hout, . Niet in zuiver SBZ-V.

Middelste bonte specht - *Dendrocopus medius*

- Het actuele voorkomen
Er is geen populatie aanwezig in het SBZ-V. In het SBZ-H is echter een populatie aanwezig in het Meerdaalwoud (BE2400011-4b). Recent werden ook waarnemingen verricht in het Rodebos (BE2400011-4d) en Bertembos (BE2400011-14). In het Meerdaalwoud evolueerde het broedbestand van 10 koppels in 2001 over 14 koppels in 2002 tot het 15 territoria in 2003 (Kelle Moreau, 2006). De huidige populatie wordt ingeschat op minstens 20 – 25 broedparen.
- Actuele staat van instandhouding De soort bevindt zich in een goede tot uitstekende actuele staat van instandhouding.
- Trend In heel Vlaanderen is een positieve trend waarneembaar. De populatie neemt toe.

Potenties Er zijn potenties in alle structuurrijke loofbossen van het SBZ-H met voldoende loofhout waarin bomen met grote omtrek en een ruwe stam, en staand dood hout aanwezig zijn. Niet in zuiver SBZ-V. Het SBZ-H behoort tot de meest geschikte gebieden in Vlaanderen voor deze soort.

Ijsvogel - *Alcedo atthis*

- Het actuele voorkomen De ijsvogel is vrij talrijk aanwezig in het vogelrichtlijngebied (14-25 koppels. Het zijn hoofdzakelijk standvogels maar ze zwerven buiten het broedseizoen wel rond. Vanaf midden augustus tot midden november worden de plaatselijke populaties aangevuld met doortrekkende noordelijke en oostelijk broedende exemplaren. Strengere winters hebben een sterke invloed op de populaties.
- Actuele staat van instandhouding De actuele staat van instandhouding is goed tot uitstekend. Aandachtspunten zijn de gebrekkige waterkwaliteit (plaatselijk) en verstoring door recreatieve activiteiten op de waterlopen.
- Trend De Ijsvogel is toegenomen sinds de aanmelding.
- Potenties In nagenoeg alle geschikte leefgebieden zijn ijsvogels aanwezig. Een verdere verbetering van de waterkwaliteit van het oppervlaktewater, een meer natuurvriendelijk beheer van waterlopen en het beperken van verstoring, vooral in de winter, leiden tot een grotere populatie.

Blauwborst - *Luscinia svecica*

- Het actuele voorkomen Blauwborst broedt verspreid in de valleien (20 -25 koppels).
- Actuele staat van instandhouding De soort is in een goede tot uitstekende actuele staat van instandhouding. In het SBZ-V zijn een aantal plaatsen met goed habitat maar te weinig voor kernpopulatie.
- Trend Ten opzichte van de aanmeldingsgegevens is er een toename van de populatie.
- Potenties Blauwborst is een typische soort voor de latere successiestadia van open moeras naar bos. Deze fase blijft alleen beschikbaar door menselijke ingrepen of door een gebrek aan beheer van de resterende open moerassen (niet wenselijk).

Wespendief - *Pernis apivorus*

- Het actuele voorkomen In de streek ten zuiden van Leuven vormen het Meerdaalwoud en Heverleebos zonder twijfel het bastion van de soort (gelegen buiten het VRL-gebied, wel HRL-gebied; deelgebieden BE2400011-4a en BE2400011-4b). Hier worden relatief hoge dichtheden opgetekend. De soort is vooral foeragerend aanwezig in het VRL-gebied. Op enkele plaatsen in de vallei komt hij ook tot broeden (2-3 koppels).
- Actuele staat van instandhouding De soort bevindt zich in een goede tot uitstekende actuele staat van instandhouding.
- Trend Er is een toename van de populatie sinds de aanmelding.

Potenties Potenties in de boscomplexen van het SBZ-H in combinatie met de vallei in SBZ-V en het open landbouwgebied in de omgeving. De Wespendif komt wellicht in nagenoeg alle geschikte leefgebieden voor. Behoud van oude structuurrijke bosbestanden en het verbeteren van de horizontale structuur van de bossen, namelijk het creëren van meer open plekken en interne en externe bosranden, en herstel van een ecologisch waardevol cultuurlandschap eromheen begunstigt de soort (creëren geschikte foerageerzones).

Woudaap (*Ixobrychus minutus*)

- Het actuele voorkomen Woudaap was als broedvogel verdwenen uit de Dijlevallei, tot er in 2008 opnieuw een broedgeval in Grootbroek werd opgetekend. Foeragerende en doortrekkende individuen worden ook af en toe opgemerkt.
- Actuele staat van instandhouding De soort komt recent tot broeden in het SBZ-V. De actuele staat van instandhouding wordt als gedeeltelijk aangetast beschouwd. Aandachtspunt is het gebrek aan geschikt leefgebied met voldoende waterriet en helder ondiep water.
- Trend Woudaap werd aangemeld als niet-broedend. Woudaap was reeds geruime tijd als broedvogel verdwenen uit de Dijlevallei, tot er in 2008 een broedgeval in Grootbroek werd opgetekend. Of er sprake is van een positieve trend is echter nog onduidelijk.
- Potenties Potentieel leefgebied: vijvercomplex Grootbroek (SBZ-V+SBZ-H), Vijvers van Florival (SBZ-V + deels SBZ-H) Langerodevijver (SBZ-V) en Vijvers Oud-Heverlee (SBZ-V).

Porseleinhoen - *Porzana porzana*

- Het actuele voorkomen Porseleinhoen broedt in het vogelrichtlijngebied momenteel enkel in het natuurreservaat Doode Bemde. Hier zijn 1-3 broedparen aanwezig. Elders (Grootbroek en vijvers Oud-Heverlee) worden af en toe doortrekkende exemplaren waargenomen.
- Actuele staat van instandhouding De soort bevindt zich in een gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding. De populatie Porseleinhoen is achteruitgegaan. Het belangrijkste aandachtspunt is het gebrek aan voldoende geschikt biotoop met lage kruidige vegetatie in permanent ondiep water. Een knelpunt is het eutroof karakter van het aanwezige water wat een explosieve groei van moerasvegetaties veroorzaakt.
- Trend De aanmeldingsgegevens duiden op een negatieve trend van de populatie Porseleinhoen.
- Potenties Mits het nemen van vernattingsmaatregelen en het instellen van gericht beheer van het leefgebied kan er potentieel leefgebied gecreëerd worden in de Doode Beemde, de omgeving van de vijvers van Oud-Heverlee, Grootbroek en Florival en in mindere mate in de Laanvallei.
- Om voor porseleinhoen geschikt habitat te creëren en te handhaven is een intensief beheer van deze natte terreinen nodig.

Foeragerende en overwinterende soorten :

Roerdomp - *Botaurus stellaris*

- Het actuele voorkomen
Vanaf 1975 werd de soort nagenoeg jaarlijks waargenomen (de laatste jaren jaarlijks) tussen begin november en midden maart, voornamelijk in december-februari. Er zijn ook twee gevallen van overzomering bekend (1997 Langerodevijver, ook mogelijk broedgeval en 2007 Grootbroek) en één geval in juli (15,22 juli 1981, Grootbroek).

Er zijn momenteel nog geen geschikte broedgebieden (natte rietmoerassen) beschikbaar.
- Actuele staat van instandhouding
De Roerdomp is geen broedvogel maar overwintert wel in het SBZ. Momenteel zijn er geen geschikte broedgebieden wegens te weinig oppervlakte geschikt broedgebied binnen het leefgebied. De actuele staat van instandhouding (criteria voor broedvogels) is "gedeeltelijk aangetast". Overwinteraars stellen minder eisen aan het leefgebied. Aandachtspunt voor de Dijlevallei is het gebrek aan geschikt biotoop met voldoende waterriet en in helder ondiep water.
- Trend
De soort wordt jaarlijks in de winter waargenomen. Broedgevallen zijn niet bevestigd.
- Potenties
Mits een gericht waterpeil- en vegetatiebeheer en een verbetering van de waterkwaliteit kan een potentieel broedgebied voor 2 koppels gerealiseerd worden. Uiteraard zal zo ook voor foeragerende of overwinterende Roerdampen een meer geschikt leefgebied ontstaan. De meest potentievolle zones zijn de vijvers van Oud-Heverlee en het vijvercomplex Grootbroek en in mindere mate de Langerodevijver.

Grote zilverreiger – *Egretta alba*

- Het actuele voorkomen
Grote Zilverreigers worden tegenwoordig jaarrond in de Dijlevallei waargenomen. Dit is een recent fenomeen (na 2000). Het betreft zowel overwinterende, overzomerende (enkelingen) als actief doortrekkende (en tijdelijk pleisterende) vogels. Broeden of territoriaal gedrag werd nog niet vastgesteld.
- Actuele staat van instandhouding
De actuele staat van instandhouding is 'goed tot uitstekend'.
- Trend
Het aantal individuen dat jaarlijks waargenomen wordt, neemt duidelijk toe. Er is sprake van een positieve trend.
- Potenties
Alle vijver- en moerasgebieden in de vallei komen in aanmerking als leefgebied.

Kleine zwaan - *Cygnus bewickii*

- Het actuele voorkomen
Vanaf halfweg jaren '80 werden slechts uitzonderlijk kortstondig Kleine zwanen waargenomen. Deze vogels pleisterden er zelden voor langere tijd. Tijdens de winter 2006-2007 overwinterden echter plots opnieuw 5 kleine zwanen in de Dijlevallei (Grootbroek). In 2007 -2008 waren er 6 overwinteraars en in 2008-2009 4 die aanwezig bleven tot de droogzetting van het Grootbroek in het voorjaar. In de winter 2009-2010 zijn geen waarnemingen van de soort verricht
- Actuele staat van instandhouding
De actuele staat van instandhouding van het SBZ-V als overwinteringsgebied voor de Kleine zwaan wordt als "gedeeltelijk aangetast" beschouwd. De kwaliteit van het waterbiotoop van het leefgebied is een aandachtspunt.
- Trend
Sinds de aanmelding is de Kleine zwaan een onregelmatige overwinteraar. Het is onduidelijk of het recent verdwijnen van de soort gerelateerd is aan een verslechterd waterecosysteem. Een feit is dat de soort in onze streken de zuidgrens bereikt van het overwinteringsgebied en dat ten noorden van de Dijlevallei in de afgelopen 25 jaar een aantal alternatieve pleisterplaatsen zijn ontstaan.
- Potenties
Vermoedelijk wordt de soort in de Dijlevallei aangetrokken door de vijvers met voldoende waterplanten. Algemeen wordt in het SBZ relatief weinig gefoerageerd op graslanden. Deze habitats blijken vooral belangrijk bij vorst wanneer de vijvers dichtvriezen.

De soort kan potentieel rond alle grote vijvers in het SBZ voorkomen, op voorwaarde dat de kwaliteit van het leefgebied verder verbetert (meer waterplanten).

5.6. Regionaal belangrijke biotopen

Regionaal belangrijk biotopen zijn vegetaties of habitats die weliswaar niet Europees te beschermen zijn, maar die van belang zijn voor het Vlaamse natuurbehoud. Deze vegetaties worden beschermd door de Vlaamse natuurbehoudwetgeving in brede zin.

Voor deze habitats zullen verderop op zich geen doelen worden geformuleerd, maar het is van belang voor het Vlaamse natuurbeleid om te weten waar deze liggen en er bij het formuleren van doelen rekening mee te kunnen houden. Bovendien zijn deze regionaal belangrijk biotopen vaak een leefgebied van een Europees te beschermen soort.

Een aantal van deze regionaal belangrijke biotopen is belangrijk tot cruciaal voor de lokale goede staat van instandhouding van een aantal Europees te beschermen soorten.

In onderstaande tabel wordt de actuele oppervlakte van de regionaal belangrijke biotopen weergegeven, wordt aangegeven voor welke Europees te beschermen soorten dit biotoop deel uitmaakt van het leefgebied en hoe de potentiële oppervlakte ervoor is in het gebied.

Tabel 5-58. Samenvattende tabel met het voorkomen van de regionaal belangrijke biotopen, de Europees te beschermen soorten waarvoor dit biotoop leefgebied is en de potentiële oppervlakte ervoor.

	Actuele opp. (ha)	Leefgebied voor:	Potenties (ha)
Kamgrasland	<p>± 57 ha in de vallei (Laanvallei, Doode Bemde, Grootbroek, Veewijde, Dijlevallei Oud-Heverlee)</p> <p>Globaal: Goede actuele staat van instandhouding</p> <p>Relatief belang SBZ voor instandhouding in Vlaanderen : Belangrijk</p>	<p>Wespendief (foerageergebied), Kleine zwaan, vleermuizen</p>	<p>deze vegetatie komt voor op dezelfde standplaatsen als Glanshaverhooiland Ontstaat bij begrazing van glanshaverhooilanden (dikwijls zijn overgangen tussen beide types aanwezig)</p>
Dottergrasland	<p>± 40 ha in de vallei. Zeer goed ontwikkelde dotterbloemgraslanden treft men aan in de Doode Bemde.</p> <p>Elders meestal wel minder goede kwaliteit.</p> <p>Globaal: Goede actuele staat van instandhouding</p> <p>Relatief belang SBZ voor instandhouding in Vlaanderen : Zeer Belangrijk</p>	<p>Porseleinhoen, Wespendief, Kleine zwaan, Zomertaling en watersnip (foerageergebied)</p> <p>Zeggekorfslak</p>	<p>deze vegetatie komt voor op dezelfde standplaatsen als mesotroof elzenbroekbos; vochtige ruigtes</p>
Rietvegetatie	<p>± 32 ha in de valleigebieden</p> <p>Op vele plaatsen wordt geen beheer in functie van het behoud of ontwikkeling van het vegetatietype gevoerd. De drogere rietvegetaties zijn dan tijdelijk aanwezig als fase in de successiereeks naar bos. De oppervlakte waterriet is beperkt, terwijl dit type van belang is voor oa. Woudaap en Roerdomp.</p> <p>Globaal: onvoldoende actuele staat van instandhouding</p> <p>Relatief belang SBZ voor instandhouding in Vlaanderen : Belangrijk</p> <p>Globaal onvoldoende LSVI</p>	<p>Meerdere soorten moerasvogels (o.a. Woudaap, Roerdomp, Blauwborst, sprinkhaanzanger,...). De verschillende ontwikkelingsstadia (jong, verruigd) en de standplaatsen (vochtig, overstroomd) van deze vegetatie bepaalt in grote mate de geschiktheid voor een bepaalde soort</p>	<p>± 50 ha</p>

Grote zeggenvetatie	± 20 ha in vallei. Enkel in de Doode Bemde zijn (actueel) grotere aaneengesloten oppervlakten van een goede habitatkwaliteit aanwezig.	Porseleinhoen Watersnip Zeggekorfslak	deze vegetatie komt voor op dezelfde standplaatsen als mesotroof elzenbroekbos
	Globaal: onvoldoende actuele staat van instandhouding		
	Relatief belang SBZ voor instandhouding in Vlaanderen : Belangrijk		

5.7. Regionaal belangrijke soorten (RBS)

Regionaal belangrijke soorten zijn soorten die weliswaar niet Europees te beschermen zijn, maar die van belang zijn voor het Vlaamse natuurbehoud. Deze worden beschermd door de Vlaamse natuurbehoudwetgeving in brede zin.

Voor deze soorten zullen verderop op zich geen doelen worden geformuleerd, maar het is van belang voor het Vlaamse natuurbeleid om te weten waar deze voorkomen en er bij het formuleren van doelen rekening mee te kunnen houden. Bovendien maken één of meerdere Europees te beschermen habitattypen vaak deel uit van het leefgebied van een regionaal belangrijke soort.

In onderstaande tabel wordt het voorkomen van enkele relevante regionaal belangrijke soorten samengevat. Voor een meer volledige analyse wordt verwezen naar bijlage II.

SOORT	VOORKOMEN	LEEFGEBIED	BIJKOMENDE EIS AAN HABITAT
Vuursalamander	Vrij talrijk in Meerdaalwoud	Bossen, voortplanting in karresporen en poelen	(evt. nieuwe) plassen in herfst periodiek & gefaseerd ruimen (tegen droogvallen voor half aug./hierbij aanwezige larven evt. tijdelijk verplaatsen). NB: zolang er geen larven in de nieuwe poelen ontdekt worden, karresporen op de paden behouden (en evt. knuppelpad aanleggen)
Boommarter	Vermoedelijk beperkte populatie in en rond Meerdaalwoud	Grote boscomplexen	Boommarters maken graag gebruik van holten die door zwarte of groene spechten zijn gemaakt. Behoud van voldoende aantal holtebomen. Het is een ruimtebehoevende soort: aaneengesloten habitat zonder dispersiebarrières noodzakelijk. Boswerkzaamheden kort voor en in de voortplantingsperiode (februari - juni) kunnen ernstig

			verstarend zijn.
			Krooncontact van de nestboom met aangrenzende bomen is belangrijk
Gewone bronlibel	Waarnemingen in Rodebos en Meerdaalwoud	bronbossen	Zuiver water, zowel open als bos-habitat
Grote weerschijnvlinder	Zeldzame waarnemingen in Meerdaalwoud en Doode Bemde	Open loofbossen en wilgenbroekbossen	Open plekken, mantel en zoomvegetaties. Waardplanten van deze vlinder zijn Boswilg en Grauwe Wilg.
Rosse sprinkhaan	Voormalig militair domein in Meerdaalwoud	Open plekken, bosranden	
Wilde appel	Meerdaalwoud	Eiken-haagbeukbossen	Voldoende licht in het bos; SBZ is essentieel, één van de meest bedreigde inheemse boomsoorten in Vlaanderen

6. Beschrijving van de maatschappelijke context binnen het Europees te beschermen gebied

De Habitatrictlijngebieden en Vogelrichtlijngebieden hebben niet enkel en alleen een ecologische betekenis. Een gebied wordt ook, actief en passief, gebruikt door verschillende gebruikers. De opmaak en realisatie van instandhoudingsdoelstellingen situeert zich lokaal dan ook binnen een bepaalde planologische, beleidsmatige en socio-economische context. De actuele natuurwaarden zijn tot op zekere hoogte een gevolg van de actuele en historische socio-economische activiteiten. Daarnaast bepaalt onder andere deze context ook de perspectieven voor de natuur en de verschillende betrokken sectoren in een bepaald gebied. Het is dan ook evident dat deze context mee in overweging wordt genomen bij het uitvoeren van de instandhoudingsdoelstellingen en de prioriteiten voor een bepaald gebied.

Dit hoofdstuk beschrijft allereerst de planologische situatie, waarbij ook wordt ingegaan op de verschillende bestuurlijke structuren die een bevoegdheid hebben die aansluit bij het beheer van de natuurwaarden (paragraaf 6.1). Daarnaast gebeurt een eerste situering van een aantal eigenaars- en gebruikerscategorieën die in het gebied actief zijn (paragraaf 6.2). De socio-economische context wordt mee in overweging genomen bij de uitwerking van de sterktezwakteanalyse (hoofdstuk 7) en van de doelstellingen (zie hoofdstuk 8). De verzamelde informatie zal bovendien als input gebruikt worden voor het opstellen van actieprogramma's in het kader van de realisatie van de natuurdoelen. Bij de realisatie van de natuurdoelen wordt de gehele socio-economische context verder verfijnd en aangevuld met meer gedetailleerde gegevens over de eigenaars en gebruikers. Dit hoofdstuk heeft dus niet de ambitie om een gedetailleerde en volledige beschrijving van de socio-economische toestand in het gebied te beschrijven. Het moet op basis van deze analyse wel mogelijk zijn om in overleg met betrokken doelgroepen, administraties en lokale besturen kansen en bedreigingen voor het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen te identificeren. De beschrijving in dit hoofdstuk kan bovendien waar nodig gedetailleerd worden op basis van dit overleg.

Noot bij de interpretatie van de cijfergegevens

Een groot deel van de analyses in dit hoofdstuk zijn gebaseerd op GIS gegevens. De praktijk leert dat niet alle gegevens geografisch even accuraat zijn. Bij de verschillende berekeningen en manipulaties kunnen bovendien kleine fouten optreden. Een concreet gevolg is dat de opgenomen cijfers enkel relatief geïnterpreteerd mogen worden. Voor de opmaak van percentages is als algemeen principe gebruik gemaakt van de afbakening van de Habitatrictlijn- en Vogelrichtlijngebieden. Binnen voorliggend gebied ligt 4068 ha. die gelegen is binnen Habitatrictlijngebied. Ongeveer 594 ha. ligt binnen Vogelrichtlijngebied dat geen Habitarrichtlijngebied is.

De gegevens zijn steeds de weergave van de situatie op het moment van inventarisatie of van de studie en niet van de actuele situatie op het terrein. Daarom is steeds de bronvermelding van de gebruikte gegevens opgenomen. Eigen aan GIS is ook dat verschillende informatielagen niet steeds digitaal op elkaar afgestemd zijn. Bij berekeningen kunnen hierdoor snippers zijn aan de randen van het gebied die het gevolg zijn van 'fouten' bij de digitalisering. Deze slivers worden benoemd in de rapportage.

6.1. Beschrijving van de planologische context

In de context van de opmaak van de instandhoudingsdoelstellingen zijn een hele reeks van planologische statuten mogelijk, die al dan niet onder de zuivere noemer "ruimtelijke ordening" (met name plannen van aanleg of ruimtelijk uitvoeringsplannen) vallen. In het kader van de opmaak van de instandhoudingsdoelstellingen beperken we ons tot de ruimtelijke bestemmingen, de oppervlaktedelfstoffenplannen, ruimtelijke beschermingsstatuten vanuit het beleid op vlak van onroerend erfgoed en de planning in het kader van het integraal waterbeleid.

Ruimtelijke bestemmingen

De ruimtelijke bestemming van een gebied is vastgelegd in het Gewestplan en verschillende Ruimtelijke Uitvoeringsplannen. De verschillende bestemmingen kunnen geclusterd worden tot een aantal hoofdcategorieën. In [Tabel 6-1](#), wordt een overzicht gegeven van de voorkomende bestemmingen binnen de verschillende deelgebieden. Tevens wordt het relatieve aandeel per hoofdcategorie aangegeven. In bijlage 5 kaart 6.1 wordt de bestemmingsverdeling binnen het gebied gesitueerd op kaart.

Verwijde

Meer dan 85 % van het hele gebied heeft momenteel de bestemming 'natuur' (natuurgebieden, natuurreservaat, natuurgebied met wetenschappelijke waarde). In elk van de deelgebieden overweegt de natuurbestemming. In de meeste deelgebieden heeft bijna de volledige oppervlakte een natuurbestemming. Aan de randen komen er in deze gebieden soms wel snippers voor van andere bestemmingen. Enkel in deelgebieden 3, 4 en het deel van het Vogelrichtlijngebied dat geen Habitatrichtlijngebied is komen duidelijke andere bestemmingen voor. Het betreft hierbij in eerste instantie landbouwbestemming. In deelgebied 4 komt ook een aanzienlijk aandeel 'ander' voor. Het betreft hier de bestemming 'militaire gebieden'. Het deel van het Vogelrichtlijngebied dat geen Habitatrichtlijngebied is bestaat ook voor een relatief groot aandeel uit woonbestemming. In dit gebied komt ook een relatief groot aandeel 'gebieden voor gemeenschapsvoorzieningen en openbaar nut' (21 ha) en 'dienstverleningsgebieden' (7 ha) voor.

Tabel 6-1. Overzicht van de ruimtelijke bestemmingen en hun percentuele aandeel in de totale oppervlakte van de totale oppervlakte van het Europees te beschermen gebied.¹⁵

	Nr deel- gebied	Ruimtelijke bestemmingscategorie ¹⁶							
		Wonen	Recreatie	Natuur en reservaat	Overig groen	Bos	Land- bouw	Industrie	Andere
Oppervlakte per deelgebied (ha)	1	> 0		18			> 0		
	2	> 0		72	2		> 0		
	3	> 0	> 0	139			11		
	4	2	> 0	2695		73	115		168
	5	> 0		35			2		
	6	> 0		39					> 0
	7	> 0		14					2
	8	> 0		80		3	> 0	> 0	5
	9	> 0		62			> 0		
	10			40			1		
	11			24			1		
	12	> 0		17			1		
	13	> 0		16		3	1		
	14	> 0	> 0	141			4		
	15	> 0	> 0	120			1		> 0
	16	> 0		54			> 0		

¹⁵ Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Gewestplan, vector, toestand 01/01/2002 (Departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed, AGIV-product).

Gewestelijke Ruimtelijke Uitvoeringsplannen, vector, toestand 03/06/2009 (Departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed).

¹⁶ De ruimtelijke bestemmingscategorieën zijn gebaseerd op een clustering van de categorieën opgenomen in het Gewestplan aangevuld met de geldende G-RUP's in de verschillende Habitatrichtlijngebieden

	Nr deel- gebied	Ruimtelijke bestemmingscategorie ¹⁶							
		Wonen	Recreatie	Natuur en reservaat	Overig groen	Bos	Land- bouw	Industrie	Andere
	17			100			> 0	> 0	1
	18			3			> 0		
	SBZ-V niet SBZ H	82		324			144	5	28
Totale oppervlakte (ha)		85	1	3990	8	73	281	5	205
Aandeel(% totale oppervlakte SBZ)		1,8	0,0	85,6	0,2	1,6	6,0	0,1	4,4

In de periode 2004-2008 werkte de Vlaamse overheid in overleg met gemeenten, provincies en belangengroepen in 13 buitengebiedregio's een ruimtelijke visie uit voor landbouw, natuur en bos. Deze visie geeft op hoofdlijnen aan welke gebieden behouden blijven voor landbouw en waar er ruimte kan zijn voor natuurontwikkeling of bosuitbreiding. De visie vormt de basis voor de opmaak van concrete gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen die de bestemmingen op perceelsniveau vastleggen. De prioriteiten en fasering voor de opmaak van deze ruimtelijke uitvoeringsplannen worden aangegeven in operationele uitvoeringsprogramma's

In het operationeel uitvoeringsprogramma is aangegeven welke gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen de Vlaamse overheid de komende jaren zal opmaken voor de afbakening van de resterende landbouw-, natuur- en bosgebieden. De acties uit het uitvoeringsprogramma bij het eindvoorstel van gewenste ruimtelijke structuur worden onderverdeeld in drie categorieën:

- Gebieden waarvoor onmiddellijk gestart kan worden met de voorbereiding van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (RUP).
- Gebieden waarvoor verder overleg en/of onderzoek nodig is
- Gebieden waarvoor de opmaak van een gewestelijke RUP op korte termijn niet mogelijk is.

Voorliggend Europees te beschermen gebied overlapt met twee van de dertien buitengebiedregio's waarvoor een ruimtelijke visie voor landbouw, natuur en bos is uitgewerkt:

- In uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen stelde de Vlaamse overheid in 2006 een ruimtelijke visie op landbouw, natuur en bos op voor de regio Hageland. Op 19 juli 2007 nam de Vlaamse Regering kennis van deze visie en keurde ze de beleidsmatige herbevestiging van de bestaande gewestplannen voor ca. 37.100 ha agrarisch gebied én een operationeel uitvoeringsprogramma goed.
- In uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen stelde de Vlaamse overheid in 2008 een ruimtelijke visie op landbouw, natuur en bos op voor de regio Zenne-Dijle-Pajottenland. Op 24 april 2009 nam de Vlaamse Regering kennis van deze visie en keurde ze de beleidsmatige herbevestiging van de bestaande gewestplannen voor ca. 44.900 ha agrarisch gebied én een operationeel uitvoeringsprogramma goed.

Binnen het Europees te beschermen gebied liggen geen herbevestigde agrarische gebieden. In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de verschillende acties die opgenomen zijn in de operationeel uitvoeringsprogramma's met betrekking tot voorliggend gebied. Enkel de actie 'Heverleebos en Meerdaalwoud (actie 38)' maakt deel uit van het operationeel uitvoeringsprogramma van de regio Hageland. Tevens wordt aangegeven voor welke deelgebieden deze acties van toepassing zijn.

Tabel 6-2. Overzicht van de verschillende acties opgenomen in het operationeel uitvoeringsprogramma met betrekking tot het voorliggend gebied.¹⁷

Prioriteit	Naam	Omschrijving	Deelgebieden van gebied
Uitvoeringsacties op korte termijn op te starten	Heverleebos en Meerdaalwoud (actie 38)	<p>De opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> • het hernemen van de agrarische bestemming voor de kleinere landbouwgebieden rond Vaalbeek (44.1) • Het versterken van de bosstructuren Meerdaalwoud-Mollendaalbos (46.2) (richtcijfers bosuitbreiding: buffering oostrand Meerdaalwoud: 20 ha, zuidrand Meerdaalwoud: 20 ha en noordrand Meerdaalwoud: 15 ha) + herbestemmen eventueel vrijkomende delen militair domein. <ol style="list-style-type: none"> 1. Het versterken van de bosstructuur Heverleebos (46.1) (richtcijfer bosuitbreiding Heverleebos: 15 ha) 2. Het realiseren van een verbinding tussen Heverleebos en Meerdaalwoud (47.3) (richtcijfer bosuitbreiding: 35 ha) en behoud openruimteverbinding (48.2) <p>Motivatie <i>Opmaken RUP ter realisatie en ondersteuning ruimtelijke opties en acties uit "Structuurvisie Heverleebos- Meerdaalwoud" (o.a. verbeteren toeristisch-recreatieve ontsluiting, inrichten toegangspoorten en onthaalinfrastructuur, ontsnippersingsmaatregelen, ...)</i></p>	4
Op te starten specifiek onderzoek voorafgaand aan uitvoeringsactie	Moorselbos-Galgenveld (actie nr. 52)	<p>Opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het versterken van de bosstructuur van het Moorselbos (richtcijfer bosuitbreiding ca. 10 ha); - het hernemen van de agrarische bestemming voor de aangrenzende landbouwgebieden. <p>Motivatie: <i>Verder onderzoek en overleg nodig i.f.v. het gedetailleerd in kaart brengen van het landbouwgebruik en de landbouwbedrijfszetels, concrete mogelijkheden voor uitbreiden van natuur- of bosgebieden en mogelijkheden voor waterberging. Opmaken gevoeligheidsanalyse voor bestaande landbouwbedrijven in het gebied.</i></p>	16
	Hogenbos-Kinderenbos (actie nr. 53)	<p>Opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het versterken van de bosstructuur van het Hogenbos-Kinderenbos (richtcijfer bosuitbreiding ca. 25 ha); - het hernemen van de agrarische bestemming voor de aangrenzende landbouwgebieden. <p>Motivatie <i>Verder onderzoek en overleg nodig i.f.v. het gedetailleerd in kaart brengen van het landbouwgebruik en de landbouwbedrijfszetels, concrete mogelijkheden voor uitbreiden van natuur- of bosgebieden en</i></p>	17

¹⁷ Operationeel uitvoeringsprogramma regio Hageland, 19 juli 2007

Operationeel uitvoeringsprogramma regio Zenne-Dijle-Pajottenland, 24 april 2009

Prioriteit	Naam	Omschrijving	Deel-gebieden van gebied
	Eikenbos-Bertembos (actie nr. 55)	<p>Opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het versterken van de bosstructuur van het Eikenbos-Grevensbos-Bertembos (richtcijfer bosuitbreiding ca. 15 ha). - het nader uitwerken van de verweving tussen landbouw, natuur en bos op en het vrijwaren van de steilranden t.h.v. Bovenberg, Schoonzicht en Godelinde; - het hernemen van de agrarische bestemming voor de aangrenzende landbouwgebieden. <p>Motivatie: <i>Verder onderzoek en overleg nodig i.f.v. het gedetailleerd in kaart brengen van het landbouwgebruik en de landbouwbedrijfszetels, concrete mogelijkheden voor uitbreiden van natuur- of bosgebieden en mogelijkheden voor waterberging. Opmaken gevoeligheidsanalyse voor bestaande landbouwbedrijven in het gebied.</i></p>	14,15
	Weeberg-Tersaartbos (actie nr. 57)	<p>Opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het behoud van de bestaande bosstructuur Weeberg-Tersaert-Langebos; - het hernemen van de agrarische bestemmingen en het differentiëren van (delen van) van het agrarisch gebied als natuurverwevingsgebied i.f.v. het behoud, het herstel en de ontwikkeling van complexen van kleine landschapselementen voor de omgeving Tersaertbos-Weeberg-Vloedgroebe-Ganzemanstraat (bv. in functie van het bufferen van natuurwaarden of het realiseren van overgangs- of verbindingzones). <p>Motivatie: <i>Verder onderzoek en overleg nodig i.f.v. het gedetailleerd in kaart brengen van het landbouwgebruik en de landbouwbedrijfszetels, concrete mogelijkheden voor uitbreiden van natuur- of bosgebieden en mogelijkheden voor waterberging. Opmaken gevoeligheidsanalyse voor bestaande landbouwbedrijven in het gebied</i></p>	10,11
	Dijlevallei Sint-Joris-Weert-Leuven (actie nr. 58)	<p>Opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het versterken van de natuurwaarden in de vallei van de Dijle en het systeem van de Ruwaal. - het hernemen van de agrarische bestemming voor de aangrenzende landbouwgebieden. <p>Motivatie <i>Verder onderzoek en overleg nodig i.f.v. het gedetailleerd in kaart brengen van het landbouwgebruik en de landbouwbedrijfszetels, concrete mogelijkheden voor uitbreiden van natuur- of bosgebieden en mogelijkheden voor waterberging. Opmaken gevoeligheidsanalyse voor bestaande landbouwbedrijven in het gebied.</i></p>	4, 5, 6, 7, 8, 11 + SBZ-V
	Ijsevallei-Margijsbos-Korenheide (actie nr. 59)	<p>Opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het nader uitwerken van de verweving landbouw, natuur en bos omgeving Korenheide; - het versterken van de natuur- en bosstructuur in de vallei van de Ijse en rond de gebieden Korenheide, Margijsbos en Wolfshagen (richtcijfer bosuitbreiding ca. 30 ha). <p>Motivatie <i>Verder onderzoek en overleg nodig i.f.v. het gedetailleerd in kaart brengen van het landbouwgebruik en de landbouwbedrijfszetels, concrete mogelijkheden voor uitbreiden van natuur- of bosgebieden en mogelijkheden voor waterberging. Opmaken gevoeligheidsanalyse voor bestaande landbouwbedrijven in het gebied.</i></p>	3, 13

Prioriteit	Naam	Omschrijving	Deel-gebieden van gebied
	Lanevallei Sint-Agatha-Rode – Rodebos (actie nr. 61)	<p>Opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het nader uitwerken van de verweving landbouw, natuur en bos omgeving Neerpoorten-Vogelzang-Ottenburg; - het versterken van de natuur- en bosstructuur in de vallei van de Laan en het Sint-Agatha-Rodebos (richtcijfer bosuitbreiding ca. 15 ha). <p>Motivatie <i>Verder onderzoek en overleg nodig i.f.v. het gedetailleerd in kaart brengen van het landbouwgebruik en de landbouwbedrijfszetels, concrete mogelijkheden voor uitbreiden van natuur- of bosgebieden en mogelijkheden voor waterberging. Opmaken gevoeligheidsanalyse voor bestaande landbouwbedrijven in het gebied.</i></p>	4 + SBZ-V
	Ottenburg-Rondebos-Wolfsbos-Gansdelle (actie nr. 62)	<p>Opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het nader uitwerken van de verweving landbouw, natuur en bos gebied Ottenburg-Rondebos-Wolfsbos-Gansdelle; - het versterken van de natuur- en bosstructuur Rondebos-Wolfsbos. <p>Motivatie: <i>Verder onderzoek en overleg nodig i.f.v. het gedetailleerd in kaart brengen van het landbouwgebruik en de landbouwbedrijfszetels, concrete mogelijkheden voor uitbreiden van natuur- of bosgebieden en mogelijkheden voor waterberging. Opmaken gevoeligheidsanalyse voor bestaande landbouwbedrijven in het gebied.</i></p>	9 + SBZ-V
	Vallei van de Ijse en Nellebeek, Koningsberg-Stokkembos (actie nr. 79)	<p>Opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het nader uitwerken van de verweving landbouw, natuur en bos omgeving Koningsberg-Kaalheide; - het versterken van de bosstructuur Koningsberg-Kaalheide en Veeweide-Stokkembos (richtcijfer bosuitbreiding 15 ha). <p>Motivatie: <i>Verder onderzoek en overleg nodig i.f.v. het gedetailleerd in kaart brengen van het landbouwgebruik en de landbouwbedrijfszetels, concrete mogelijkheden voor uitbreiden van natuur- of bosgebieden en mogelijkheden voor waterberging. Opmaken gevoeligheidsanalyse voor bestaande landbouwbedrijven in het gebied.</i></p>	1,2, 12
	Gebieden waarvoor geen acties op korte termijn opgestart worden	/	/

Vlaams Ecologisch Netwerk en Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk

Het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN) en het Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk (IVON) vormen twee belangrijke gebiedsgerichte instrumenten van het Vlaams natuur- en bosbeleid. Deze instrumenten worden gedeeld met het ruimtelijke ordeningsbeleid. De totale oppervlakte VEN en Natuurverwevingsgebied bedroeg op 1 januari 2009 87.073 ha, respectievelijk 1.529 ha.

Het VEN vormt met haar grote aaneengesloten gebieden de ruggengraat van de toekomstige natuurlijke structuur (netwerken) in Vlaanderen. Het bestaat uit de Grote Eenheden Natuur (GEN) en Grote Eenheden Natuur in Ontwikkeling (GENO). Voor de instandhouding, ondersteuning en versterking van de natuurkernen wordt voorzien in de afbakening van Natuurverwevingsgebieden (NVWG). Zij vormen als het ware een beschermende jas voor de natuurkernen. Voor de verbinding van de verschillende natuurkernen worden Natuurverbindingsgebieden (NVBG) afgebakend. Samen

vormen deze gebieden het IVON: het Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk. In deze gebieden worden bijkomende kansen gegeven aan planten en dieren. Andere functies zoals landbouw, recreatie, bosbouw, wonen, ... mogen hierdoor niet in het gedrang komen.

In **Tabel 6-3**, wordt een overzicht gegeven van de voorkomende categorieën van het VEN binnen de verschillende deelgebieden. Tevens wordt het relatieve aandeel per categorie aangegeven. Er komt geen Natuurverwevingsgebied voor binnen het gebied. In de deelgebieden 1, 2, 10, 11, 12, 16, 17 en 18 komt ook geen VEN voor. In het totaal is toch een groot deel van het gebied (meer dan 60%) wel aangeduid als VEN. Het betreft enkel GEN (grote eenheid natuur). De grootste hoeveelheid GEN komt voor in het grootste deelgebied. In de deelgebieden 5, 6, 8, 9, 13, 14 en 15 is bijna de gehele oppervlakte van het deelgebied ingekleurd als GEN. In bijlage 5 kaart 6.2 wordt het VEN in en rond het gebied geïllustreerd op kaart.

Tabel 6-3. Overzicht van de categorieën van het VEN en hun percentuele aandeel in de totale oppervlakte van het Europees te beschermen gebied.¹⁸

	Nr deel- gebied	Categorie	
		Vlaams Eecologisch Netwerk	
		Grote eenheid natuur (GEN)	Grote eenheid natuur in ontwikkeling (GENO)
Oppervlakte per deelgebied (ha)	1, 2, 10, 11, 12, 16, 17, 18	/	/
	3	104	/
	4	1965	/
	5	35	/
	6	39	/
	7	14	/
	8	82	/
	9	62	/
	13	19	/
	14	140	/
	15	120	/
	SBZ – V niet SBZ-H	288	/
Totale oppervlakte (ha)		2867	
Aandeel (% totale oppervlakte SBZ)		61,5	

Natuurverbindingsgebieden worden aangeduid door de provincies binnen de provinciale ruimtelijke structuurplannen. In en rond de Europees te beschermen gebieden zijn verschillende verbindingsgebieden voorgesteld ¹⁹.

¹⁸ Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Gebieden van VEN en IVON, vector, toestand 10/07/2009 (Agentschap voor Natuur en Bos).

¹⁹ Adriaens T., Peymen J. & Decler K. (2007). Digitaal gegevensbestand Natuurverbindingsgebieden en ecologische infrastructuur van bovenlokaal belang in Vlaanderen. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

1. Onderlinge natuurverbinding met en naar Dijle van versnipperde bossen (Weeberg en Tersaartbos naar Zoet Water (Dijle); Ganspoel naar Margijsbos (Dijle); Vogelzang-Bos van Laurensart naar Dijle; Sint-Agatha-Rodebos (Laan) naar Vetsaart en Lange Heide
2. Onderlinge natuurverbinding tussen versnipperde bossen (Hogenbos en Moorselbos met Kinderenbos en Voerhoek-Weeberg (verbinding naar Voer) en N met bossen van de vallei van de Molenbeek en het park van Tervuren
3. Onderlinge verbinding tussen complex van Kapucijnenbos en bossen IJse en Laan (Marnixbos, Kaalheide, Koningsberg, Stokkembos, Breembos, Mommaartshof)
4. Onderlinge verbinding tussen complex van Zoniënbos en bossen IJse (Koningsberg) en Laan (Tempeliersbos- Bilandebos)
5. Verbinding Molenbeek-Parkbeek met Dijle en bossen Diestiaanheuveld (Bruulbos-Langenbos) en bossen van Meerdaalbos-Mollendaalbos, Grootbos en Butselbos
6. Verbinding tussen Heverleebos en Meerdaalwoud
7. Verbinding van de Voer tussen Dijle en Park van Tervuren-Kapucijnenbos

Ruimtelijke bescherming en beleid met betrekking tot Natuurlijke Rijkdommen

De plannen van aanleg (gewestplan, bijzonder plan van aanleg, ...) die voornamelijk in de jaren zeventig tot stand zijn gekomen, voorzien in ontginningsgebieden en uitbreidingsgebieden van ontginningsgebieden. De plannen van aanleg hebben bindende kracht.

Het beleid inzake het beheer van de oppervlaktedelfstoffen werd ondertussen in het Oppervlaktedelfstoffendecreet van 2003 vastgelegd en heeft als basisdoelstelling om, ten behoeve van de huidige en toekomstige generaties, op een duurzame wijze te voorzien in de behoefte aan oppervlaktedelfstoffen. Het Oppervlaktedelfstoffendecreet voorziet in een oppervlaktedelfstoffenplanning. Die oppervlaktedelfstoffenplanning is nodig voor het verzekeren van een duurzame voorraadbeheer van oppervlaktedelfstoffen zoals zand, leem, klei en grind. De oppervlaktedelfstoffenplanning omvat het opmaken van een set van bijzondere oppervlaktedelfstoffenplannen, een per samenhangend oppervlaktedelfstoffengebied, waar in hoofdzaak één welbepaalde oppervlaktedelfstof besproken wordt. Die plannen bevatten ontwikkelingsperspectieven voor een termijn van minimaal 25 jaar en acties voor de volgende vijf jaar. Zij worden vijfjaarlijks geëvalueerd en vormen de basis voor de ruimtelijke beleidsvisie met betrekking tot ontginningen. Zij bevatten met andere woorden ook een evaluatie van de ontginningsgebieden die in de plannen van aanleg zijn vastgelegd en geven aan welke (delen van) deze gebieden een andere bestemming mogen krijgen en welke (delen van) deze gebieden nog steeds moeten behouden blijven. De bijzondere oppervlaktedelfstoffenplannen zijn beleidsdocumenten zonder bindende kracht. Zij worden immers omgezet in een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan dat wel bindend is.

Binnen het gebied zijn geen ontginningsgebieden opgenomen. Het voorliggende gebied bevindt zich binnen het samenhangend oppervlaktedelfstoffengebied 'Zand in Vlaams-Brabant'. Het Bijzonder Oppervlaktedelfstoffenplan (BOD) 'Zand in Vlaams-Brabant' is momenteel in opmaak. Het voorliggende gebied heeft mogelijk raakpunten met dit BOD 'Zand in Vlaams-Brabant'.

Ruimtelijke bescherming en beleid met betrekking tot onroerend erfgoed

Het onroerend erfgoed wordt in Vlaanderen beschermd via een aantal ruimtelijke sporen: er is het spoor van de beschermde landschappen, dorpsgezichten, archeologische monumenten, archeologische zones, monumenten en het spoor van de tandem ankerplaatsen en erfgoedlandschappen. Via het nieuwe Decreet Ruimtelijke Ordening²⁰ is het verplicht advies te

²⁰ [decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening, gewijzigd bij de decreten van 28/9/1999, 22/12/1999, 26/4/2000, 8/12/2000, 13/7/2001, 1/3/2002, 8/3/2002, 19/7/2002, 28/2/2003,](#)

vragen aan het Departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed bij elke stedenbouwkundige vergunning binnen beschermde landschappen, stads- en dorpsgezichten, monumenten, archeologische monumenten, archeologische zones en erfgoedlandschappen, alsook binnen ankerplaatsen voor wat betreft de vergunningen, onderworpen aan de zorgplicht.

De bescherming van landschappen dorpsgezichten, monumenten, archeologische monumenten en archeologische zones heeft gevolgen voor eigenaars, beheerders en gebruikers. Allereerst is er een zogenaamde onderhouds- en instandhoudingsplicht om het beschermde goed in goede staat te houden. Het uitvoeren van werkzaamheden is bovendien onderworpen aan een vergunning en/of toestemming. Ankerplaatsen en erfgoedlandschappen vormen een onderdeel van een vernieuwd landschapsbeleid. Erfgoedlandschappen worden aangeduid in de ruimtelijke uitvoeringsplannen. Erfgoedlandschappen zijn gebaseerd op de ankerplaatsen, de meest waardevolle landschappen van Vlaanderen, waarin een geheel van verschillende erfgoedelementen (naast landschappelijke ook monumentale of archeologische) voorkomt.. Er zijn momenteel twee erfgoedlandschappen die gelegen zijn buiten de Europees beschermde gebieden. (mededeling Mira Van Olmen d.d. 22/07/2009.). De aanduiding van ankerplaatsen op zich heeft geen rechtsgevolgen voor de burger. Na de aanduiding geldt voor de administratieve overheden wel de zorgplicht. De aanduiding van de ankerplaatsen heeft tot doel de landschappelijke waarden en landschappelijke kenmerken van deze landschappen mee te laten spelen in het afwegingskader bij het opstellen van die ruimtelijke uitvoeringsplannen die geheel of gedeeltelijk in ankerplaatsen gelegen zijn. Bij de opmaak van een dergelijk RUP, worden de landschapswaarden en –kenmerken doorvertaald in stedenbouwkundige voorschriften. Vanaf de opname in de ruimtelijke uitvoeringsplannen worden de ankerplaatsen erfgoedlandschappen genoemd. De stedenbouwkundige voorschriften uit het RUP gelden voor alle burgers uit de betrokken gebieden. Drie categorieën van ankerplaatsen worden onderscheiden namelijk definitief vastgestelde, voorlopig vastgestelde en voorstellen uit de landschapsatlas.

In tabel 6-4 "Overzicht van de specifieke statuten uit het beleidsveld onroerend erfgoed binnen het Europees te beschermen gebied" wordt een overzicht gegeven van de verschillende plannen uit het onroerend erfgoed, die betrekking hebben op gebied. In bijlage 5 kaart 6.3 worden de planlichamen met betrekking tot onroerend erfgoed in en rond het gebied geïllustreerd op kaart. Binnen het gebied komen een groot aantal beschermde monumenten voor. Daarnaast komen een aantal beschermde landschappen en dorpsgezichten voor.

Tabel 6-4. Overzicht van de specifieke statuten uit het beleidsveld onroerend erfgoed binnen het Europees te beschermen gebied.²¹

Categorie	Naam	Deelgebieden van gebied	Oppervlakte totaal (ha)	Oppervlakte binnen gebied (ha)
Beschermd landschap	Bertembos en omgeving	14	272	400
	'De Tomme'	SBZ V	0,42	0,42
	Grootbroek	4 + SBZ-V	88	87
	Heverleebos en Meerdaalwoud	4 + SBZ-V	1860	1805
	Koningsberg	12	40	17
	Site Het Zoet Water	4	17	7
Beschermd dorpsgezicht	Dorpskern	4 + SBZ-V	16	8

4/6/2003, 21/11/2003, 7/5/2004, 22/4/2005, 10/3/2006, 16/6/2006, 7/7/2006, 22/12/2006, 9/11/2007 en 21/12/2007

²¹ Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Onroerend erfgoed en Landschapsatlas, vector, toestand 22/07/2009 (Departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed).

Categorie	Naam	Deelgebieden van gebied	Oppervlakte totaal (ha)	Oppervlakte binnen gebied (ha)
	Kapel Onze-Lieve-Vrouw-ten-Spui met haar omgeving en het kasteelpark van Overschie	4 + SBZ-V	86	74
	Omgeving van de hoeves Hinnemeure en Celongaet met achterliggend broekgebied	4 + SBZ-V	53	53
	Onmiddellijke omgeving kasteel van Schoonbeek	3, 4	13	12
	Onmiddellijke omgeving van de hoeves Rachierhof en Denonville	4	24	0
	Sanatorium Joseph Lemaire met omliggend park, dreef, ereplein, parterre en bos	4	29	18
	Watermolen en onmiddellijke omgeving	3	6	4
Beschermd monument	Dreef 5: watermolen	SBZ - V	0,04	0,04
	Hoeve Celongaet met bakhuis, gesloten vierkantshoeve uit de 18e eeuw	SBZ - V	0,10	0,10
	Hoeve 'Hinnemeure', semi-gesloten Brabantse vierkantshoeve	SBZ - V	0,18	0,18
	Kasteel d'Overschie	SBZ - V	0,08	0,08
	Leuven (Heverlee): Kerspelstraat: Britse militaire begraafplaats "Heverlee War Cemetery"	4	0,99	0,05
	Onze-Lieve-Vrouw-van-Steenbergenkapel	4	0,02	0,01
	Orgel in de Sint-Bartholomeuskerk	SBZ - V	0,05	0,05
	Oude kerkhofmuur	SBZ - V	0,02	0,01
	Retabel van de Heilige Stefanus in de Sint-Bartholomeuskerk	SBZ - V	0,05	0,05
	Wagenhuis van kasteel d'Overschie	SBZ - V	0,04	0,04
	Waversesteenweg: Sanatorium Joseph Lemaire (met overliefelde toegang, conciërge- en dokterswoning)	4	0,29	0,01
Ankerplaats				
Definitief vastgesteld				
Voorlopig vastgesteld				
Voorstellen landschapsatlas	Bertembos en Grevenbos	14, 15	878	267
	Heverleebos - Zoet Water - Meerdaal- en Mollendaalb	4	2772	2154
	Margijsbos en Kasteel Van Der Vorst	3	163	118
	Plateau van Duisburg	3, 11 + SBZ - V	2409	64
	Valleien van Dijle en Laan ten zuiden van Leuven	4, 5, 6, 7, 8, 9 + SBZ - V	1868	1553

Categorie	Naam	Deelgebieden van gebied	Oppervlakte totaal (ha)	Oppervlakte binnen gebied (ha)
Archeologische sites	Middenneolithische site van Ottenburg in Huldenberg	11 + SBZ-V	85	82

In deelgebied 4d staan ook 2 niet-geklasseerde huizen, waarvan 1 met grote architecturale waarde. Het betreft in dit geval het kasteel De Warande (Onderbosstraat 37) en bijhorende gebouw.

Beheerplannen in het kader van het integraal waterbeleid

De contouren van het Vlaamse waterbeleid liggen vast in het decreet Integraal Waterbeleid van 18 juli 2003. Het decreet is ook een vertaling van de Europese Kaderrichtlijn Water naar de Vlaamse wetgeving.

Het waterbeleid krijgt vorm in waterbeheerplannen. Er worden in Vlaanderen plannen opgemaakt voor de stroomgebiedsdistricten van de Schelde en de Maas, voor de elf bekkens en voor de 103 deelbekkens. Tussen al deze plannen is er een intense samenhang. De waterbeheerplannen hebben als doel samen een integraal waterbeheer in de praktijk te brengen, elk op het juiste niveau. Op 8 oktober 2010 keurde de Vlaamse Regering de stroomgebiedbeheerplannen voor de Schelde en de Maas en het maatregelenpakket voor Vlaanderen definitief goed. Op 30 januari 2009 keurde de Vlaamse Regering het besluit voor de vaststelling van de bekkenbeheerplannen en de bijhorende deelbekkenbeheerplannen definitief goed. Zowel in het bekkenbeheerplan als de deelbekkenplannen is een visie op het watersysteem en bijbehorende acties opgenomen. ■

■ Het Europees te beschermen gebied ligt binnen het bekken van 'Dijle en Zenne'. Het grootste deel van het gebied ligt in de deelbekkens van de Voer en de Laan-IJse. Een aantal deelgebieden overlapt ten noorden met de deelbekkens van de Woluwe (deelgebied 17) en de Leibeek-Weesbeek-Molenbeek (deelgebieden 14, 15 en 17). Een deel van deelgebied 4 (Heverleebos) ligt binnen het deelbekken Molenbeek-Bierbeek-Lemingsbeek-Abdijbeek-. In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de verschillende acties van de bekkenplannen die binnen of in de buurt van het gebied liggen. Een overzicht van de acties opgenomen in de deelbekkenbeheerplannen is raad te plegen op <http://www.vlaamsbrabant.be/wonen-milieu/water/waterbeleid/deelbekkenbeheerplannen>

Tabel 6-5. Overzicht van de acties opgenomen in waterbeheerplannen in de buurt van het Europees te beschermen gebied.²² ■

Thema	Omschrijving van de actie	Initiatiefnemer	Deelgebieden van gebied
Afvoeren	Opmaak van een laagwaterscenario voor de Dijle 1ste categorie	VMM	Niet eenduidig
Afvoeren	Ruimen van de zandvang te Egenhoven	VMM	8
Afvoeren	Uitvoeren slibruiming naargelang de dringendheid: tweejaarlijkse ruiming van de zandvang te Egenhoven.	VMM	8
Bergen	E40 afwateringsstudie (grondgebied Leuven): overleg verder zetten	Agentschap Infrastructuur, Wegen en Verkeer Vlaams-Brabant	4
Bergen	Afbakenen en inrichten van overstromingsgebieden langs de Ijse, herinrichting A-Ijse als hoofdstroom en structuurherstel van de oevers van de Ijse in het Margijsbos.	VMM, Provincie Vlaams-Brabant	1, 2, 3, 4, 12, 13 + SBZ-V
Grondwaterkwaliteit	Onderzoeken wat invloed is van verontreiniging site van Tudor op de grondwaterkwaliteit (monitoring, effectbepaling) - gevolgd door eventuele sanering	VMW	9 + SBZ-V

²² <http://geoloket.vmm.be/bekkenwerking>

Thema	Omschrijving van de actie	Initiatiefnemer	Deelgebieden van gebied
Natuur-ecologie	Afbakenen van een oeverzone voor de Dijle tussen Florival en Werchter t.b.v. een vrije natuurlijke ontwikkeling (zie BBP hoofdstuk 5)	VMM	4, 5, 6, 7, 8, 9 + SBZ-V
Natuur-ecologie	Wegwerken van het vismigratieknelpunt op de Dijle te Florival	VMM	8 + SBZ-V
Natuur-ecologie	Wegwerken van het vismigratieknelpunt op de Ijse ter hoogte van de watermolen Loonbeek deelgebied 13	VMM	3
Natuur-ecologie	Herinrichting van de Ijse (geïntegreerd project van een aantal opgesomde deelactiviteiten zoals structuurherstel Margijsbos, aanleg van visdoorgangen, ...)	VMM	1, 2, 3, 4, 12, 13 + SBZ-V
Natuur-ecologie	Structuurherstel van de Ijse in het Margijsbos	VMM	3
Natuur-ecologie	Wegwerken van het vismigratieknelpunt op de Laan aan de molen van Terlanen	VMM	
Natuur-ecologie	Wegwerken van het vismigratieknelpunt op de Ijse ter hoogte van de stuw en de watermolen Terbracht te Overijse	Provincie Vlaams-Brabant	
Oppervlakte-waterkwaliteit	Bijkomend onderzoek naar verontreiniging van de Laan geen raming	VMM	4 + SBZ-V
Natuur-ecologie	Onderzoek naar de mogelijkheden voor herinstructie van de kwabaal in het Dijle-Zennebekken	Provinciale Visserijcommissie Antwerpen en Vlaams-Brabant	
Natuur-ecologie	Uitwerken van een concreet en realiseerbaar maatregelen-programma gericht op het behoud en herstel van belangrijke vissoorten in het Dijle-Zennebekken	ANB, de waterbeheerders	
Natuur-ecologie	Beheermaatregelen voor de bever	ANB	
Oppervlakte-waterkwaliteit	Uitvoeren van de bovengemeentelijke saneringsprojecten van het investeringsprogramma's en de goedgekeurde optimalisatieprogramma's betreffende de aanleg van collectoren en aansluitingen. Het betreft de aan Aquafin opgedragen projecten uit de alle vroeger goedgekeurde bovengemeentelijke investeringsprogramma's (zowel Renovatieprogramma's [RP], Investeringsprogramma's [IP] als Optimalisatieprogramma's [OP]) tot en met OP 2008-2012..	VMM, nv Aquafin	Niet eenduidig
Oppervlakte-waterkwaliteit	Saneren van de afwateringen van de E40 in de Dijlevallei	AWV Vlaams-Brabant	
Sluitend voorraad-beheer	Opmaken van een planning voor de eventuele uitbreidings/afbouw van de winningsmogelijkheden - Lijn-project te Neerijse	VMW	4 + SBZ-V
Toerisme en recreatie	Handhaven van de afspraken die gemaakt werden met betrekking tot de afvaarten van de Dijle tussen Florival en Egenhoven in afwachting van een wettelijke regeling	Bekkensecretariaat	4, 5, 6, 7, 8, 9 + SBZ-V
Toerisme en recreatie	Weidelijk vissen op Dijle en Ijse	VMM	4, 5, 6, 7, 8, 9 + SBZ-V

Thema	Omschrijving van de actie	Initiatiefnemer	Deelgebieden van gebied
Toerisme en recreatie	Fietstraject langs de Ijse	VMM, betrokken gemeenten (Huldenberg, Neerijse)	1, 2, 3, 4, 12, 13 + SBZ-V
Toerisme en recreatie	Uitwerken visie mbt recreatie binnen het natuurinrichtingsproject Dijlevallei	ANB	

6.2. Situering van een aantal eigenaars- en gebruikerscategorieën

Een divers aantal eigenaars- en gebruikerscategorieën zal betrokken zijn bij de realisatie op het terrein van de instandhoudingdoelstellingen of zal daar gevolgen van ondervinden. Bepaalde groepen kunnen actief bepaalde beheertaken leveren of hun activiteiten bijsturen. Andere groepen moeten ermee rekening houden in vergunningsprocedures. In dit hoofdstuk wordt een aantal algemene eigenaars- en gebruikerscategorieën gesitueerd die een belangrijke rol zouden kunnen spelen in de uitvoering. Dit overzicht is zeker en vast niet volledig.

Eigendomssituatie

Achtergrondinformatie bij de analyse

Binnen Habitat- en Vogelrichtlijngebieden zijn er verschillende soorten eigenaars. Naast de vele kleinere en grote privé-eigenaars zijn er percelen eigendom van uiteenlopende, openbare besturen en organisaties. Denk hierbij bijvoorbeeld maar aan de gemeenten, de OCMW's, de kerkfabrieken en natuurverenigingen. Het is op dit moment nog niet de bedoeling om elke individuele eigenaar te identificeren. Dergelijke oefening gebeurt op het moment dat bij de realisatie van de natuurdoelen meer in detail wordt gegaan. Het is op dit moment wel al interessant om op globaal niveau een zicht te hebben op de gronden die in eigendom (en beheer) zijn van de "natuursector" (ANB, natuurverenigingen, ...) en op de gronden die in eigendom zijn van andere eigenaars. Een belangrijk uitgangspunt bij de opmaak van de IHD is namelijk dat de sterkste schouders (de natuursector) de zwaarste lasten zullen moeten dragen.

In Tabel 6-6 wordt een overzicht gegeven van de eigendomssituatie in de verschillende deelgebieden. In bijlage 5 kaart 6.4 wordt de eigendomssituatie binnen het gebied gesitueerd.

Bijna 50% van de totale oppervlakte van het gebied is momenteel in eigendom van het Agentschap voor Natuur en bos (ANB). Vooral in deelgebied 4 bezit ANB veel gronden. In de deelgebieden 5, 8 en 15 bezit ANB ook relatief veel eigendom. Naast deze eigendommen heeft het ANB een beperkte oppervlakte gronden in beheer. Het grootste deel hiervan betreft het voormalig militair domein in deelgebied 4 waarvoor ANB een overeenkomst heeft met Defensie. Voor iets meer dan 6% van het gebied is het ANB verantwoordelijk voor het technisch beheer conform het Bosdecreet. Dit bos, dat beheerd wordt door ANB, is eigendom van openbare besturen. Het betreft Bertembos (deelgebied 14) en Grevensbos (deelgebied 15) van de gemeente Bertem, Moorselbos (deelgebied 5) van de gemeente Tervuren en Wolfsbos (deelgebied 9) van de gemeente Huldenberg. Binnen het gebied is daarnaast ongeveer 5 % van de oppervlakte in eigendom of beheer van Natuurpunt, waarvan het grootste deel in de Doode Beemde.

De overige gronden zijn in privé-eigendom of van andere openbare besturen. Dit geldt voor het grootste deel van de kleinere bosgebieden (deelgebieden 1, 2, 3, 10, 11, 12, 13, 17 en 18). Op een relatief groot deel van de gronden (meer dan 14% van het gehele gebied) geldt een recht van voorkoop voor natuur die gekoppeld is aan de Vlaamse en erkende natuureservaten. Voor een aantal deelgebieden (6, 9 en SBZ-V) valt een groot deel van de totale oppervlakte onder deze regeling. Op te merken valt dat binnen het VEN ook een voorkooprecht voor natuur geldt.

Tabel 6-6. Situering van de eigendomssituatie binnen het Europees te beschermen gebied.²³

	Nr deel- gebied	Categorie						
		Eigendom ANB	Niet eigendom , beheer ANB	Technisch beheer conform bos- decreet	Eigendom Natuur- vere- niging	Huur natuur- vere- niging	Gronden recht van voorkoop natuur	Ander
Oppervlakte per deelgebied (ha)	1,2, 10, 11, 12, 17, 18							278
	3	15				8		127
	4	1986	60	112	116	81	343	357
	5	26					10	0
	6	8					31	0
	7	2					12	3
	8	56	8				19	5
	9			20			42	1
	13	1				1		18
	14	1		101	0	5		37
	15	44		32				46
	16			29				24
	SBZ-V niet SBZ H	77		2	29	7	218	261
Totale oppervlakte (ha)		2216	69	297	145	102	676	1157
Aandeel(% totale oppervlakte SBZ)		47,5	1,5	6,4	3,1	2,2	14,5	24,8

Bevoegde besturen en beherende verenigingen

De opmaak en de realisatie van de Vlaamse instandhoudingsdoelstellingen worden op Vlaams niveau gecoördineerd. Er zijn echter een groot aantal beheerniveaus en -organisaties die van belang zullen zijn bij de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen. De realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen zal gebeuren via samenwerking met verschillende besturen en organisaties. In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste bevoegde besturen en beherende verenigingen die een ruimtelijk beheer voeren in de voorliggende context.

²³ Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Patrimoniumdatabank, vector, toestand 02/07/2009 (Agentschap voor Natuur en Bos).

Erkende natuurreservaten v.z.w. Durme, vector, toestand 09/02/2009 (v.z.w. Durme)

Erkende natuurreservaten v.z.w. Limburgs Landschap, vector, toestand 03/04/2009 (v.z.w. Limburgs Landschap).

Erkende natuurreservaten v.z.w. Natuurpunt, vector, toestand 08/04/2009(v.z.w. Natuurpunt).

Gebieden met recht van voorkoop in de visiegebieden van de Vlaamse en erkende natuurreservaten, vector, toestand 25/07/2008 (Agentschap voor Natuur en Bos).

Tabel 6-7. Situering van de bevoegde besturen en beherende verenigingen binnen het Europees te beschermen gebied.²⁴

	Naam	Oppervlakte binnen gebied (ha)	Aandeel van gebied (%)
Betrokken provincies	Provincie Vlaams Brabant	4661	100
Betrokken gemeenten	Bertem	385	8,3
	Bierbeek	509	10,9
	Herent	17	0,4
	Huldenberg	1271	27,3
	Kortenberg	143	3,1
	Leuven	601	12,9
	Oud-Heverlee	1532	32,9
	Overijse	131	2,8
	Tervuren	56	1,2
Betrokken bekkenbesturen	Bekken van Dijle en Zenne	4661	100
Betrokken waterschappen	Dijle Noord	236	5,1
	Dijle Zuid	4364	93,6
	Zenne Noord	47	1,0
Betrokken regionale landschappen	Dijleland	4661	100
Erkende terreinbeherende natuurverenigingen	Natuurpunt	247	5,3
Betrokken bosgroepen	Dijle-Geteland	4661	100
Betrokken WBE's	Bertembos	366	7,9
	Tussen Voer & Yse	1566	33,6

²⁴Gebuurde datalagen voor berekening zijn:

Voorlopig referentiebestand provinciegrenzen, toestand 22/05/2003 (Vlaamse Landmaatschappij, AGIV-product).

Voorlopig referentiebestand gemeentegrenzen, vector, toestand 22/05/2003 (Vlaamse Landmaatschappij, AGIV-product).

Vlaamse Hydrografische Atlas - Zones, vector, toestand 27/05/2009 (Vlaamse Milieumaatschappij, Afdeling Operationeel Waterbeheer, AGIV-product).

Geografische indeling van watersystemen, vector, toestand 21/03/2008 (Vlaamse Milieumaatschappij, Afdeling Operationeel Waterbeheer, AGIV-product).

Regionale Landschappen, vector, toestand 31/07/2009 (Vlaams Overleg Regionale Landschappen)

Bosgroepen, vector, toestand 02/07/2009 (Agentschap voor Natuur en Bos).

Wildbeheerseenheden, vector, toestand 30/07/2009 (Hubertus Vereniging Vlaanderen).

Waterberging

De Dijlevallei ten zuiden van Leuven fungeert gedeeltelijk tot grotendeels als een natuurlijk overstromingsgebied om de stad en de universiteitscampus te vrijwaren van overstromingen. VMM is de belangrijkste waterloopbeheerder in de Dijlevallei en is verantwoordelijk voor het waterbeheer en de infrastructuur, bestaande uit een aantal stuwen en een zandvang ter hoogte van Egenhovenbos.

Inventarisatie van het landbouwgebruik

Achtergrondinformatie bij de analyse

De inventarisatie van het landbouwgebruik binnen het gebied gebeurt via de methodiek van de landbouwgevoeligheidsanalyse. Deze maakt een vergelijking tussen de landbouwgronden in de verschillende Speciale Beschermingszones (en hun deelgebieden). De meest "gevoelige" gronden zijn deze die voor de landbouw op dit moment het meest van belang zijn. Hierbij wordt zowel rekening gehouden met intrinsieke landbouwwaarde van de gronden alsook met het belang van de percelen in de bedrijfsstructuur van de huidige gebruiker. De methodiek is gebaseerd op een desktopanalyse van bestaande datasets. De gegevens van de Mestbank vormen hiervoor een belangrijke bron, samen met heel wat geografisch kaartmateriaal over bodemtypes, juridische randvoorwaarden en dergelijke. Het is niet de bedoeling om op basis van deze ruwe data uitspraken te doen of conclusies te trekken voor individuele bedrijven. Maar het instrument biedt wel de mogelijkheid om de impact op de landbouw te vergelijken tussen de verschillende (deelgebieden van) Habitat- en Vogelrichtlijngebieden. Daarnaast moet ook aangegeven worden dat geen analyse kon gemaakt worden van van de eigendoms- en pachtsituatie van de betrokken bedrijven. Deze zal bij het maken van afspraken over maatregelen moeten bekeken worden om de respectievelijke rol van pachter en verpachter te bepalen.

De toegepaste methodiek is voor dit proces op maat ontwikkeld door de Vlaamse Landmaatschappelijk in overleg met het Agentschap voor Natuur en Bos, het departement Landbouw en Visserij, de landbouworganisaties Boerenbond en ABS en het ILVO. De toepassing van de methodiek werd uitgevoerd door de VLM. Een toelichting over de gebruikte methodiek en een uitvoerige beschrijving van de uitkomsten is opgenomen in bijlage 6 (Landbouwgevoeligheidsanalyse). Onderstaand wordt een korte synthese gegeven van de belangrijkste resultaten voor dit gebied.

In het Natura 2000-gebied 'Valleien van de Dijle, Laan en IJse met aangrenzende bos- en moerasgebieden en de Dijlevallei' is 563 hectare landbouw geregistreerd door 109 bedrijven. Hiervan heeft 281 ha de ruimtelijke bestemming landbouw. De gebruikspcelen²⁵ bevinden zich vooral in de vallei van de Dijle en van de zijrivier de Laan. Er liggen 13 percelen met bedrijfsgebouwen in het gebied: 12 hiervan liggen in Vogelrichtlijngebied, 1 ligt in Habitatrichtlijngebied. Daarnaast liggen er 60 percelen met bedrijfsgebouwen binnen een straal van 300 meter rond de SBZ (op Vlaams grondgebied).

44 ha van de aanwezige landbouw behoort tot de 'vergroete huiskavel' en wordt dus gezien als zeer waardevolle grond op het vlak van ruimtelijke ligging ten opzichte van de bedrijfsgebouwen.

Hieronder wordt een kort overzicht gegeven van de landbouw²⁶ die aanwezig is in het gebied. De aangegeven oppervlaktes in de tabellen zijn voor de gronden die de betrokken bedrijven gebruiken in het gebied. Met oppervlaktes buiten het SBZ 'Valleien van de Dijle, Laan en IJse met aangrenzende bos- en moerasgebieden en de Dijlevallei' wordt dus geen rekening gehouden, tenzij dit expliciet anders vermeld wordt.

---

³, ²⁶ Aangegeven percelen van gekende terreinbeheerders zijn ook op de kaart aangeduid, en werden soms niet/soms wel als landbouwpercelen mee opgenomen en meegerekend in het aantal bedrijven, het aantal percelen en de oppervlaktes. Percelenstukken die aan de rand van het SBZ voor 5 meter of minder in het gebied liggen worden niet mee opgenomen om fouten bij het op elkaar leggen van kaartlagen te minimaliseren.

In tabellen 2 en 3 (zie bijlage 6) worden de oppervlaktes weergegeven die éénzelfde bedrijf heeft in eender welk Vogel- en Habitatrichtlijngebied in Vlaanderen, dus niet enkel in de speciale beschermingszone die in dit deel wordt besproken.

Van de 109 bedrijven die gronden gebruiken in het SBZ 'Valleien van de Dijle, Laan en IJse met aangrenzende bos- en moerasgebieden en de Dijlevallei' hebben 60 bedrijven bedrijfsoppervlakte in een Vogelrichtlijngebied in Vlaanderen.

Hiervan hebben 15 bedrijven (25%) minder dan 1 ha in een Vogelrichtlijngebied in Vlaanderen liggen. 18 bedrijven (30%) hebben tussen 1 en 4 ha van hun gebruiksgronden in VRL-gebied liggen. Van de overige bedrijven liggen voor 8 bedrijven (13,4%) meer dan 16 ha van hun gronden in VRL-gebied, waarvan zelfs voor 1 bedrijf meer dan 32 ha in Vogelrichtlijngebied ligt.

Op juridisch en beleidsmatig vlak (kaart 28-2) scoren de meeste gronden in het gebied of hoog, of laag. Slechts weinige gronden scoren gemiddeld. De gronden die hoog scoren liggen niet in VEN-gebied, niet in RVV 'natuur'-gebied, wel in (landschappelijk waardevol) agrarisch gebied en in zones waar veelal de algemene bemestingsnorm van kracht is (zonder derogatiemogelijkheden). De laaggevoelige percelen liggen telkens in tegenovergestelde bestemmingen: wel in VEN-gebied, wel in RVV 'natuur'-gebied, in groene gewestplanbestemmingen en in zones met strengere bemestingsnormen.

Op fysisch vlak (kaart 28-3) scoren de gronden goed. Her en der scoren een aantal gronden matig. Dit laatste kan vooral verklaard worden door kleinere oppervlaktes, ligging in overstromingsgevoelige gebieden en een lagere score qua drainageklasse. Het zuiden van deelgebied 14 en het noorden van deelgebied 3 scoren ook laag wat erosiegevoeligheid betreft en het zuiden van deelgebied 9 en het zuidwesten van deelgebied 4 scoren matig voor deze factor. Algemeen is de textuur en de natuurlijke drainage in het gebied goed.

Qua bedrijfsgebonden parameters (kaart 28-4) scoren de meeste gronden matig. Enkele gronden scoren hoger of lager. Gemiddeld scoren de gronden in het gebied laag qua mestbalans en vrij laag qua grondgebruiksintensiteit van de teelten. Qua productieomvang scoren de bedrijven in dit SBZ eerder goed, wat ook deels naar voor komt in de parameter 'leeftijd en uitbollingsgraad'. De ruwvoederbalans van de bedrijven is vrij uiteenlopend: in deelgebied 9 en 3 liggen vrij veel gronden van bedrijven met een hoge score voor deze parameter, deelgebied 9 en het oosten van deelgebied 4 scoren eerder gemiddeld en deelgebied 2, 13 en 15 eerder laag.

De totale gevoeligheid (kaart 28-1 en tabel 9, zie bijlage 6) van de landbouwpercelen in het gehele gebied is in het zuiden en het oosten vrij hoog, in de rest van het gebied eerder matig. Hierbij moet opgemerkt worden dat in deze kaart ook heel wat reservaatpercelen zijn opgenomen (in de Doode Bemde en in Vlaamse natuurreservaten). Wanneer we de gevoeligheid van de gronden in dit SBZ vergelijken met gronden van andere SBZ's in dezelfde landbouwstroken, scoren de (weinig) gronden van dit SBZ die in de Vlaamse zandstreek gelegen zijn iets beter dan gemiddeld: er komen vooral minder 'weinig gevoelige gronden' voor. Het merendeel van de gronden is echter gelegen in de Zandleemstreek, hier scoort het gebied gemiddeld genomen matig t.o.v. andere SBZ's in dezelfde landbouwstreek, maar komen er minder 'meest' en 'minst gevoelige gronden' voor.

Wanneer we naar de verschillende deelgebieden kijken (tabel 9, zie bijlage 6) zien we dat in de deelgebieden 1, 2, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 16 en 18 (bijna) geen landbouw voorkomt. In het Vogelrichtlijngebied (dat gedeeltelijk overlapt met de HRL-deelgebieden 4, 5, 6, 7 en 9) liggen de meeste landbouwgronden (372 ha). Eén derde van de gronden in dit deelgebied komen ook als gevoeliger naar voor (klasse 13 en hoger). In DG 4 komt 248 ha landbouwpercelen voor, wat overeenkomt met 8 % van de oppervlakte van dit deelgebied (reservaatpercelen meegerekend, zie hoger). De helft van deze landbouwgronden in DG 4 ligt in klasse 13 of hoger. Verder komen er landbouwoppervlaktes tussen de 7 en de 22 ha voor in deelgebieden 3, 5, 6, 14, 15 en 17. In DG 6 beslaan de 22 ha landbouwgronden met de bestemming natuurgebied – intussen wel gedeeltelijk verlaten door de landbouw - die in dit deelgebied liggen meer dan 50% van de totale oppervlakte van dit deelgebied. Voor de andere deelgebieden met minder landbouw schommelt het percentage dat ingenomen wordt door landbouw tussen de 7 en de 20% en komen er weinig tot geen gronden voor in de hogere gevoeligheidsklassen (klasse 13 en hoger).

Tabel 6-8: Opdeling van de aanwezige landbouwgronden per gevoeligheidsklasse (zonder terreinbeherende verenigingen)

Gevoeligheidsklasse	Raster oppervlakte (ha)																	
	DG.1	DG.2	DG.3	DG.4	DG.5	DG.6	DG.7	DG.8	DG.9	DG.10	DG.11	DG.12						
tot. opp. deelgebied (in ha)	18	74	150	3056	36	39	17	89	63	40	24	18						
Minst gevoelig (Klasse 1)				0,1														
Klasse 2			0,0	0,8	0,0													
Klasse 3			0,2	2,1	0,1	0,4	0,0	0,0	0,1									
Klasse 4		0,2	0,4	2,1	0,1	0,3	0,0	0,1	0,2									
Klasse 5		0,2	0,3	2,6	0,1	0,1		0,0	0,2									
Klasse 6		0,1	0,5	3,4	0,0	0,0		0,3			0,1	0,0						
Klasse 7		0,3	0,4	7,4			0,1	0,8	0,0		0,0							
Klasse 8		1,6	1,1	16,7	0,0	1,1		0,1			0,1							
Klasse 9		0,3	2,2	24,4	0,0	0,1					0,0							
Matig gevoelig (Klasse 10)			4,5	31,2	0,8	3,1	0,0		1,4									
Klasse 11			2,5	18,3	4,5	8,5	0,8		1,5									
Klasse 12			0,0	17,5	0,0	7,9	0,1		0,4									
Klasse 13	0,0	0,2	0,0	12,1	0,1	0,4	0,1		0,0		0,2	0,0						
Klasse 14	0,0	0,7		20,5	0,0		0,0				0,0	0,0						
Klasse 15			0,0	28,1	1,1		0,0			0,0	2,2	0,0						
Klasse 16				17,3	0,2						0,0							
Klasse 17				43,6														
Klasse 18				0,4														
Meest gevoelig (Klasse 19)																		
Totaal	0	4	12	248	7	22	1	1	4	0	3	0						
opp.in ldbgebruik/tot.opp DG (%)	0,2	4,8	8,1	8,1	19,7	56,0	6,7	1,4	5,7	0,0	11,1	0,3						

Gevoeligheidsklasse	Raster oppervlakte (ha)										Rel. opp. (%)	
	DG.13	DG.14	DG.15	DG.16	DG.17	DG.18	DG.VRL	Totaal			Totaal	
tot. opp. deelgebied (in ha)	20	145	122	54	101	3	1249	4661			4661	
Minst gevoelig (klasse 1)		0,0					0,2	0,3			0,0	0,0
Klasse 2		0,0					1,0	1,1			0,2	0,2
Klasse 3		0,2	0,1				4,0	5,1			0,9	0,9
Klasse 4		0,3	0,3				3,9	5,8			1,0	1,0
Klasse 5		1,4	0,2				5,7	8,5			1,5	1,5
Klasse 6		4,3	0,2	0,0	0,1		7,7	14,4			2,6	2,6
Klasse 7		2,9	1,9	0,1	0,0		15,6	23,5			4,2	4,2
Klasse 8		1,3	2,6	0,0	0,0	0,0	23,0	32,9			5,9	5,9
Klasse 9	0,4	2,9	2,8				24,6	38,6			6,9	6,9
Matig gevoelig (Klasse 10)		2,9	4,6	0,0	1,0		48,2	66,9			12,0	12,0
Klasse 11		4,3	2,8	0,0	1,9		57,7	72,8			13,0	13,0
Klasse 12		0,8	0,1	1,6	3,8		45,5	58,5			10,5	10,5
Klasse 13		0,3	0,0	0,1	0,2		21,1	30,5			5,5	5,5
Klasse 14		0,1		0,0	0,0		17,0	35,5			6,4	6,4
Klasse 15		0,0		0,0			32,8	54,0			9,7	9,7
Klasse 16							28,1	34,2			6,1	6,1
Klasse 17							17,0	56,3			10,1	10,1
Klasse 18							13,6	14,0			2,5	2,5
Meest gevoelig (Klasse 19)							5,5	5,5			1,0	1,0
Totaal	0	22	16	2	7	0	372	558			100	100
opp.in ldbgebruik/tot.opp DG (%)	2,0	14,9	12,8	3,4	6,9	0,3	29,8	12,0			12,0	

Inventarisatie van het bosbouwgebruik

Zowel het type bos (fysisch) als het bosbeheer (eigendomssituatie, beheerplan, ...) zijn belangrijk voor het bepalen van de relatie van het actuele bosbouwgebruik met de natuurdoelen. Beiden elementen worden zowel kwantitatief als kwalitatief besproken. Voor het bepalen van het type bos wordt gebruik gemaakt van de informatie aanwezig binnen de boskartering Vlaanderen. Een analyse gebeurt van de boomsamenstelling en de ouderdomssituatie van de verschillende bossen die voorkomen binnen het gebied. Deze twee elementen bepalen onder andere de economische return, de mogelijkheden voor aansluiting bij Europese habitats en soorten, ... Om het beheer te typeren wordt eerst de eigendomssituatie in kaart gebracht. Een onderscheid wordt gemaakt tussen de openbare en private bossen. Zoals hoger reeds gesteld is het de bedoeling dat de sterkste schouders de zwaarste lasten zullen dragen voor de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen. Voor openbare bossen is het bovendien sowieso verplicht om een uitgebreid beheerplan met oog voor de multifunctionele doelstellingen van een bos op te maken. Daarnaast wordt ook een inschatting gemaakt van de stand van zaken met betrekking tot het

beheer. Zo wordt kwalitatief besproken voor welke bossen een beheerplan bestaat. Daarnaast wordt een beeld gegeven van de huidige stand van zaken van de werking van de bosgroep in het gebied.

Binnen het Europees te beschermen gebied ligt slechts in beperkte oppervlakte binnen de planologische bestemming 'bos'; zowat alle bossen hebben de bestemming 'Natuur en reservaat' (zie Tabel 6 1). In totaal is bijna 3 300 ha (iets meer dan 70%) van het gebied opgenomen in de boskartering. Hiervan is 80 ha gekarteerd als niet-bos ('te bebossen' of 'niet beboste oppervlakte binnen het bosdomein').. Het grootste bosaandeel situeert zich in deelgebied 4 met bijna 75% van de totale bosoppervlakte in het gehele gebied. Binnen deelgebied 4 (bevat Heverleebos en Meerdaalwoud) is bijna 80% van het gehele gebied bebost. Ook in de meeste andere deelgebieden is meer dan 75% van de oppervlakte bebost. Enkel binnen de deelgebieden 5 (25%), 6 (17%), 13 (46%) en het deel van het Vogelrichtlijngebied dat niet valt binnen het Habitatrichtlijngebied (11%) komt relatief weinig bos voor. Het grootste deel van het bos (45% van de totale oppervlakte) bestaat uit loofhout of loofhout gemengd met naaldhout. Naaldhout komt in de meeste gebieden slechts in beperkte mate voor. Enkel in deelgebied 4 is er een aanzienlijke hoeveelheid naaldhout of naaldhout gemengd met loofhout (25% van dit gebied versus 18% in het gehele Europees te beschermen gebied). Het betreft vooral middeloud, oud en ongelijkjarig bos.

Een volledig overzicht van de aanwezige bossen binnen het Europees te beschermen gebied wordt weergegeven in tabel 6-9. In bijlage 5 worden de voorkomende bostypen gesitueerd op kaart.

Tabel 6-9. Overzicht van de bossen binnen het Europees te beschermen gebied²⁷

	Nr deelgebied	Categorie																				
		Loofhout				Loofhout gemengd met naaldhout				Naaldhout				Naaldhout gemengd met loofhout				Populier				Niet bebost
		Jong	Middeloud	Oud	Ongelijkjarig	Jong	Middeloud	Oud	Ongelijkjarig	Jong	Middeloud	Oud	Ongelijkjarig	Jong	Middeloud	Oud	Ongelijkjarig	Jong	Middeloud	Oud	Ongelijkjarig	
Oppervlakte per deelgebied (ha)	1	2	0	4	6						0											5
	2	0	3	38	10						1							4	2	1		16
	3	4	58	2	15		3	2		19	3				2	1		3	4	0		34
	4	117	413	199	608	3	70	2	23	11	352	154	6	1	64	172	13	47	60	46	7	688
	5	0	0		7						2											27
	6		0		1													2		3		32
	7		2		7						0								1	1		5
	8	19	10	1	10	0		1										0	22	9	0	16
	9	1	13	12	6		0				4	5			13				1			8
	10	3	3	31	2						1							0				2
	11	2	3	11																3		5
	12		10												0					7		1
	13		6		0						1				0				1	0		11
	14	15	24	49	9		0		6	0	2				2				0	7		32

²⁷ Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Bosreferentielag van Vlaanderen, vector, toestand 2001 (LNE, Agentschap voor Natuur en Bos, AGIV-product).

	Nr deel- gebied	Categorie																				
		Loofhout				Loofhout gemengd met naaldhout				Naaldhout				Naaldhout gemengd met loofhout				Populier				Niet bebost
	15	5	47	25	5		1				5	1		0	3	3			1	1		24
	16		37	0	5						2	1								6		3
	17		27	58	0		1				3	3										9
	18			3																		0
	SBZ-V niet SBZ H	5	4	1	9		1		1	1	1	0			1			8	16	18	0	528
	Totale oppervlakte (ha)	173	663	434	700	3	77	5	31	12	394	167	6	1	83	176	14	65	107	100	8	1445
	Aandeel(% totale oppervlakte SBZ)	3,7	14,2	9,3	15,0	0,1	1,6	0,1	0,7	0,3	8,4	3,6	0,1	0,0	1,8	3,8	0,3	1,4	2,3	2,1	0,2	31,0

Een overzicht van de eigendomssituatie van het gekarteerde bosareaal binnen het Europees te beschermen gebied is opgenomen in tabel 6-10 en in bijlage 5 kaart 6.6 (De meest recente update van de bosreferentielaag dateert van 2001, de eigendomscijfers zijn niet heel actueel). Bijna 70% van het bosareaal is eigendom van de overheid. Meer dan 60% van de bosoppervlakte is domein van het Agentschap voor Natuur en Bos. Het grootste deel van deze eigendom situeert zich logischerwijs in deelgebied 4 met o.a. het Meerdaalwoud, Egenhovenbos en Heverleebos. Belangrijke andere openbare eigenaars zijn het Ministerie Landsverdediging (een belangrijk deel van het Militair domein is momenteel evenwel in aankoop bij het ANB) en de gemeenten Bertem en Huldenberg. Het Agentschap staat in voor het volledige beheer in de eigen domeinbossen, in de andere gebieden van de openbare besturen staat ANB in voor het technisch beheer. De private eigendom neemt 30% van de totale oppervlakte bos in. In de deelgebieden 1, 2, 10, 11, 12, 17 en 19 is de volledige bosoppervlakte in private eigendom.

Voor het Heverleebos-Meerdaalwoud werd in 2000 een ruimtelijke structuurvisie opgesteld.

Voor een groot deel van het boscomplex binnen deelgebied 4 bestaat een uitgebreid bosbeheerplan (circa 1930 ha). Ook voor een groot deel van de bossen binnen de deelgebieden 8 (43 ha), 9 (15 ha) en 15 (50 ha) bestaat er een uitgebreid bosbeheerplan. Het betreft hierbij vooral openbare bossen. Binnen deelgebied 15 zijn ook een aantal privé eigenaars in het uitgebreid bosbeheerplan gestapt. De bosgroep Dijle-Geteland is actief binnen verschillende deelgebieden (2, 4, 5, 7, 9, 10, 14, 15 en 17). De activiteiten zijn vooral gericht op het geven van individueel advies aan privé-eigenaars over het economisch en ecologisch bosbeheer, de aanleg van bosranden, de bestrijding van exoten, etc

Tabel 6-10. Overzicht van de eigendomssituatie van het geïnventariseerde bos binnen het Europees te beschermen gebied (situatie 2001)

	Nr deel- gebied	Eigendom			
		Totale bosoppervlak te volgens boskartering	Eigendom ANB	Eigendom andere overheden	Eigendom Natuurvere- niging / Private eigendom
Oppervlakte per deelgebied (ha)	1	13			13
	2	60			60
	3	117	13	0	104
	4	2424	1865	112	447
	5	9	8	0	1
	6	7	2	0	5
	7	14	2	0	12
	8	72	51	3	19
	9	56		20	37
	10	39			39
	11	21			21
	12	17			17
	13	16	1	0	15
	14	114	1	100	13
	15	98	40	32	25
	16	51		29	22
	17	92			92

	Nr deel- gebied	Totale bosoppervlak te volgens boskartering	Eigendom ANB	Eigendom andere overheden	Eigendom Natuurvere- niging / Private eigendom
	18	3			3
	SBZ V niet SBZ-H	71	20	2	49
Totale oppervlakte (ha)		3296	2004	297	995
Aandeel(% totale bosoppervlakte SBZ)			60,8	9,0	30,2

Parken en kasteeldomeinen

Achtergrondinformatie bij de analyse

Parken en kasteeldomeinen vormen een bijzondere eenheid binnen bepaalde Habitat- en Vogelrichtlijngebieden. Zij hebben vaak een typisch cultuurhistorisch karakter en uitzicht. Bepaalde parken en kasteeldomeinen hebben een bijzondere natuurkwaliteit doordat ze bescherm zijn gebleven van versterking of/ en versnippering. In het kader van de opmaak van de instandhoudingdoelstellingen zal in bepaalde gevallen een afweging gemaakt moeten worden tussen cultuurhistorische en ecologische elementen. Langs de andere kant bieden parken en kasteeldomeinen ook kansen voor de ontwikkeling van natuurdoelen. Ze worden immers vaak gekenmerkt door een unieke eenheid in eigendomstructuur of/ en beheer.

In het kader van de opmaak van de instandhoudingdoelstellingen worden de gekende parken en kasteeldomeinen geïnventariseerd. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de inventaris van parken en kasteeldomeinen van het Agentschap voor Natuur en Bos. Voor elk van de parken en kasteeldomeinen wordt de eigendomssituatie meegegeven.

Er liggen vier parken en kasteeldomeinen binnen het gebied. Binnen deelgebied 2 ligt een deel (1,5 ha) van een privaat kasteelpark (totale oppervlakte 7,5 ha). Het grootste deel van een openbaar landschapspark valt in deelgebied 13 (15,5 ha van de totale 19 ha). Daarnaast komen nog twee parken en kasteeldomeinen voor waarvan geen verder gegevens bekend zijn. Deze liggen binnen deelgebieden 8 en 13.²⁸

Jacht en faunabeheer

Achtergrondinformatie bij de analyse

Binnen verschillende Habitat- of Vogelrichtlijngebieden wordt gejaagd. De jacht wordt georganiseerd via jachtrechten en wildbeheereenheden. Jaarlijks worden de jacht en het faunabeheer gepland via wildbeheerplannen. In deze plannen staan de doelstellingen en de maatregelen met betrekking tot de jacht voor een bepaald gebied opgenomen.

De jacht is natuurlijk maar mogelijk indien een bepaalde natuurkwaliteit aanwezig is zodat bejaagbare soorten zich kunnen ontwikkelen. Het beheer door jagers van bepaalde gebieden (vb. aanplant kleine landschapselementen, bosbeheer, ...) schept bijkomende kansen voor de ontwikkeling van (Europese) natuurwaarden. Daarnaast kunnen bepaalde jachtactiviteiten (vb. bijvoeren, aanplanten van bepaalde soorten, ...) in bepaalde gevallen ook een knelpunt vormen. Faunabeheer kan ten slotte ook in bepaalde gebieden noodzakelijk zijn om de doelstellingen te behalen. Binnen het kader van de opmaak van de instandhoudingdoelstellingen wordt daarom de

²⁸ Gebruikte dataaag voor de analyse is:

Inventaris parken en kasteeldomeinen, vector, toestand 07/12/2009 (Agentschap voor Natuur en Bos).

aanwezige jachtactiviteiten binnen een bepaald gebied in kaart gebracht. Naast een analyse van de bejaagbare oppervlakte binnen het gebied wordt ook de jachtrechtsituatie in kaart gebracht.

Het gebied overlapt met het werkingsgebied van twee WBE's. De totale bejaagbare oppervlakte binnen het gebied is circa 930 ha. In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de betrokken WBE's en een aantal van hun kenmerken.²⁹

Tabel 6-9. Kenmerken van de betrokken WBE's

	Aantal jachtvelden binnen WBE	Totale oppervlakte bejaagbare oppervlakte binnen WBE	Oppervlakte WBE binnen Natura 2000 gebied	tot opp bejaagd binnen Natura 2000 gebied
Bertembos	19	3063	366	252
Tussen Voer en Yse	27	6736	1192	683
Meerdaal			2220	

Voor de wildbeheerheid is er een wildbeheerplan. In onderstaande tabel wordt een samenvatting gegeven van de doelstellingen van de hierboven beschreven WBE.

Tabel 6-10 Doelstellingen uit het wildbeheerplan van de betrokken WBE's

Naam WBE	Doelstellingen wildbeheerplan	Wildsoort voor doelstelling
Bertembos	Constante voorjaarsstand Toename voorjaarstand Beperking negatieve gevolgen	ree haas, patrijs, fazant vos, verwilderde katten, houtduif, kraai, ekster en gaai
Tussen Voer en Yse	Toename jaarlijkse oogst Constant houden jaarlijkse oogst Toename voorjaarstand Beperking negatieve gevolgen	Canadagans, (vos), (verwilderde kat), houtduif, (kraai, ekster en gaai) Ree, haas, konijn, patrijs, fazant, wilde eend Ree, haas, konijn, patrijs, fazant, wilde eend Verwilderde katten, canadagans, vos, houtduif, kraai, ekster en gaai

Inventarisatie van waterwinningen³⁰

Achtergrondinformatie bij de analyse

Zowel voor de natuur als de mens is zuiver en voldoende kwaliteitsvol water van zeer groot belang. Het is dan ook duidelijk dat er in sommige gebieden een sterke interactie kan zijn tussen de winning van water voor menselijk gebruik en de aanwezige natuurwaarden. Enerzijds zijn de aanwezige natuurwaarden in bepaalde gebieden beschermd gebleven van externe kwaliteitsversturende invloeden omwille van de aanwezigheid van winningen. Bepaalde

²⁹ Gebruikte dataaag voor de analyse is:

WBE'S, tabel, toestand 01/01/2010 (Hubertus Vereniging Vlaanderen)

³⁰ Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Waterwingebieden Pidpa, vector, toestand 02/07/2009 (Pidpa, Dienst Waterwinning en Milieu).

natuurgebieden en het hebeer in deze gebieden kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan de drietrapsstrategie – vasthouden (én infiltreren), bergen en (vertraagd) afvoeren. Op die manier zijn natuurgebieden van belang als 'reservoir' of 'insijpelingsgebied' voor winningen. Langs de andere kant kunnen winningen de ontwikkeling van bepaalde natte natuurtypen hypothekeren. Gezien het belang van de relatie tussen de opmaak van de instandhoudingsdoelstellingen en de winning van water wordt bijzondere aandacht besteed aan de beschrijving van de waarde van de Habitat- en Vogelrichtlijngebieden voor de winning van water.

Bij waterwinningen wordt automatisch de link gelegd met drinkwater. Naast de winningen voor drinkwater zijn er echter nog een groot aantal grondwaterwinningen voor koeling, bedrijfsprocessen, irrigatie, ... Alle voorkomende winningen binnen het gebied worden daarom geïdentificeerd.

Gezien hun algemeen belang is voor de winningen voor drinkwater de relatie met de verschillende gebieden verder in detail onderzocht. Hierbij wordt zowel aandacht gegeven aan oppervlaktewaterwinningen en grondwaterwinningen. Door het Samenwerkingsverband Vlaams Water (SVW) is een methodiek voor een 'waardebepaling' van percelen uitgewerkt. Via deze methode wordt een 'waarde' gegeven aan de percelen in functie van de bijdrage van de percelen aan de kwaliteit en de kwantiteit van het opgepompte water. De uitkomst is een relatieve waardering van verschillende percelen in het kader van de drinkwatervoorziening. De relatieve waardering van de percelen voor drinkwatervoorziening wordt uitgedrukt in een vijfdelige schaal. Naast de aanwezige infrastructuur binnen een gebied (bijvoorbeeld waterbekkens, infiltratievoorzieningen, ...) moet voor grondwaterwinningen natuurlijk ook rekening gehouden worden met het belang van de ruimere omgeving. Voor grondwaterwinningen speelt immers ook de mate waarbij het perceel bijdraagt aan de winning. Om die waarde te bepalen voor grondwaterwinningen is de afpompskegel van de winning bij de vergunde capaciteit berekend. Percelen met een grote afpomping dragen veel bij aan de winning en krijgen een hogere relatieve waarde. Percelen met een lage afpomping krijgen een lagere relatieve waarde. Het kan op deze manier dan gebeuren dat een waterwinning niet gelegen is in een gebied, maar dat een aantal percelen binnen het gebied bijdraagt tot de kwantiteit en kwaliteit van de winning en dus gewaardeerd wordt. Vooral voor freatische grondwaterwinningen kan de bijdrage van de omliggende percelen aanzienlijk zijn. Een uitgebreide omschrijving van de methodiek is toegevoegd in bijlage 7.

... In bijlage 7 is een volledig overzicht opgenomen van alle winningen in het gebied. In het gebied komen momenteel zeven vergunde winningen voor. Zes winningen in het gebied worden gebruikt voor de winningen van drinkwater door de VMW. Op kaart 6.7 wordt een overzicht gegeven van de verschillende winningen in en rond het Europees te beschermen gebied. De VMW heeft in de omgeving ook 2 drinkwaterwinningen in Wallonië (zie bijlage 7).

In Tabel 6- wordt een overzicht gegeven van de ruimtelijke interferentie van de voorkomende drinkwaterwinningen met de verschillende deelgebieden. Voor elk deelgebied wordt de ruimtelijke overlap met de verschillende waarderingsklassen weergegeven³¹. In bijlage 5 kaart 6.7 wordt de interferentie gesitueerd op kaart. Ongeveer 8% van het gebied interfereert ruimtelijk met de winning van drinkwater. Zoals hoger aangegeven zijn er verschillende winningen in het gebied zelf. De meeste van deze winningen interfereren ruimtelijk met verschillende gebieden. In het deelgebied 4 en het deel van het Vogelrichtlijngebied dat geen habitrichtlijngebied lijkt de ruimtelijke interferentie het grootste. De winningen van 'Korbeek Dijle Zuid' en 'Korbeek Dijle Ormendaal' lijken ruimtelijk het meest te interfereren met de verschillende deelgebieden. Het betreft hierbij ook percelen die van zeer grote waarde zijn voor de winning.

Tabel 6-13. Overzicht van de ruimtelijke interferentie van de winningen met het gebied

	Nr deel- gebied	Naam Winning	Overlap met verschillende categoriën van waardering				
			1	2	3	4	5
Oppervlakte	4	Korbeek Dijle Zuid	5	5	2	1	3

³¹ Er zijn vijf klassen onderscheiden. Klasse 1 omvat de ruimtelijke eenheden die relatief het minst gewaardeerd zijn. Ze zijn relatief gezien minder belangrijk voor de werking van de winning. Klasse vijf omvat de ruimtelijke eenheden die relatief het hoogst gewaardeerd werden. Zij zijn relatief gezien het meest belangrijk voor de werking van de winning.

	Nr deel- gebied	Naam Winning	Overlap met verschillende categoriën van waardering				
			1	2	3	4	5
per deelgebied (ha)		Overijse Sana	1	10	12	6	7
		St.-Agatha Rode Geuzenhoek					1
		St.-Agatha Rode Veeweyde	30				
	5	St.-Agatha Rode Veeweyde	17	2	> 0		
	6	Korbeek Dijle Noord	7	9	2	1	> 0
		Korbeek Dijle Zuid	2	1			
	7	Korbeek Dijle Noord		1	0		
		Korbeek Dijle Ormendaal	1	8	3	2	3
	SBZ-V niet SBZ-H	Korbeek Dijle Het Broek					2
		Korbeek Dijle Noord	1	11	4	2	6
Korbeek Dijle Ormendaal		22	28	10	7	5	
Korbeek Dijle Zuid		15	40	11	6	16	
St.-Agatha Rode Geuzenhoek						> 0	
St.-Agatha Rode Veeweyde		14	9	5	3	2	
Totale oppervlakte (ha)			115	125	50	28	45
Aandeel(% totale oppervlakte SBZ)			2,5	2,7	1,1	0,6	1,0

Alle vergunde waterwinningen en de vergunde debieten in en in de omgeving van de SBZ worden opgelijst in bijlage 7.

Voor het transport van het drinkwater is een uitgebreid leidingennetwerk aanwezig. Deze leidingen moeten op geregelde tijdstippen gecontroleerd kunnen worden. Bovendien moeten ze, bij lekken, bereikbaar zijn voor onderhoud. In bijlage 5 is kaart 6.8 opgenomen met een situering van de leidingen voor drinkwater.

Inventarisatie van het recreatief gebruik

Achtergrondinformatie bij de analyse

Een groot aantal Habitat- en Vogelrichtlijngebieden heeft een bepaalde recreatieve waarde. Langs de andere kant legt recreatie in sommige gevallen een druk op bepaalde natuurwaarden. Binnen het kader van de opmaak van de instandhoudingsdoelstellingen wordt in eerste instantie een inschatting gemaakt van de voorkomende recreatie die ruimtelijk vastligt. De analyse gebeurt op basis van een analyse van de voorkomende recreatieve bestemming volgens het gewestplan en/of geldende ruimtelijke uitvoeringsplannen. Deze informatie wordt aangevuld met recreatieve gebieden binnen deze gebieden die geïnventariseerd werden in het kader van de opmaak van een ruimte-inventaris binnen de studie 'Ruimte voor toerisme en recreatie in Vlaanderen'³² die opgemaakt werd door WES in opdracht van Toerisme Vlaanderen. Binnen deze studie werden volgende ruimtelijke entiteiten weerhouden in de ruimte-inventaris:

Niet-geplande aantrekkingselementen (wandelbossen, natuurgebieden met bezoekerscentra);

Geplande aantrekkingselementen (attractie- en themaparken, zoo's en dierenparken, openluchtrecreatieve en waterrecreatieve aantrekkingspolen,...);

³² WES 2007.

Logiesaccomodatatie (openluchtrecreatieve verblijven);

Overige recreatieve infrastructuur (jachthavens).

Deze gegevens zijn aangevuld met ruimtelijke informatie van BLOSO ontvangen met betrekking tot de ruimtelijke ligging van sportinfrastructuur. Het is ook mogelijk dat andere vormen en infrastructuur met betrekking tot recreatie aanwezig zijn (bijvoorbeeld routes voor wandelen, fietsen, ruitersport, puntsgewijze recreatieve infrastructuur, ...). Deze gebruiken worden verder in detail geïnventariseerd in het kader van de realisatie van de natuurdoelen.

Binnen de voorliggende Europees te beschermen gebieden is slechts een zeer beperkte oppervlakte planologisch bestemd voor recreatie (zie [Tabel 6-1](#)). Toch kan gesteld worden dat een belangrijk deel van het gebied aangewend wordt voor recreatief medegebruik. De recreatie is in dit gebied voornamelijk gekoppeld aan de aanwezige bosgebieden. Een belangrijk deel van de bossen is ingericht als wandelgebied. Daarnaast komen ook een aantal ingerichte speelzones voor. Aan de rand van deelgebied vijftien ligt ook een camping. Deze overlapt in beperkte mate met het Europees te beschermen gebied. Een volledig overzicht van de aanwezige recreatieve infrastructuur binnen het Europees te beschermen gebied wordt weergegeven in tabel 6-11. In bijlage 5 kaart 6.9 wordt de interferentie gesitueerd op kaart.

Tabel 6-11. Overzicht van de geïnventariseerde recreatieve infrastructuur binnen met het Europees te beschermen gebied.³³

Categorie recreatieve infrastructuur	Naam	Deel-gebieden van gebied	Oppervlakte totaal (ha)	Oppervlakte binnen gebied (ha)
Niet-geplande aantrekkingselementen	Wandelbos Bertembos	14, 15	47	45
	Wandelbos Eikebos-Vleugt	15	34	30
	Wandelbos Gemeentebos	14	102	101
	Wandelbos Heverleebos	4 + SBZ-V	600	595
	Wandelbos Meerdaalwoud	4	1400	1354
	Speelbos Egenhovenbos	8	1	1
	Speelbos Heverleebos	4	24	24
	Speelbos Meerdaalwoud	4	25	25
	Natuurgebied Magrijsbos	3	/	/
	Natuurgebied Rodebos	4	/	/
Geplande aantrekkingselementen				
Logiesaccomodatatie	Camping Athena-Helios	15	5	>0
Overige recreatieve infrastructuur (jachthavens)				
Sportinfrastructuur	C-Trapveld Vk Rode	4		
	Fit-O-Meter Heverleebos	4		
	Fit-O-Meter Blanden	4		
	Sportlokaal Lagere Gesubsidieerde School Sint-Joris-Weert	SBZ-V		
	MTB Meerdaalroute	4		
	MTB De twee valleien (Huldenberg-Overijse)	4		

³³ Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Ruimte voor Toerisme in Vlaanderen, vector, toestand 19/06/2006 (Toerisme Vlaanderen).

	MTB Colomba route (Kortenbergh)	17		
--	------------------------------------	----	--	--

Inventarisatie van de woongebieden

Achtergrondinformatie bij de analyse

Binnen Habitat- of Vogelrichtlijnggebieden kan natuurlijk ook worden gewoond. De bestaande bewoning wordt geregeld via de vergunning in het kader van de ruimtelijke ordening. De opmaak van de instandhoudingsdoelstellingen verandert hier niets. Habitat- of Vogelrichtlijnggebieden kunnen uitzonderlijk (deels) overlappen met woongebieden of woonuitbreidingsgebieden. In die uitzonderlijke situaties kan het verder ontwikkelen van het woongebied of woonuitbreidingsgebied mogelijks interfereren met de instandhoudingsdoelstellingen voor de diersoorten en/of hun leefgebieden in de speciale beschermingszone. Ook voor woongebieden of woonuitbreidingsgebieden die grenzen aan een speciale beschermingszone kan er interferentie zijn. Binnen het kader van de opmaak van de instandhoudingsdoelstellingen wordt daarom in eerste instantie een inschatting gemaakt van de voorkomende bestemmingscategorieën volgens het gewestplan en/of de geldende ruimtelijke uitvoeringsplannen.

Binnen het gebied is slechts in zeer beperkte mate de planologische bestemming woongebied aanwezig. Het betreft enkel snippers langs de rand van het gebied. Enkel in het deel van het Vogelrichtlijnggebied dat geen Habitatrictlijnggebied is ligt een relatief grote oppervlakte met een bestemming van woongebied (20 ha) en woongebied met landelijk karakter (62 ha).

Inventarisatie van de industriële en gerelateerde activiteiten

Achtergrondinformatie bij de analyse

Binnen Habitat- of Vogelrichtlijnggebieden komen verschillende vormen van industriële en gerelateerde activiteiten zoals ontginningen, storten, watervoorzieningen, etc. voor. De relatie met de instandhoudingsdoelstellingen van een Habitat- of Vogelrichtlijnggebied kan sterk verschillen van activiteit tot activiteit. In bepaalde situaties zullen bepaalde instandhoudingsdoelstellingen gerealiseerd kunnen worden op terreinen van industriële en gerelateerde activiteiten. Langs de andere kant is het duidelijk dat bepaalde activiteiten een druk leggen op bepaalde natuurwaarden.

Binnen het kader van de opmaak van de instandhoudingsdoelstellingen wordt in eerste instantie een inschatting gemaakt van de voorkomende industriële en gerelateerde activiteiten die ruimtelijk vastliggen. De analyse gebeurt op basis van een analyse van de voorkomende bestemmingscategorieën volgens het gewestplan en/of de geldende ruimtelijke uitvoeringsplannen. Deze informatie wordt aangevuld met informatie van het Agentschap Ondernemen over de voorkomende bedrijvzones en ligging van de bedrijfsperven.

Enkel in het deel van het Vogelrichtlijnggebied dat geen habitatrictlijnggebied is, komt een noemenswaardige oppervlakte industrie voor (zie [Tabel 6-1](#)). In [Tabel 6-15](#) wordt een overzicht gegeven van de voorkomende industriële bestemmingen binnen het gebied. Tevens wordt een overzicht gegeven van de ingevulde bedrijfsperven binnen het gebied.

Verwijde

Tabel 6-15 Overzicht van de geïnventariseerde, industriële bestemmingen en het industrieel gebruik binnen het Europees te beschermen gebied.³⁴

	Nr deel- gebied	Categoriën industrie en KMO
--	--------------------	-----------------------------

³⁴ Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Bedrijventerreinen, Gebruiksperven, vector, toestand 19/12/2008 (Agentschap Ondernemen, AGIV-product).
Bedrijventerreinen, Terreinen, vector, toestand 19/12/2008 (Agentschap Ondernemen, AGIV-product).

		Industrie bestemming	Ingevulde bedrijfspercelen
Oppervlakte per deelgebied (ha)	8	> 0	> 0
	17	> 0	> 0
	SBZ-V niet SBZ-H	>5	8
Totale oppervlakte (ha)		5	8
Aandeel (% totale oppervlakte SBZ)		0,1	0,2

Infrastructuur nutsbedrijven

Elia

Elia is de beheerder van het Belgische hoogspanningsnet en staat in voor de transmissie van elektriciteit. Over het hoogspanningsnet wordt stroom vervoerd van de producenten naar de distributienetbeheerders en de industriële grootverbruikers. Elia bezit alle Belgische netinfrastructuur van 150 tot 380 kV en nagenoeg 94% van de netinfrastructuur van 30 tot 70 kV.

In bijlage 5 kaart 6.13 staan de verschillende installaties van Elia die gelegen zijn in de buurt van of in de betrokken speciale beschermingszones.

De infrastructuur van Elia kan op verschillende manieren interfereren met de instandhoudingsdoelstellingen van een gebied. Zowel ondergrondse als bovengrondse leidingen moeten bijvoorbeeld bereikbaar zijn voor periodiek onderhoud of voor herstellingswerken. Verandering van de fysische bodemkarakteristieken (vb. vernatting, afgraving,..) kan leiden tot structurele problemen van infrastructuur zoals pilonen of hoogspanningsstations. Tenslotte dient men voor de bovengrondse leidingen ook rekening te houden met de bestaande veiligheidsvoorschriften. Het is vanuit veiligheid verboden om bebouwing maar ook opgaand groen (bijvoorbeeld bomen) te lokaliseren binnen een bepaalde veiligheidsafstand. Bomen binnen deze afstand moeten periodiek gesnoeid worden indien ze te dicht bij de geleiders komen. De veiligheidsafstand is groter naarmate de spanning toeneemt. Op te merken valt dat binnen deze veiligheidszone ook opportuniteiten zijn om hoogwaardige natuur na te streven. Indien gekozen wordt voor bepaalde 'lage vegetatie' is zelfs een win-win situatie mogelijk.

Fluxys

Er werd geen informatie aangeleverd door Fluxys. Toetsing bij Fluxys over mogelijke interacties moet gebeuren in het kader van de implementatie van de maatregelen.

7. Analyse van de knelpunten voor het bereiken een goede staat van instandhouding

Op Vlaams niveau zijn doelen voor de Europese habitats en soorten afgesproken. Afspraken zijn ook gemaakt over het belang van elk van de Habitat- en Vogelrichtlijngebieden (zie hoofdstuk 4). Een aantal habitats en soorten is momenteel niet in een goede staat van instandhouding (zie hoofdstuk 5). Voor het bereiken van een duurzame oplossing moeten bestaande knelpunten opgelost en bedreigingen gekeerd worden. Hierbij moet optimaal gebruik gemaakt worden van actuele sterkten en toekomstige kansen. De socio-economische context (zie hoofdstuk 6) geeft input voor het identificeren van de kansen en bedreigingen.

In dit hoofdstuk wordt een analyse van de sterkten, zwakten, kansen en bedreigingen gepresenteerd (zie paragraaf 7.1). Op basis hiervan worden de belangrijkste knelpunten geïdentificeerd. Voor elke van de knelpunten worden de mogelijke oplossingsrichtingen geschetst. (zie paragraaf 7.2). In paragraaf 7.3 wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste knelpunten. Op basis van de analyses in dit hoofdstuk worden in hoofdstuk 8 de conclusies getrokken worden over de doelstellingen en prioritaire inspanningen per gebied.

7.1. Analyse van de sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen

In deze paragraaf worden de sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen geanalyseerd. Eerst wordt een overzicht gegeven van de verschillende sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen. Vervolgens worden de belangrijkste kwesties geïdentificeerd.

Ter info: Methodologisch kader voor de analyse van sterkten, zwakten, kansen en bedreigingen

De methodiek van de SWOT-analyse, die gangbaar wordt toegepast bij het opstellen van bedrijfsplannen voor ondernemingen, wordt gevolgd. In dat kader wordt aan de hand van de sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen gekeken naar de toekomst van de organisatie. Volgende stappen worden hierbij gezet:

1. **Bepalen sterke en zwakke punten (Strengths & Weaknesses):**
  - a) Sterktes. De sterktes zijn in dit kader die biotische en abiotische elementen en processen in de natuur die helpen de instandhoudingsdoelstellingen te halen. Voorbeelden van sterktes zijn onder andere de aanwezigheid van kwel, grote aaneengesloten natuurkernen, voorkomen van voor het habitat typische soorten, ...
  - b) Zwaktes. De zwaktes zijn die biotische en abiotische elementen en processen in de natuur die de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen tegenwerken. Voorbeelden van zwaktes zijn onder meer vergrassing van heidevegetatie, overstromingen van kwesbare vegetatie, ontbreken van structuurdiversiteit in bos, ...
2. **Kansen en bedreigingen (Opportunities & Threats)**
  - a) Kansen. De kansen zijn "krachten" die niet eigen aan de natuur zijn, maar acties of menselijke activiteiten die wel helpen de instandhoudingsdoelstellingen te halen. Welke bestaande of potentiële socio-economische activiteiten kunnen de natuur helpen om de instandhoudingsdoelstellingen te bereiken? Zijn er al plannen die knelpunten zullen oplossen?
Voorbeelden van kansen zijn onder meer de aanwezigheid van een goed werkende bosgroep, lopende of geplande beheerinspanningen van het ANB, bestaande afspraken met landbouwers over natuurgericht beheer, ...
  - b) Bedreigingen. Bedreigingen zijn "krachten" die niet eigen aan de natuur zijn en die de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen tegenwerken. Welke bestaande of potentiële socio-economische activiteiten zullen het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen juist moeilijk maken voor de natuur? Zijn er al plannen die knelpunten zullen veroorzaken?
Voorbeelden van bedreigingen zijn onder andere de geplande aanleg van infrastructuurwerken, de instroom van nutriënten in een gebied, versnipperde eigendomsstructuur van bossen.
3. **Identificatie van de kwesties**

In een volgende stap wordt de relatie tussen de verschillende sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen geanalyseerd. Voor elke sterkte en zwakte wordt onderzocht of/en op welke manier ze een relatie heeft met de kansen en bedreigingen. Zo wordt onderzocht welke kansen sterktes versterken of zwaktes oplossen. En wordt onderzocht welke bedreigingen zwaktes versterkt en sterktes beperkt. Deze analyse wordt gepresenteerd via een matrix, de zogenaamde confrontiematrix, met in de rijen de sterktes en zwaktes en in de kolommen de kansen en bedreigingen. Op basis van deze analyse worden de belangrijkste kwesties geïdentificeerd. De kwesties zijn die relaties tussen sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen die het belangrijkste zijn voor het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen.

7.1.1. Overzicht van de sterktes

1. Natuurlijke vallei

De Dijlevallei kent een vrij natuurlijke structuur. Het is een relatief ongeschonden vallei met een vrij meanderende rivier en een uitgesproken oeverwal en komgrondpatroon. Tevens is het een natuurlijk overstromingsgebied dat, in combinatie met de stuw in Egenhoven, Leuven en de universitaire campus van Heverlee beschermt tegen overstromingen.

2. Grote verscheidenheid en kwaliteit van habitats en soorten

In de SBZ is een grote variatie aan bodemtypen en reliëf aanwezig. De geologische opbouw leidt er tot het ontstaan van diverse hydrologische situaties: infiltratiegebieden, kwelzones, bronzones,... Deze variatie is soms ook lokaal zeer uitgesproken (o.a. Rodebos) en uit zich in een grote diversiteit van fauna en flora. Meerdere habitats en soorten komen voor.

Van verschillende habitats zijn er plaatselijk nog goed ontwikkelde voorbeelden aanwezig. Zo zijn er bijvoorbeeld in de Doode Bemde graslanden waar intussen al meer dan 100 jaar een voor biodiversiteit gunstig graslandbeheer wordt gevoerd. Hier werden soorten bewaard die elders reeds lang verdwenen zijn. Zowat alle bossen in het SBZ zijn al heel lang bos (ferrarisbos) en bovendien bestaan belangrijke oppervlakten hiervan uit zeer structuurrijke, oude loofhoutbestanden met een hoge dichtheid aan oude monumentale bomen, in het bijzonder in het Meerdaalwoud. Dit wijst op hoge potenties voor een goede kwaliteit.

3. Grote aaneengesloten natuurlijke structuren aanwezig

De SBZ is voldoende groot om voor heel wat soorten een duurzaam leefgebied te vormen. Er zijn uitgestrekte, oude bossen aanwezig (boscomplex Heverleebos en Meerdaalwoud) op hoger gelegen delen van het SBZ en de valleien van de Laan, Ijse en Dijle vormen samen een nagenoeg aaneengesloten natuurgebied.

4. Van bepaalde soorten komen meerdere populaties voor

Van een aantal soorten komen meerdere populaties voor, waardoor het risico op uitsterven kleiner wordt. Voorbeelden zijn o.a. Zeggekorfslak, Vliegend hert (zij het wellicht zeer kwetsbare relictpopulaties) en een aantal typische plantensoorten van habitattype 9120, 9160 en 91E0. Wanneer een populatie in een geïsoleerd bosgebied lokaal uitsterft, kan ze echter niet spontaan terugkeren.

7.1.2. Overzicht van de zwaktes

1. Verdwijnen van habitats en soorten door vegetatiesuccessie

In deze SBZ worden verschillende habitats tot doel gesteld met een uitgesproken open karakter, in het bijzonder heiden (4030), heischraal grasland (6230), vochtige ruigten (6430), glanshaverhooiland (6510), grote zeggenvegetatie en rietland (beide RBB). Deze habitats zijn gevoelig aan processen van vegetatiesuccessie en kunnen evolueren naar andere habitats. Al dan

niet lokaal is er sprake van verruiging en verbossing en dreigen resterende relicten te verdwijnen door een gebrek aan beheer.

2. Aanwezigheid van invasieve soorten

Verruiging en overwoekering door invasieve soorten en invasieve exoten vormen een probleem voor het behoud en verdere ontwikkeling van habitats. Voorbeelden zijn plaatselijke dominantie van Amerikaanse eik en Amerikaanse vogelkers in de droge bostypen, Reuzenbalsemien en Japanse Duizendknoop in vochtige ruigtes en valleibossen, en Waterteunisbloem in plassen. In het Meerdaalwoud dreigt de inheemse maar invasieve Adelaarsvaren de aanwezige heischrale graslanden te overgroeien. De jachtsector vermeldt invasieve faunasoorten als Nijlgans, Canadagans en Brulkikker.

3 Beperkte abiotische potenties voor sommige habitattypen

Sommige habitattypen komen als gevolg van de abiotische kenmerken³⁵ van het gebied slechts vleksgewijs op zeer beperkte oppervlakten voor. Hierdoor is het in deze SBZ onmogelijk om het habitatype te ontwikkelen met alle typische kenmerken en soorten. Dit geldt voor Oligotroof broekbos (91E0), Kalktufbronnen (7220) en Overgangs- en trilveen (7140).

4. Kwetsbaarheid van soorten en habitats

Meerdere soorten en habitats zijn zeer kwetsbaar. Deze kwetsbaarheid is op te vatten als de combinatie van zeldzaamheid en gevoeligheid voor veranderingen in de omgeving (abiotische veranderingen of verstoringsfactoren). Deze omgeving wordt vaak mee bepaald door abiotische factoren buiten het SBZ. Zo is de verzuring van de aanwezige bostypes van de leemplateaus door atmosferische deposities een belangrijke bedreiging voor deze types en is de lokale hydrologische situatie het gevolg van de geomorfologie van de wijde omgeving. Veranderingen in landgebruik buiten het SBZ (bvb. stijgende bemestingdruk of ontgrondingen) kunnen als gevolg van abiotische omstandigheden ernstige gevolgen hebben in het SBZ. Niet alle processen die het ontstaan geven aan specifieke milieuomstandigheden in het SBZ zijn gekend. Dit verhoogt de kwetsbaarheid van habitats en soorten.

5. Lange ontwikkelingsduur van bepaalde habitats

De meeste habitats bevinden zich momenteel in een gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding. Heel wat habitattypen kennen echter een lange ontwikkelingsduur zodat op relatief korte termijn het herstel ervan naar een goede tot uitstekende staat van instandhouding niet haalbaar is. Klassieke voorbeelden hiervan zijn de verschillende boshabitats, maar dit geldt evenzeer voor graslanden. Voor fauna of flora-elementen die kenmerkend zijn voor een kwaliteitsvol habitat en die nu acuut met uitstreven bedreigd worden, kan habitatherstel te laat komen (bvb. te zwakke populatie aanwezig).

6. Soorten verdwenen of zeer kleine populaties

Door de aanhoudende sterke druk van de mens op de natuur zijn inmiddels heel wat soorten verdwenen uit de ruime omgeving van het SBZ (bv. Parnassia, Grote muggenorchtis). Voor die soorten is herstel zeer onwaarschijnlijk; Dit doordat ze geen zaadbank vormen, naburige populaties te ver weg liggen of omdat de abiotische omstandigheden door menselijke activiteiten intussen sterk gewijzigd zijn en zo ongeschikt geworden zijn voor de soort.

Voor soorten als Kamsalamander, Vliegend hert, Vroedmeesterpad, Roerdomp en Woudaapje zijn de populaties beperkt omdat er te weinig geschikt leefgebied of combinaties van habitats voorkomen.

7. Verstoringsgevoelige soorten

---

³⁵ Abiotische kenmerken : dit gaat om de combinatie van reliëf, bodem en waterhuishouding (die invloed heeft op het ontstaan van bv. bronnen, kwel, veen, ...)

In de SBZ komt een aantal verstoringgevoelige soorten voor. Het betreft overwinterende en doortrekkende watervogels en steltlopers, broedvogels van moerassen en natte valleigraslanden, roofvogels en grote zoogdieren in het bos.

7.1.3. Overzicht van de bedreigingen

1. Kwantitatieve veranderingen in de waterhuishouding

Kwantitatieve veranderingen in grond- en oppervlaktewatersystemen hebben een achteruitgang van habitats en soorten in de hand gewerkt en werken nu remmend op de ontwikkeling of herstel van vooral nattere habitattypen zoals mesotroof elzenbroek, grote zeggenvegetaties en rietland. Het natuurlijk waterbergingsgebied van de Dijlevallei functioneert momenteel niet optimaal: op een aantal locaties wordt het water te snel afgevoerd (oa door drainage) waardoor lokaal verdroging optreedt. Dit leidt op andere plaatsen tot verhoogde wateroverlast wat zeer nadelige gevolgen kan hebben voor de aanwezige fauna en flora. Actueel vormt deze vernatting bijvoorbeeld een belangrijk knelpunt voor de waardevolle alluviale bossen van Egenhovenbos en een aantal kwelzones in de Doode Beemde. Voor een goede ontwikkeling van de habitats is het belangrijk dat waterberging verspreid, over een zo groot mogelijk deel van de komgronden plaatsvindt, en niet geconcentreerd in een aantal beperkte zones.

Belangrijk is dat ook activiteiten buiten de SBZ tot kwantitatieve veranderingen in het SBZ kunnen leiden (bvb. waterwinningen, ontginningen, woning- en wegenbouw, ...). De hydrologische situatie in de SBZ is immers het gevolg van een samenspel van een complex aantal factoren in de wijde omgeving van de SBZ.

2. Kwaliteit van het grondwater en oppervlaktewater

Menselijke activiteiten hebben algemeen een sterke verandering in de kwaliteit van het grondwater veroorzaakt met bijhorend verlies van kwetsbare habitats en soorten. Met name het nutriëntengehalte is op de meeste plaatsen sterk gestegen in de laatste decennia, vooral ten gevolge van bemesting van landbouwgronden in of buiten het SBZ (infiltratiegebieden). Dit vormt vooral een knelpunt voor het behoud van iets voedelarmere, grondwatergevoede valleibiotopen zoals bronbossen en mesotroof elzenbroekbossen:

- van enkele bronnen is gekend dat de aangrenzende infiltratiegebieden in landbouwgebruik zijn. Kwaliteitsmetingen van het bronwater wijzen hier op een duidelijke toename van nutriënten, zoals bij het Rodebos. Dit is ondermeer het geval voor bronnen in het Rodebos (Deelgebied 2400011-4d).
- Voor niet alle zones in de SBZ zijn de infiltratiegebieden bekend. Kalkrijke bronnen en kwelzones in de vallei worden gevoed door dieper grondwater waarvan de infiltratiegebieden vrij ver buiten het SBZ gelegen kunnen zijn. Door de soms lange verblijftijden in de bodem tussen infiltratie en het uittreden van het water aan de bronnen zijn actueel niet alle gevolgen van de aanhoudende en sterk algemeen gestegen bemestingdruk meetbaar. Op termijn kan dit ook daar leiden tot het verdwijnen van de voor dit habitat typische soorten.

Ook afvalwaterlozingen, storten en zandwinningen binnen of buiten de grenzen van het SBZ kunnen in het SBZ nefaste wijzigingen in de grondwaterkwaliteit veroorzaken.

De tweede belangrijke bedreiging is de gebrekkige kwaliteit van het oppervlaktewater, zowel in de vijvers als in de waterlopen, vooral door het te hoge nutriëntengehalte. Belangrijkste bronnen hiervoor zijn landbouw, huishoudelijk afvalwater en opgeloste bodempartikels, als gevolg van de sterke erosie van de leemplateaus. Een goede waterkwaliteit van waterlopen en grachten is in de eerste plaats essentieel voor soorten zoals Rivierdonderpad, Ijsvogel en Bittervoorn. Daarnaast beïnvloedt de waterkwaliteit van waterlopen en leigrachten ook de habitatkwaliteit in de valleien bij overstromingen. Algemeen is de oppervlaktewaterkwaliteit momenteel grotendeels ongeschikt voor overstromingen in functie van ontwikkeling van hoogwaardige habitattypes en soorten.

De Dijle en de Ijse bepalen eveneens de waterkwaliteit van belangrijke vijversystemen zoals Grootbroek (deelgebied BE2400011-4e) en de Kliniekvijvers (deelgebied BE2400011-4c) doordat ze de directe waterbron zijn van deze vijvers. Verdere waterkwaliteitsverbeteringen, in het bijzonder een drastische verlaging van de nutriëntenbelasting, zijn essentieel voor het herstel van habitatype 3150.

3. Verzurende atmosferische deposities

Luchtverontreiniging als gevolg van verkeer, industrie, huishoudens en landbouw veroorzaakt verzurende deposities in het SBZ. Deze deposities leiden tot een verzuring van de bovenste laag van de bosbodem en bedreigen bepaalde habitattypen (in het bijzonder de types van de leembodems: 9120 en 9160) en kunnen de vitaliteit van bossen aantasten.

Ook al zijn de jaarlijkse deposities verminderd tov. 10 of 20 jaar geleden, toch overschrijden de huidige deposities nog steeds de 'critical load' van de meeste bosgebieden.

4. Te weinig gericht bosbeheer

De meeste bossen in de SBZ hebben een belangrijke economische functie of hebben dit tot voor kort gehad, voornamelijk houtproductie. De boomsoortensamenstelling werd er – zeker in het verleden – sterk bepaald door het economisch potentieel. Hierdoor ontstonden in veel zones plaatselijk vrij homogene aanplantingen, niet zelden van uitheemse, invasieve boomsoorten met een lagere ecologische waarde (Amerikaanse eik, Corsikaanse den, Grove den en ander naaldhout, populier).

Om een goede staat van instandhouding te realiseren voor een aantal boshabitats en voor deze boshabitats typische soorten is een verder gericht bosbeheer gewenst. In zeer structuurrijke bossen zal of kan in de meeste gevallen productiegericht bosbeheer echter vaak leiden tot verlies aan structuur.

Op natte standplaatsen kan exploitatie grote schade aan de bosbodem veroorzaken en hierdoor boshabitats vernietigen of zwaar aantasten. Hier is het stopzetten van machinale exploitatie aangewezen. Een kleinschalig bosbeheer (oogsten van kleinere sortimenten; uittakelen van geveld bomen) blijft vaak mogelijk en is soms zelfs gewenst.

Zeer kwaliteitsvolle boshabitats worden gekenmerkt door een hoog aandeel aan dood hout (volume dood hout van enkele tientallen m³/ha). Dit is (ook uit veiligheidsoverwegingen) niet altijd nog combineerbaar met economische exploitatie. Dit alles maakt dat de ruimte voor ontwikkeling van deze zeer hoog kwalitatieve habitats eerder aan de beperkte kant is. Daarnaast kan door de toepassing van de beheervisie "Openbaar bos" en de criteria duurzaam bosbeheer, de hoeveelheid dood hout ook nog verhoogd worden.

5. Recreatiedruk

Het SBZ is gelegen in de dichtbevolkte regio tussen Leuven, Waver en Brussel. De recreatiedruk op de natuurgebieden neemt er alsmaar toe. Er is een stijgende vraag naar bijkomende recreatieve zones en paden, hetgeen een bedreiging vormt voor verstoringgevoelige soorten, die voldoende grote rustgebieden nodig hebben. De recreatiedruk is momenteel het grootst in Heverleebos, Meerdaalwoud, de Doode Bemde en er is vraag voor meer recreatie op de Dijle zelf.

Actueel is beperkte watersportrecreatie mogelijk op een deel van de Dijle. Dit interfereert wel met de visie om de Dijle op een natuurlijke manier te beheren met vrije meandering, oevers die spontaan mogen begroeien, omgevallen bomen die niet uit de rivier gehaald worden, hetgeen veiligheidsrisico's inhoudt voor waterrecreanten. Het rivierkanaal moet ruwer worden om natuurlijke overstromingen over heel de lengte van de vallei mogelijk te maken (zie bedreiging 1). Op dit moment voert de Dijle het water nog te snel af naar stroomafwaartse gebieden waardoor het wachtbekken van Egenhoven meer dan voorzien (in het MER) aangesproken wordt. De instandhouding van bepaalde boshabitats in Egenhovenbos komt daardoor zwaar onder druk.

De groeiende recreatiedruk op de Dijle veroorzaakt tevens verstoring van broedvogels op de waterloop en aangrenzende oeverzones.

Weekendverblijven en campings zijn in aantal verminderd maar creëren lokaal nog ernstige problemen zoals bijvoorbeeld in de omgeving van de Vijvers van Oud-Heverlee en in de Laanvallei. De voornaamste problemen zijn: introductie van exoten, lozingen van afvalwater, verstoring van fauna en versnippering van natuurgebieden waardoor ook de uitvoering van grotere natuurontwikkelingsprojecten onmogelijk wordt.

INFORMATIEF DOCUMENT

6. Barrières en versnippering

Ondanks het feit dat in het SBZ-H grote, aaneengesloten natuurlijke structuren aangetroffen worden, zijn er ook heel wat geïsoleerd gelegen entiteiten aanwezig waartussen soms harde barrières liggen. In de valleien zijn de moeras- en graslandgebieden actueel te klein voor de doelsoorten (Roerdomp, Woudaap, Porseleinhoen). Op de droge leemplateaus ligt een aantal kleine boskernen met belangrijke natuurwaarden volledig geïsoleerd in een akkerlandschap.

De Dijlevallei wordt nagenoeg volledig van de hoger gelegen natuurgebieden afgescheiden door wegen en lintbebouwing. De spoorlijn (Leuven-Ottignies), de E40 en de gewestwegen N 25n B253 zijn hier voorbeelden van. Verpaarding, vertuining, akkerbouw en intensief cultuurgrasland binnen en aan de randen van het natuurgebied leiden eveneens tot versnippering van habitats.

De aanwezigheid van barrières, versnippering en te kleine oppervlakten van bepaalde habitats hebben negatieve gevolgen voor de duurzame aanwezigheid van soorten in dit habitat. Connectiviteit is eveneens belangrijk in het licht van de klimaatsveranderingen: soorten moeten kunnen opschuiven. Soorten dreigen op termijn uit te sterven indien er onvoldoende individuen van een soort aanwezig zijn en er geen uitwisseling van genetisch materiaal vanuit naburige populaties meer mogelijk is. Voor een duurzaam behoud van soorten is herstel van connectiviteit tussen verschillende populaties essentieel.

Door de versnipperde ligging van percelen waar natuurbeheer gevoerd wordt, is het beheer vaak minder doeltreffend. Voorbeelden zijn de bestrijding van invasieve exoten zoals Amerikaanse vogelkers en Waterteunisbloem. Het oplossen van knelpunten voor natuurontwikkeling die het perceelniveau overstijgen, zoals bijvoorbeeld bij herstel van de natuurlijke waterhuishouding, zijn op weinig plaatsen mogelijk omdat daarbij naast natuurwinst, ook schade zou kunnen ontstaan aan eigendommen van derden.

7. Belangrijke natuurwaarden net buiten het SBZ

Er zijn belangrijke natuurwaarden aanwezig net buiten het SBZ waar niet hetzelfde streng natuurbeschermingsregime, of financiële ruimte voor herstel (via LIFE-projecten) geldt als in het SBZ. Soms maken natuurgebieden of natuurelementen buiten SBZ integraal deel uit van het leefgebied van soorten die in het SBZ leven (bvb. wespendif, vleermuizen,...) of leeft een belangrijk deel van de populatie van een soort buiten SBZ (bvb. Vliegend hert, Vroedmeesterpad). Het verdwijnen van leefgebieden of het in kwaliteit dalen ervan buiten SBZ kan grote gevolgen hebben voor de duurzame instandhouding of potenties voor herstel van een soort in het SBZ. Het behoud van populaties of het behoud van de verschillende deelpopulaties en hun onderlinge connectiviteit over de SBZ-grenzen heen is dan ook als essentieel te beschouwen.

8. Intensieve jacht op waterwild

Terwijl de jacht in het algemeen in dit SBZ niet als een probleem wordt beschouwd, is de intensieve jacht op waterwild in de waterrijke zones (vnl vijvers) bijzonder verstorend voor avifauna. Deze jacht vindt plaats op het moment dat de overwinterende en doortrekkende avifauna aanwezig is. Het regelmatig opjagen van deze vogels veroorzaakt stress en is uitputtend voor vogels die voor een succesvolle migratie een sterke behoefte hebben aan rust en foerageermogelijkheden, zeker bij ongunstige klimatologische omstandigheden. Dit probleem stelt zich in het bijzonder aan de Langerodevijver en de Kliniekvijvers te Neerijse (deelgebied BE2400011-4c). Een aantal andere vijvers vormt wel rustgebied.

9. Gebrek aan gericht beheer

De meeste open habitats en leefgebieden van bepaalde soorten zijn onderhevig aan vegetatiesuccessie en hebben een specifiek gericht beheer nodig voor hun instandhouding. Door gebrek hieraan zijn delen van de habitats 4030 Droge heide, 6230 Heischraal grasland, 6430 Vochtige ruigte en 6510 glanshavergrasland achteruitgegaan of verdwenen.

7.1.4. Overzicht van de kansen

1. Veel gronden kennen reeds een natuurgericht beheer

Grote en ecologisch zeer waardevolle delen van het SBZ-H en SBZ-V zijn reeds lange tijd in beheer van het Agentschap voor Natuur en Bos of private natuurverenigingen (> 61 %, cfr socio-economische gegevens – deel 6.2).

Een aantal waterwingebieden is in natuurbeheer. Ook de wettelijk afgebakende grondwaterbeschermingszones zijn positief voor de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater, en bijgevolg voor de natuurwaarden. Anderzijds is het verbeteren van de kwaliteit van oppervlakte- en grondwater in het kader van de natuurdoelen gunstig voor de aanwezige drinkwaterwinnings.

De meeste kleinere deelgebieden bevatten waardevolle loofboshabitats in privé-eigendom, hier is een kans voor de werking van de bosgroep.

De vitale populatie Vroedmeesterpad is deels gebonden aan de specifieke herinrichting van een zandgroeve (buiten SBZ).

Samenwerking met landbouwers onder de vorm van vrijwillige afspraken inzake natuurgericht beheer. In overleg met een aantal landbouwbedrijven die willen verbreden door het uitvoeren van agrarisch natuurbeheer kunnen bepaalde doelstellingen gerealiseerd worden. Er zijn ook bestaande afspraken met landbouwers over bv. beheer van KLE', holle wegen en taluds.

2. Recreatie bevordert het draagvlak voor natuur

Gebieden zijn door inrichting als natuurreservaat of domeinbos veel toegankelijker en aantrekkelijker geworden voor recreanten. Natuurbeleving draagt bij tot het verhogen van het maatschappelijk draagvlak voor natuurbehoud.

3. Waterlopen worden op natuurlijke manier beheerd

De grootste delen van de Dijle, Laan en IJse worden beheerd als deel van het natuurlijk valleisysteem. De vallei fungeert deels tot grotendeels als natuurlijk overstromingsgebied en heeft een belangrijke waterbergingsfunctie om Leuven en de Universitaire campus van Heverlee te vrijwaren van overstromingen. In de bekken- en deelbekkenbeheerplannen zijn verschillende acties in deze zin opgenomen (berging, vasthouden, oeverzones, vismigratie, ...).

4. SBZ-H, SBZ-V en groene bestemming overlappen en geven juridische bescherming

Habitat- en vogelrichtlijngebied vullen elkaar aan, met name in de vallei van de Dijle. De grootste delen (> 85 %) hebben een natuurbestemming (cfr. Socio-economische analyse – deel 6.1.).

5. Geplande aanleg van afvalwatercollectoren in de Dijlevallei

Door de aanleg van de geplande afvalwatercollectoren zullen heel wat lozingen in oppervlaktewater worden opgeheven, hetgeen de waterkwaliteit beduidend zal verbeteren.

6. Bestrijding invasieve fauna-soorten

De jachtsector is vragende partij voor samenwerkingsverbanden bij de bestrijding van niet-inheemse diersoorten met alle belanghebbende partijen. Zij bezit de nodige kennis om mee te denken omtrent een plan van aanpak. Het betreft Nijlgans, Canadagans, Brulkikker.

7. Coördinatie exotenbestrijding

VMM en AWW willen meewerken aan de bestrijding van Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik en Japanse duizendknoop (Zie ook Groenbestek : Technisch gedeelte, deel 1 Groenonderhoud, hfdst 4 'Scheren en snoeien van houtachtige gewassen).

7. Beheer door eigenaars en bosgroepen

Bosgroepen zijn een belangrijke schakel om boseigenaars te informeren over de IHD en de subsidiemogelijkheden. Er is interesse van grondeigenaars om mee te werken aan de realisatie van de IHD.

8. Ontsnippering

Als gevolg van de structuurvisie Meerdaalwoud werd door AWV reeds een ecoduct aangelegd en zijn ontsnipperende maatregelen aan de N25/N 253 in de ontwerpfase. In dit kader werd een studie³⁶ gedaan door het Regionaal Landschap Dijleland.

---

³⁶ *Habitat- en connectiviteitsanalyse in het Dijleland en aangrenzende gebieden : de das als meetsoort met inbegrip van voorstellen voor daadwerkelijke ontsnippering van lijnvormige transportinfrastructuur.*

		Sterkten				Zwakten						
		Natuurlijke vallei	Grote verscheidenheid en kwaliteit van habitats en soorten	Grote aaneengesloten natuurlijke structuren aanwezig	Meerdere populaties aanwezig	Verdwijnen habitats en soorten door vegetatie-succesie	Invasieve soorten	Beperkte abiotische potenties voor sommige habitats	Kwetsbaarheid van soorten en habitats	Lange ontwikkelingsduur habitats	Soorten verdwenen of zeer kleine populaties	Verstoring gevoelige soorten
kansen	Reeds natuurgericht beheer					(1) Positieve kwestie	(1) Positieve kwestie			(2) Positieve kwestie		
	Recreatie bevordert draagvlak											
	Waterlopen natuurlijk beheerd											
	Overlap SBZ-V, SBZ-H en groene bestemming											
	Aanleg afvalwatercollectoren								(3) Positieve kwestie			
	Bestrijding invasieve exoten						(1) Positieve kwestie					
	Beheer door grondeigenaars en bosgroepen					(1) Positieve kwestie	(1) Positieve kwestie					
	Coördinatie exotenbestrijding						(1) Positieve kwestie					
	Ontsnippering										(9) Pos. kwestie	
Bedreigingen	Kwantitatieve veranderingen waterhuishouding	(4) Neg. kwestie							(4) Neg. kwestie			
	Kwaliteit grondwater en oppervlaktewater	(5) Neg. kwestie							(5) Neg. kwestie			
	Verzurende atmosferische deposities								(6) Neg. kwestie			
	Te weinig gericht bosbeheer						(7) Neg. kwestie		(7) Neg. kwestie			
	Recreatiedruk								(8) Neg. kwestie			(8) Negatieve kwestie
	Barrières en versnippering			(9) Positieve kwestie			(9) Neg. kwestie				(9) Negatieve kwestie	
	Natuurwaarden buiten SBZ		(10) Neg. kwestie									

									(11)Neg. kwestie			(11)Neg atieve kwestie
	Intensieve jacht op waterwild											
	Gebrek aan beheer					(12) Neg. kwestie						

Tabel 7-1. Confrontatiematrix, waarbij de interne factoren (sterktes en zwaktes) met de externe (kansen en bedreigingen) worden geconfronteerd ter identificatie van de kwesties

INFORMATIEF DOCUMENT

7.1.5. Identificatie van de kwesties

In de bovenstaande paragraaf zijn verschillende sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen besproken. Het is duidelijk dat er een relatie bestaat tussen een aantal sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen. Sommige kansen versterken sterktes of lossen zwaktes op. Sommige bedreigingen versterken zwaktes of beperken sterktes. In bovenstaande tabel (de zogenaamde confrontatiematrix) worden de belangrijkste kwesties geïdentificeerd. De kwesties zijn die relaties tussen sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen die het belangrijkste zijn voor het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen. Vervolgens worden de belangrijkste kwesties uit de tabel besproken. De kwesties vormen de basis voor het identificeren van de verschillende knelpunten (zie paragraaf 7.2).

1 : Successie van vegetaties is een probleem voor graslanden, moeras- en heidehabitats en in mindere mate voor de vijvers die ook als leefgebied voor vogels fungeren. Het natuurgericht beheer in grote delen van het gebied moet het mogelijk maken om het beoogde successiestadium te herstellen en vast te houden. Invasieve soorten (bv; Amerikaanse eik, Watertheunisbloem, ...) bemoeilijken of verhinderen de ontwikkeling van kwalitatieve habitats. Het instellen van een natuurgericht beheer in grote delen van het gebied maakt het mogelijk deze soorten effectief te gaan beheersen. De jachtsector is vragende partij voor samenwerkingsverbanden bij de bestrijding van niet-inheemse diersoorten met alle belanghebbende partijen. Er is interesse van grondeigenaars om mee te werken aan de realisatie van de IHD. -> **Positieve kwestie**

2 : Een aantal habitattypen heeft een lange ontwikkelingduur. Op belangrijke oppervlakten wordt in het SBZ reeds geruime tijd een natuurgericht beheer gevoerd, waardoor een positieve evolutie in habitatkwaliteit reeds ingezet is en de doelstellingen sneller binnen bereik zijn. -> **Positieve kwestie**

3 : De geplande aanleg van afvalwatercollectoren in de Dijlevallei zal een gedeeltelijke oplossing bieden voor kwetsbare soorten en habitats die zuiver oppervlaktewater nodig hebben -> **Positieve kwestie**

4 : Het vallei-ecosysteem staat plaatselijk onder druk door kwantitatieve veranderingen in de waterhuishouding (verdroging, onnatuurlijk hoge waterstanden). Kwetsbare vegetaties zijn het meest gevoelig hiervoor. -> **Negatieve kwestie**

5 : Eutrofiëring en verandering van de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater zetten het vallei-ecosysteem onder druk. Kwetsbare vegetaties zijn het meest gevoelig -> **Negatieve kwestie**

6 : Kwetsbare vegetaties zijn extra gevoelig voor verzurende en vermestende deposities -> **Negatieve kwestie**

7 : Om redenen van economische aard werden heel wat invasieve exoten op grote schaal geïntroduceerd in onze bossen en worden deze plaatselijk nog steeds bevoordeeld t.o.v. inheemse soorten. Een onaangepast bosbeheer kan een bedreiging zijn voor een aantal soorten en vegetaties (bvb. gevoelig voor bodemschade als gevolg van bosexploitatie, gebrek aan dood hout,...) -> **Negatieve kwestie**

8: Er is een toenemende recreatiedruk in de bos- en natuurgebieden in het SBZ, hetgeen een bedreiging vormt voor kwetsbare en verstoringsgevoelige soorten -> **Negatieve kwestie.**

9 : Er is nog een aantal grote natuurlijke structuren aanwezig die de korte termijn effecten van barrières en fragmentatie in zekere mate milderden voor een aantal soorten. Echter, de effecten van versnippering en barrièrevorming hebben bijgedragen tot het verdwijnen van soorten en blijven groot. De versnipperde ligging van percelen in natuurbeheer bemoeilijkt een efficiënte, doeltreffende bestrijding van invasieve soorten. Hoogwaardige moeras- en graslandgebieden zijn te klein. (Geplande) ecoducten kunnen oplossingen bieden voor bepaalde versnipperingsproblemen-> **Positieve en negatieve kwestie.**

10 : Hoewel er in de SBZ heel wat hoogkwalitatieve habitats en leefgebieden van soorten voorkomen, zijn er ook soorten die op de rand van en buiten de SBZ voorkomen en bijgevolg minder goed beschermd zijn. -> **Negatieve kwestie**

11 : Intensieve jacht op waterwild vormt een ernstige verstoring en een bedreiging voor overwinterende en foeragerende vogelsoorten -> **Negatieve kwestie**

12 : Voor de open vegetaties die onderhevig zijn aan vegetatiesuccessie, leidt gebrek aan gericht beheer tot een ongunstige staat van instandhouding of tot het verdwijnen van deze vegetaties -> **Negatieve kwestie**

7.2. Overzicht van knelpunten en mogelijke oplossingen

Op basis van de bovenstaande analyse van sterkten, zwakten, kansen en bedreigingen kan een aantal knelpunten worden geïdentificeerd. Voor deze knelpunten moeten oplossingen gezocht worden om de instandhoudingsdoelstellingen te bereiken. In onderstaande paragraaf worden de belangrijkste knelpunten besproken en mogelijke oplossingen voorgesteld. Deze vermelde mogelijke oplossingen zijn noch limitatief noch bindend. Het is een aanreiken van mogelijke oplossingen, zonder dat dit andere mogelijke oplossingen uitsluit.

In paragraaf 7.3 worden conclusies met betrekking tot de ernst van de knelpunten gepresenteerd.

1. Knelpunt: Kwantitatieve veranderingen waterhuishouding

Duiding: Kwantitatieve veranderingen in grondwater- (door drainagestructuren die aangelegd zijn voor landbouw en bosbouw) en oppervlaktewatersystemen hebben een achteruitgang van habitats en soorten in de hand gewerkt en werken nu remmend op de ontwikkeling of het herstel van vooral nattere habitattypen zoals mesotroof elzenbroek, grote zeggenvegetaties en rietland. Ook leefgebieden van bepaalde tot doel gestelde soorten situeren zich in de natte sfeer (Zeggekorfslak, Porseleinhoen, Woudaap, Roerdomp...). Vaak zijn het effecten van verdroging, maar ook het kunstmatig ophouden van oppervlaktewater in natuurgebied kan zeer nadelige gevolgen hebben voor de aanwezige fauna en flora. Het wachtbekken te Egenhoven treedt vaker in werking dan voorzien was in het MER, met negatieve effecten voor oa. Egenhovenbos. Concentratie van overstromingswater in bepaalde valleiden en overstroming met vervuild oppervlaktewater vormen hier een probleem.

Belangrijk is dat ook activiteiten buiten de SBZ tot kwantitatieve veranderingen in de SBZ kunnen leiden (bvb. waterwinningen, ontginningen, woning- en wegenbouw, ...). De hydrologische situatie in de SBZ is immers het gevolg van een samenspel van een complex aantal factoren in de wijde omgeving van de SBZ.

Mogelijke oplossingen:

- Natuurgericht beheer van de detailafwatering met oog op de gestelde doelen voor habitats en soorten;
- Bijzondere aandacht voor dit knelpunt in het traject van vergunningsverlening voor inrichtingen en activiteiten binnen de beïnvloedingssfeer van het SBZ;
- Bestendigen van het natuurlijke waterbeheer en natuurlijke overstromingskarakter over de volledige vallei ;
- Steeds overleg met waterbeheerders over het bufferen of juist niet bufferen van afstroomwater
- Verruimen van het rivierkanaal en bevorderen/beter spreiden van natuurlijke overstromingen over de hele Dijle waardoor het wachtbekken te Egenhoven minder vaak moet werken (zoals voorzien in het bekkenbeheerplan en meer specifiek in de project MER (juli 1998) voor waterbeheersing in de Dijlevallei ten zuiden van Leuven).
- Bij wegenprojecten moet aandacht besteed worden aan de hydraulische situatie en het complexe samenspel van bufferen of niet te lang vasthouden van run-off water voor lozing in de natuurlijke waterlopen

2. Knelpunt: Kwaliteit grondwater

Duiding; Zie 7.1.3.2.

Kalkrijke bronnen en kwel in de vallei worden gevoed door dieper grondwater waarvan de infiltratiegebieden vrij ver buiten het SBZ gelegen kunnen zijn. Het daar aanwezige landgebruik kan een wijziging van de kwaliteit van het kwel- en bronwater veroorzaken. Voor niet alle zones in de SBZ zijn de infiltratiegebieden bekend. De processen die er de kwaliteit van het grondwater bepalen zijn evenmin bekend. Het voorspellen van effecten van veranderingen in landgebruik of het voorspellen van lange termijneffecten van het bestaand landgebruik op de fauna en flora in de SBZ is dan ook niet overal mogelijk met de huidige kennis.

Van enkele bronnen is de begrenzing van infiltratiegebieden gekend. Kwaliteitsmetingen van het bronwater wijzen er in een aantal gevallen op een duidelijke toename van nutriënten. Voor andere bronnen zijn de eventuele gevolgen van de aanhoudende en sterk algemeen gestegen bemestingsdruk mogelijk nog niet meetbaar, door de soms lange verblijftijden in de bodem tussen infiltratie en het uittreden van het water. Op termijn kan dit leiden tot het verdwijnen van de voor dit habitat typische soorten en dus het niet behalen van de doelstellingen inzake een duurzame instandhouding. Dit is ondermeer gekend voor bronnen in het Rodebos (Deelgebied 2400011-4d).

Niet alleen bemesting van landbouwgronden kan wijzigingen in de grondwaterkwaliteit veroorzaken. Ook afvalwaterlozingen, storten en zandwinningen (veranderingen in infiltratiegebied of grondwaterstromen) binnen of buiten de grenzen van het SBZ kunnen in het SBZ wijzigingen in de grondwaterkwaliteit veroorzaken.

Mogelijke oplossingen:

- Aangepast landgebruik en aanpassing van het bemestingniveau in gekende infiltratiegebieden die een negatief effect hebben op de duurzame instandhouding van habitats. Een belangrijk voorbeeld is de vermessing van de bronnen in het Rodebos;
- Verder ecohydrologisch onderzoek om de infiltratiegebieden en de effecten van landgebruik op bron- en grondwaterafhankelijke vegetaties te identificeren;
- Bijzondere aandacht voor dit knelpunt is het traject van vergunningsverlening voor inrichtingen en activiteiten binnen de beïnvloedingssfeer van het SBZ.

3. Knelpunt: Kwaliteit oppervlaktewater

Duiding; Zie 7.1.3. 2..

De Dijle en de Ijse bepalen eveneens de waterkwaliteit van belangrijke vijversystemen zoals Grootbroek en de Kliniekvijvers doordat ze de directe waterbron zijn van deze vijvers. Verdere waterkwaliteitsverbeteringen, in het bijzonder een drastische verlaging van de nutriëntenbelasting, zijn essentieel voor het herstel van habitattype 3150 op deze lokaties.

Belangrijk is te melden dat in de stroomgebiedbeheerplannen ook reeds aandacht wordt gegeven aan milieudoelstellingen. Op dit moment is dit enkel afgerond voor de Vlaamse waterlichamen (1ste categorie en bevaarbaar) maar in een later stadium zal dit voor alle waterlopen worden vastgelegd in de verschillende waterbekkens, dus ook in de omgeving van de Vlaamse Ardennen. Tot dusver geldt voor de grote waterlopen in de Vlaamse waterlopen dat een basismilieudoelstelling wordt beoogd. Deze bevat strengere normen voor bv. orthofosfaat dan vroeger het geval was (dus ook al hoge kwaliteitsdoelstelling). Wanneer in een later stadium ook voor de kleinere waterlopen milieudoelstellingen worden vastgelegd, zal voor die zones waar soorten als rivierdonderpad en beekprik voorkomen een strengere milieudoelstelling worden beoogd. Belangrijk is te melden dat in de stroomgebiedbeheerplannen van Schelde en Maas, goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 08 oktober 2010, ook strengere milieudoelstellingen werden gedefinieerd ter bescherming van een aantal kwetsbare gebieden zoals drinkwaterwinningsgebieden en speciale beschermingszones. Voor de SBZ's is de gehanteerde methodiek gekoppeld aan de habitatvereisten van enkele watergebonden habitats en soorten zoals beschreven in INBO.R.2008.35 en INBO.R.2008.42. Tot nu toe zijn enkel waterlopen met een stroomgebied groter dan 50

vierkante km behandeld. Europa vraagt dat voor waterlopen met een stroomgebied vanaf 10 vierkante km wordt gerapporteerd en doelen worden vastgelegd. De oefening met betrekking tot strengere milieudoelstellingen zal logischerwijze ook worden doorgetrokken naar deze lokale waterlichamen.

Mogelijke oplossingen:

- Aangepast landgebruik en aanpassing van de bemestingniveaus in gebieden die een negatief effect hebben op de duurzame instandhouding van habitats (binnen en buiten SBZ). Een belangrijk voorbeeld is de vermessing van het oppervlaktewater in de omgeving van de landbouwzone ten zuiden en westen van het vijvercomplex Grootbroek, hetgeen de realisatie van IHD-doelen in deze zones verhindert (herstel geschikte moerasbiotopen ten behoeve van o.a. Porseleinhoen, Woudaap en Roerdomp).
- Bijkomende initiatieven inzake waterzuivering : investeren in (gescheiden) rioleringen en de bouw van IBA's, ook voor sanering van kleine vuilvrachten met een grote ecologische impact:
  - Lozingen van huishoudelijk afvalwater op de Leibeek te Oud-Heverlee, hetgeen de realisatie van IHD-doelen in deze zones verhindert (vernatting omgeving vijvers ten behoeve van o.a. Porseleinhoen, Woudaap en Roerdomp);
  - Verspreide, vaak individuele lozingen van huishoudelijk afvalwater die de waterkwaliteit beïnvloeden van de Langerodevijver, Veeweidevijver en de vijvers van Oud-Heverlee (al dan niet via het grondwater);
  - Ernstige nutriëntbelasting van de Dijle en Ijse en de resterende afvalwaterlozingen en overstorten die momenteel invloed hebben op:
    - i. waterkwaliteit van het vijvercomplex Grootbroek en Kliniekvijvers (Doode Bemde) en herstelmogelijkheden voor habitattype 3150 en moerasvogels;
    - ii. leefgebied Rivierdonderpad (Ijsebekken)
- Toezicht op het naleven van de wetgeving met betrekking tot het lozen van afvalwater, binnen de beïnvloedingssfeer van de vijver-, moeras- en bronhabitats;
- Bijzondere aandacht voor dit knelpunt in het traject van vergunningsverlening voor inrichtingen en activiteiten binnen de invloedssfeer van het SBZ;
- Ook aan de kwaliteit van het run-off water van openbare wegen moet aandacht besteed worden in functie van de bestemming (bv. vijvers, moerasgebieden).

4. Knelpunt: Verzurende atmosferische deposities

Duiding: Luchtverontreiniging als gevolg van verkeer, industrie, huishoudens en landbouw veroorzaakt verzurende deposities in het SBZ. Deze deposities leiden tot een verzuring van de bovenste laag van de bosbodem en bedreigen bepaalde habitattypen (vooral 6230, 9130 en 9160) en kunnen de vitaliteit van bossen aantasten.

De actuele deposities overschrijden nog steeds de "critical load" van de meeste habitattypen en de bronnen zijn zeer diffuus, waardoor gerichte maatregelen zeer moeilijk zijn.

Mogelijke oplossingen:

- Nemen van maatregelen om de deposities binnen de toleranties van het habitattype te brengen of te houden.

5. Knelpunt: te weinig gericht bosbeheer

Duiding: Zie 7.1.3.4.

Het beheer van bossen in functie van een zekere houtopbrengst hoeft niet noodzakelijk een bedreiging te vormen voor natuurbehoud of –ontwikkeling en is vaak perfect combineerbaar met het behoud en herstel van de boshabitats indien de exploitatie met de nodige voorzichtigheid en aandacht voor de aanwezige en vooropgestelde natuurwaarden wordt uitgevoerd. In bossen met een matige tot slechte uitgangssituatie is bosbeheer gewenst om via omvormingsmaatregelen een goede staat van instandhouding te realiseren. In zeer structuurrijke bossen zal bosbeheer echter vaak leiden tot verlies aan structuur of banalisering van de bosstructuur.

Mogelijke oplossingen:

- Terugdringen van het aandeel exoten in de bossen via beheermaatregelen in de eigen domeinen (beheervisie van het Agentschap) en sturend via subsidies, kapvergunningen en procedures tot goedkeuring van bosbeheerplannen;
- Exploitatieschade van gevoelige zones tegengaan of exploitatie aan voorwaarden onderwerpen bij houtverkopen en kapmachtigingen en de procedure tot goedkeuring van bosbeheerplannen;
- In bepaalde meest potentievolle delen van bossen de ecologische bosfunctie laten primeren en exploitatie stopzetten of bijsturen zodat een verdere verhoging van de habitatkwaliteit tot een goede staat van instandhouding haalbaar wordt. Voor de zones waar ook qua dood hout wordt gestreefd naar een 'goede' staat van instandhouding impliceert dit meestal een uitbreiding van bosreservaten waar een op habitatontwikkeling beheer gevoerd wordt. Dit via de procedure tot goedkeuring van bosbeheerplannen;
- Toepassing van de criteria duurzaam bosbeheer voor de privé-bossen;
- Stimulerend beleid voor privé-boseigenaars via bosgroepen.

6. Knelpunt: Barrières, versnippering, inclusief versnipperde ligging van habitatpercelen

Duiding: zie 7.1.3.6.

Mogelijke oplossingen:

- Een doordachte ruimtelijke planning en beleid, gericht op de instandhouding, het herstel en versterking van de ruimtelijke samenhang van natuurgebieden, natuurlijke overstromingsgebieden en populaties van soorten. Dit zowel binnen als buiten SBZ. Herstel van ecologische verbindingen via ontsnipperingsmaatregelen.
- Bij nieuwe beleidsvoornemens inzake aanleg of heraanleg van infrastructuur is een degelijk alternatievenonderzoek van belang opdat kwetsbare en verstoringsgevoelige zones ontzien worden. Er moeten steeds ontsnipperingsmaatregelen worden toegepast (bv. NTMB) en (desgevallend) natuurcompensaties.
- AWW doet inspanningen om de versnippering van het Meerdaalwoud door de N25 op te lossen door de aanleg van ontsnipperende infrastructuur. Op termijn kunnen voor de andere gewestwegen (vooral N253) ook maatregelen gevraagd worden;
- Waar mogelijk realisatie van netwerken van voldoende grote habitatvlekken. Omwille van het vereist specifiek beheer voor bepaalde habitats (bv. moerassen) en soorten geeft in bepaalde gevallen de uitbreiding van reservaten of domeinbossen de meeste garanties.
- Ontsnippen van de eigendomsstructuur en het landgebruik, oa. via natuurinrichtingsprojecten.

- Voor een duurzame goede staat van instandhouding van habitatype 9120 - Atlantische zuurminnende beukenbossen met Ilex en soms ook Taxus in de ondergroei (Quercion robori-petraeae of Ilici-Fagenion) en de daarbij horende typische fauna, is het nodig om een aantal kleinere, geïsoleerde boscomplexen met elkaar te verbinden. Verbindingsstructuren tussen de verspreid liggende kleinere boskernen in het westen van de SBZ kunnen, samen met de kwaliteitsverbetering van de bossen zelf, het geschikte leefgebied voor Vliegend hert vergroten. Hoewel Heverleebos en Meerdaalwoud individueel grote oppervlaktes beslaan, liggen ze door bebouwing en infrastructuur geïsoleerd. Voor het behoud van de habitattypische fauna is het versterken van de laatste aanwezige verbinding tussen beide bossen belangrijk. Vooral voor minder mobiele soorten zoals Kleine ijsvogelvlinder en Levendbarende hagedis is het belangrijk dat populaties uit beide bossen elkaar vlot kunnen bereiken. Een aantal te realiseren bosverbindingen dient plaats te vinden buiten de speciale beschermingszones, maar is te verantwoorden in uitvoering van artikel 3, lid 3 en artikel 10 van de Habitatrichtlijn.
- Voor een duurzame goede lokale staat van instandhouding van enkele bosgebiedjes en van de populaties Vliegend hert is in uitvoering van artikel 3, lid 3 en artikel 10 van de Habitatrichtlijn op lange termijn het herstel van ecologische verbindingen tussen Rodebos (deelgebied 2400011-4, Stokkembos (deelgebied 2400012) en het Zonienwoud aangewezen. Herstel van een populatie Vliegend hert in Overijse (omgeving deelgebied 2000011-Koningsberg).

7. Belangrijke natuurwaarden net buiten SBZ

Duiding: Zie 7.13.7. Belangrijk hierbij is om te benadrukken dat voor enkele Europees te beschermen soorten het nemen van enkel natuurbeschermingsmaatregelen nemen binnen SBZ, ontoereikend is voor het realiseren van een lokale goede staat van instandhouding.

Mogelijke oplossingen:

- Leveren van natuurbehoudsinspanningen via het regulier beleid en specifieke soortgerichte beschermingsmaatregelen (soortbeschermingsplannen) buiten de speciale beschermingszones (oa. vleermuizen, Vroedmeesterpad, Vliegend hert). Verderzetten van de specifieke inrichting van een zandgroeve ter bescherming van de vitale populatie Vroedmeesterpad.
- De populatie Vroedmeesterpad komt net voor buiten de grenzen van de SBZ-H. Er kunnen in de omgeving van actuele vindplaatsen geschikte poelen gecreëerd worden via stimulerende maatregelen met landbouwers.

8. Recreatiedruk

Duiding: Zie ook 7.1.3.5.

Bij de uitbouw van de domeinbossen en natuureservaten zijn reeds zeer grote inspanningen geleverd i.f.v. recreatie. In elk gebied is een uitgebreid padennetwerk aanwezig voor wandelaars en fietsers. In Heverleebos-Meerdaalwoud zijn ook paden gecreëerd voor ruiters en menbers. Bovendien is 55 ha ingericht als speelbos (Heverleebos-Meerdaalwoud, Bertembos). De recreatiedruk kan echter ook belastend zijn voor de instandhouding van natuurwaarden. Er moeten voldoende grote rustige zones overblijven (vooral voor soorten).

De groeiende recreatiedruk op de Dijle veroorzaakt verstoring voor o.a. ijsvogel en bever en is onverenigbaar met het natuurlijk rivierbeheer dat hier gevoerd wordt. Er wordt immers een verruwing van het rivierkanaal beoogd (cfr. Knelpunt 1) door het laten liggen van in de rivier gevallen bomen, hetgeen veiligheidsrisico's inhoudt voor waterrecreanten.

Mogelijke oplossingen:

- Zonering van recreatie met aandacht voor rustgebieden. In reservaten en domeinen van ANB wordt in het bijzonder aandacht besteed om overmatige effecten door recreatie te voorkomen. Dit betekent enerzijds de revisie van de recreatieve ontsluiting in bestaande natuur- en bosgebieden, kanaliseren van recreatie naar zones die minder verstoringgevoelig zijn, en anderzijds het weloverdacht ontsluiten van nog in te richten gebieden.
- Implementeren van de wetgeving ruimtelijke ordening en uitdoofbeleid voor zonevreemde weekendverblijven.
- Reglementeren van de recreatie op de Dijle zodanig dat het natuurlijk rivierbeheer mogelijk blijft (cfr. Bekkenbeheerplan).
- Uitvoering van de ruimtelijke structuurvisie Meerdaalwoud

9. Intensieve jacht op waterwild

Duiding: Zie 7.1.3.7..

Mogelijke oplossingen:

- Uitdoofbeleid mbt de intensieve jacht op waterwild in de verstoringgevoelige zones
- Afspraken met wildbeheereenheden om de verstoring te beperken

10. Vegetatiesuccesie en gebrek aan beheer

Duiding: Zie 7.1.3.9.

Mogelijke oplossingen:

- Aangepast beheer van deze habitats. Er zal vaak een specifiek op de habitats gericht beheer moeten gevoerd worden, waarvoor specifieke kennis en/of de inzet van specifiek materiaal vereist is. Dit kan impliceren dat het verwerven van zones met relictvegetaties door de Vlaamse overheid (het Agentschap voor Natuur en Bos) of een terreinbeherende vereniging noodzakelijk is voor een duurzame instandhouding. In bepaalde gevallen bieden beheerovereenkomsten, natuurprojectovereenkomsten en subsidies voor de ecologische bosfunctie een mogelijke oplossing.
- Natuurinrichtingsprojecten (herstelbeheer).

11. Knelpunt : Invasieve soorten

Verruiging en overwoekering door invasieve soorten en invasieve exoten vormen een probleem voor het behoud en verdere ontwikkeling van habitats. Voorbeelden zijn plaatselijke dominantie van Amerikaanse eik en Amerikaanse vogelkers in de droge bostypen, Reuzenbalsemien en Japanse Duizendknoop in vochtige ruigtes en valleibossen, en Waterteunisbloem in plassen. In het Meerdaalwoud dreigt de inheemse maar invasieve Adelaarsvaren de aanwezige heischrale graslanden te overgroeien. De jachtsector vermeldt invasieve faunasoorten als Nijlgans, Canadagans en Brulkikker.

Mogelijke oplossingen:

- Aangepast beheer en bestrijding van invasieve soorten.

- Sensibilisatie voor en overleg met de verschillende eigenaars en gebruikers in de gebieden waar dit relevant is
- VMM en AWW willen meewerken aan de bestrijding van Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik en Japanse duizendknoop (Zie ook Groenbestek : Technisch gedeelte, deel 1 Groenonderhoud, hfdst 4 'Scheren en snoeien van houtachtige gewassen).

7.3. Samenvatting over de ernst van de knelpunten

In deze paragraaf wordt een samenvatting gegeven van de analyse van de knelpunten. In de samenvattende tabel wordt eerst aangegeven hoe belangrijk de SBZ-H is voor het betreffende habitat of de soort rekening houdend met de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen. Voor elk van de tot doel gestelde habitats en soorten wordt daarnaast aangegeven **hoe ernstig de beschouwde knelpunten** zijn. De ernst van een knelpunt is ofwel groot ofwel klein voor een Europees te beschermen habitat of soort (voorstellingsvorm zie inzet). Daarnaast wordt ook aangegeven **hoe zeker het beschouwde knelpunt** voorkomt binnen het gebied. Afhankelijk van bepaalde kansen of bedreigen zullen immers bepaalde knelpunten al dan niet optreden (voorstellingsvorm zie inzet).

Wijze van voorstelling knelpunten

Tabel 7-2. Legende voor het weergeven van de ernst van een knelpunt voor een specifiek habitat of soort in de prioriteitentabel.

Kleurcode	Ernst	Omschrijving
	Groot	<ul style="list-style-type: none"> • Habitat / soort is verdwenen, verdwijnt of zal verdwijnen, of • Oppervlakte / kwaliteit van habitat neemt sterk af of zal sterk afnemen, of • Populatie / leefgebied (kwaliteit of oppervlakte) neemt sterk af of zal sterk afnemen, of • Mogelijkheden voor uitbreiding of verbetering sterk beperkt
	Klein	<ul style="list-style-type: none"> • Habitat van goede kwaliteit is beperkt aanwezig of kwaliteit gaat langzaam achteruit, of • Duurzame populaties zijn beperkt aanwezig of nemen beperkt af, of • Oppervlakte / kwaliteit van habitat / leefgebied neemt beperkt af, of • Mogelijkheden voor uitbreiding of verbetering beperkt

Tabel 7-3. Legende voor het weergeven van de mate van zekerheid van het optreden van een knelpunt voor een specifiek habitat of soort in de prioriteitentabel.

Code	Zekerheid	Omschrijving
!!	Zeker	Zeker aanwezig: abiotische en vegetatiekundige of andere gegevens duiden op hetzelfde knelpunt.
!	Waarschijnlijk	Waarschijnlijk aanwezig: abiotische, vegetatiekundige of andere gegevens duiden op het knelpunt.
?	Onduidelijk	Het is onduidelijk of het knelpunt optreedt of hoe groot het is.

Tabel 7-4. Legende voor het weergeven van de bijdrage aan de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen in de prioriteitentabel.

Kleurcode	Omschrijving
★★★	Essentiële Speciale Beschermingszone
★★	Zeer belangrijke Speciale Beschermingszone
★	Belangrijk Speciale Beschermingszone

Samenvatting van de analyse van de knelpunten voor habitats

De belangrijkste conclusies zijn:

- Voor de natte habitats (vnl. 3150, 91E0, rietland; ook 7220, 7140) moet prioritair gewerkt worden aan de verbetering van de kwaliteit van grond- en oppervlaktewater;
- Voor bossen is het terugdringen van invasieve exoten en het omvormen van niet-habitatwaardige en homogeen gelijkjarige bossen belangrijk; en het afremmen van een verdere verzuring van de bosbodem van bossen van het type 9130 en 9160, door een aangepast bosbeheer en door het terugdringen van atmosferische deposities;
- Ontsnippering en buffering van natuurgebieden;
- Gericht beheer van habitattypes waarvoor een specifiek natuurbeheer noodzakelijk is. Prioritaire habitats zijn, 3150, 9130, 9160 en 4030, 6230, 7140;
- De uitbreiding van open moerasvegetaties en goed ontwikkelde vijvers en van natuurlijke graslanden is essentieel;

Een overzicht van de knelpunten wordt gegeven in onderstaande tabel.

	3150	4030	6230	6430	6510	7140	7220	9120	9130	9160	91E0 Bron/olig	91E0 meso	91E0 eutr	91E0 veb	
HABITATS															
Belang voor G-IHD	★	★	★★	★★★★	★★★★	★	★★	★★★★	★★	★★★★	★★	★★	★★	★★	
knelpunten	Ernst van het knelpunt														Prioriteit
Kwantitatieve veranderingen waterhuishouding	!!			!		!	!				!	!	!	!	▲
Kwaliteit grondwater	!!					!	!				!!	!!			▲
Kwaliteit oppervlaktewater	!!			!	!	!									▲
Verzurende atmosferische deposities		!	!					!	!	!					▲
Te weinig gericht bosbeheer								!	!	!	!!	!!	!	!	▲
Barrières en versnippering, te kleine habitatvlekken	!	!!	!!	!!	!!	!!	!!	!!	!!	!!	!!	!!	!!	!!	▲
Belangrijke natuurwaarden buiten SBZ	!! ³⁷	!!	!!	!!	!!			!!	!!	!!	!!	!!	!!	!!	▲
Recreatiedruk															▲
Intensieve jacht waterwild															▲
Vegetatiesuccesie en gebrek aan beheer	!!	!!	!!	!!	!!	!	!								▲
Invasieve soorten	!!	!!	!!					!!	!!	!!	!	!	!	!	▲

³⁷ Dit habita 3150 bevindt zich in SBZ-V maar volledig buiten SBZ-H

Samenvatting van de van de analyse van de knelpunten voor soorten van de habitatrichtlijn

De belangrijkste conclusies zijn:

- Net zoals voor de habitats is voor de soorten de ontsnippering en buffering van natuurgebieden zeer belangrijk, vooral voor minder mobiele soorten (Vliegend hert, Vroedmeesterpad) en voor de relictpopulatie Rivierdonderpad in de IJse;
- Kwaliteitsverbetering en specifieke inrichting van het leefgebied voor Vliegend hert is nodig om de populatie in stand te houden; voor Vroedmeesterpad zijn maatregelen buiten SBZ nodig;
- Verbetering waterkwaliteit in Ijsebekken ter verbetering van het leefgebied voor oa. Rivierdonderpad;
- Zonering van de recreatie, o.m. op de Dijle.

Een overzicht van de knelpunten wordt gegeven in onderstaande tabel.

SOORTEN SBZ-H	Bittervoorn	Europese bever	Rivierdonderpad	Vliegend hert	Vroedmeesterpad	Zeggekorfslak	Vleermuizen bossen: Franjestaart, <u>Bosvleermuis</u> , Baard-/Brandts vleermuis, Gewone/Grijze Grootoorvleermuis, Gewone Dwergvleermuis, (Laatvlieger), Watervleermuis, Ingekorven vleermuis Vleermuizen water en moerassen: Watervleermuis, Rosse vleermuis, Ffranjestaart, Ruige, Kleine en gewone Dwergvleermuis, <u>Bosvleermuis</u> Vleermuizen Landschappelijke diversiteit: Ingekorven vleermuis, Laatvlieger, Gewone Dwergvleermuis, Rosse Vleermuis, Ruige Dwergvleermuis, Franjestaart	Belang voor G-IHD	Ernst van het knelpunt	Prioriteit
	★★	★★★★	★★★	★★★	★★★	★★★★	★★★★★	★★★★★	★	★
Kwantitatieve veranderingen waterhuishouding	?				!!	!!		?		▲
Kwaliteit grondwater						!!				▲
Kwaliteit oppervlaktewater	!		!!			!!		?		▲
Verzurende atmosferische deposities										
Te weinig gericht bosbeheer		!!		!!			!!	!!	!!	▲
Barrières en versnippering			!!	!!	!		!	!	!	▲
Belangrijke natuurwaarden buiten SBZ					!!		!!	!!	!!	▲
Recreatiedruk		!!								▲
Intensieve jacht waterwild										
Vegetatiesuccesie en gebrek aan beheer				!!	!!					▲

Invasieve soorten

Samenvatting van de van de analyse van de knelpunten voor soorten van de vogelrichtlijn

De belangrijkste conclusies zijn:

- Uitbreiding en kwaliteitsverbetering van geschikte leefgebieden voor moerasvogels Porseleinhoen, Woudaapje, Roerdomp, Blauwborst;
- Waterhuishouding (op niveau van de hele komgrond): voldoende hoge waterstanden tot in het late voorjaar in bovenvermelde biotopen ;
- Aandacht voor een goede oppervlaktewaterkwaliteit (grote vijvercomplexen zijn hoofdzakelijk gevoed door Dijle en IJse);
- Zonering van de recreatie, o.m. op de Dijle (Ijsvogel) en in moerasgebieden

Een overzicht van de knelpunten wordt gegeven in onderstaande tabel :

SOORTEN SBZ-V	Zwarte specht	Middelste bonte specht	Ijsvogel	Blauwborst	Wespendief	Grote zilverreiger	Kleine zwaan	Woudaap	Porseleinhoen	Roerdomp	
Belang voor G-IHD	★	★★★★	★★★	★	★★	★★★★	★★	★	★★	★	
Knelpunten	Ernst van het knelpunt										Prioriteit
Kwantitatieve veranderingen waterhuishouding						!!	!!	!!	!!	!!	▲
Kwaliteit grondwater											
Kwaliteit opp water						!!	!!	!!	!!	!!	▲
Verzurende atmosferische deposities											
Te weinig gericht bosbeheer		!			!						▲
Barrières en versnippering; te kleine oppervlaktes								!!	!!	!!	▲
Belangrijke natuurwaarden buiten SBZ					!						
Recreatiedruk			!!		!!	!!	!!	!!	!!	!!	▲
Intensieve jacht waterwild						!!	!!			!!	▲
Vegetatiesuccesie en gebrek aan beheer				!!	!				!!		▲

8. De instandhoudingsdoelstellingen en prioritaire inspanningen

8.1. Inleiding

In dit hoofdstuk worden de specifieke instandhoudingsdoelstellingen voor het habitat- en vogelrichtlijngebied "Valleien van de Dijle, Laan en IJse met aangrenzende bos- en moerasgebieden" en "Dijlevallei". Daarnaast worden ook de prioritaire inspanningen voor het bereiken van deze doelstellingen opgelijst. De doelstellingen en prioriteiten volgen uit de verschillende analyses gepresenteerd in de voorgaande hoofdstukken. In hoofdstuk 4 werd beschreven voor welke habitats en soorten bijkomende inspanningen noodzakelijk zijn binnen het voorliggende gebied om de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen te realiseren. De actuele toestand van deze habitats en soorten werd beschreven en geanalyseerd in hoofdstuk 5. Voor een aantal habitats en soorten is de actuele toestand niet voldoende. In hoofdstuk **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.** werden knelpunten voor de verschillende habitats en soorten besproken. Hierbij werd ook rekening gehouden met de maatschappelijke context (hoofdstuk 6).

In paragraaf 8.2 worden de doelstellingen voor de Europees te beschermen soorten en habitats gepresenteerd. Per soort en habitat wordt een kwantiteitsdoel (populaties of oppervlakten) en kwaliteitsdoel beschreven. De doelstellingen worden gemotiveerd met elementen uit de voorgaande hoofdstukken. In de volgende paragraaf wordt een overzicht gegeven van de inspanningen die noodzakelijk zijn voor het bereiken van de verschillende doelstellingen.

Bij het formuleren van doelstellingen voor een gebied worden heel wat elementen in overweging gebracht. De meeste daarvan werden eerder in het rapport reeds uitvoerig belicht zijnde:

1. De **gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen** die de krijtlijnen uitzetten voor doelen op niveau van afzonderlijke gebieden (habitat- of vogelrichtlijngebieden). Wanneer de G-IHD voorschrijven dat zich voor een bepaald habitat of soort een belangrijke verbeteropgave stelt, dan zal deze in de eerste plaats gezocht worden in gebieden die voor dat habitat of die soort als 'zeer belangrijk' of 'essentieel' vermeld staan in de G-IHD.

In hoofdstuk 4 werd het belang van het voorliggend gebied voor de verschillende habitats en soorten opgegeven;

2. De **actuele staat van instandhouding van een habitat of soort** in het gebied.

Deze werd in beknopte versie weergegeven in hoofdstuk 5 en een uitgebreide analyse vindt u in bijlage II;

3. De **trend en de potenties voor een habitat of soort.**

Hier werd eveneens op ingegaan in hoofdstuk 5;

4. **Socio-economische factoren** worden bij het bepalen van doelen eveneens in overweging genomen.

Een feitelijke analyse daarvan werd weergegeven in hoofdstuk 6. Een belangrijke doorvertaling daarvan werd gegeven in hoofdstuk 7 met de beschrijving van sterkten, zwakten kansen en bedreigingen en het formuleren van de belangrijkste knelpunten.

Er is nog een 5de factor die stuurt op het formuleren van doelen. Het betreft **landschapsecologische overwegingen**. Deze wegen in de eerste plaats op de ruimtelijke allocatie van de doelen. De theoretische principes hiervan worden weergegeven in Bijlage 8.

In hoeverre is de ruimtelijke allocatie – of m.a.w. waar welk doel dient te worden gerealiseerd - van belang in dit S-IHD-rapport?

De feitelijke instandhoudingsdoelstellingen, zijnde de doelstellingen per habitat en soort, worden uitgedrukt in termen van oppervlakte habitat of leefgebied (kwantiteit dus) en de kwaliteit van de habitats en leefgebieden.

Instandhoudingsdoelstellingen kunnen echter niet zonder meer worden geformuleerd door: (a) abstractie te maken van de huidige ruimtelijke spreiding van habitatplekken en leefgebieden van soorten en (b) van de ruimtelijke situering van de ontwikkelingskansen voor de verbetering of uitbreiding van habitats en leefgebieden. Doelen moeten daarom worden geformuleerd met een doorkijk naar de ruimtelijke vertaalslag. Door doelen op die manier te formuleren, wordt ook met zin voor realiteit gewerkt.

In eerste instantie zullen we de doelstellingen voor dit gebied op hoofdlijnen weergeven. Deze doelen komen tot stand door rekening te houden met elk van de hoger genoemde factoren.

Daarna worden de specifieke doelen per habitat en soort opgelijst

Dit hoofdstuk wordt afgesloten met het opsommen van de prioritaire inspanningen (§8.4).

8.2. Doelstellingen

De doelen worden per landschap weergegeven. In dit gebied komen volgende landschapstypes voor :

- Vallei : vijver- en moeraslandschap
- Vallei : natte graslanden en ruigten
- Vallei : waterlopen
- Het boslandschap

De eerste twee landschappen komen overeen met **open ecotopen** en kwalificeren twee reeksen van habitattypes:

a) de volgende leefgebieden voor een aantal Europees te beschermen moerasvogels (Roerdomp, Woudaap, Porseleinhoen, Blauwborst, Ijsvogel, Grote zilverreiger en Kleine zwaan)

- open moerasgebieden met riet en kwaliteitsvol open water;
- grote zeggenvegetaties, dottergraslanden en zeer natte kortblijvende graslanden of grazige vegetaties gebied in een groot en open graslandcomplex.

b) de volgende Europese habitattypes

- laaggelegen schraal hooiland (6510) waarvoor het gebied essentieel is;
- voedselrijke zoomvoormende ruigte van het laagland (6430);

Kwaliteit. Kwaliteitsvolle open moerasgebieden en natte graslanden- zeggencplexen kunnen alleen maar bereikt worden door een herstel van de natuurlijke waterhuishouding. In dit opzicht is er een combinatie mogelijk met de inschakeling van de Dijlevaai als natuurlijk overstromingsgebied, op voorwaarde dat de waterkwaliteit verbetert en het te langdurig en te vaak overstromen voorkomen wordt.

Boslandschap : **Gesloten ecotopen**, komen veel voor en omvatten 4 Europese habitattypes waarvoor het gebied zeer belangrijk of essentieel is, met name Atlantische zuurminnende beukenbossen (9120), Beukenbossen van het type Asperulo-Fagetum (9130), sub-Atlantische en midden-Europse wintereikenbossen (9160) en Alluviale bossen (91E0). Hier is de globale doelstelling minstens het behoud van de hoogwaardige boshabitats en de verbetering van de kwaliteit vooral op het vlak van structuurrijkheid (onder meer open plekken onder de vorm van Droge Europese heide of soortenrijk heischraal grasland) en dood hout. Het verbinden van een aantal bossen door uitbreiding is in een aantal gevallen noodzakelijk voor een duurzame instandhouding van de boshabitats en de voor deze habitats typische soorten zoals Middelste bonte specht. Voor de middelste bonte specht vervult het gebied een essentiële rol op het vlak van het bereiken van een regionaal gunstige staat van instandhouding.

Omdat enkele habitattypes van eerder geringe oppervlakte thuishoren in de open plekken van het bos of de bosranden, worden de droge Europese heide (4030) waarvoor het gebied belangrijk is, en de doortenrijke heischrale graslanden (6230) waarvoor het gebied zeer belangrijk is, als behorende tot het boslandschap gerekend.

Legende	
Symbool	Omschrijving
↑	Het doel is een stijging van oppervlakte of populatiegrootte of een verbetering van de kwaliteit
=	Het minimale doel is het behoud van de oppervlakte of populatiegrootte of het behoud van de kwaliteit

In onderstaande tabel met de instandhoudingsdoelstellingen voor het gebied worden doelstellingen voor enerzijds het gedeelte dat habitatrictlijngebied is en anderzijds het gedeelte dat 'zuiver vogelrichtlijngebied' (lees enkel vogelrichtlijngebied maar geen habitatrictlijngebied) is, niet onderscheiden, maar geïntegreerd. Aan de drie criteria die tegelijk vervuld dienen te zijn om deze doelen voor beide ruimtelijk afgebakende gebieden van elkaar te onderscheiden, werd immers niet voldaan. De drie criteria zijn:

- het zuiver vogelrichtlijngebied handelt over een relevante oppervlakte;
- het betreft in dit gebied relevante doelstellingen en;
- de doelstellingen die in het gedeelte dat zuiver vogelrichtlijngebied is, gerealiseerd dienen te worden, zijn (reeds in dit stadium) bekend.

Vallei - het vijver en moeraslandschap

Het vijver- en moeraslandschap is belangrijk voor een lange reeks van Europees te beschermen soorten en habitattypes waaronder:

- de broedvogels roerdomp, woudaap, porseleinhoen, blauwborst en ijsvogel;
- andere vogelsoorten zoals grote zilverreiger en kleine zwaan;
- vleermuizen waaronder rosse vleermuis, watervleermuis, ruige dwergvleermuis en
- waterhabitats in de voedselrijkere sfeer (3150).

De doelstellingen voor Porseleinhoen, woudaapje en Roerdomp vereisen een oppervlakte moeraslandschap van in totaal 130-155 ha. Dit impliceert naast omvorming eveneens een uitbreiding met 30-45 ha.

De specifieke oppervlakte- en kwaliteitsdoelen zullen hieronder vermeld worden.

Om reden van opbouw behandelen we hieronder eerst de vogelsoorten binnen dit landschap, vervolgens de habitats en tenslotte de richtlijnsoorten van de Habitatrictlijn.

Soort	Populatie doelstelling		kwaliteitseisen aan de leefgebieden	
	doel	Toelichting	doel	Toelichting
Roerdomp- Botaurus stellaris	↑	<p><u>Doel:</u></p> <p>Populatie van 2-3 broedparen.</p> <p>Naast de kwalitatieve en kwantitatieve doelstellingen voor het habitatype 3150 (33-40 ha) in SBZ-H is een toename met 67-75 ha geschikt leefgebied nodig voor roerdomp. Van deze in totaal 100-115 ha leefgebied is 45-50 ha nodig onder de vorm van</p>	↑	<p><u>Doel:</u></p> <p>De kwaliteitseisen voor deze soort zijn <u>sturend</u> voor Woudaap en Blauwborst. Landschappelijk open waterrijke moerassen met de volgende kenmerken zijn nodig</p> <ul style="list-style-type: none"> • geschikt leefgebied, bestaande uit rietland, moerasvegetaties (>50%) en open water (>30%);

watterriet.

Motivering

Aangezien hier actueel reeds een grote oppervlakte open water en moeras aanwezig is, is dit gebied op Vlaams niveau zeer geschikt om met een minimaal extra ruimtebeslag een leefgebied voor 2 koppels te realiseren. Gezien het feit dat jaarlijks foeragerende roerdompen worden waargenomen tijdens de wintermaanden, wordt de vestiging van de soort als broedvogel in het vogelrichtlijngebied als haalbaar geacht.

- - voldoende geschikte randzones (waterriet/ondiep water/oeverplantenvegetaties
- helder water met goede waterkwaliteit en een hoog voedselaanbod (jonge vis, ongewervelden, amfibieën);
- voldoende rust en waar mogelijk het creëren van predatievrije broedgelegenheden tijdens broedperiode;
- open vijverlandschap;
- gevarieerde leeftijdsstructuur van de rietvegetaties: per broedkoppel is er nood aan minimaal 0,5 tot 2ha overjarig riet of lisdodde met een voldoende dikke kniklaag (opstapeling van oude stengels);
- aanwezigheid verlandingsvegetaties (niet enkel riet/lisdodde, maar ook ondergedoken en drijvende watervegetaties);
- hoog waterpeil in de leefgebieden tijdens het broedseizoen;

De meest kansrijke gebieden voor de vestiging van roerdomp zijn de vijvercomplexen van Oud-Heverlee-Langerode en Grootbroek-Florival..

Motivering

Door de beoogde biotoopontwikkeling wordt ook voor foeragerende of overwinterende roerdompen een meer

			geschikt habitat gecreëerd.	
Woudaap – <i>Ixobrychus minutus</i>	↑	<p><u>Doel:</u></p> <p>Toename van 0-1 naar 3 broedparen. De kwalitatieve en kwantitatieve doelstellingen inzake het leefgebied worden volledig gedekt door de doelen voor Roerdomp.</p> <p><u>Motivering</u></p> <p>De aanwezigheid van de soort in het Abdij van Park in Heverlee, een aantal zichtwaarnemingen in het vogelrichtlijngebied (Langerodevijver, Noordelijke vijver Oud-Heverlee – 2006) en een broedgeval in het Grootbroek in 2008 tonen de haalbaarheid aan.</p> <p>Aangezien hier actueel reeds een grote oppervlakte open water en moeras aanwezig is, is dit gebied op Vlaams niveau zeer geschikt om met een minimaal ruimtebeslag een leefgebied voor minstens 3 koppels te realiseren.</p>	↑	<p><u>Doel:</u></p> <p>Creëren van geschikte broedhabitat, aan vijvercomplex Grootbroek, vijvers van Oud-Heverlee en de Langerodevijver en zo nodig de Vijvers van Florival : moerassen met een afwisseling van open water, rietkragen, waterplanten, veel waterriet, ondiep helder water en veel kleine prooien. Verbetering van de waterkwaliteit.</p> <p><u>Motivering</u></p> <p>Bij de inrichting van de verschillende voormalige viskweekvijvers kan een potentiëel broedgebied voor minstens 3 koppels gerealiseerd worden.</p>
Porseleinhoen - <i>Porzana porzana</i>	↑	<p><u>Doel:</u></p> <p>Toename van de populatie van 2 - 3 naar 3-6 broedparen. Dit vereist een toename van specifiek leefgebied : (grote zeggenvetaties, jonge gemaaide rietlanden, en/of lage grazige vegetaties in permanent ondiep water van 7 naar 30-40 ha.</p>	↑	<p><u>Doel:</u></p> <p>Specifieke inrichting en beheer (Grote zeggenvetaties, ondiepe oevervegetaties, jong rietland, dotterbloemgraslanden ...) met overgangszones naar natte graslanden in in de meest geschikte gebieden.</p>

		<p><u>Motivering</u></p> <p>Dit gebied is zeer belangrijk voor de soort volgens de G-IHD.</p> <p>Streven naar een meer duurzame deelpopulatie ovw de onvoldoende staat van instandhouding.</p>	<p><u>Motivering</u></p> <p>Dit gebied is zeer belangrijk voor de soort volgens de G-IHD De soort komt al voor en reageert snel op geschikte habitats.</p>
Blauwborst - Luscinia svecica	=	<p><u>Doel:</u></p> <p>Minstens het behoud van de bestaande populatie van 20 - 25 broedparen.</p> <p><u>Motivering</u></p> <p>Blauwborst is momenteel een vrij talrijke broedvogel in Vlaanderen. Het belang van de zuidelijke Dijlevallei voor de instandhouding van de soort in Vlaanderen is echter beperkt. Door uitbreiding van het leefgebied voor Roerdomp en Woudaap, zal deze doelstelling kunnen gehaald blijven. Er is immers een jaarlijks grote variatie in de broedpopulatie van Blauwborst.</p>	<p><u>Doel:</u></p> <p>Verbetering en toename van rietland e natte ruigte.</p> <p><u>Motivering</u></p> <p>Sluit aan bij de doelen voor Roerdomp, Woudaap, Porseleinhoen, en natte ruigtes.</p>
Grote zilverreiger - Egretta alba	↑	<p><u>Doel:</u></p> <p>Minstens het behoud als doortrekker, pleisteraar en overwinteraar.</p> <p><u>Motivering</u></p> <p>Essentiële gebied voor Grote zilverreiger.</p>	<p><u>Doel:</u></p> <p>Zie doelen voor Roerdomp, Woudaapje en Porseleinhoen.</p> <p><u>Motivering</u></p> <p>Essentiële gebied voor Grote zilverreiger.</p>

Kleine zwaan - <i>Cygnus bewickii</i>	= <p><u>Doel:</u></p> <p>Behoud als overwinteraar.</p>	↑ <p><u>Doel:</u></p> <p>Behoud en ontwikkeling van een geschikt foerageergebied, door de herinrichting van de viskweekvijvers tot een rijk waterecosysteem met voldoende waterplanten (fonteinkruiden). Herstel van de voormalige vijvers van Florival is in dat opzicht erg belangrijk.</p> <p>Ontwikkeling van een groot complex van kwalitatieve valleigraslanden.</p> <p><u>Motivering</u></p> <p>Potenties zijn aanwezig.</p>
---------------------------------------	--	---

Habitat	Oppervlakedoelstelling		Kwaliteitsdoelstelling	
	doel	Toelichting	doel	Toelichting
3150 – Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type Magnopotamion of Hydrocharition	↑	<p><u>Doel:</u></p> <p>Toename van 0 ha naar 33-40 ha door omvorming. Herstel van dit habitat, geschikte deelgebieden hiervoor zijn BE2400011-5 Florival, BE2400011-4e Grootbroek en BE2400011-4c Doode Bemde. De grootste oppervlakte kan hersteld worden in Grootbroek.</p> <p><u>Motivering:</u></p> <p>Dit habitatype is zeer belangrijk voor een aantal moerasvogels van annex I</p>	↑	<p><u>Doel:</u></p> <p>Herstel van een goede waterkwaliteit en een gunstige waterhuishouding door het tegengaan van directe en indirecte waterverontreiniging. Oa. garanderen van een goede waterkwaliteit van de waterlopen die de vijvers voeden (Dijle, Ijse).</p> <p>Instellen van een gericht vijverbeheer.</p> <p><u>Motivering:</u></p> <p>Een gericht vijverbeheer met periodieke</p>

	<p>van de vogelrichtlijn.</p> <p>Geschikte deelgebieden voor de realisatie van deze doelstelling zijn BE2400011-4e (Grootbroek), BE2400011-5 (Florival) en BE2400011-4c (Doode Bemde). De grootste oppervlakte kan hersteld worden in deelgebied BE2400011-4e.</p> <p>Omdat nagenoeg al deze vijvers met nutriëntrijk oppervlakte water gevoed worden (Dijle en IJse) is het evenwel onzeker of deze doelstelling momenteel effectief behaald kan worden.</p>	<p>droogzettingen en biomanipulatie van het visbestand is essentieel.</p> <p>Een goede tot uitstekende staat van instandhouding wordt binnen SBZ-H op korte termijn als onrealistisch beschouwd, omwille van de beperkte waterkwaliteit (zeer eutroof) en de lage botanische verwachtingen. Een aantal sleutelsoorten en overige soorten vormt geen zaadbank en zijn afwezig in de streek.</p> <p>Elders in de Dijlevallei (buiten SBZ-H maar binnen SBZ-V) zijn de potenties wel veel groter (brongevoede vijvers, o.a. Langerodevijver en vijvers van Oud-Heverlee). Deze doelstelling draagt bij tot de realisatie van de doelstellingen voor Roerdomp en Woudaap</p> <p>.</p>
7140 - Overgangs- en trilveen	<p>↑</p> <p><u>Doel:</u></p> <p>Beperkte uitbreiding van de bestaande habitatvlek in deelgebied BE2400011-4c van 0.1 naar 0.5 ha.</p> <p><u>Motivering:</u></p> <p>Omwille van het toestromen van voedselrijk oppervlaktewater in de potentieel geschikte zones en de beperkte oppervlakte geschikte standplaats is een grotere uitbreiding op korte termijn niet mogelijk</p>	<p>=</p> <p><u>Doel:</u></p> <p>Minstens behoud van de actuele kwaliteit.</p> <p><u>Motivering:</u></p> <p>De potenties/standplaatskenmerken (voedselrijk systeem) laten niet toe een goed staat te bereiken.</p>

Europese bever - Castor fiber	<p style="text-align: center;">↑</p> <p><u>Doel:</u></p> <p>Behoud van de huidige deelpopulatie van minstens 25 adulte bevers in de Dijle- en Laanvallei ten zuiden van Leuven.</p> <p><u>Motivering:</u></p> <p>Deze SBZ is essentieel voor het behoud van de Bever in Vlaanderen (cfr. G-IHD).</p>	<p style="text-align: center;">↑</p> <p><u>Doel:</u></p> <p>Bestendigen natuurgericht rivierbeheer en natuurlijke waterberging in de valleien van de Dijle, Laan en IJse.</p> <p>Verzekeren van voldoende rust door o.a. het instellen van rustzones.</p> <p><u>Motivering:</u></p> <p>Geen specifieke inspanningen vereist. De SBZ heeft een relatief ongeschonden en natuurlijk riviersysteem. De soort reageert positief op de algemene verbetering van de moeras- en waterhabitats.</p>
Zeggekorfslak – Vertigo moulinsiana	<p style="text-align: center;">=↑</p> <p><u>Doel:</u></p> <p>Minimum behoud van de gekende populaties</p> <p><u>Motivering:</u></p> <p>De SBZ is essentieel voor het duurzaam behoud van de soort in Vlaanderen (cfr. G-IHD).</p>	<p style="text-align: center;">=↑</p> <p><u>Doel:</u></p> <p>Mintens behoud van de geschikte leefgebieden: Grote Zeggenvegetaties, zeggenrijke broekbossen en overgangen naar rietruigten en dottergraslanden.</p> <p><u>Motivering:</u></p> <p>De Zeggekorfslak is voor haar overleven volledig afhankelijk van bovenvermelde biotopen.</p>

Vallei - natte graslanden en ruigten

De instandhouding van natte graslanden en ruigten is in de Dijlevallei belangrijk voor de Europees te beschermen habitattypes van laaggelegen schraal hooiland (6510) en voedselrijke zoomvormelnde ruigten van het laagland (6430) waarvoor het gebied essentieel is.

Naast een herstel van de natuurlijke waterhuishouding en de verbetering van de grond- en oppervlaktewaterkwaliteit, is er een uitbreiding nodig van natte graslanden en ruigtes van in totaal 37- 112 ha. Deze habitats zijn ook van enig belang voor zeggekorfslak en als foerageergebied voor wespandief, grote zilverreiger en kleine zwaan.

Habitat/Soort	Oppervlakte doelstelling		kwaliteitsdoel	
	doel	Toelichting	doel	Toelichting
6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones Subtype vochtige en natte ruigte	=↑	<p><u>Doel:</u></p> <p>Behoud en toename van 45 ha naar 55-80 ha. Dit zal gerealiseerd worden in de deelgebieden BE2400011-4c, BE2400011-4d, BE2400011-4e en BE2400011-8, door het instellen van gericht beheer.</p> <p><u>Motivering:</u></p> <p>Uitbreiding is noodzakelijk om meer foerageergebied (dus verhogen van de kwaliteit van het leefgebied) te creëren voor Europees te beschermen vleermuizen en vogels.</p> <p>Deze SBZ is essentieel voor het habitatype in Vlaanderen (cfr. G-IHD).</p>	↑=	<p><u>Doel:</u></p> <p>A Kwaliteitsverbetering in de habitatvlekken waar momenteel nog geen goede lokale staat is.</p> <p>Hierbij is gericht ruigte beheer nodig (oa. verruiging tegengaan, standplaatsen met sleutelsoorten detecteren).</p> <p><u>Motivering:</u></p> <p>Deze SBZ is essentieel voor het habitatype in Vlaanderen (cfr. G-IHD). Bovendien is dit habitat zeer belangrijk voor een aantal Europees te beschermen faunasoorten.</p>

<p>6510 - Laaggelegen schraal hooiland (<i>Alopecurus pratensis</i>, <i>Sanguisorba officinalis</i>) ↑</p>	<p>Doel:</p> <p>Uitbreiding van 23 naar 50-100 ha, en ontsnippering voor het duurzaam behoud van dit habitatype; herstel van samenhangende hooilandcomplexen met hoge faunawaarde. Het grootste deel hiervan gebeurt in de Dijle- en Laanvallei. Daarnaast is ook uitbreiding van de relictten van hellinggraslanden aangewezen (Grevensbos, Koeheide, Rodebos, Margijsbos).</p> <p>Deze hooilanden zijn bijna uitsluitend nog aanwezig in de natuurreservaten. Een uitbreiding van de huidige glanshavergraslanden wordt tot doel gesteld. Waar mogelijk worden ze verder uitgebreid tot de minimale oppervlakte voor een goede staat van instandhouding gekoppeld aan de ecologische vereisten van de voor het habitat typische soorten (30 ha per deelgebied).</p> <p>Motivering:</p> <p>Deze SBZ is essentieel voor het habitatype in Vlaanderen (cfr. G-IHD). Voor het duurzaam behoud is een uitbreiding nodig. De voorbeelden van kwalitatief goede habitats zijn aanwezig, een deelt van de sleutelsoorten komt voor. Bovendien zijn er potenties om grote, aaneengesloten valleigraslandcomplexen te herstellen waardoor meer duurzame populaties van de typische planten- en diersoorten</p>	<p>=</p> <p>Doel:</p> <p>Er zal gestreefd worden naar een goede habitatkwaliteit. Dit vereist een gericht natuurbeheer.</p> <p>Motivering:</p> <p>Actueel is de kwaliteit hoog (deel van de sleutelsoorten) aanwezig, door het feit dat een aantal historische graslanden al meer dan 20 jaar specifiek beheerd worden. Deze SBZ is essentieel voor het habitatype in Vlaanderen (cfr. G-IHD).</p>
--	--	--

kunnen worden opgebouwd.

Vallei - waterlopen

Waterlopen in de valleien van dit gebied zijn belangrijk voor enkele Europees te beschermen soorten. De belangrijkste doelstellingen zijn de verbetering van de kwaliteit van het leefgebied onder de vorm van een verbetering van de oppervlaktewaterkwaliteit en de verbetering van de structuurvariatie van de waterlopen.

Wanneer voor bepaalde habitats of soorten specifieke oppervlakte- en kwaliteitsdoelen vereist zijn, zullen deze hieronder specifiek vermeld worden.

Soort	Populatie doelstelling		kwaliteitseisen aan de leefgebieden	
	doel	Toelichting	doel	Toelichting
Bittervoorn – <i>Rhodeus seiceus amarus</i>	↑	<p><i>Doel:</i></p> <p>Minimaal de instandhouding van de actuele populaties.</p> <p><i>Motivering:</i></p> <p>De in de SBZ aanwezige vijvers zijn intrinsiek nagenoeg allen geschikt voor Bittervoorn. Stromende waterlopen zijn minder geschikt voor de soort.</p>	↑	<p><i>Doel:</i></p> <p>Behoud of herstel van de kwaliteit van de leefgebieden. waterplantrijke, traag stromende of stilstaande waters met zoetwatermossels en voldoende zuurstof (viswaterkwaliteit karperachtigen). Dit geldt zowel voor vijvers als voor grachtenstelsels en waterlopen.</p> <p><i>Motivering:</i></p> <p>Het beheer van de grote vijvers met periodieke droogzetting is mogelijk ongunstig voor de Bittervoorn en de zoetwatermossel, en tegelijk noodzakelijk voor het voortbestaan van het systeem. Door faseren in tijd en</p>

<p>Rivierdonderpad – Cottus gobio</p>	<p>↑</p> <p><u>Voorwaardelijk doel:</u></p> <p>Realisatie van een duurzame reproducerende populatie van rivierdonderpad (Streefcijfer: 0,1-0,3 ind per m² geschikte rivierbedding), indien bijkomend onderzoek de aanwezigheid van een relictpopulatie aantoot.</p> <p><u>Motivering:</u></p> <p>Deze SBZ is zeer belangrijk voor de soort (cfr. G-IHD).</p>	<p>↑</p> <p>ruimte blijft steeds geschikt leefgebied voorhanden. Er is daarnaast een groot aantal grachten en kleinere vijvers met goede potenties.</p> <p><u>Doel:</u></p> <p>Verdere verbetering van de waterkwaliteit van waterlopen, met bijzondere aandacht voor de onderlinge verbinding van de voor rivierdonderpad geschikte leefgebieden. De Ijse en haar zijlopen zijn daarbij prioritair (o.a. Nellebeek).</p> <p>Bestendigen van natuurlijk rivier- en oeverbeheer.</p> <p><u>Motivering:</u></p> <p>In de Ijse en haar zijlopen is een aantal voor rivierdonderpad potentiële leefgebieden aanwezig. Verdere waterkwaliteitverbetering is echter essentieel om een duurzame instandhouding van de soort in dit bekken mogelijk te maken.</p>
<p>Ijsvogel - Alcedo atthis</p>	<p>=↑</p> <p><u>Doel:</u></p> <p>Minstens het behoud van de huidige populatiegrootte (15 broedparen)</p> <p><u>Motivering</u></p> <p>De ijsvogel is een indicator van structuurrijke waterlopen. De Dijlevallei is zeer belangrijk voor de soort volgens</p>	<p>↑</p> <p><u>Doel:</u></p> <p>Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied. Dit impliceert:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bestendigen van het natuurgericht waterbeheer in de Dijlevallei (behoud natuurlijke rivierdynamiek); - Verbeteren van de waterkwaliteit van Dijle en zijlopen;

G-IHD.

- Tegengaan van de verstoring van de broedplaatsen;

Motivering

Instandhouding en verbeteren van de kenmerken van het leefgebied passen goed in de globale beleidsvisie op het waterbeheer in de vallei.

Het boslandschap

Het boslandschap is nadrukkelijk aanwezig in het gebied. Het boslandschap is belangrijk voor de volgende Europese te beschermen soorten en habitattypes:

- Zwarte specht, Middelste bonte specht, Wespandief, Vliegend hert,
- boshabitats 7220, 9120, 9130, 9160 en 91F0.

In de open sfeer van het boslandschap zijn voor dit gebied ook Droge Europese heide (4030) en soortenrijke heischrale graslanden (6230) van belang. Er is voor deze Europese habitattypes een toename voorzien van 27,5 tot 37,5 ha, deels door omvorming.

In totaal is er binnen de speciale beschermingszones slechts een effectieve bosuitbreiding voorzien van minstens 13 – 17 ha. Er wordt een toename voorzien van de Europees te beschermen boshabitats van 259-289 ha en dit via omvorming.

In de context van het boslandschap kan ook niet voorbij gegaan worden aan de rol en de nood van "buffer- en schermbossen". Hiermee wordt bedoeld op de boszones die gelegen zijn in de rand van het habitatrictlijngebied.

We behandelen hieronder eerst de habitats, vervolgens de habitatrictlijnsoorten en tenslotte de vogelrichtlijnsoorten.

Habitat/Soort

4030 - Droge Europese heide

Oppervlakte doelstelling**doel Toelichting**

↑

Doel:

Toename van 5 ha naar 25-35 ha, op de meest potentierijke plaatsen (vooral in deelgebieden BE2400011-4b Meerdaalwoud en BE2400011-4d Rodebos).

Motivering:

Om een goede tot uitstekende staat van instandhouding te bereiken, is een oppervlakte toename nodig.

Gezien de ecologische potenties en de beleidsmatige geschiktheid, worden de deelgebieden BE2400011-4b (Meerdaalwoud) en BE2400011-4d (Rodebos) als meest belangrijk beschouwd voor de ontwikkeling en instandhouding van dit habitatype, maar heideherstel is in feite ook in vele andere deelgebieden mogelijk.

Deze oppervlakte kan ook in beperkte mate gerealiseerd worden onder de vorm van zeer ijl bos waarin de voor het habitat typische soorten zich kunnen handhaven.

↑

Doel:

Toename van de actuele relicten (2.6 ha) naar een oppervlakte van minimum 10 ha. Het betreft deelgebieden BE2400011-4d (Rodebos & plaatselijk

kwaliteitsdoel**doel Toelichting**

↑

Doel:

Kwaliteitsverbetering. Instellen van een gericht heidebeheer om verbossing te voorkomen en de gewenste structuur en vegetatie te bereiken.

Motivering:

Niettegenstaande het beperkt Vlaamse belang van het habitatrichtlijngebied voor de instandhouding van het habitat 4030, wordt het behoud en herstel van dit habitat belangrijk geacht. Dit omwille van het behoud van lokale biodiversiteit en de afwijkende levensgemeenschappen die aanwezig zijn in heiden op rijkere bodems en omwille van het gegeven dat dit habitat tot de zestiger jaren in grote oppervlakte voorkwam. Hier komt eerder een combinatie van heide met heischraal grasland voor.

↑

Doel:

Goede lokale staat van instandhouding voor de struisgraslanden in Rodebos en Koeheide; een uitstekende lokale staat van instandhouding voor de heischrale

op valleiflank Laanvallei), BE2400011-4b (ex-militair domein Meerdaalwoud) en BE2400011-14 (Koeheide).

Indien mogelijk herstel van alle relictten, o.m. in deelgebied BE2400011-3 (Margijsbos) en BE2400011-15 (Grevenbos)

Motivering:

De SBZ is zeer belangrijk voor de instandhouding van heischrale graslanden in Vlaanderen (Cfr. G-IHD).

De grootste oppervlakte kan gerealiseerd worden in het ex-militair domein in Meerdaalwoud (BE2400011-4b). Hier stelt zich namelijk geen probleem van vermesting (nooit bemest) en komen de meeste sleutelsoorten nog voor, waardoor op relatief korte termijn dit habitattype kan hersteld worden, ingebed in een mozaïek met heide en zeer ijl bos (complex in totaal van 50 ha). De hellinggraslanden van de Koeheide kennen tevens een rijke paddestoelenflora met vele bedreigde soorten van oude, onbemeste graslanden, zoals wasplaten en vormen een belangrijke plaats voor herstel van dit habitat.

Binnen Margijsbos en Grevenbos komen nog enkele hellinggraslandrelictten op taluds voor. Nader onderzoek moet uitwijzen of herstel hier mogelijk is.

vegetaties in het voormalig militair domein van Meerdaalwoud.

Gericht en intensief beheer om verbossing, verstruweling en eutrofiëring te voorkomen en te herstellen. Aandacht voor open verbindingen binnen het boslandschap.

Motivering:

De overgebleven relictten worden in het habitatrictlijngebied bedreigd door een gebrek aan beheer.

In het voormalig militair domein van Meerdaalwoud, in beheer bij ANB, is de grootste oppervlakte en de meeste sleutelsoorten (voor het habitat typische soorten) nog aanwezig,

Op de Koeheide is herstel van goed ontwikkelde schraalgraslanden tevens noodzakelijk voor de waardevolle paddestoelenflora.

7220 - Kalktufbronnen met tufsteenformatie
(Cratoneurion)

=

Doel:

Behoud van de huidige habitatvlekken
(ongeveer 0.4 ha).

Motivering:

De SBZ is zeer belangrijk voor de
duurzame instandhouding van het
habitatype in Vlaanderen. Er zijn geen
potenties tot uitbreiding.

=

Doel:

Minstens behoud van de huidige
kwaliteit met voor het habitat typische
mossen en karakteristieke processen,
behoud van de gunstige
waterhuishouding en waterkwaliteit.
Gezien de hoge kwetsbaarheid van dit
habitatype moeten deze boszones
ontrokken worden van exploitatie om
degradatie van het habitat te
vermijden.

Motivering:

Wegens het groot belang van dit
habitat wordt gestreefd naar behoud
van de voor het habitat typische
mossen en karakteristieke processen,
uitbreiding is echter niet haalbaar
(abiotisch bepaald).

9120 - Atlantische zuurminnende beukenbossen met Ilex en soms ook Taxus in de ondergroei (Quercion robori-petraeae of Ilici-Fagenion)

=↑

Doel:

Toename van de huidige oppervlakte (ca 1818 ha) naar circa 1990 ha.

Uitbreidingen zijn ook nodig voor buffering en om verbindingen tussen bestaande boscomplexen te realiseren (bv. "verbindingsgebied " Heverleebos-Meerdaalwoud). Een netto bosuitbreiding van 9-11 ha wordt hierbij binnen SBZ-H nagestreefd, vooral voor verbinding – en dus vergroting - en buffering van kleinere boskernen.

Verder wordt een toename van het habitat nagestreefd door omvorming en ontwikkeling vanuit niet-habitatwaardig bos (ca 162 ha), zowel in het boscomplex Heverleebos-Meerdaalwoud als in de kleinere plateaubossen.

Motivering:

Deze SBZ is essentieel voor het habitatype in Vlaanderen (cfr. G-IHD).

Dit bostype is de climaxvegetatie op de droge voedselarmere gronden in het habitatrictlijngebied. Er wordt een maximale realisatie van dit habitatype nagestreefd, met een mogelijk lokale afname in functie van het herstel en instandhouding van habitatype 9160 (en 9130) en open habitatypes 6230 en 4030.

Verbinding en buffering van bosgebieden

↑

Doel:

Globaal wordt een goede tot uitstekende staat van instandhouding nagestreefd over de volledige bosoppervlakte binnen SBZ.

Het bosbeheer wordt gericht op de verdere ontwikkeling van dit habitat, met als prioriteit de best ontwikkelde zones (oude eiken- en beukenbestanden). In deze zones is het aangewezen dat de ecologische bosfunctie primeert en zullen alle beheeringrepen er in eerste plaats gericht zijn op de verdere ontwikkeling van dit boshabitat, zodat een goede staat van instandhouding kan bereikt worden. Ook in de andere, sterker gedegradeerde habitatvlekken wordt gestreefd naar een substantiële verbetering via volgende verbeteropgaven.

- Terugdringen van naaldhout en exoten;
- Verbeteren van de horizontale en verticale structuur, met bijzondere aandacht voor open plekken en interne en externe bosranden (verbindingen voor fauna van habitats 4030 en 6230);
- Verhogen aandeel oude bomen en staand en liggend dood

9130 - Beukenbossen van het type Asperulo-Fagetum

=(↑)

is zeer belangrijk voor de instandhouding van voor het habitat typische faunasoorten en noodzakelijk om op lange termijn een duurzame populatie van Vliegend te creëren.

Doel:

Behoud en waar mogelijk toename van de bestaande habitatvlekken van 42 ha naar een oppervlakte van 42-70 ha. De belangrijkste deelgebieden voor de realisatie van de doelstelling zijn BE2400011-16 (Moorsebos) en BE2400011-17 (Hogenbos).

Motivering:

Dit SBZ is zeer belangrijk voor de instandhouding van habitattypen 9130 (cfr. G-IHD).

De abiotische omstandigheden waaronder dit bostype tot ontwikkeling komt is vrijwel identiek als deze van het

hout;

- Voorkomen van verzuivering en vergrassing;

Voor het habitat typische soorten voor een goede habitatkwaliteit³⁸: Havik, Boommarter, Das, Wespandief, Zwarte specht, Middelste bonte specht, Vleermuizen, Fluiters, Levendbarende hagedis, Hazelworm, Kleine ijsvogelvlinder, Vliegend hert.

Motivering:

Essentiële gebied voor dit habitat volgens G-IHD.

Doel:

Globaal wordt een voldoende tot goede staat van instandhouding nagestreefd.

Verbeteropgaven:

- Terugdringen van naaldhout en exoten;
- Verbeteren van de horizontale en verticale structuur, met bijzondere aandacht voor open plekken en interne en externe bosranden (fauna!).
- verhogen van de lichtinval in het bos

³⁸ Onderstreepte soorten zijn soorten van bijlage I, II, III of IV van het natuurdecreet

habitatype 9160. De 2 subtypes komen voor. Typisch voor het meest voorkomende subtype zijn de tapijten van Wilde hyacint. Deze soort bevindt zich in het habitatrictlijngebied aan de oostrand van haar natuurlijk verspreidingsgebied. Haar verspreiding is hier beperkt tot enkele bosgebieden. De potenties zijn beperkt tot de deelgebieden waar het nu voorkomt.

- herintroduceren van voor dit habitatype typische boomsoorten die een verbetering van de standplaats (goede humusvormers) verzekeren (terugdringing verzuring) zowel in de boom- als struiklaag. Boomsoorten die het verzuringsproces van de bodem versterken worden indien nodig teruggedrongen (o.a. beuk).
- verhogen aandeel oude bomen en staand en liggend dood hout;

Voor het habitat typische soorten voor een goede habitatkwaliteit³⁹: Houtsnip, Havik, Wespandief (Bijlage IV-soort), Zwarte specht (Bijlage IV-soort), Middelste bonte specht (Bijlage IV-soort), Vleermuizen (Bijlage II & III-soorten), Das, Hazelworm, Kleine ijsvogelvlinder, Vliegend hert.

Motivering:

Momenteel is de staat van instandhouding 'gedeeltelijk aangetast' Dit SBZ is zeer belangrijk voor de instandhouding van habitatype 9130 (cfr. G-IHD).

9160 - Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukbossen

=↑

Doel:

Minstens behoud van de aanwezige

↑

Doel:

Globaal wordt een goede tot

³⁹ Onderstreepte soorten zijn soorten van bijlage I, II, III of IV van het natuurdecreet

behorend tot het Carpinion-betuli

habitatoppervlakte (576 ha) en toename tot 580-582 ha. Er wordt een maximaal herstel van het habitatype beoogd door omvorming van niet habitatwaardige bossen en op lokaties waar verzuring van de bodem tot de teloorgang van het habitatype hebben geleid en de verzuring nog omkeerbaar is. Nader onderzoek moet deze zones lokaliseren en de herstelmogelijkheden kwantificeren.

Realiseren van bosuitbreidingen (4-6 ha binnen SBZ) om kleinere, geïsoleerd gelegen bossen te bufferen.

Motivering:

Deze SBZ is zeer belangrijk voor de instandhouding van habitatype 9160 (cfr. G-IHD).

Verbinding en buffering van bosgebieden is zeer belangrijk voor de voor het habitat typische faunasoorten en noodzakelijk om op lange termijn een duurzame populatie van Vliegend hert te creëren.

uitstekende staat van instandhouding nagestreefd,. In die bosbestanden die reeds uitzonderlijke kwaliteiten bezitten (hoge dichtheid oude bomen, hoge structuurrijkdom) wordt een bosbeheer gevoerd dat deze maximaal behoudt.

Verbeteropgaven:

- Terugdringen van naaldhout en exoten;
- Verbeteren van de horizontale en verticale structuur, met bijzondere aandacht voor open plekken en interne en externe bosranden (fauna!);
- verhogen van de lichtinval in het bos;
- herintroduceren van voor dit habitatype typische boomsoorten die een verbetering van de standplaats (goede humusvormers) verzekeren (terugdringing verzuring) zowel in de boom- als struiklaag. Boomsoorten die het verzuringsproces van de bodem versterken worden indien nodig teruggedrongen (o.a. beuk);
- verhogen aandeel oude bomen en stand en liggend dood hout;

Voor het habitat typische soorten voor een goede habitatkwaliteit: Houtsnip,

91E0 - Alluviale bossen met Alnus glutinosa en Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)

Subtype bronbos

=

Doel:

Behoud van de huidige habitatvlekken, aanwezig in de vorm van vegetatielinten rond bronnen in een matrix van zure beukenbossen (9120), Eiken-Haagbeukenbossen (9160) of alluviale bossen (91E0).

Motivering:

Dit SBZ is zeer belangrijk voor de instandhouding van het habitatype 91E0 (cfr. G-IHD). De (abiotische) potenties voor dit habitatype zijn beperkt tot die zones waar het nu reeds voorkomt.

Havik, Boommarter, Wespandief (Bijlage IV-soort), Zwarte specht (Bijlage IV-soort), Middelste bonte specht (Bijlage IV-soort), Vleermuizen (Bijlage II & III-soorten), Vuursalamander, Das, Hazelworm, Kleine ijsvogelvlinder, Vliegend hert, Grote weerschijnvlinder.

Motivering:

Deze SBZ is zeer belangrijk voor de instandhouding van habitatype 9160 (cfr. G-IHD).

Doel:

In deelgebieden met voldoende oppervlakte wordt een goede tot uitstekende staat van instandhouding nagestreefd (m.u.v. criterium oppervlakte).

Vaak hangt de algemene kwaliteit (structuur, dood hout, exoten, ...) samen met die van het omringende bostype, en moeten ook daar maatregelen genomen worden.

Behoud en waar nodig herstel van een gunstige waterhuishouding (kwaliteit en kwantiteit grondwater). Dit impliceert o.a. een aanpassing van de bemestingsdruk en/of aanpassing van het landgebruik van de infiltratiegebieden (bv. aan Rodebos).

Exploitatieschade moet vermeden worden in deze kwetsbare

91E0 - Alluviale bossen met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

Subtype Vogelkers-essenbos

Doel:

Toename van de bestaande oppervlakte (± 150 ha) tot een totale oppervlakte van 223 ha door omvorming uit niet-habitatwaardig bos. Deze omvorming van ± 73 ha mag niet ten koste gaan van andere Europees beschermde habitats en soorten.

Motivering:

Deze SBZ is zeer belangrijk voor de instandhouding van het habitatype 91E0 (cfr. G-IHD).

Een groot deel van de vallei is geschikt voor dit habitat en de omvorming kan vnl

habitatvlekken.

Het habitat moet voldoen aan de ecologische vereisten van voor het habitat typische soorten als de Gewone bronlibel en Grote weerschijnvlinder. Verdere voor het habitat typische soorten voor een goede habitatkwaliteit zijn Vinpootsalamander, Vuursalamander, Houtsnip, Goudvink, Matkop, Kleine bonte specht.

Motivering:

Deze SBZ is zeer belangrijk voor de instandhouding van habitatype 91E0 (cfr. G-IHD). Dit habitat is kwetsbaar want het is beperkt tot kleine vlekken en het voortbestaan is afhankelijk van de waterhuishouding.

Doel:

Globaal wordt een goede staat van instandhouding nagestreefd.

Behoud of herstel van de voor het habitatype gunstige waterhuishouding. Kunstmatige overstromingen met voedselrijk water moeten vermeden worden.

Voor het habitat typische soorten voor een goede habitatkwaliteit: Gewone bronlibel, Vinpootsalamander, Vuursalamander, Grote Weerschijnvlinder, Houtsnip, Goudvink, Matkop, Kleine bonte Specht

91E0 - Alluviale bossen met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

Subtype Oligotroof broekbos

gebeuren in natuurreservaten.

Doel:

Behoud van de huidige habitatvlekken, fragmentair aanwezig rond zure bronnen in andere bostypen.

Motivering:

De (abiotische) potenties voor dit habitatype zijn beperkt tot die zones waar het nu reeds voorkomt.

Deze SBZ is zeer belangrijk voor het habitatype (cfr. G-IHD).

Motivering:

Momenteel zijn de aanwezige bossen van dit type nog te jong. De spontane ontwikkeling tot een goede staat van instandhouding zal enkele decennia duren.

Doel:

Globaal wordt een goede tot uitstekende staat van instandhouding nagestreefd.

Vaak hangt de algemene kwaliteit (structuur, dood hout, exoten, ...) samen met die van het omringende bostype, en moeten ook daar maatregelen genomen worden.

Behoud en waar nodig herstel van een gunstige waterhuishouding (kwaliteit en kwantiteit grondwater). Dit impliceert o.a. een aanpassing van de bemestingsdruk en/of aanpassing van het landgebruik van de infiltratiegebieden (oa bij Rodebos). Hiertoe dient de herkomst van het water van deze bronnen onderzocht te worden.

Voor het habitat typische soorten voor een goede habitatkwaliteit: Gewone bronlibel, Vinpootsalamander, Vuursalamander, Grote weerschijnvlinder, Houtsnip, Goudvink, Matkop, Kleine bonte Specht

Motivering:

91E0 - Alluviale bossen met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (Alno-Padion, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

Subtype mesotroof broekbos

↑

Doel:

Toename van 40-50 ha naar 50-60 ha, voornamelijk door omvorming: herstel van een gunstige waterhuishouding in bossen waar van nature een constante aanvoer van kwel aanwezig is, voornamelijk in de deelgebieden BE2400011-4c (Doode Bemde), BE2400011-4d (Laanvallei), BE2400011-6 (ten zuiden van vijvers van Oud-Heverlee) en BE2400011-7 (Ormendaalbos).

Motivering:

Deze SBZ is zeer belangrijk voor het habitatype (cfr. G-IHD).

Dit bostype is erg gevoelig voor verdroging en een slechte kwaliteit van het grondwater.

Doel:

Globaal wordt een goede tot uitstekende staat van instandhouding nagestreefd..

Behoud of herstel van de voor het habitatype gunstige waterhuishouding (kwalitatief en kwantitatief). Hiertoe dienen plaatselijk het natuurlijk waterpeil hersteld te worden (o.a. deelgebied BE2400011-5) en dient de waterkwaliteit te verbeteren.

Voor het habitat typische soorten voor een goede habitatkwaliteit: Gewone bronlibel, Vinpootsalamander, Vuursalamander, Grote Weerschijnvlinder, Houtsnip, Goudvink, Matkop, Kleine bonte Specht

Motivering:

Deze SBZ is zeer belangrijk voor het habitatype (cfr. G-IHD). Dit bostype is erg gevoelig voor verdroging en eutrofiëring. Een spontane ontwikkeling tot een goede staat van instandhouding duurt naar verwachting enkele decennia.

91E0 - Alluviale bossen met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (Alno-Padion, *Alnion incanae*,

(↓)

Doel:

Maximale omvorming van dit bostype)

Doel:

Globaal wordt een goede tot

Salicion albae)

Subtype Eutroof elzenbroekbos

naar vogelkers-essenbos of mesotroof broekbos door herstel van de waterhuishouding. De actuele oppervlakte is minder dan 10 ha.

Behoud van het habitatype op enkele natuurlijke standplaatsen en op lokaties waar herstel van vogelkers-essenbos en mesotroof broekbos onmogelijk is.

Motivering:

Dit bostype is wellicht van nature niet of op een zeer beperkte oppervlakte in het habitatrichtlijngebied aanwezig. Vele van de huidige Eutrofe - elzenbroekbossen zijn het resultaat van verdroging van Mesotrofe broekbossen en vogelkers-essenbossen (door de aanleg en onderhoud van drainagegrachten), of zijn het gevolg van relatief recente bebossing/verbossing van open habitat (laatste decennia).

Doel:

Uitbreiding van de interne en externe vochtige boszomen in de vochtige bosgebieden tot 5-15 km. Doel is om per bosgebied minstens ¼ van de potentiële interne en externe bosranden als boszoom te beheren.

Motivering

In het SBZ zijn zeer weinig goed ontwikkelde boszomen aanwezig, de SBZ is essentieel voor het habitatype

uitstekende staat van instandhouding, nagestreefd waar dit het herstel van mesotroof broekbos of vogelkers-essenbos niet hypothekeert.

Voor het habitat typische soorten voor een goede habitatkwaliteit: Gewone bronlibel, Vinpootsalamander, Vuursalamander, Grote weerschijnvlinder, Houtsnip, Goudvink, Matkop, Kleine bonte Specht

Motivering:

Momenteel zijn de aanwezige bossen van dit type nog te jong. De spontane ontwikkeling tot een goede staat van instandhouding zal enkele decennia duren.

Doel:

Verbetering van de kwaliteit van de bestaande boszomen, best in het kader van mantel-zoom vegetaties en in combinatie met gericht beheer (het tegengaan van verruiging, ruderalisering en exoten).

Motivering

Goed ontwikkelde, vochtige boszomen zijn belangrijk voor een aantal Europees te beschermen soorten (onder meer vleermuizen) en voor het

6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones

Subtype vochtige boszomen

↑

↑

A

in Vlaanderen (cfr. G-IHD).

habitat typische soorten (behorende onder meer tot de groep van vlinders, loopkevers)

Soort	Populatie doelstelling		Kwaliteitseisen aan de leefgebieden	
	doel	Toelichting	doel	Toelichting
Vliegend hert – <i>Lucanus cervus</i>	↑	<p><u>Doel:</u></p> <p>Ontwikkelen van minimum 3 duurzame populaties in de SBZ. Hiervan komt er telkens 1 in Meerdaalwoud, in Heverleebos en in Rodebos), met elk meerdere broedplaatsen (minimum 4) en op een onderlinge afstand van maximum 3 km.</p> <p>Realisatie van in totaal minimum 10 ha geschikt leefgebied, verspreid gelegen in de SBZ. Iedere geschikte zone moet echter een minimum oppervlakte van 1 ha hebben. De meest potentiële zones zijn zuidhellingen en zuidranden van het bos. Deze doelstelling overlapt met de doelstellingen voor de habitattypes 9160, 9130 en 9120.</p> <p><u>Motivering:</u></p> <p>De SBZ is zeer belangrijk voor de soort in Vlaanderen (cfr. G-IHD) en deze is momenteel in een zeer ongunstige staat van instandhouding aanwezig.</p> <p>Herstel van uitwisselingsmogelijkheden tussen actueel geïsoleerde</p>	↑	<p><u>Doel:</u></p> <p>Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied om over een oppervlakte van minstens 10 ha een geschikt leefgebied te realiseren.</p> <p>Realisatie van ijle bosstructuren en open plekken aan de zuidranden en zuidhellingen van het bos. Maximale overschaduwung boomlaag: 50 %.</p> <p>Continuïteit beschikbaarheid van voldoende dood hout, verspreid over het bos maar in het bijzonder nabij potentiële en effectieve broedplaatsen. Streefcijfers: min. 3 dikke (diam. > 50 cm) dode bomen/ha en de continuïteit van dit aanbod garanderen. Aanleg van kunstmatige broedhopen op geschikte locaties tot deze streefcijfers gerealiseerd worden.</p> <p>Maximaal behoud van oude of zieke, aftakelende bomen (kwijnende bomen). Richtcijfer > 3 dikke levende bomen/ha.</p> <p><u>Motivering:</u></p> <p>Het realiseren van bovenstaande doelen is noodzakelijk om een</p>

Vroedmeesterpad – Alytes obstetricans

relictpopulaties is noodzakelijk voor duurzaam goede lokale staat van instandhouding van de soort op lange termijn.

Doel:

In deelgebied BE2400011-11 Tersaart: bijdrage aan een populatie van minimum 200 roepende mannetjes, kaderend in een soortenbeschermingsplan

Motivering:

Het doel binnen SBZ is is onvoldoende om een goede staat van instandhouding te verzekeren, daarom moeten deze maatregelen gekaderd worden binnen een soortenbeschermingsplan. De populatie van de Vroedmeersterpad bevindt zich hoofdzakelijk net buiten het SBZ. In het deelgebied BE2400011-11 (Tersaart) overwintert wellicht een deel van de populatie. Dit gebied is zeer belangrijk voor de soort in Vlaanderen (cfr. G-IHD).

duurzame goede lokale staat van instandhouding van de soort te kunnen garanderen.

Doel:

Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied in deelgebied BE2400011-11 (Tersaart): Een deel van het hellingbos ten oosten van de poel dient zoveel mogelijk open gehouden te worden

Motivering:

De soort is er aanwezig maar er zijn elementen van het leefgebied in dit deelgebied voor verbetering vatbaar.

Vleermuizen (*Chiroptera*)

Het voordragen van populatiedoelen voor deze soorten is onmogelijk, aangezien voor alle soorten te weinig gekend is van de populaties binnen de SBZ's. Vanuit het voorzorgsprincipe wordt nagegaan op welke vlakken de leefgebieden voor de vleermuissoorten in het SBZ kunnen verbeterd worden. Aangenomen wordt dat indien de leefgebieden maximaal verbeterd worden, de vleermuissoorten die daarbij gebaat zijn eveneens in een goede staat van instandhouding zullen of kunnen verkeren.

Iedere soort heeft haar eigen ecologische niche en dus haar eigen vereisten inzake zomerverblijfplaatsen, foerageergebieden, winterverblijfplaatsen en connectiviteit. Toch is er een aantal algemene kwaliteitseisen te identificeren en kunnen op basis van de foerageerbiotopen aanvullende kwaliteitseisen geïdentificeerd worden. Met die kennis kunnen verbeteropgaven voor de leefgebieden in het SBZ-H geformuleerd worden.

Motivering doelen: Dit SBZ is belangrijk voor heel wat vleermuissoorten en is volgens de G-IHD voor Bosvleermuis essentieel voor de instandhouding in Vlaanderen. Verbetering van het leefgebied is dan ook zeer belangrijk.

kwiteitseisen aan de leefgebieden

Soorten

Doel

Toelichting

Alle soorten vleermuizen

↑

Verbeteropgaven:

Bescherming en behoud in een goede staat van alle gekende zomer- en winterverblijfplaatsen in gebouwen (en restanten ervan) in het SBZ-H en haar omgeving en, indien mogelijk, inrichting van nieuwe verblijfplaatsen (o.a. bunkers in het ex-militair domein in Meerdaalwoud).

Toename van het aantal bomen met holten (naar boven uitgerotte spechtenholten, andere rottingsholten en losse schors) in de bossen, met een goede spreiding ervan over het gehele bos. Richtwaarde uit de literatuur: 7 à 10 bomen met holten/ha (Meschede & Heller, 2000). De kans op holteontwikkeling neemt toe met de diameter van de bomen. Uit een studie van Dufour (2003) blijkt dat de kans op holten sterk toeneemt vanaf 250 cm omtrek (=5 % kans op holten). 1 op 3 bomen met een omtrek van 300 cm bleek holten te bevatten. Een maximaal behoud van de aanwezige oude bomen en een verdere toename van het aandeel dikke bomen (>250 cm) waar ze ontbreken is dan ook aangewezen.

Bossen: Franjestaart, Bosvleermuis, Baard-/Brandts vleermuis, Gewone/Grijze

↑

Verbeteropgaven:

Grootoorvleermuis, Gewone Dwergvleermuis,
(Laatvlieger), Watervleermuis, Rosse Vleermuis

Water en moerassen: Watervleermuis, Rosse
vleermuis, Ffranjestart, Ruige, Kleine en gewone
Dwergvleermuis, Bosvleermuis

Landschappelijke diversiteit: Laatvlieger,
Gewone Dwergvleermuis, Rosse Vleermuis, Ruige
Dwergvleermuis, Franjestaart

Vergroten horizontale structuur van de bossen: verhogen aandeel open plekken (ruigte, hooiland) en goed ontwikkelde interne en externe bosranden, behoud van oude bomen in bosverband en in dreven. Deze verbeteropgave is deels vervat in de geformuleerde doelstellingen voor habitatype 9160, 9130 en 9120.

Verbeteropgaven:

Handhaving of herstel van ecologisch waardevolle vijvers: goede waterkwaliteit, natuurlijk visbestand in evenwicht met de draagkracht van het systeem en natuurlijke oevers (o.a. vijvers van Zoet Water zijn belangrijk). Deze is deels vervat in de geformuleerde doelstellingen voor habitatype 3150;

Verlichting in de omgeving van open water kan de kwaliteit van de zone als jachtgebied sterk doen afnemen (o.a. voor de lichtschuwe Watervleermuis). Waar mogelijk moet verlichting worden verminderd (of uitgeschakeld). Nieuwe verlichting of verhoogde blootstelling aan verlichting (bvb. door verwijderen van vegetatiescherm) wordt best vermeden.

Verbeteropgaven:

Het creëren van een netwerk van open plekken en boswegen met mantel en zoomvegetaties in en in de directe omgeving van de grote bosgebieden. Deze verbeteropgave is deels vervat in de geformuleerde doelstellingen voor habitatype 9160, 9130 en 9120, en 6510, 6230, 6430, moeras en rietland.

Behoud landschappelijke diversiteit en creëren ecologische verbindingen tussen de bosgebieden.

Soort	Populatie doelstelling		Kwaliteitseisen aan de leefgebieden	
	doel	Toelichting	doel	toelichting
Zwarte specht – <i>Dryocopus martius</i>	=	<p><u>Doel:</u></p> <p>Behoud van de bestaande populatie van ongeveer 30 broedparen.</p> <p><u>Motivering</u></p> <p>Gezien de goede tot uitstekende staat van instandhouding, worden geen bijkomende specifieke maatregelen genomen tot behoud van deze soort.</p>	=	<p><u>Doel:</u></p> <p>Behoud van de kwaliteit van het leefgebied.</p> <p><u>Motivering</u></p> <p>Doordat een deel van de naaldbossen en gemengde bestanden omgevormd zullen worden naar loofhout, is een lichte daling van de populatie mogelijk op langere termijn. Anderzijds wordt ook gestreefd naar een betere bosstructuur en verhoging van het aantal oude dikke bomen, zodat de duurzame instandhouding van de soort in het habitatrichtlijngebied gegarandeerd is.</p>
Middelste bonte specht – <i>Dendrocopus medius</i>	=↑	<p><u>Doel:</u></p> <p>Minstens het behoud van de huidige populatie van 20 – 25 koppels in het SBZ-H. De populatie zal wellicht verder stijgen door de kwaliteitsverbetering van de habitattypes 9120 en 9160.</p>	↑	<p><u>Doel:</u></p> <p>Kwaliteitsverbetering van het habitat 9120 en vooral 9160- Eiken-haagbeukenbossen. Met name de verdere ontwikkeling van structuurrijke Eiken- en beukenbossen, het algemene bewarend beleid ten aanzien van oude en dikke bomen, in het bijzonder inlandse eiken (of andere loofhoutsoorten met ruwe stam) en het verhogen van het aandeel dood hout.</p>

		<p><u>Motivering</u></p> <p>Gezien de voorkeur van de soort voor oude, structuurrijke loofbossen en het feit dat hij een specialist is van volgroeide eikenbossen met een voorkeur voor Eiken-Haagbeukenbossen en overmature beukenbossen wordt verondersteld dat de soort gebaat is bij de maatregelen die reeds geformuleerd werden ter behoud en verdere ontwikkeling van Eiken-Haagbeukenbossen (9160) en eiken-beukenbossen (9120), en voor de instandhouding van het Vliegend Hert in het habitatrichtlijngebied BE2400011.</p>
Wespendief - Pernis apivorus	<p>=</p> <p><u>Doel:</u></p> <p>Minstens het behoud van de bestaande populatie van 10-20 broedparen.</p> <p><u>Motivering</u></p> <p>Deze vogelsoort bevindt zich momenteel in een voldoende staat van instandhouding.</p>	<p>↑</p> <p><u>Doel:</u></p> <p>Verdere ontwikkeling van de oudere, structuurrijke bossen met aandacht voor voldoende open plekken en boszomen.</p> <p>Herstel van grote kwalitatieve graslandcomplexen.</p> <p><u>Motivering</u></p> <p>De soort heeft buiten de voorziene verbetering van de kwaliteit van en de uitbreiding van een aantal Europees te beschermen habitats en leefgebieden van Europees te beschermen soorten, geen verdreespecifieke beschermingsmaatregelen.</p>

8.3. Prioritaire inspanningen met het oog op het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen

Voor de verschillende voorkomende habitats en soorten zijn doelen geformuleerd. Voor een aantal doelstellingen zijn bijkomende inspanningen noodzakelijk. De inspanningen kunnen onafhankelijk van elkaar worden uitgevoerd. Niet al deze inspanningen zijn op dezelfde termijn realiseerbaar. De realiseerbaarheid hangt onder andere af van de kostprijs van de inspanningen, de maatschappelijke context en de technische kennis. In paragraaf 8.4 wordt een overzicht gegeven van de prioriteit, dekkingsgraad en de nodige inspanning hiervoor. Er wordt onderstreept dat het uitvoeren van de hieronder opgesomde lijst van inspanningen/acties niet alle knelpunten in het gebied zullen oplossen en niet alle doelen zal weten te bewerkstelligen. De hieronder opgelijste acties zijn dan ook te beschouwen als de prioritaire inspanningen.

In de kaartenbijlage (bijlage 5) worden de prioritaire inspanningen op kaart weergegeven (kaart 8.2).

1. Verbetering waterhuishouding en grond- en oppervlaktewaterkwaliteit

Optimaliseren van waterberging en overstromingen door verspreide natuurlijke overstroming over de volledige Dijlevallei zoals voorzien in de visie voor integraal waterbeheer in de Dijlevallei ten zuiden van Leuven (projectMER 1998). Dit kan door de verruiming van het rivierkanaal en het bestendigen van het natuurlijke rivier- en oeverbeheer.

Een verdere verbetering van de kwaliteit van grond- en oppervlaktewater is noodzakelijk voor de meeste habitats en soorten in de valleien. Dit gebeurt door de combinatie van volgende inspanningen: optimalisatie van de waterzuiveringsinfrastructuur in de valleien van in Dije, Laan en Ijse, zowel in Vlaanderen en Wallonië; vermindering van de lozingen in oppervlaktewater (en grondwater); aanleg van gescheiden rioleringsstelsels; anti-erosiemaatregelen op erosiegevoelige akkers; vermindering van bemesting in infiltratiegebieden van bronnen (o.a. bronhabitats in het Rodebos) en kwelzones.

2. Ontwikkeling van kerngebieden voor moerasvogels, vijverhabitats en natte graslanden

Inrichting en gericht beheer van geschikte leefgebieden voor Porseleinhoen, Woudaapje, Roerdomp, Blauwborst in 3-4 kerngebieden in de Dijlevallei: Vijvers van Oud-Heverlee, Doode Bemde, Grootbroek en indien haalbaar Florival. Dit gebeurt voor een deel door omvorming van natte struwelen en aanplanten binnen reservaten, voor een deel door effectieve uitbreiding, en inrichting als moeras. De inspanningen gebeuren in bestaande natuurreservaten en hun uitbreidingsperimeter om met minimaal ruimtebeslag de vereiste oppervlakte leefgebied te realiseren

Daarnaast zijn ook inspanningen nodig om aanvoer van nutriënten uit aangrenzende akkers of via huishoudelijk afvalwater op te lossen. Buiten de vallei zijn anti-erosiemaatregelen op erosiegevoelige akkers noodzakelijk.

3. Versterking van huidige boskernen

Voor de kleinere loofbossen dient prioritair gewerkt te worden aan het versterken, beter bufferen en verbinden van de actuele kernen. Voor Heverleebos-Meerdaalwoud gaat de aandacht vooral naar het realiseren van duurzame verbindingen tussen Heverleebos en Meerdaalwoud en naar de Dijlevallei en de creatie van boszomen.

Binnen het habitatrictlijngebied wordt een beperkte oppervlakteuitbreiding van 13-17 ha voorzien om kleine boskernen beter te bufferen.

4. Omvorming van naalddhoutaanplanten en exoten

Het grootste deel van deze omvormingen wordt gerealiseerd in de domeinen van ANB en in bossen van openbare besturen. De overige bosomvormingen in privébossen kunnen gebeuren via het vergunningen- en subsidiebeleid en via procedures tot goedkeuring van bosbeheerplannen.

5. Uitbreiding van de graslandhabitats

Realiseren van een ecologisch samenhangend geheel van hoog kwalitatieve graslanden met de nodige verbindings-elementen in de valleien van Dijle en Laan, en in de omgeving van Rodebos, Margijsbos, Bertembos-Koeheide en Grevensbos, Meerdaalwoud (voormalig militair domein). Dit impliceert een toename van de oppervlakte glanshaverhooiland onder gericht beheer met 27-77 ha, en een uitbreiding van struisgrasland en heischraal grasland met gericht beheer (met minstens 7,5 ha). Dit gebeurt voor een belangrijk deel in natuureservaat, maar kan ook in samenwerking met landbouwers.

6. Soortgerichte maatregelen voor Vliegend hert

Voor de kritische, zeer kwetsbare soort Vliegend hert worden gerichte beschermingsmaatregelen genomen. Binnen domeinbossen van het ANB voorziet men in totaal een aanpassing van het bosbeheer op 10 ha voor herstel van geschikt leefgebied met ijle, lichtrijke bossen met veel dood hout op warme zuidhellingen en zuidranden.

7. Afstemming van de recreatie op de ecologische waarden

Zonering van recreatie is noodzakelijk om de doelstellingen te realiseren voor verstoringsgevoelige fauna, zoals moeras- en watervogels, grote zoogdieren en roofvogels. Zowel binnen de grote boscomplexen als in de valleien dient een aantal voldoende grote rustgebieden voorzien te worden. Er moet een duidelijke regeling komen over het afvaren van de Dijle, ook omdat dit in nauwe relatie staat met het natuurlijke rivierbeheer en de verruwing van het rivierkanaal (oa. het niet ruimen van takken).

8.4. Samenvattende tabel

Wijze van voorstelling in samenvattende tabel

De verschillende prioriteiten hebben een verschillende urgentie. In de prioriteitentabel wordt een voorrangsorte aangegeven voor het aanpakken van de prioriteit. De omschrijving en betekenis van de vier categorieën van prioriteit (groot, matig, laag of onbekend) wordt weergegeven in [Tabel 8-1](#).

Tabel 8-1. Legende voor het weergeven van de prioriteit voor het oplossen van een knelpunt in de prioriteitentabel.

Kleurcode	Grootte van de prioriteit	Omschrijving
	<i>Groot</i>	<i>Als actie niet wordt opgestart treedt onherroepelijk verlies op van Europees te beschermen habitats of van populaties Europees te beschermen soorten of ernstig verlies van de eventuele herstelpotenties van die soorten en habitats.</i>
	<i>Matig</i>	<i>Als actie niet wordt opgestart zullen Europees te beschermen habitats en het leefgebied of de populatie van Europees te beschermen soorten slechts matig ontwikkelen of treedt er een matig verlies op van de herstelpotenties voor die soorten en habitats.</i>
	<i>Laag</i>	<i>Ook zonder deze actie is de instandhoudingsdoelstelling binnen bereik.</i>

?

Onbekend

Verder onderzoek is nodig om het belang van de actie uit te klaren.

Tevens wordt in de samenvattende tabel een indicatie gegeven van de inspanning die het de betrokken actoren (eigenaar, gebruiker, overheid,...) zal kosten om de actie uit te voeren. De omschrijving en betekenis van de drie categorieën van inspanning (groot, matig en laag) wordt weergegeven in [Tabel 8-2](#).

Verwijde

Tabel 8-2. Legende voor het weergeven in de prioriteitentabel van de inschatting van de grootte van de inspanning die het oplossen een knelpunt zal kosten.

Kleurcode	Grootte van de inspanning	Omschrijving
	Groot	De distance to target is groot of de inspanning nodig om die te overbruggen is groot voor de betrokken actoren
	Matig	De distance to target is matig of de inspanning nodig om die te overbruggen is matig voor de betrokken actoren
	Klein	De distance to target is klein of de inspanning nodig om die te overbruggen is laag voor de betrokken actoren

Tot slot wordt in de samenvattende tabel aangegeven in welke mate de actie wordt gedekt door bestaand of gepland beleid, zoals natuurinrichtingsprojecten, bekkenbeheerplannen, bosbeheerplannen en dies meer. De omschrijving en betekenis van de categorieën van de dekkingsgraad (groot, matig en laag) wordt weergegeven in [Tabel 8-3](#).

Verwijde

Tabel 8-3. Legende voor het weergeven van de inschatting van de mate waarin het oplossen van een knelpunt gedekt wordt door gepland beleid in de prioriteitentabel.

Kleurcode	Mate van de dekking
	Niet gedekt
	Niet of nauwelijks gedekt
	Gedeeltelijk gedekt
	Volledig gedekt
?	De dekking is onduidelijk

Tabel 8-4. Evaluatie en samenvatting van de prioritaire inspanningen

Prioritaire acties	Globale prioriteit	Dekkingsgraad	Inspanning
1. Verbetering waterhuishouding en grond- en oppervlaktewaterkwaliteit	▲	●	◆
2. Ontwikkeling van kerngebieden voor moerasvogels en vijverhabitats	▲	●	◆
3. Versterking van huidige boskernen	▲	●	◆
4. Omvorming van naaldhoutaanplanten en exoten	▲	●	◆
5. Uitbreiding van de graslandhabitats	▲	●	◆
6. Soortgerichte maatregelen voor Vliegend hert	▲	●	◆
7. Afstemming van de recreatie op de ecologische waarden	▲	●	◆

Bijlage 1 – Het belang van het Europees te beschermen gebied in het licht van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen voor Vlaanderen

De habitats van bijlage I

3150 - Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type Magnopotamion of Hydrocharition

Vlaamse doelstellingen voor het habitat	thema	doel	Omschrijving van het doel
	Areaal	=	minimaal behoud van het huidig areaal en zo mogelijk uitbreiding van het huidig areaal
	Oppervlakte	↑	uitbreiding met 25 - 85 ha
	Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, ongunstige waterkwaliteit, eutrofiëring en/of verzuring, niet afgestemd menselijk gebruik, vegetatiewijziging
Belang van het gebied voor het habitat	Belangrijk		

4030 - Droge Europese heide

Vlaamse doelstellingen voor het habitat	thema	doel	Omschrijving van het doel
	Areaal	=	behoud van het huidig areaal
	Oppervlakte	↑	uitbreiding met 640 - 480 ha
	Kwaliteit	↑	Oplossen van eutrofiëring en/of verzuring, niet afgestemd menselijk gebruik, vegetatiewijziging
Belang van het gebied voor het habitat	Belangrijk		

6230 - Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)

Vlaamse doelstellingen voor het habitat	thema	doel	Omschrijving van het doel
	Areaal	↑	uitbreiding van het huidig areaal met 3 %
	Oppervlakte	↑	uitbreiding met 257 ha
	Kwaliteit	=	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, eutrofiëring en/of verzuring, vegetatiewijziging

Belang van het gebied voor het habitat

Zeer Belangrijk

6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones

Vlaamse doelstellingen voor het habitat	thema	doel	Omschrijving van het doel
	Areaal	=	behoud van het huidig areaal
	Oppervlakte	↑	uitbreiding met 122 - 187 ha
	Kwaliteit	↑	Oplossen van ongunstige waterkwaliteit, niet afgestemd menselijk gebruik, ontbreken van natuurlijke dynamiek, vegetatiewijziging

Belang van het gebied voor het habitat

Essentieel

6510 - Laaggelegen schraal hooiland (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)

Vlaamse doelstellingen voor het habitat	thema	doel	Omschrijving van het doel
	Areaal	=	behoud van het huidig areaal
	Oppervlakte	↑	uitbreiding met 900 - 1650 ha
	Kwaliteit	=	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, ongunstige waterkwaliteit, eutrofiëring en/of verzuring, vervuiling, versnippering, niet afgestemd menselijk gebruik, ontbreken van natuurlijke dynamiek, vegetatiewijziging
Belang van het gebied voor het habitat	Essentieel		

7140 - Overgangs- en trilveen

Vlaamse doelstellingen voor het habitat	thema	doel	Omschrijving van het doel
	Areaal	↑	uitbreiding van het huidig areaal
	Oppervlakte	↑	uitbreiding met 210 - 360 ha
	Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, ongunstige waterkwaliteit, eutrofiëring en/of verzuring, niet afgestemd menselijk gebruik, vegetatiewijziging
Belang van het gebied voor het habitat	Belangrijk		

7220 - Kalktufbronnen met tufsteenformatie (*Cratoneurion*)

Vlaamse doelstellingen voor het habitat	thema	doel	Omschrijving van het doel
	Areaal	=	behoud van het huidige areaal
	Oppervlakte	↑	uitbreiding waar het fysisch milieu dit toelaat
	Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, ongunstige waterkwaliteit, niet afgestemd menselijk gebruik

Belang van het gebied voor het habitat

Zeer Belangrijk

7230 - Alkalisch laagveen

Vlaamse doelstellingen voor het habitat	thema	doel	Omschrijving van het doel
	Areaal	↑	uitbreiding van het huidige areaal met 18%
	Oppervlakte	↑	uitbreiding met 1 - 3 ha
	Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, ongunstige waterkwaliteit, vervuiling, vegetatiewijziging

Belang van het gebied voor het habitat

Komt niet voor in het SBZ (kennislacune in G-IHD)

9120 - Atlantische zuurminnende beukenbossen met Ilex en soms ook Taxus in de ondergroei (Quercion robori-petraeae of Ilici-Fagenion)

Vlaamse doelstellingen voor het habitat	thema	doel	Omschrijving van het doel
	Areaal	=	behoud van het huidig areaal
	Oppervlakte	↑	uitbreiding met 2.050 - 3.200 ha door effectieve bosuitbreiding en 12.450 tot 16.600 ha door bosomvorming
	Kwaliteit	↑	Oplossen van eutrofiëring en/of verzuring, versnippering, niet afgestemd menselijk gebruik, vegetatiewijziging

Belang van het gebied voor het habitat

Essentieel

9130 - Beukenbossen van het type Asperulo-Fagetum

Vlaamse doelstellingen voor het habitat	thema	doel	Omschrijving van het doel
	Areaal	=	behoud van het huidig areaal
	Oppervlakte	↑	uitbreiding met 950 - 1.260 ha door effectieve bosuitbreiding en 975 tot 1.300 ha door bosomvorming

Kwaliteit	↑	Oplossen van eutrofiëring en/of verzuring, versnippering, niet afgestemd menselijk gebruik, vegetatiewijziging
-----------	---	--

Belang van het gebied voor het habitat **Zeer Belangrijk**

9160 - Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eikenhaagbeukbossen behorend tot het Carpinion-betuli

Vlaamse doelstellingen voor het habitat	thema	doel	Omschrijving van het doel
	Areaal	=	behoud van het huidig areaal
	Oppervlakte	↑	uitbreiding met 450 - 690 ha door effectieve bosuitbreiding en 525 - 700 ha door bosomvorming
	Kwaliteit	↑	Oplossen van eutrofiëring en/of verzuring, versnippering, niet afgestemd menselijk gebruik, vegetatiewijziging

Belang van het gebied voor het habitat **Essentieel**

91E0 - Alluviale bossen met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)

Vlaamse doelstellingen voor het habitat	thema	doel	Omschrijving van het doel
	Areaal	=	behoud van het huidig areaal
	Oppervlakte	↑	uitbreiding met 1.800 - 3.000 ha door effectieve bosuitbreiding en 8.775 - 11.700 ha door bosomvorming
	Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, eutrofiëring en/of verzuring, versnippering, niet afgestemd menselijk gebruik, ontbreken van natuurlijke dynamiek, vegetatiewijziging

Belang van het gebied voor het habitat **Zeer Belangrijk**

De soorten van bijlage II

Bittervoorn - Rhodeus sericeus amarus

Vlaamse doelstellingen voor de soort	thema	doel	Omschrijving van het doel
	Areaal	=	behoud van het huidige areaal
	Populatie	=	behoud van de huidige populatie
	Kwaliteit	=	Oplossen van ongunstige waterkwaliteit, tekort aan kwaliteit van het leefgebied
			Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Belang van het gebied voor de soort **Zeer Belangrijk**

Vliegend hert - Lucanus cervus

Vlaamse doelstellingen voor de soort	thema	doel	Omschrijving van het doel
	Areaal	=	behoud van het huidig areaal
	Populatie	↑	uitbreiding van het huidige aantal populaties tot 100 zodanig dat met elkaar verbonden populaties ontstaan met een maximale onderlinge afstand van 3 km.
	Kwaliteit	=	Oplossen van versnippering, tekort aan kwaliteit van het leefgebied
			Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Belang van het gebied voor de soort **Zeer Belangrijk**

Europese bever - Castor fiber

Vlaamse doelstellingen	thema	doel	Omschrijving van het doel
------------------------	-------	------	---------------------------

voor de soort	Areaal	=	behoud van het huidige areaal
	Populatie		
	Kwaliteit	↑	Oplossen van versnippering, niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan kwaliteit van het leefgebied

Globaal geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Belang van het gebied voor de soort **Essentieel**

Kamsalamander - Triturus cristatus

Vlaamse doelstellingen voor de soort	thema	doel	Omschrijving van het doel
	Areaal	↑	uitbreiding van het huidige areaal
	Populatie	↑	Uitbreiding van het huidig aantal populaties en versterken van de resterende populaties waarbij gestreefd wordt naar minimum 50 adulte individuen per populatie, die zich in een of meerdere kleine, nabijgelegen waterpartijen voortplanten.
	Kwaliteit	↑	Oplossen van eutrofiëring en/of verzuring, versnippering, tekort aan kwaliteit van het leefgebied

Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Belang van het gebied voor de soort **Belangrijk**

Spaanse vlag - Callimorpha quadripunctaria

Vlaamse doelstellingen voor de soort	thema	doel	Omschrijving van het doel
	Areaal	=	behoud van het huidige areaal; uitbreiding bij toekomstige verwachte uitbreiding van

populaties

Populatie	↑	uitbreiding van de huidige populatie
Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding en het tekort aan kwaliteit van het leefgebied

Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Belang van het gebied voor de soort

populatie komt niet voor (kennislacune in G-IHD)

Zeggekorfslak - *Vertigo moulinsiana*

Vlaamse doelstellingen voor de soort	thema	doel	Omschrijving van het doel
	Areaal	=	areaal onbekend
	Populatie	↑	uitbreiding van de huidige populatie
	Kwaliteit	=	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, ongunstige waterkwaliteit, ontbreken van natuurlijke dynamiek.
			Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Belang van het gebied voor de soort

Essentieel

Rivierdonderpad - *Cottus gobio*

Vlaamse doelstellingen voor de soort	thema	doel	Omschrijving van het doel
	Areaal	=	behoud van het huidig areaal
	Populatie	↑	uitbreiding van het huidige aantal populaties
	Kwaliteit	↑	Oplossen van ongunstige waterkwaliteit, versnippering, tekort aan kwaliteit van het

leefgebied

Uitbreiding van de oppervlakte geschikte oeverzone met 25 - 30 ha, naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Belang van het gebied voor de soort **Zeer Belangrijk**

De soorten van bijlage III

Bosvleermuis - Nyctalus leisleri

Vlaamse doelstellingen voor de soort	thema	doel	Omschrijving van het doel
	Areaal	=	behoud van het huidige areaal
	Populatie	=	behoud of groei van de huidige populatie
	Kwaliteit	↑	Oplossen van tekort aan kwaliteit van het leefgebied

Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Belang van het gebied voor de soort **Essentieel**

Europese bever - Castor fiber

Vlaamse doelstellingen voor de soort	thema	doel	Omschrijving van het doel
	Areaal	=	behoud van het huidige areaal
	Populatie		
	Kwaliteit	↑	Oplossen van versnippering, niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan kwaliteit van het leefgebied

Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het

huidige milieubeleid.

Belang van het gebied voor de soort **Essentieel**

Franjestaart - Myotis nattereri

Vlaamse doelstellingen voor de soort	thema	doel	Omschrijving van het doel
	Areaal	=	behoud van het huidige areaal
	Populatie	↑	behoud of groei van de huidige populaties
	Kwaliteit	↑	Oplossen van versnippering, niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan kwaliteit van het leefgebied
			Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Belang van het gebied voor de soort **Belangrijk**

Gewone grootoorvleermuis/Grijze grootoorvleermuis - Plecotus auritus/austriacus

Vlaamse doelstellingen voor de soort	thema	doel	Omschrijving van het doel
	Areaal	=	behoud van het huidige areaal
	Populatie	=	behoud van de huidige populatie
	Kwaliteit	↑	Oplossen van versnippering, niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan kwaliteit van het leefgebied
			Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Belang van het gebied voor de soort **Belangrijk**

Laatvlieger - *Eptesicus serotinus*

Vlaamse doelstellingen voor de soort	thema	doel	Omschrijving van het doel
	Areaal	=	behoud van het huidige areaal
	Populatie	=	behoud van de huidige populatie
	Kwaliteit	↑	Oplossen van versnippering, niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan kwaliteit van het leefgebied Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Belang van het gebied voor de soort

Belangrijk

Ruige dwergvleermuis / Gewone dwergvleermuis / Kleine dwergvleermuis - *Pipistrellus* species

Vlaamse doelstellingen voor de soort	thema	doel	Omschrijving van het doel
	Areaal	=	behoud van het huidige areaal
	Populatie	=	behoud van de huidige populatie
	Kwaliteit	↑	Oplossen van tekort aan kwaliteit van het leefgebied Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Belang van het gebied voor de soort

Belangrijk

Vroedmeesterpad - *Alytes obstetricans*

Vlaamse doelstellingen voor de soort	thema	doel	Omschrijving van het doel
	Areaal	=	behoud van het huidige areaal

Populatie = Instandhouding van minimum 20 populaties, en versterken van de resterende populaties waarbij gestreefd wordt naar minimaal 200 roepende mannetjes per populatie, die zich in minstens een grote of meerdere kleine, nabijgelegen waterpartijen voortplanten.

Kwaliteit ↑ Oplossen van eutrofiëring en/of verzuring, tekort aan kwaliteit van het leefgebied

Er is nood aan een beperkte uitbreiding van het leefgebied (1-2 ha) onder de vorm van poelen (open water), naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Belang van het gebied voor de soort **Zeer Belangrijk**

Watervleermuis - Myotis daubentonii

Vlaamse doelstellingen voor de soort	thema	doel	Omschrijving van het doel
	Areaal	=	behoud van het huidige areaal
	Populatie	=	behoud van de huidige populatie
	Kwaliteit	↑	Oplossen van ongunstige waterkwaliteit, versnippering, niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan kwaliteit van het leefgebied
			Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Belang van het gebied voor de soort **Belangrijk**

Rosse vleermuis - Nyctalus noctula

Vlaamse doelstellingen voor de soort	thema	doel	Omschrijving van het doel
	Areaal	=	behoud van het huidige areaal
	Populatie	=	behoud of groei van de huidige populatie

Kwaliteit ↑ Oplossen van tekort aan kwaliteit van het leefgebied

Instandhouding, herstel en ontwikkeling van waterrijke gebieden in een straal van 10 km van de zomerkolonies, naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Belang van het gebied voor de soort

Belangrijk

De vogelsoorten van bijlage IV

Zwarte specht - *Dryocopus martius*

Vlaamse doelstellingen voor de soort	thema	doel	Omschrijving van het doel
	Areaal	=	behoud van het huidige areaal van 7.000 km ²
	Populatie	=	minimaal behoud van de huidige populatie van gemiddeld 850 broedparen
	Kwaliteit	↑	Oplossen van tekort aan kwaliteit van het leefgebied Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Belang van het gebied voor de soort

Belangrijk

Ijsvogel - *Alcedo atthis*

Vlaamse doelstellingen voor de soort	thema	doel	Omschrijving van het doel
	Areaal	=	behoud van het huidige areaal van 10.000 km ²
	Populatie	=	Minimaal behoud van het gemiddelde aantal broedparen van de huidige populatie (750 paren). Een tijdelijke afname t.g.v. natuurlijke schommelingen na strenge winters is aanvaardbaar.
	Kwaliteit	=	Oplossen van ongunstige waterkwaliteit,

tekort aan kwaliteit van het leefgebied

Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Belang van het gebied voor de soort **Zeer Belangrijk**

Blauwborst - Luscinia svecica

Vlaamse doelstellingen voor de soort	thema	doel	Omschrijving van het doel
	Areaal	=	behoud van het huidige areaal van 7.500 km ²
	Populatie	=	behoud van de huidige populatie van gemiddeld 3.350 broedparen
	Kwaliteit	↑	Oplossen van vegetatiewijziging, tekort aan kwaliteit van het leefgebied Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Belang van het gebied voor de soort **Belangrijk**

Wespendief - Pernis apivorus

Vlaamse doelstellingen voor de soort	thema	doel	Omschrijving van het doel
	Areaal	=	behoud van het huidig areaal van 6.000 km ²
	Populatie	=	behoud van de huidige populatie van gemiddeld 200 broedparen
	Kwaliteit	↑	Oplossen van niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan kwaliteit van het leefgebied Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te

beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Belang van het gebied voor de soort **Zeer Belangrijk**

Grote zilverreiger - *Egretta alba*

Vlaamse doelstellingen voor de soort	thema	doel	Omschrijving van het doel
	Areaal	=	uitbreiding van het huidig areaal
	Populatie	=	behoud van de huidige populatie van minimaal 70 exemplaren
	Kwaliteit	=	Oplossen van ongunstige waterkwaliteit, niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan kwaliteit van het leefgebied

Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Belang van het gebied voor de soort **Essentieel**

Kleine zwaan - *Cygnus bewickii*

Vlaamse doelstellingen voor de soort	thema	doel	Omschrijving van het doel
	Areaal	=	behoud van het huidig overwinteringsareaal
	Populatie	=	behoud van de huidige populatie van minimaal 140 exemplaren
	Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, ongunstige waterkwaliteit, niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan kwaliteit van het leefgebied

Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Belang van het gebied voor de soort **Belangrijk**

Roerdomp - *Botaurus stellaris*

Vlaamse doelstellingen voor de soort	thema	doel	Omschrijving van het doel
	Areaal	↑	Een verdubbeling van het huidig areaal tot 550 km ²
	Populatie	↑	Uitbreiding van de populatie tot 75 paren met 2 kernpopulaties van minimaal 20 broedparen en een aantal satelietpopulaties van 3 - 5 paren
	Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, tekort aan kwaliteit van het leefgebied Uitbreiding van het huidige leefgebied met 1.370 - 2.110ha open water (30 - 35%) en moeras (waterrietvegetaties met een waterpeil van 10 - 30 cm), naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Belang van het gebied voor de soort **Belangrijk**

Porseleinhoen - *Porzana porzana*

Vlaamse doelstellingen voor de soort	thema	doel	Omschrijving van het doel
	Areaal	↑	uitbreiding van het huidig areaal tot 2.000 km ²
	Populatie	↑	uitbreiding van de huidige populatie tot jaarlijks minimaal 70 territoria
	Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, niet afgestemd menselijk gebruik, vegetatiewijziging, tekort aan kwaliteit van het leefgebied Uitbreiding van het leefgebied met 245 - 265 ha nodig onder de vorm van moerassen (grotendeels andere dan rietlanden) en open water, naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het

huidige milieubeleid.

Belang van het gebied voor de soort **Zeer Belangrijk**

Woudaap - *Ixobrychus minutus*

Vlaamse doelstellingen voor de soort	thema	doel	Omschrijving van het doel
	Areaal	↑	uitbreiding van het huidige areaal tot 600 km ²
	Populatie	↑	uitbreiding van de huidige populatie tot 75 broedparen verdeeld over 2 kernpopulaties van telkens minimaal 20 paren en satellietpopulaties in de overige vijvergebieden
	Kwaliteit	↑	Oplossen van tekort aan kwaliteit van het leefgebied Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Belang van het gebied voor de soort **Belangrijk (nog niet vermeld in G-IHD)**

Middelste bonte specht - *Dendrocopos medius*

Vlaamse doelstellingen voor de soort	thema	doel	Omschrijving van het doel
	Areaal	↑	uitbreiding van het huidige areaal tot minimaal 3.000 km ²
	Populatie	↑	uitbreiding van de huidige populatie tot minimaal 75 broedparen
	Kwaliteit	↑	Oplossen van tekort aan kwaliteit van het leefgebied Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Belang van het
gebied voor de soort

Essentiël (voornamelijk in SBZ-H)

INFORMATIEF DOCUMENT

Bijlage 2 - Analyse van de Europees te beschermen habitats en soorten

Inleiding

Bij het formuleren van doelstellingen voor de Europees te beschermen habitats en soorten worden verschillende aspecten in beschouwing genomen, waaronder (a) de beoordeling van de huidige kwaliteit van het habitat of soort in het gebied (de zogenaamde actuele staat van instandhouding), (b) de trend voor het habitat of het leefgebied van de soort in het gebied en (c) de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen, die een doorwerking hebben op gebiedsniveau.

Vaststellingen hierbij kunnen leiden tot het besluit dat uitbreiding vereist is voor het habitat of het leefgebied van de soort. In dat geval is het belangrijk om in te kunnen schatten of uitbreiding binnen het betreffende gebied effectief tot de mogelijkheden behoort. Met andere woorden, de potenties voor de habitats of de leefgebieden van de soort moet gekend zijn.

In deze bijlage 2 wordt per tot doel gestelde habitat en soort informatie gegeven over:

- a. de beoordeling van het habitat of soort in het gebied in de huidige situatie (actuele staat van instandhouding);
- b. de trend voor het habitat of het leefgebied van de soort in het gebied;
- c. potenties voor de habitats of de leefgebieden van de soort.

Deze informatie ondersteunt het formuleren van de instandhoudingsdoelstellingen op niveau van het gebied.

Om aan te geven waarop de kwaliteitsbeoordelingen, de inschatting van potenties en dergelijke berusten, wordt in een eerst volgende paragraaf aangegeven welke modellen en basisinformatie worden gebruikt voor het bepalen daarvan.

In de daarop volgende paragrafen wordt voor elke Europees te beschermen habitat of soort de concrete situatie geanalyseerd. Nadat beknopt ingegaan wordt op de actuele aanwezigheid van het habitat of de soort in het gebied ('het actuele voorkomen'), zullen de drie hoger genoemde aspecten worden toegelicht (actuele staat van instandhouding, trend en potenties).

Afsluitend wordt kort aangegeven hoe het staat met de in het gebied voorkomende regionaal belangrijk biotopen. Een regionaal belangrijk biotoop is een vegetatie die op Vlaams niveau zeldzaam en bedreigd is. Om het voortbestaan daarvan in Vlaanderen niet in het gedrang te brengen en omdat deze biotopen vaak een leefgebied zijn van Europees te beschermen soorten is het belangrijk om ook daar een zicht op te hebben.

Toelichting over de gebruikte informatie en modellen

De habitatkaart

De habitatkaart (v.5.2) geeft de best beschikbare informatie weer over de verspreiding van de Natura 2000 habitats en regionaal belangrijke biotopen in Vlaanderen (Paelinckx et al. 2009). De verspreiding op het niveau van individuele Natura 2000 gebieden kan met de habitatkaart dus nagegaan worden.

Voor de vallei van de Dijle (sensu strictu) werd deze geactualiseerd door het INBO.

Op basis van terreininventarisaties die plaatsvonden in het kader van de opmaak van voorliggend S-IHD rapport, zijn nog enkele specifieke correcties doorgevoerd. Deze komen aan bod onder de respectievelijke habitats.

De oppervlakten van de habitattypen in dit rapport komen uit de databank die hoort bij de analyse van de habitatkaart 5.2 (Paelinckx et al, 2009) en werden waar nodig aangepast aan de geactualiseerde kaart. Voor de deelgebieden 4 a, b, c, d en e werden de data rechtsreeks uit dezelfde habitatkaart afgeleid via een GIS-analyse en aangevuld met expertkennis.

De indicatieve situering van de habitattypen en regionaal belangrijke biotopen is de resultante van:

- een vertaling van de Biologische Waarderingskaart v.2 naar de Natura 2000 habitattypen en regionaal belangrijke biotopen;
- gericht veldwerk; met name sinds 2003 werd er binnen de habitatrichtlijngebieden rechtstreeks met Natura 2000 habitattypen gekarteerd. In dit opzicht werd een habitatsleutel ontwikkeld (De Saeger et al. 2008);
- integratie met aanvullende datalagen (vnl. vegetatiekaarten) voor habitats die anders niet eenduidig of onvoldoende gedetailleerd uit de Biologische Waarderingskaart af te leiden zijn.

De belangrijkste 'sterkten' van de habitatkaart zijn:

- een uniforme, gebiedsdekkende situering en typering van nagenoeg alle habitattypen in Vlaanderen;
- een vaste, uniforme werkwijze voor heel Vlaanderen, waardoor alle toepassingen die nood hebben aan de situering van de habitattypen herhaalbaar, controleerbaar en objectiever worden.

De belangrijkste 'zwakten' van de habitatkaart zijn:

- de tijdsperiode 1997–2009 nodig voor het beëindigen van een volledige karteercyclus is lang, waardoor de informatie voor sommige SBZ's gedateerd kan zijn;
- het vertalen van de geraadpleegde informatiebronnen in het algemeen, en deze van de BWK (vnl. veldwerk van voor 2003) in het bijzonder blijft voor sommige habitattypen onderhevig aan kennislacunes.

Op basis van terreininventarisaties die plaatsvonden in het kader van de opmaak van voorliggend S-IHD rapport, kunnen in functie van het rapport nog specifieke correcties doorgevoerd worden. Deze komen aan bod onder de respectievelijke habitats.

Paelinckx D., De Saeger S., Oosterlynck P., Demolder H., Guelinckx R., Leyssen A., Van Hove M., Weyembergh G., Wils C., Vriens L., T'Jollyn F., Van Ormelingen J., Bosch H., Van de Maele J., Erens G., Adams Y, De Knijf G, Berten B., Provoost S., Thomaes A., Vandekerckhove K., Denys L., Packet J., Van Dam G. & Verheirstraeten M. 2009. Habitatkaart, versie 5.2. Indicatieve situering van de Natura 2000 habitats en de regionaal belangrijke biotopen. Integratie en bewerking van de Biologische Waarderingskaart, versie 2. Rapport en GIS-bestand INBO.R.2009.4. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

De Saeger S., Paelinckx D., Demolder H., Denys L., Packet J., Thomaes A. & Vandekerckhove K. 2008. Sleutel voor het karteren van NATURA2000 habitattypen in Vlaanderen, grotendeels vertrekkende van de karteringseenheden van de Biologische Waarderingskaart, versie 5. Intern Rapport INBO.IR.2008.23. Instituut voor Natuur- en bosonderzoek, Brussel.

Soortgegevens

De verspreidingsgegevens van soorten van de Habitat- en Vogelrichtlijn zijn uit diverse bronnen afkomstig. Een groot deel komt uit databanken van het INBO of Natuurpunt, en werd als punt- of hokgegevens aangeleverd. Gegevens over libellen werden verstrekt door de Libellenvereniging Vlaanderen. Daarnaast werden ook LIKONA, Natuurstudiewerkgroep Dijleland, www.waarnemingen.be, Vlaamse Vereniging voor Entomologie, de Nationale Plantentuin, KBIN, ANB en privégegevens van enkele waarnemers geraadpleegd. In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de herkomst van gegevens over de verschillende soortgroepen.

Tabel 0.1. Herkomst van de soortgegevens.

Soortengroep/soort	Databank	Instantie
amfibieën en reptielen	Hyla databank	Natuurpunt
broedvogels	broedvogeldatabank	INBO
watervogels	watervogeldatabank	INBO
flora	florabank, herbarium Nationale Plantentuin en veldgegevens Vlaamse Bryologische Werkgroep	INBO, Nationale Plantentuin
libellen	Libellenvereniging Vlaanderen	Libellenvereniging Vlaanderen
vissen	VIS Informatiesysteem	INBO
zoogdieren	databank zoogdierenwerkgroep, databank vleermuizenwerkgroep, diverse	Natuurpunt, INBO, ANB, LIKONA
Vliegend Hert	INBO	INBO
Spaanse Vlag	diverse	LIKONA, Natuurstudiewerkgroep Dijleland, www.waarnemingen.be, Vlaamse vereniging voor Entomologie
weekdieren	diverse	KBIN, INBO, privégegevens Bart Vercootere, Koen Verschoore en Floris Verhaeghe

Deze set van gegevens, hoewel uitgebreid, was niet altijd volledig. Eventuele kennislacunes konden worden opgevangen door nazicht van een expertgroep, en indien nodig door het bevragen van lokale waarnemers.

PotNat

Het INBO ontwikkelde een methode om voor heel Vlaanderen op basis van (a)biotische factoren de potenties voor natuur in te schatten, het potentiële natuur (PotNat) model. Het model toont waar in Vlaanderen bepaalde natuurtypen zich kunnen ontwikkelen.

Potnat steunt op twee kennispijlers, enerzijds de abiotische eisen die een natuurtype stelt aan haar standplaats, en anderzijds het ruimtelijk voorkomen van die standplaatskenmerken in Vlaanderen.

Voor 60 in Vlaanderen voorkomende terrestrische natuurtypes werden abiotische profielen opgemaakt. Deze profielen geven voor 9 standplaatskenmerken (zijnde bodemtextuur, bodemzuurtegraad, bodemprofiel, trofie, gemiddelde voorjaarsgrondwaterstand, gemiddelde laagste grondwaterstand, overstromingstolerantie, waterkwaliteit en zouttolerantie) de waarden aan waarbinnen een bepaald natuurtype kan voorkomen. Hierbij moet opgemerkt dat op eenzelfde

standplaats doorgaans verschillende natuurtypen tot ontwikkeling kunnen komen (ecoserie). Welk natuurtype uit de ecoserie uiteindelijk voorkomt is een gevolg van het gevoerde beheer. Voor de tweede pijler werd het ruimtelijk voorkomen van deze 9 standplaatskenmerken in Vlaanderen in kaart gebracht.

Het PotNat-model is een GIS-toepassing. Het combineert beide kennispijlers en toont waar in Vlaanderen de standplaatskenmerken geschikt zijn voor welk natuurtype (of ecoserie). Het resultaat is een geschiktheidscore van een bepaalde locatie voor een bepaald natuurtype. De scores gaan van zeer geschikt tot ongeschikt. Bij essentiële ontbrekende data is de score onbekend. De scores worden weergegeven op een kaart. De kaart geeft ruimtelijk weer waar in Vlaanderen een bepaald natuurtype kan voorkomen (potentie).

Beperkingen van het model:

- het model is beperkt tot terrestrische natuurtypen, waterhabitats worden niet besproken;
- het model maakt gebruik van meerdere datalagen. De beperkingen van elk van deze datalagen afzonderlijk werken steeds door in de resultaten van het PotNat-model;
- de vereiste standplaatskenmerken voor een natuurtype zijn niet altijd voldoende gekend. Ook ontbreekt soms voldoende gedetailleerde en gebiedsdekkende informatie over de standplaatskenmerken in Vlaanderen.
- het model vult het expertoordeel aan, maar vervangt het niet. PotNat is zeer geschikt om een expert te helpen na te denken over potenties. Het is evenwel de reële terreinsituatie die bepalend is voor de reële aanwezige potenties. PotNat geeft dus enkel een eerste indicatie, die verder dient geanalyseerd en geduid door de expert. PotNat kan dus niet zondermeer vertaald worden in kwantitatieve gegevens. Er kan dus niet zondermeer uit PotNat een oppervlakte "potentie" op gebiedsniveau afgeleid worden.

Wouters J. & Declerck K. (in prep). *PotNat, een model voor het inschatten van natuurpotenties in Vlaanderen*. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel
http://www.inbo.be/content/page.asp?pid=BOL_NAT_PotNat

De beoordeling van de actuele staat van instandhouding

De *actuele staat van instandhouding* is de staat van instandhouding op niveau van het gebied als geheel.

Om te komen tot de actuele staat van instandhouding voor een habitattype wordt gestart met de beoordeling op niveau van één of meerdere afzonderlijke habitatplekken. Deze eerste stap laat toe om een uitspraak te doen over de *lokale staat van instandhouding* van een specifiek habitattype. Voor het beoordelen van de *lokale staat van instandhouding* – voor habitattypen en soorten – zijn beoordelingstabellen beschikbaar. Deze tabellen - ontworpen voor de beoordeling van afzonderlijke habitatvlekken en leefgebieden van soorten - worden verder LSVI-tabellen genoemd. De LSVI-tabellen voor de beoordeling van habitats en soorten zijn terug te vinden in verschillende rapporten (Adriaens et al. 2008, Adriaens & Ameeuw 2008, T'Jollyn et al. 2009).

De LSVI-tabellen bevatten een aantal criteria en indicatoren die evaluatie behoeven om te komen tot de lokale staat van instandhouding voor de Europees te beschermen habitats. Voor de soorten kunnen zowel de toestand van de lokale populatie als de kwaliteit van de leefomgeving aan de hand van indicatoren getoetst worden aan weloverwogen drempelwaarden. Voor habitattypen wordt dit beoordeeld aan de hand van de criteria habitatstructuur, aanwezige verstoringen en vegetatieontwikkeling.

De keuze van de indicatoren en de bijhorende drempelwaarden in de beoordelingstabellen van dit rapport is gebaseerd op hun objectiviteit (nationale en internationale literatuur), eenduidigheid, praktische bruik- en meetbaarheid en de volledigheid waarmee ze de ecologie van de soorten en habitats beschrijven. Ook hun relevantie werd hierbij in overweging genomen.

Voor de beoordeling van individuele indicatoren dient gekozen tussen volgende scores:

- Score A: goed;
- Score B: voldoende;
- Score C: gedegradeerd.

Voor elk habitat of soort wordt uiteindelijk een beoordeling gegeven van de huidige situatie op ecologisch vlak.

Dit wordt gedaan door het samennemen van de verschillende scores over de indicatoren heen zodat voor een heel gebied één score verkregen wordt voor de staat van instandhouding van een Europees beschermd habitat of een Europees beschermde soort binnen het voorliggende gebied.

Voor de beoordeling van de actuele staat van instandhouding worden twee eindbeoordelingen onderscheiden:

- Goede tot uitstekende staat van instandhouding;
- Gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding.

De conclusie van de actuele staat van instandhouding wordt afgeleid uit de de geïntegreerde scores van criteria en indicatoren over de verschillende deelgebieden en habitatvlekken heen. Deze worden als volgt gekoppeld aan een einduitspraak over de actuele staat van instandhouding.

- Indien alle beoordelingen van de indicatoren vallen binnen de categorieën 'overal voldoende tot goed', 'overwegend voldoende tot goed' en 'deels voldoende tot goed' dan wordt besloten tot een eindbeoordeling van de actuele staat van instandhouding als 'Goede tot uitstekende staat van instandhouding';
- Indien er één of meer beoordelingen van de indicatoren vallen binnen de categorieën 'overwegend gedegradeerd' of 'overal gedegradeerd' dan wordt besloten tot een eindbeoordeling van de actuele staat van instandhouding als 'Gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding'.

Intermezzo: Fauna als criterium bij de beoordeling van de actuele staat van instandhouding voor habitats

De LSVI-tabellen bevatten ook steeds een beoordelingsluik "fauna" dat toelaat te toetsen naar de geschiktheid voor faunasoorten die in het habitattypen (voor het habitat typische soorten) mogen verwacht worden. Dit criterium wordt in regel niet beoordeeld op niveau van één of meerdere habitatvlekken, maar op een groter schaalniveau. Dit kan een complex van gelijkaardige en aaneengesloten habitats zijn, of op het niveau van een deelgebied zijn, indien voldoende groot, of op het niveau van het hele gebied. Redenen hiervoor zijn:

- het speelt op een hoger schaalniveau (niet op niveau van een afzonderlijke habitatvlek of een kleine groep van habitatvlekken);
- het hoeft niet te gaan over soorten die actueel aanwezig zijn (en dus niet hoeven vastgesteld, in tegenstelling tot alle andere beoordelingscriteria), maar over het creëren van de nodige oppervlaktevoorwaarden of ecologische vereisten voor een normale respectievelijk optimale ontwikkeling op vlak van voor het habitat typische faunasoorten (een voldoende respectievelijk goede oppervlaktevereiste en ecologische vereisten voor faunaontwikkeling);
- het laat toe tot gedifferentieerde uitspraken te doen, zonder een geïntegreerd oordeel te vellen over de lokale staat van instandhouding: qua habitatstructuur en vegetatie heeft het habitattypen in dit gebied bijvoorbeeld een voldoende kwaliteit (waarbij vooral criteria x en y een aandachtspunt zijn), maar er komt geen of er komt slechts een beperkt percentage van de voor het habitat typische faunasoorten voor.

Via literatuur, expertoordeel,... kan dit faunaluik verder geduid en geargumenteed worden.

Dezelfde redenering gaat op voor de beoordeling van de staat van instandhouding op niveau van habitatrichtlijnsoorten. Ook hier is het de bedoeling dat in een eerste stap beoordelingen plaatsvinden op niveau van afzonderlijke leefgebieden ('lokale staat van instandhouding') en dat deze in een tweede stap worden geïntegreerd om te komen tot de staat van instandhouding op niveau van het gebied (*actuele staat van instandhouding*).

Adriaens P. & Ameeuw G. 2008. *Ontwikkeling van criteria voor de beoordeling van de lokale staat van instandhouding van de vogelrichtlijnsoorten*. INBO.R.2008.36. *Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel, 246 pp.*

Adriaens D., Adriaens T. & Ameeuw G. 2008. *Ontwikkeling van criteria voor de beoordeling van de lokale staat van instandhouding van de habitatrichtlijnsoorten*. INBO.R.2008.35. *Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel, 217 pp.*

T'jollyn, F., Bosch, H., Demolder, H., De Saeger, S., Leyssen, A., Thomaes, A., Wouters, J. & Paelinckx, D. & Hoffmann, M. (2009). *Criteria voor de beoordeling van de lokale staat van instandhouding van de NATURA 2000-habitattypen, versie 2.0. Rapporten van het Instituut voor Natuur en Bosonderzoek 2009 (46)*. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek: Brussel: België. 326 pp

De habitats van bijlage 1

3150 - Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type Magnopotamion of Hydrocharition

Het actuele voorkomen

Het habitattype komt actueel niet meer voor in het SBZ-H, wel in het SBZ-V (Zuidelijke vijver Oud-Heverlee, 8.5 ha).

Evaluatie van dit habitat in de zuidelijke vijver van Oud-Heverlee volgens de criteria van de LSVI-beoordelingstabel wijst op een gedegradeerde toestand, hoewel deze vijver naar lokale normen zeer goed ontwikkeld is (o.a. Kikkerbeet-vegetaties).

Na de eerste, essentiële natuurherstelmaatregelen in het Grootbroek (BE2400011-4e) in 2005 werden er wel erg gunstige ontwikkelingen vastgesteld: Stijve Waterranonkel (*Ranunculus circinatus*), Schedefonteinkruid (*Potamogeton pectinatus*), Gekroesd fonteinkruid (*Potamogeton crispus*) en *Zanichellia palustris* var. *palustris*; In de vele greppeltjes in de onderwaterbodem werden zelfs kranswiervegetaties van Brokkelig Kransblad (*Chara contraria*) aangetroffen, welke eigenlijk een typische soort is van kalkhoudende oligo-mesotrofe wateren (habitattype 3140). De vijvers zijn er echter erg eutroof. Na de pioniersfase herviel deze vijver dan ook snel terug in een troebele fase, met het verdwijnen van de submerse vegetaties tot gevolg.

Dit habitat is zeer belangrijk als broed- en foerageergebied voor tal van regionaal belangrijke moeras- en watervogels, en Europees te beschermen soorten zoals Roerdomp en Woudaapje.

Potenties

Binnen de perimeter van het habitatrichtlijngebied zijn er herstellmogelijkheden in deelgebieden BE2400011-4e (Grootbroek – 25 ha), BE2400011-5 (Vijvers van Florival – 5 ha –momenteel verdwenen) en BE2400011-4c (Doode Bemde – max 10 ha). Een grote beperking voor de goede ontwikkeling van het habitattype is het feit dat deze systemen allen gevoed worden met (nutriëntenrijk) oppervlaktewater .

De herstelkansen voor een kwaliteitsvol habitat op korte termijn zijn onzeker, omwille van de beperkte waterkwaliteit (zeer eutroof) en de lage botanische verwachtingen. Een aantal sleutelsoorten en overige soorten van dit habitattype vormen geen zaadbank en zijn afwezig in de streek. Desondanks is hun waarde voor avifauna wel zeer groot.

De meest potentievolle locaties voor het herstel van habitattype 3150 liggen buiten de perimeter van het SBZ-H, aangezien hier de waterkwaliteit het meest gunstig is (brongevoede vijvers van Oud-Heverlee en de Langerodevijver; wel in SBZ-V).

Trend

Tot voor begin jaren '90 was dit type oa. aanwezig in de deelgebieden BE2400011-4e (Grootbroek) en BE2400011-5 (Florival Noord). Thans is het volledig verdwenen : de watervegetaties zijn onvoldoende ontwikkeld om nog als habitat beschouwd te worden

Tabel 0.2 . Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat 3150 - Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type Magnopotamion of Hydrocharition (in ha)

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 4c			10
Deelgebied 4e	0		25
Deelgebied 5	0		5
Totaal	0	ca 1 % (40 ha)	40

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Het habitattype komt actueel niet voor in het SBZ-H.

Conclusie actuele staat van instandhouding

Het habitattype is actueel afwezig, dus de staat van instandhouding is "gedeeltelijk aangetast".

Er wordt geconcludeerd dat het habitat niet meer aanwezig is in het SBZ-H, wel in het SBZ-V (in de zuidelijke vijver van Oud-Heverlee).

Dit habitat is zeer belangrijk als broed- en fourageergebied voor tal van SBZ-V vogelsoorten. Potenties voor herstel zijn afhankelijk van de waterkwaliteit en van het herstel van de waterhuishouding.

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor dit habitat worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

Oppervlakte-doelstelling Ontwikkeling van 40 ha van het habitattype 3150. Belangrijke deelgebieden zijn BE2400011-4e (Grootbroek), BE2400011-5 (Florival N) , BE2400011-4c (Doode Bemde) en de Vijvers van Oud-Heverlee en Langerodevijver (SBZ-V maar geen SBZ-H).

Kwaliteits-doelstelling Herstel van een goede waterkwaliteit en een gunstige waterhuishouding door het tegengaan van directe en indirecte waterverontreiniging.

Bronnen van eutrofiëring wegnemen: o.a. saneren van afvalwaterlozingen en optimalisatie van het landgebruik in het waterleverend gebied in functie van geringe nutriëntenbelasting ;

- Instellen van een gericht vijverbeheer

4030 - Droge Europese heide

Het actuele voorkomen

In het Vlaams Natuurreservaat Rodebos (BE2400011-4d) zijn beperkte oppervlaktes permanente heiden aanwezig. Op deze plaatsen wordt immers met een gericht natuurbeheer getracht dit habitattype in stand te houden en verder te ontwikkelen.

Struikheide en struikheidevegetaties zijn zeer fragmentair aanwezig in de ondergroei van een aantal bossen in volgende deelgebieden. Vaak betreft het tijdelijke situaties (bvb. als gevolg van kappingen) die zeer snel terug verdwijnen door heraanplant, verbraming of verbossing.

- BE2400011-3 (Margijsbos);
- BE2400011-4a (Heverleebos);
- BE2400011-4b (Meerdaalwoud);
- BE2400011- 4d (Rodebos);
- BE2400011-14 (Bertembos);
- BE2400011-15 (Eikenbos).

Onder naaldboutbestanden en op een aantal open plekken treft men in deze deelgebieden ook schrale vegetaties aan die gedomineerd worden door Blauwe bosbes, Pijpestrootje en Bochtige smele, Struikheide is er afwezig, of treft men slechts sporadisch aan. Deze vegetaties worden niet beschouwd als habitattype 4030.

Voor de actuele verspreiding van dit habitat verwijzen we naar kaart 5.1

Potenties

Dit vegetatietype was tot de jaren '60 talrijk aanwezig op de droge bodems in het Dijleland. De kaart van Dethioux getuigt hiervan. De hier aanwezige heiden waren over het algemeen soortenrijker dan deze van de Hoge Kempen, omdat de bodem hier rijker is. Thans zijn nagenoeg alle voormalige heideterreinen verbost, bebost of bebouwd. In principe zijn op alle droge zandige en uitgelogde zandlemige bodems in het habitatrichtlijngebied potenties voor droge heide aanwezig. Het betreft vele (beboste) deelgebieden die buiten de vallei gelegen zijn :

- BE2400011-1 (Bos en omgeving Bisdorn/Tergeiten)
- BE2400011-2 (Stokkembos en Kaalheide)
- BE2400011-3 (Margijsbos);
- BE2400011-4a (Heverleebos);
- BE2400011-4b (Meerdaalwoud) - realistische potenties voor uitbreiding in omgeving Mommedeel
- BE2400011- 4d (Rodebos);
- BE2400011-9 (Lericks-, Ronde- en Wolfsbos)
- BE2400011-10 (Weeberg)
- BE2400011-11 (Tersaert)
- BE2400011-12 (Koningsberg)
- BE2400011-13 (Kafmeiersberg/Smeisberg)
- BE2400011-14 (Bertembos);

– BE2400011-15 (Eikenbos)

Heideherstel is echter niet in elk van deze deelgebied even makkelijk realiseerbaar en wenselijk. Mogelijk is ook niet in alle gevallen een zaadbank aanwezig. De keuze van locaties voor heideherstel dient weloverwogen te gebeuren.

Voor de potentiekaart van dit habitat verwijzen we naar kaart 5.2

Trend

Op basis van de aanmeldingsgegevens kan de trend niet exact bepaald worden. Algemeen lijkt er een dalende trend te zijn in de totale oppervlakte van dit habitattype ten opzichte van de aanmeldingsperiode (midden jaren '90) omdat een aantal heidevlekken verder verbost is.

Tabel 0.3. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) 4030 Droge Europese heide

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1			potenties
Deelgebied 2			potenties
Deelgebied 3	<0.3		> 5 (in theorie)
Deelgebied 4a			potenties
Deelgebied 4b	<2		> 10
Deelgebied 4d	<2		3-6
Deelgebied 9	±0.1		> 5 (in theorie)
Deelgebied 10			potenties
Deelgebied 11			potenties
Deelgebied 12			potenties
Deelgebied 13			potenties
Deelgebied 14	±0.1		> 5
Deelgebied 15	±0.6		> 5
Totaal	±4.9	ca <1% (< 40 ha)	> 40

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0.4. Beoordeling van criteria en indicatoren voor habitattype 4030 Droge Europese heide

4030	BE2400011	
Habitatstructuur	<i>Indicator Bedekking dwergstruiken:</i> Blauwe bosbes en struikhei zijn op een aantal plaatsen minstens codominant	Deels voldoende tot goed
	<i>Indicator Ouderdomsstructuur Struikhei:</i> Op de meeste plekken is slechts 1 stadium aanwezig	Overal gedegradeerd
Verstoring	<i>Indicator Vergrast/Verruigd:</i> > 50 % = C , behalve in Rodebos waar	Deels voldoende tot

	actief beheerd wordt (A)	goed
	<i>Indicator Verbost:</i> overal last van verbossing > 30 %, maar wordt in Rodebos actief teruggedrongen (B)	Overal gedegradeerd
Vegetatie	<i>Indicator Sleutelsoorten:</i> vaak is enkel Struikhei aanwezig. Stekelbrem komt zeer plaatselijk voor in het militair domein; er zijn historische waarnemingen van Grote wolfsklauw. In deze streek zijn de bodems wat voedslerijker (owv het leemgehalte). In de heideterreinen komen geen andere sleutelsoorten voor, wel een aantal sleutelsoorten van heischraal grasland.	Overwegend gedegradeerd
Faunabeoordeling	De minimum oppervlakte voor een B-status (5 ha) wordt nergens bereikt. Weinig voor het habitat typische soorten zijn aanwezig. Indicatorsoorten in Vlaams-Brabantse context zijn Levendbarende hagedis, Hazelworm, Boompieper, Groene zandloopkever.	Overal gedegradeerd

Conclusie actuele staat van instandhouding

De heiderelicten zijn vaak vergrast met Pijpenstrootje en kleiner dan 5 ha, zodat ook verbossing dreigt. Door het gericht beheer in Rodebos komen daar nog beperkte oppervlakten vrij goed ontwikkelde droge heiden voor. Door de kleine aaneengesloten oppervlakten van het habitat zijn typische soorten zeldzaam (Boompieper, Levendbarende hagedis) of ontbreken ze (Nachtzwaluw).

Er wordt geconcludeerd dat het habitat zich in een "gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding" bevindt.

Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabel.

Tabel 0.5 Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor 4030 - Droge Europese heide

Deelgebied	3	4b	4d	9	14	15	Conclusie gebied
Opp Habitat 4030	0,30	2,00	1,80	0,10	0,10	0,60	4,90
Oppervlakte-aandeel	6,12	40,82	36,73	2,04	2,04	12,24	100,00
Habitatstructuur							
Bedekking dwergstruiken	A	C	A	?	?	?	Deels voldoende tot goed
Ouderdomsstructuur Struikhei	C	C	B	?	?	?	Overal gedegradeerd
Verstoring							
Vergrast/Verruigd	C	C	A	?	?	?	Deels voldoende tot goed
Verbost	C	C	B	?	?	?	Overwegend gedegradeerd
Vegetatie							
Sleutelsoorten	C	C	C	?	?	?	Overal gedegradeerd
Faunabeoordeling	?	?	?	?	?	?	?

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor dit habitat worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

Oppervlakte-doelstelling Uitbreiding van 5 ha naar 25-35 ha, op de meest potentierijke plaatsen in bossen. Heideherstel is in vele deelgebieden mogelijk, maar gezien de ecologische en de beleidsmatige geschiktheid ervan, worden de deelgebieden BE2400011-4b (Meerdaalwoud, meer bepaald het ex-militair domein) en BE2400011-4d (Rodebos) als meest kansrijke beschouwd voor een duurzaam herstel van het habitatype.

Kwaliteitsdoelstelling Kwaliteitsverbetering. Instellen van een gericht heidebeheer om verbossing te voorkomen en de gewenste structuur en vegetatie te bereiken.

6230 - Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa

Het actuele voorkomen

Dit habitattype omvat alle soortenrijke, gesloten graslandvegetaties op zure bodems. Er wordt een aantal subtypes onderscheiden. Voor dit SBZ zijn volgende subtypes belangrijk: droge heischrale graslanden en soortenrijke graslanden van het struisgrasverbond. De oppervlaktes volgens de BWK betreffen de tweede karteringslaag ("habitat 2", omdat dit nergens als eerste eenheid gekarteerd werd)

Echte heischrale graslanden zijn momenteel verdwenen in het habitatrictlijngebied, behalve in het Meerdaalwoud (militair domein) waar ze fragmentair voorkomen.

Op enkele plaatsen zijn restanten van soortenrijk grasland van het struisgrasverbond aanwezig met soorten zoals Tormentil, Blauwe knoop, Grasklokje en Zandblauwtje. Dit subtype komt voor in volgende deelgebieden:

- BE2400011-4b (Meerdaalwoud-Militair domein, munitiedepots; momenteel ± 2 ha aanwezig);
- BE2400011-4d (Rodebos en op vallehelling Laanvallei; delen van hooilandjes);
- BE2400011-8 (Egenhovenbos – droge zone tegen E40);
- BE2400011-14 (Koeheide): fragmenten aanwezig, met wasplaten (dit type vooral op de graften en taluds in de percelen).
- BE2400011-15 (Grevensbos): fragmenten aanwezig op talud in grasland

Voor de actuele verspreiding van dit habitat verwijzen we naar kaart 5.1.

Potenties

Voor de potentiekaart van dit habitat verwijzen we naar kaart 5.3.

Mits een verschravingbeheer wordt verdergezet of ingezet, is het herstel van heischrale graslanden realistisch op langere termijn (± 20-25 jaar).

In principe zijn in vele bossen en op plateau- en hellingsgronden op zandige en uitgeloopte zandlemige bodems potenties aanwezig om heischrale graslanden te herstellen (tabel 4.4)

Het is echter onduidelijk in welke mate er overal een zaadbank aanwezig is om er effectief goed ontwikkelde heischrale graslanden te kunnen realiseren. De veruit meest potentierijke zone voor herstel van het habitat is het Militair domein in het Meerdaalwoud (BE2400011-4b), waar 20-30 ha heischraal grasland in mozaïek met droge heide kunnen gerealiseerd worden. Hier is een aantal sleutelsoorten reeds aanwezig.

Opmerking : het militair domein in het Meerdaalwoud is eveneens een belangrijk bolwerk van Boompieper voor de streek. Bij de realisatie van heide en heischrale vegetaties in deze zone moet rekening gehouden worden met biotoopvereisten van deze soort.

Trend

Op basis van de aanmeldingsgegevens is de vroegere oppervlakte heischraal grasland en struisgrasland niet exact gekend. Wel wordt vastgesteld dat de kwaliteit verder is achteruitgegaan door gebrek aan aangepast beheer. Sinds 2002 is het habitat sterk achteruit gegaan door verbossing en massale uitbreiding van Adelaarsvaren.

Tabel 0.6. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) van 6230 subtype soortenrijk struisgrasland

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1			potenties
Deelgebied 2			potenties
Deelgebied 3			momenteel komt struisgrasland voor op het kasteeldomein dat uitgeknipt is uit SBZ-H; potenties op hellinggrasland in noorden van deelgebied
Deelgebied 4a			48 (potnat)
Deelgebied 4b	2		117 (potnat) –(20-30)ha in Militair domein is praktisch mogelijk
Deelgebied 4c			Beperkte potenties voor struisgrasland
Deelgebied 4d	0.2		potenties
Deelgebied 8	Droge zone tegen E40		potenties
Deelgebied 9			potenties
Deelgebied 10			potenties
Deelgebied 11			potenties
Deelgebied 12			potenties
Deelgebied 13			potenties
Deelgebied 14	0.4		potnat geeft hier een kleine oppervlakte matige potenties aan en voor een deel doet ze geen uitspraak, habitat (heischraal type) komt er actueel voor in fragmenten (Koeheide), hier is ook potentie voor (beperkte) uitbreiding
Deelgebied 15	0.04		6 (goede potenties potnat)

Totaal	2.6	ca <1% (< 40 ha)	Theoretisch > 150 ha (potnat); realistische potentie 30-50 ha
--------	-----	------------------	---

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0.7. Globale beoordeling van de staat van instandhouding van 6230_ha soortenrijk struisgrasland en droog heischraal grasland

6230_ha	BE2400011	
Habitatstructuur	Indicator Hoogopschietende soorten: nvt	Deels voldoende tot goed
Verstoring	Indicator Verruigd: weinig op de beheerde perceeltjes; wel problemen met adelaarsvaren in militair domein	overal voldoende tot goed
	Indicator Strooisellaag: < 10%	overwegend voldoende tot goed
	Indicator Verbost/Verstruweeld (incl. bramen): op de beheerde percelen niet zo'n probleem – zonder gericht beheer zal het habitat echter verder achteruitgaan	overwegend voldoende tot goed
	Indicator Vervilt: < 10%	overwegend voldoende tot goed
Vegetatie	Indicator Sleutelsoorten: er komen veel sleutelsoorten voor, maar verspreid in de deelgebieden en eerder zelden veel soorten samen op vlek niveau. In het militair domein komen wel 14 sleutelsoorten voor (A) (Grasklokje, Schapegras, Stekelbrem, Fraai hertschoot, Veelbloemige veldbies, Gewone veugeltjesbloem, Kruipganzerik, Tormentil, Betonie, grote tijm, Kleine tijm, Mannetjesereprijs, Bleeksporig bosviooltje, Eekhoorngras). In Koeheide zijn er 5 sleutelsoorten (Wasplaten als 1 soort geteld, Grasklokje, Schapegras, Kleine bevernel, Tormentil, Mannetjesereprijs); in Rodebos 3 (Betonie, Tormentil en Blauwe knoop)	overal voldoende tot goed
	Indicator Bedekking Sleutelsoorten: < 10% (C) sleutelsoorten komen voor, maar lage bedekking	Overwegend gedegradeerd
Faunabeoordeling	Oppervlaktes zijn zeer klein (<0.5 ha) (C), behalve op militair domein (2 ha) (B). Daar werd in 2002 de zeldzame Rosse sprinkhaan ontdekt op de open plekken (bij bosranden). Indicatorsoorten in Vlaams-Brabantse context zijn Levendbarende hagedis, Hazelworm, Boompieper, Groene zandloopkever	Overwegend gedegradeerd

Noot : De LSVI-beoordeling van de fragmenten echt heischraal grasland in het militair domein komt overeen met de beoordeling van soortenrijk struisgrasland in dit deelgebied en deze worden hier samen bekeken.

Conclusie actuele staat van instandhouding

Het habitat bevindt zich in een "gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding". Het actueel voorkomen is zeer beperkt en eerder fragmentair, behalve in het voormalig Militair domein

waar nog een groot aantal sleutelsoorten van zowel struisgrasland als echt heischraal grasland voorkomen, evenwel in lage bedekking (aantallen). De oppervlakte is echter minder dan ten tijde van de aanmelding. Sinds 2002 is het habitat sterk achteruit gegaan door verbossing en massale uitbreiding van Adelaarsvaren. Zonder gericht beheer zal dit habitattype verder achteruitgaan.

De bedekking van de sleutelsoorten is een aandachtspunt. Buiten het militair domein in Meerdaalwoud spreken we algemeen van een minder goede staat van instandhouding, maar er zijn wel potenties voor herstel, bv. in Koeheide.

Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabel.

Tabel 0.8. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor 6230 - Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa

Deelgebied	4b	4d	14	15	Conclusie gebied
Opp Habitat 6230_ha	2,00	0,20	0,40	0,04	2,64
Oppervlakte-aandeel	75,76	7,58	15,15	1,52	100,00
Habitatstructuur					
Hoogopschietende soorten	?	?	?	C	Deels voldoende tot goed
Verstoring					
Verruigd	A	A	A	A	overal voldoende tot goed
Strooisellaag	A	A	A	C	overwegend voldoende tot goed
Verbost/verstruweeld incl. bramen	B	B	A	C	overwegend voldoende tot goed
Vervilt	A	A	A	C	overwegend voldoende tot goed
Vegetatie					
Soortenrijkdom	B	B	B	A	overal voldoende tot goed
Totale bedekking sleutelsoorten	?	C	C	C	Overwegend gedegradeerd
Faunabeoordeling	B	C	C	C	Overwegend gedegradeerd

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor dit habitat worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

opervlakte doelstelling Behoud en herstel van de relictten (momenteel 2,6 ha) in de deelgebieden BE2400011-4d, BE2400011-4b, BE2400011-14 en BE240011-15 en herstel van heischrale graslanden tot een gezamenlijke oppervlakte van minimum 10 ha.

De veruit meest kansrijke zone, en daardoor de meest prioritaire, is het voormalig militair domein in Meerdaalwoud (BE2400011-4b). Hier kunnen heischrale graslanden in een mozaïek met heide en zeer ijl bos gerealiseerd worden over 50 ha.

Kwaliteits doelstelling Subtype struisgraslanden (Koeheide/Rodebos) : Een goede staat van instandhouding (B), beoordeeld volgens LSVI-tabel)

Subtype heischraal grasland (militair domein Meerdaalwoud) : Een uitstekende staat van instandhouding (A) , beoordeeld volgens LSVI-tabel) ; dit impliceert terugdringen voedselrijkdom, verbossing, verruiging (inc. Adelaarsvaren) -> <10 % en vervilting (<30 %).

6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones

Het actuele voorkomen

In het habitattype 6430 'voedselrijke zomen' kunnen 2 subtypes worden onderscheiden :

- subtype vochtige tot natte ruigte; dit type is rechtstreeks uit de habitatkaart af te lezen als BWK-code Hf (moerasspirearuigte). ± 100 ha komt voor. Dit is een overschatting van het werkelijke voorkomen. In ongeveer de helft van de gevallen gaat het om moerasspirearuigten onder populierenaanplanten (steeds ongunstige staat van instandhouding). Volgens de EU-manual behoren recent verruigde graslanden niet tot het habitattype, maar zijn ze te beschouwen als regionaal belangrijke biotopen (RBB). Dit onderscheid is via de bwk-data niet te maken. Onderstaande gegevens zijn voor de combinatie van beide.

Goed ontwikkelde vochtige ruigten komen voor in deelgebieden 4c (Doode Bemde), 4d (Laanvallei), 4e (Grootbroek) en 6 (omgeving vijvers van Oud-Heverlee). Voor deze gebieden werd de oppervlakte door de expertgroep ingeschat (45 ha).

- subtype vochtige boszoom; mantel- en zoomvegetaties zijn op de bwk niet als dusdanig gekarteerd als aparte percelen en daarom ook niet uit de habitatkaart af te leiden. Voor de boszomen is er onvoldoende informatie om de oppervlakte te kunnen inschatten. Bij de meeste bosgebieden is er wel sprake van boszomen in slecht ontwikkelde toestand.

Voor de actuele verspreiding van dit habitat verwijzen we naar Kaart 4-5.

Potenties

Potenties voor voedselrijke ruigten zijn in vrijwel alle deelgebieden in de valleien aanwezig, en kunnen verder ontwikkeld worden door de populieren die er in een recent verleden zijn ingeplant om te vormen. Voor de potentiekaart van dit habitat verwijzen we naar kaart 5.4

Vochtige boszomen kunnen in elk deelgebied met boshabitats 9160 of 91^{F0} ontwikkeld worden door minder scherpe overgangen tussen bos en andere vegetaties te realiseren. Voor de potentiekaart van dit habitat verwijzen we naar kaart 5.5

Trend

In het licht van de aanmeldingsgegevens lijkt er een stijgende trend te zijn in de totale oppervlakte van dit habitattype – vochtige ruigten - ten opzichte van de aanmeldingsperiode (midden jaren '90). (tabel 4.6) Voor de vochtige boszomen zijn er onvoldoende gegevens om de trend te kunnen evalueren (tabel 4.7).

Tabel 0.9. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) 6430 subtype vochtige tot natte ruigtes

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1			potenties
Deelgebied 2			2
Deelgebied 3			25
Deelgebied 4a			potenties
Deelgebied 4c	15		132
Deelgebied 4d	15		47

Deelgebied 4 ^e	12		x
Deelgebied 6	2.8		30
Deelgebied 7			17
Deelgebied 8			23
Deelgebied 13			1
Totaal	45 ha goed ontwikkeld (expertinschatting); ±100 ha volgens indicatieve habitatkaart	ca 1% (40 ha)	279 (potnat)

Tabel 0.10. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitattypen 6430_bz boszoom (in ha)

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (km)
Deelgebied 1	aanwezig		0.5
Deelgebied 2	aanwezig		1
Deelgebied 3	aanwezig		2
Deelgebied 4a	aanwezig		1
Deelgebied 4b	aanwezig		> 4
Deelgebied 4c	aanwezig		2
Deelgebied 4d	aanwezig		4
Deelgebied 4 ^e	aanwezig		0.5
Deelgebied 8	aanwezig		4
Deelgebied 9	aanwezig		1
Deelgebied 12	aanwezig		1
Deelgebied 13	aanwezig		1
Deelgebied 14	aanwezig		1
Deelgebied 15	aanwezig		1
Deelgebied 16	aanwezig		3
Deelgebied 17	aanwezig		1
Totaal	aanwezig	aanwezig	±28 km

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0.11 Beoordeling van criteria en indicatoren van habitattype 6430 subtype vochtige tot natte ruigtes

6430_hf_mr_hw	BE2400011	
Habitatstructuur	<i>Indicator grassen</i> : < 10 %	overal voldoende tot goed
Verstoring	<i>Indicator verruiging</i> : < 30 % ruige soorten voor de goed ontwikkelde habitatvlekken	deels voldoende tot goed
	<i>Indicator invasieve exoten</i> : beperkt	overwegend voldoende tot goed
Vegetatie	<i>Indicator Sleutelsoorten</i> : > 10 sleutelsoorten (Engelwortel, Moesdistel, Moerasspirea, Dotterbloem, Gele lis, Kattestaart, Bosbies, Dagkoekoeksbloem, Moerasandoorn, Valeriaan, Wolfspoot, Watermunt, Geoord helmkruid)	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator bedekking sleutelsoorten</i> : < 70 %	deels voldoende tot goed
Faunabeoordeling	Oppervlakte van habitatvlekken is regelmatig > 0.5 ha. (liggen ook meestal in open grasland- of moeraszones). Voor het habitat typische soort : Blauwborst (bijlage IV-soort), Sprinkhaanzanger, Cetti's Zanger.	overwegend voldoende tot goed

Tabel 0.12. Beoordeling van criteria en indicatoren van habitattype 6430, subtype Boszoom

6430_bz	BE2400011	
Habitatstructuur	<i>Indicator breedte van de zoom</i> : < 5 m	Overwegend gedegrad
	<i>Indicator aard van de zoom</i> : Meestal abrupte overgang tussen de gemaaide/begraasde delen en het aangrenzende bos en de vegetatie bestaat uit een rechte strook zonder luwzones of lichtvariatie	Overwegend gedegrad
Verstoring	<i>Indicator Ruderalisering</i> : > 30 % ruige soorten	Overwegend gedegrad
	<i>Indicator exoten</i> : <10%	deels voldoende tot goed
Vegetatie	<i>Indicator Sleutelsoorten</i> : < 15 sleutelsoorten op vlek niveau bekeken; in de verschillende deelgebieden komen soms wel meer soorten voor, maar verspreid	deels voldoende tot goed
	Flora-elementen met Bijzondere Regionale betekenis : Witte rapunzel	
Faunabeoordeling	Voor het habitat typische soorten : Sleedoornpage , Grote weerschijnvlinder, Kleine ijsvogelvlinder	deels voldoende tot

Conclusie actuele staat van instandhouding

Het habitat subtype vochtige tot natte ruigten bevindt zich in een "goede tot uitstekende actuele staat van instandhouding".

Globale beoordeling van het habitat via de LSVI tabel leidt tot de conclusie van een "goede tot uitstekende actuele staat van instandhouding" voor het subtype vochtige ruigte. Er is echter een groot kwaliteitverschil tussen de betere habitatvlekken (vaak in natuurbeheer) en de meerderheid van de habitatvlekken.

Vaak zijn vrij hoge presenties van Grote brandnetel aanwezig, waardoor de vegetatiebedekking en de verruiging als "overwegend gedegradieerd" moeten beschouwd worden. Een betere staat van instandhouding, waarbij de bedekkingsgraad van brandnetel lager is dan 30 % is echter niet steeds realistisch (van nature voedselrijke bodems!).

Het habitat subtype boszomen bevindt zich in een "gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding". Bij de meeste vochtige bossen zijn de bosranden slecht ontwikkeld en niet als mantel-zoom beheerd, echte vochtige boszomen zijn zeldzaam.

Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabel.

Tabel 0.13 Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor 6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones (enkel subtype vochtige ruigtes)

Deelgebied	4c	4d	4e	6	Conclusie gebied
Habitat 6430_hf_mr_hw	15,00	15,00	12,00	2,80	44,80
Oppervlakte-aandeel	33,48	33,48	26,79	6,25	100,00
Habitatstructuur					
Grassen	A	A	A	A	Overal voldoende tot goed
Vegetatie					
Soortenrijkdom subtypes hf en hw	A	A	A	?	overwegend voldoende tot goed
Totale bedekking sleutelsoorten subtypes hf en hw	B	B	B	?	deels voldoende tot goed
verstoring					
Verruigd	B	B	B	?	deels voldoende

					tot goed
Invasieve exoten	A	A	A	?	overwegend voldoende tot goed
Faunabeoordeling	?	?	?	?	?

Ecologische doelstellingen

Subtype vochtige tot natte ruigten : Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor dit habitat worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

opervlakte doelstelling Uitbreiding van 45 ha naar 60-100 ha van dit habitattyp

Kwaliteitsdoelstelling Er wordt gestreefd naar een voldoende staat van instandhouding, beoordeeld volgens LSVI-tabel.

Op minimum 40 ha dient echter een goede lokale staat van instandhouding (beoordeeld volgens LSVI-tabel) bereikt te worden. Dit vereist een gericht beheer en wordt dan ook het meest realistisch geacht in deelgebieden BE2400011-4c, BE2400011-4d, BE2400011-4e en BE2400011-8,

Als uiteindelijke doelstelling volstaat een uitbreiding naar 55 – 80 ha.

Subtype boszomen : Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor dit habitat worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

opervlakte doelstelling Uitbreiding van de interne en externe vochtige boszomen in de vochtige bosgebieden tot 28 km . Doel is om per bosgebied minstens 1/3 van de potentieel geschikte interne en externe bosranden als boszoom te beheren.

Kwaliteitsdoelstelling Verbetering van de kwaliteit van de bestaande vochtige boszomen , best in het kader van mantel-zoom vegetaties en door het instellen van gericht beheer (het tegengaan van verruiging, ruderalisering en boomopslag door periodiek maaien).

Als uiteindelijke doelstelling is op basis van de haalbaarheid, 5 – 15 km bosrand vooropgesteld voor de vochtige bosranden (bij 9160 en 91^{F0}). Voor de drogere bostypes 9120 is aandacht voor bosranden opgenomen in de kwaliteitsdoelen.

6510 - Laaggelegen schraal hooiland (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)

Het actuele voorkomen

Dit habitat wordt aangetroffen in deelgebieden BE2400011-4c (Doode Bemde), en in mindere mate deelgebieden BE2400011-4d (Laanvallei) en BE2400011-14 (Koeheide). Het betreft de zogenaamde glanshavergraslanden. Er komen zowel varianten van vochtige als droge standplaatsen voor.

In dit gebied komen nog heel wat oude graslanden voor die meer dan 100 jaar een zelfde beheer kennen. Een aantal daarvan is meer dan 20 jaar in natuurbeheer. Hierdoor zijn de typische soorten bewaard gebleven.

De actuele oppervlakte bedraagt ± 23 ha.

Voor de actuele verspreiding van dit habitat verwijzen we naar kaart 5.1.

Potenties

Voor de potentiekaart van dit habitat verwijzen we naar kaart 5.5.

Alle drogere hooilanden in de valleien zijn potentiële glanshavergraslanden. De voorwaarde tot hun ontwikkelen is het beperken van de bemesting en het doorbreken van de dominantie van hoog productieve cultuurgrassen. Deze dominantie wordt vanzelf doorbroken indien een aangepast maaibeheer ingezet wordt, met stopzetten van de bemesting. De drogere kamgraslanden zijn eveneens om te zetten in glanshavergraslanden: dit door het instellen van een maaibeheer en het stopzetten van beweiding. Kamgraslanden zijn evenwel ook een regionaal belangrijk biotoop, dus omvorming ervan naar glanshavergrasland is niet altijd wenselijk.

Buiten de deelgebieden waar het habitatype nu reeds voorkomt zijn er in volgende deelgebieden potenties aanwezig:

- BE2400011-4e (Grootbroek);
- BE2400011-5 (droge graslanden nabij Veeweidevijver);
- BE2400011-6 (graslanden ten zuidwesten van vijvers Oud-Heverlee)
- BE2400011-4d Rond Rodebos
- BE2400011-3 noordkant Margijsbos (beperkt)

Trend

Door het uit gebruik nemen van de onbemeste hooilanden, het aanplanten van populieren op deze percelen of het toepassen van intensiever landbouwgebruik is het habitatype sterk afgenomen in de 2e helft van de vorige eeuw. Recent is er een beperkte toename door het instellen van natuurbeheer op nog bestaande graslanden of door het opnieuw omzetten van populierenaanplantingen naar grasland.

Tabel 0.14. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) 6510 Laaggelegen schraal hooiland, subtypes Glanshaverhooiland en Grote vossenstaartgrasland

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1			potenties
Deelgebied 2			potenties
Deelgebied 3			potenties

Deelgebied 4a			potenties
Deelgebied 4b			potenties
Deelgebied 4c	7 ha 6510 en 3 ha 6510u		potnat 1 en 2: ± 200 ha, realistisch daarvan ± 80 ha
Deelgebied 4d	7.5 ha 6510 en 2.5 ha 6510u		potnat 1 en 2: ± 226 ha, selectie goede potentie ± 97 ha
Deelgebied 4e			potnat 1 en 2: ± 124 ha, selectie goede potentie ± 65 ha
Deelgebied 5			5
Deelgebied 6	0.25 ha		potnat 1 en 2: ± 21 ha, selectie goede potentie ± 9 ha
Deelgebied 8	0.3 ha (berm van het fietspad tegen de E40)		
Deelgebied 10			potenties
Deelgebied 11			potenties
Deelgebied 14	<3.5		potnat 1 en 2: ± 141 ha, hele deelgebied heeft goede potentie ± 30 ha blijft over als Bertembos niet meegeteld wordt (bospercelen op Koeheide wel meegeteld in de 30 ha)
Deelgebied 15			potenties
Deelgebied 16			potenties
Deelgebied 17			potenties
Totaal	23 ha waarvan 5 ha slecht ontwikkeld	0	Globaal > 1600 ha; in de gebieden waar het nu voorkomt 160-500 ha

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0.15. Beoordeling van criteria en indicatoren voor habitatype 6510_hu Laaggelegen schraal hooiland, subtypes Glanshaverhooiland en Grote vossenstaartgrasland

6510_hu_hus	BE2400011	
Habitatstructuur	Indicator lage, hoge en middelhoge grassen: er zijn vooral hoge grassen aanwezig (> 70%) – een A is niet mogelijk in dit van nature voedselrijk systeem	B

	<i>Indicator dominantie soorten: in de betere graslanden is er niet 1 soort die > 50% bedekt (A), rest B</i>	A
Verstoring	<i>Indicator Verbost/Verstruweeld: <5%</i>	A
	<i>Indicator Strooisellaag: <10%</i>	A
	<i>Indicator Verruigd: <10%</i>	A
Vegetatie	<i>Indicator Sleutelsoorten: 10 sleutelsoorten in de Doode Bemde(Knoopkruid, Groot streepzaad, Veldlathyrus, Margriet, Grote bevernel, grote ratelaar, Kleine ratelaar, Knolsteenbreek, Goudhaver)- plaatselijk A en grote oppervlakte in ontwikkeling (B); 7-9 soorten in Koeheide (Rapunzelklokje, beemdkroon, Gewone vogelmelk); 5 soorten in Laanvallei</i>	B
	<i>Indicator Bedekking Sleutelsoorten: < 50%</i>	C
Faunabeoordeling	In de meeste deelgebieden komt tss. 0,5-30 ha voor. Dit is voldoende voor populaties van de kleinere voor het habitat typische faunasoorten, maar niet voor de meer ruimte eisende voor het habitat typische soorten (ze liggen meestal wel in een veel groter graslandgebied in complex met dottergraslanden en ruigten)	B

Conclusie actuele staat van instandhouding

Het habitat bevindt zich in een "gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding". Binnen natuurreservaten met specifiek beheer zijn habitatvlekken in een goede tot uitstekende staat van instandhouding te vinden. Afhankelijk van het deelgebied is het voorkomen van en de bedekking met sleutelsoorten gedegradeerd tot goed. Soms zijn de habitatvlekken onvoldoende groot of onvoldoende verbonden om verspreiding en duurzaam behoud van sleutelsoorten te waarborgen.

Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabel.

Tabel 0.16 Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor habitattypen 6510 – Laaggelegen schraal hooiland

Deelgebied	4c	4d	6	14	Conclusie gebied
Habitat 6510_hu_hus	7	7.5	0,25	3.5	±18
Oppervlakte-aandeel	42,08	44,55	3,47	9,90	100,00
Habitatstructuur					
Lage, middelhoge, hoge grassen	B	?	C	B	overwegend voldoende tot goed
Dominantie soorten	A	?	C	A	overwegend voldoende tot goed
Verstoring					
Verbost/verstruweeld	A	?	C	A	overwegend

					voldoende tot goed
Stooisellaag	A	?	C	B	overwegend voldoende tot goed
Verruigd	A	?	C	A	overwegend voldoende tot goed
Vegetatie					
Soortenrijkdom	A	?	C	B	overwegend voldoende tot goed
Totale bedekking sleutelsoorten	C	?	C	C	Overwegend gedegradeerd
Faunabeoordeling	?	?	?	?	?

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor dit habitat worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

opervlakte doelstelling Uitbreiding van ongeveer 23 naar 50-100 ha, en ontsnippering voor duurzaam behoud van dit habitatype; herstel van samenhangende hooilandcomplexen met hoge faunawaarde. Deze hooilanden zijn bijna uitsluitend nog aanwezig in de natuurreservaten. Een uitbreiding van de huidige glanshavergraslanden wordt tot doel gesteld. Waar mogelijk worden ze verder uitgebreid tot de minimale oppervlakte voor een goede staat van instandhouding gekoppeld aan de voor het habitat typische faunasoorten (30 ha per deelgebied).

Kwaliteits doelstelling Er zal gestreefd worden naar een goede habitatkwaliteit. Dit vereist een gericht natuurbeheer.

7140 - Overgangs- en trilveen

Het actuele voorkomen

Dit habitattype komt enkel voor in een rietland in de Doode Bemde (deelgebied 4c). Het gaat om het mesotrofe subtype.

De totale huidige oppervlakte van het habitat bedraagt ca. 0.1 ha.

Voor de actuele verspreiding van dit habitat verwijzen we naar kaart 5.1.

Potenties

Dit habitattype kan voorkomen op de veenbodems met voedselarme kwel. Naast de zone in de Doode Bemde zijn er beperkte potenties in de omgeving van de vijvers van Oud-Heverlee.

Grote uitbreiding is op korte termijn niet mogelijk o.a. omwille van het toestromen van voedselrijk oppervlaktewater in de potentieel geschikte zones.

Trend

Dit habitattype werd niet aangemeld in de jaren '90, maar kwam toen wellicht ook al fragmentair voor.

Tabel 0.17. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) 7140 Overgangs- en trilveen

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 4c	0.1		5 (overlappend met potenties mesotroof elzenbroek en rietland)
Deelgebied 6			potenties
Totaal	0.1	0	5

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0.18. Beoordeling van criteria en indicatoren voor habitattype 7140_meso Overgangs en trilveen

7140_meso	BE2400011	
Habitatstructuur	Indicator oppervlakte habitatvlek :0.13 ha - groter dan 0.1 ha	overwegend voldoende tot goed
	Indicator oppervlakte moeras :5 ha	overwegend voldoende tot goed
	Indicator drijfslag en open water: enkel aanwezig in dichtgegroeide grachten	Overwegend gedegradeerd
	Indicator moslaag: > 70 %	overwegend voldoende tot goed

	<i>Indicator strooisellaag : < 30 %</i>	overwegend voldoende tot goed
Verstoring	<i>Indicator Verbost/Verstruweeld: geen</i>	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator vergrassing, haarmosontwikkeling, verruiging en vegetatiehoogte : komt uit een verruigde toestand</i>	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator structuurschade: <10%</i>	overwegend voldoende tot goed
Vegetatie	<i>Indicator aantal Sleutelsoorten: 5 (+ 7 van oligotrofe type) (Waterdrieblad, Moeraskartelblad, Wateraardbei, Moerasvaren, Holpijp, Reuzenpuntmos) mossorten zijn aanwezig</i>	Overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Bedekking Sleutelsoorten: 30- 50%</i>	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator dominantie : moeraszegge is dominant maar < 50 %</i>	overwegend voldoende tot goed
Faunabeoordeling	<i>< 0.5 ha maar moeraszone er rond is 5 ha (A)</i>	Deels voldoende tot goed

Conclusie actuele staat van instandhouding

Het habitat bevindt zich in een "goede (tot uitstekende) actuele staat van instandhouding", ook al is er maar één habitatvlek en is een drijfslaag op open water niet aanwezig.

De beperkte oppervlakte (potentieel) geschikte standplaatsen en het toestromen van voedselrijk oppervlaktewater laten niet toe om een uitstekende staat van instandhouding op grotere schaal te bereiken.

Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabel.

Tabel 0.19. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor habitatype 7140 - Overgangs- en trilveen

Deelgebied	4c	Conclusie gebied
Opp Habitat 7140_meso	0,10	0,10
Oppervlakte-aandeel	100,00	100,00
Habitatstructuur		
Oppervlakte habitatvlek	A	overwegend voldoende tot goed
Oppervlakte moeras	A	overwegend voldoende tot goed
Drijfslag en open water	C	Overwegend gedegradeerd
moslaag	A	overwegend voldoende tot goed
Strooisellaag	A	overwegend voldoende tot goed
Verstoring		
Verbossing	A	overal voldoende tot goed
Vergrassing, haarmosontwikkeling	B	overwegend voldoende tot goed
Verruiging	A	overwegend voldoende tot goed
Structuurschade	A	overwegend voldoende tot goed
Vegetatie		
Aantal sleutelsoorten	A	Overal voldoende tot goed
Bedekking sleutelsoorten	B	overwegend voldoende tot goed
dominantie	A	overwegend voldoende tot goed
Faunabeoordeling	A	Deels voldoende tot goed

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor dit habitat worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

Oppervlakte-doelstelling Beperkte uitbreiding van de bestaande habitatvlek in deelgebied BE2400011-4c van 0,1 naar 0,5 ha.

Kwaliteits-doelstelling Minstens behoud van de actuele kwaliteit (B).

7220 - Kalktufbronnen met tufsteenformatie (Cratoneurion)

Het actuele voorkomen

Dit habitattype komt van nature vleksgewijs voor in Meerdaalwoud, Doode Bemde (Langerodebos), Margijsbos en Rodebos.

De totale huidige oppervlakte van het habitat bedraagt ca. 0.4 ha.

Dit habitattype is niet zichtbaar op de habitatkaart.

Potenties

De potenties zijn abiotisch beperkt tot de huidige vindplaatsen.

Trend

Dit habitattype werd niet aangemeld in de jaren '90, maar kwam toen wellicht ook al fragmentair voor.

Tabel 0.20. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) 7220- Kalktufbronnen

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 3	±0.1		±0.1
Deelgebied 4b	±0.1		±0.1
Deelgebied 4c	±0.1		±0.1
Deelgebied 4d	±0.1		±0.1
Totaal	±0.4	0	±0.4

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0.21 Beoordeling van criteria en indicatoren voor habitattype 7220- Kalktufbronnen

7220	BE2400011	
Oppervlakte habitat	Indicator oppervlakte habitatvlek: het gaat steeds om beperkte oppervlaktes. De kleinste oppervlakte ligt in het Langerodebos	overwegend voldoende tot goed
	Indicator grootte gebied met kalkafzettingen	overwegend voldoende tot goed
Habitatstructuur	Indicator aard van de kalkafzettingen : (verder na te kijken in winterperiode)	overwegend voldoende tot goed
	Indicator moskussens (= 0.5 m ²) met kalkafzetting	overwegend voldoende tot goed
Verstoring	Indicator dynamiek :afzetting van slib, zand is in beperkte mate nodig om een pionierssituatie te behouden en zo te beletten dat de standplaats dichtgroeit met bv grote zeggen.	overwegend voldoende tot goed

	<i>Indicator Ontwikkeling van watervalmos en/of draadalgen : watervalmos is een soort die meer licht nodig heeft. De habitats komen hier voor in bos.</i>	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator overbetreding</i>	overal voldoende tot goed
Vegetatie	<i>Indicator aantal Sleutelsoorten: op elke locatie komen volgende mossoorten voor : Echt vetmos, Bleek dikkopmos, Veenknikmos, Kegelmos, Gewoon diknerfmos, Geveerd diknerfmos, Gekroesd plakaatmos</i>	Overall voldoende tot goed
	<i>Indicator Bedekking Sleutelsoorten en kalkafzetting: 30- 50%</i>	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator dominantie : moeraszegge is dominant maar < 50 %</i>	overwegend voldoende tot goed
Faunabeoordeling	<i>< 0.5 ha. Dit habitat is abiotisch begrenst tot de huidige oppervlakte en ingebed in een bosstructuur van andere habitatype (9120, 9160 of 91E0). Een afzonderlijke faunabeoordeling is dan ook niet zinvol.</i>	

Conclusie actuele staat van instandhouding

Het habitat bevindt zich in een "goede (tot uitstekende) actuele staat van instandhouding". De oppervlaktes zijn klein, maar het habitat maakt deel uit van het omliggende bosgebied. Goed ontwikkelde kalktufbronnen komen in Vlaanderen niet voor. Het gaat hoofdzakelijk om bronzones waar kalkrijk grondwater aan de oppervlakte komt en kalk afgezet wordt op takjes en op mos en waar een karakteristieke mossenflora voorkomt.

Een gunstige waterhuishouding en waterkwaliteit is een aandachtspunt.

Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabel.

Tabel 0.22. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor complex van habitatype 7220 - Kalktufbronnen met tufsteenformatie (Cratoneurion)

Deelgebied	3	4b	4c	4d	Conclusie gebied
Opp habitat7220	0,10	0,10	0,10	0,10	0,40
Oppervlakte-aandeel	25,00	25,00	25,00	25,00	100,00
Habitatstructuur					
Oppervlakte habitatvlek	B	B	B	B	overwegend voldoende tot goed
Oppervlakte kalkafzettingen	A	A	B	A	overwegend voldoende tot goed
aard kalkafzetting	B	B	B	B	overwegend voldoende tot goed
moskussens (> 0,5 m ²) met kalkafzetting	B	B	B	B	overwegend voldoende tot goed
Verstoring					
Dynamiek	B	B	B	B	overwegend voldoende tot goed
ontwikkeling watervalmos/draadalg	A	A	A	A	overal voldoende tot goed
Overbetreding	A	A	A	A	overal voldoende tot goed
Vegetatie					
Aantal sleutelsoorten	A	A	A	A	Overal voldoende tot goed
Bedekking sleutelsoorten en kalkafzetting	B	B	B	B	overwegend voldoende tot goed
Faunabeoordeling	?	?	?	?	?

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor dit habitat worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

opervlakte doelstelling Behoud van de huidige kalktufbronnen (ongeveer 0.4 ha).

Kwaliteits doelstelling Minstens behoud van de huidige kwaliteit. Dit impliceert specifieke aandacht in het bosbeheer voor de bronzones en behoud van de gunstige waterhuishouding en waterkwaliteit. Gezien de hoge kwetsbaarheid van dit habitatype moeten deze boszones onttrokken worden van exploitatie om degradatie van het habitat te vermijden.

7230 - Alkalisch laagveen

Het actuele voorkomen

Dit habitat is vermeld in de G-IHD als een kennislacune, maar komt actueel niet voor in het SBZ-H.

Het is ook niet aangemeld voor dit gebied.

Potenties

Geen potenties tot herstel.

Trend

Het habitat kwam historisch voor in de zone van de Vijvers van Oud-Heverlee maar is reeds lang verdwenen door verruiging en verbossing

Conclusies

Er wordt geconcludeerd dat het habitat niet voorkomt.

9120 - Atlantische zuurminnende beukenbossen met Ilex en soms ook Taxus in de ondergroei (Quercion robori-petraeae of Ilici-Fagenion)

Het actuele voorkomen

Zuurminnende beukenbossen treft men aan in de bossen op de voedselarmere en zure, droge bodems van de plateaugronden. De bossen van dit type binnen dit habitatrichtlijngebied behoren tot de best ontwikkelde en meest uitgesteerde voorbeelden van hun type in heel Vlaanderen. Vandaar dat dit richtlijngebied 'essentieel' is voor behoud en ontwikkeling in Vlaanderen van dit type. Het behoud van de aanwezige kwaliteiten en verdere verbetering op de aspecten waar deze bossen nog onvoldoende scoren worden dan ook als doel vooropgesteld : omvorming van homogene naar structuurrijke gemengde bestanden, terugdringen van exoten, betere buffering door aanleg van boszomen en bosbuffers, toename aandeel dood hout en oude bomen, meer variatie in het bos met ruimte voor lichtrijke plekken, betere soliede ecologische verbindingen tussen bestaande boskernen....

Vooraf in het Meerdaalwoud (BE2400011-4b) Bertembos (BE2400011-14) en Eikenbos (BE2400011-15) zijn vrij goed ontwikkelde bossen van dit type aanwezig. Het bostype 9120 wordt aangetroffen in de deelgebieden vermeld in tabel 5.21.

Volgens de habitatkaart zou dit type ook in BE2400011-17 (Hogenbos) voorkomen, maar de standplaatskenmerken en kruidlaag indiceren duidelijk dat dit bos grotendeels tot het type 9160 behoort.

De totale huidige oppervlakte van het habitat bedraagt ca. 1818 ha, dat is bijna 20% van het totale areaal van dit habitattype in Vlaanderen.

Voor de actuele verspreiding van dit habitat verwijzen we naar kaart 5.1.

Potenties

Voor de potentiekaart van dit habitat verwijzen we naar kaart 5.6.

Dit bostype van zure bodems mag beschouwd worden als de climaxvegetatie op de zandige, zandlemige en uitgeloopte leembodems in onze streek. Potentieel komt het dan ook in alle deelgebieden buiten de valleien voor. Binnen de deelgebieden zijn de netto uitbreidingsmogelijkheden beperkt (30-70 ha) omdat ze al grotendeels habitattype 9120 zijn.

Kwalitatieve verbeteringen zijn overal mogelijk en noodzakelijk om tot een gunstige staat van instandhouding te komen. Er is echter een potentieel naar uitbreiding van het habitat door omvorming van niet-habitatwaardig bos (vaak naaldhoutaanplanten). In deelgebied 4 alleen al is meer dan 150 ha naaldhout op oud-bosstandplaatsen aanwezig, dat in het bijzonder in aanmerking komt voor ontwikkeling van dit habitat.

Trend

De oppervlakte van dit habitat is sinds de jaren 1950 vermoedelijk toegenomen door omslag van habitattypen 9160 naar 9120 (verzuring/verdonkering). De stijging tov de aanmeldingsgegevens heeft ook te maken met de interpretatie van de habitatdefinitie. De extra oppervlakten van dit habitattypen omvatten gedegreerde habitats waarin de sleutelsoorten van het habitattypen minder dominant aanwezig zijn.

Tabel 0.23. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) 9120 zure beukenbossen

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1	8		8
Deelgebied 2	39		39
Deelgebied 3	82		82
			497
Deelgebied 4a	501		potenties tot kwalitatieve verbetering (358 ha heeft als hoofdboomsoort naaldhout of Amerikaanse eik en is bijgevolg steeds in gedegreerde staat van instandhouding)
Deelgebied 4b	867		± 1400
Deelgebied 4d	83 (deels andere bostypes)		Ca 50 ha ??
Deelgebied 9	48		48
Deelgebied 10	38		38
Deelgebied 11	18		18
Deelgebied 14			±140
Deelgebied 15	98		±100
Deelgebied 16	16		±54
Deelgebied 17	20		±90
Totaal	1818	ca 33 % (1333 ha)	2436 (potnat)

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0.24. Beoordeling van criteria en indicatoren voor habitatype 9120 zure beukenbossen

9120	BE2400011	
Habitatstructuur	<i>Indicator Minimaal Structuurareaal:</i> Minimaal 40 ha aaneengesloten bos vereist voor A of B. Het MSA wordt bereikt voor de deelgebieden met het grootste aandeel van dit bostype : Margijsbos, Heverleebos, Meerdaalwoud, Rodebos, Lericks-Wolfsbos, Bertembos, Eikenbos en Hogenbos	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator Vertikale structuur:</i> De struiklaag is vaak zwak of niet ontwikkeld, maar deze is bij de beukengedomineerde bossen van dit type ook van nature beperkt. Een zwak ontwikkelde struiklaag wordt als 'voldoende' staat van instandhouding beschouwd	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator Horizontale structuur:</i> De bossen zijn zeer variabel, In de boscomplexen Meerdaalwoud, Heverleebos en Groot Bertembos (Bertembos + Grevensbos) wordt een femelslag uitgevoerd. Globale score : B. Er zijn nochtans ook nog grote oppervlakten homogeen gelijkjarig bos in het SBZ-H aanwezig (vb.Weeberg) (C)	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator Groeiklasse:</i> meestal komen minimum 3 groeiklassen voor, dikke bomen (groeiklasse 7) zijn in sommige bossen afwezig. Anderzijds vinden we hier ook belangrijke oppervlaktes van dit type met zeer hoge aandelen aan dikke bomen, vooral in deelgebied 4b (Meerdaalwoud). Open plekken zijn nagenoeg overal zeldzaam.	deels voldoende tot goed
	<i>Indicator aandeel dood hout:</i> Globaal is te weinig dood hout aanwezig, enkel plaatselijk worden hogere cijfers gehaald (o.a. bosreservaten en zuidelijk deel van Moorselbos) In Meerdaalwoud is het gemiddeld 1 %.	Overal gedegradeerd
	<i>Indicator aandeel dik dood hout:</i> enkel plaatselijk in bvb. bosreservaten zijn er meer dan 3 ex/ha, globaal zijn dit er veel minder (< 1ex/ha)	Overal gedegradeerd
	<i>Indicator Bosconstantie:</i> Het overgrote deel van de bossen in het SBZ-H zijn oud bos	overal voldoende tot goed
Verstoring	<i>Indicator exoten:</i> in de meeste bossen komen te veel exoten voor > 10%, het betreft meestal Amerikaanse eik en Amerikaanse vogelkers.	Overwegend gedegradeerd
	<i>Indicator Verruigd:</i> Globaal scoren de bossen voldoende voor dit criterium. Toch zijn er ook grote bosoppervlakken aanwezig waar gewone braam dominant voorkomt. Er wordt opgemerkt dat zones met weinig of geen ondergroei (bvb. Heverleebos) de eindscore positief beïnvloeden	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator Geruderaliseerd:</i> De meeste bossen scoren goed voor dit criterium	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator Vergrast:</i> Vooral zones met naaldhout lijden onder vergrassing. Globaal scoren de bossen echter goed. Bestanden met weinig of geen ondergroei (bvb. Heverleebos) beïnvloeden de eindscore positief	overwegend voldoende tot goed
Vegetatie	<i>Indicator Sleutelsoorten boomlaag:</i> Globaal scoren de bossen slecht op dit criterium. De knelpunten zijn: dominantie van exoten in de boomlaag (hoofdzakelijk Amerikaanse Eik en naaldhout) en homogene beukenbestanden.	Overwegend gedegradeerd

-----
Indicator Sleutelsoorten kruidlaag: Globaal komen veel soorten (bvb. Lelietje-van-dalen, Dalkruid, Valse salie, Ruige veldbies, Bosgierstgras, Gewone salomonszegel) voor, maar algemeen met een lage bedekking. Sommige zones worden volledig gedomineerd door Adelaarsvaren. Het aantal sleutelsoorten is in die gevallen beperkt.

**Overwegend
gedegrademd**

Regionaal belangrijke flora-elementen : Vogelnestje (Rodebos), Grote Veldbies (Rondebos, Meerdaalwoud, zone Warande) en Wilde Appel.

Faunabeoordeling

Veel deelgebieden hebben tss. de 30-150 ha van dit type, enkel Heverleebos-Meerdaalwoud heeft een oppervlakte die duurzaam voorkomen van fauna mogelijk maakt. Voor Vliegend hert is er algemeen te weinig specifiek biotoop aanwezig (ondergronds zwaar dood hout op warme, lichtrijke zuidelijk geëxposeerde taluds in ijle bossen en bosranden)..

**overwegend
voldoende tot
goed**

Op heel wat deelaspecten scoort dit type hier zeer goed tot uitstekend, wat wijst op de uitzonderlijke kwaliteiten van de bossen van dit type hier. We denken in het bijzonder aan het hoge aandeel aan monumentale bomen, vooral beuken, vooral in deelgebied 4b.

Ondanks deze gunstige beoordeling volgens de LSVI-fiche zijn er een aantal structurelementen die nagenoeg overal in het SBZ-H zeer ondermaats ontwikkeld zijn en die een duurzame instandhouding van verschillende soorten bezwaren, namelijk een gebrek aan variatie in lichtverhoudingen en goed ontwikkelde bosranden. Ook is er voor de ontwikkeling van een volledige fauna (inclusief saproxyle soorten die ruim een derde van de biodiversiteit uitmaken) veel te weinig dood hout in het bos aanwezig.

Voor het habitat typische faunasoorten : Havik, Boommarter, Das, Wespandief (Bijlage IV-soort), Zwarte specht ((Bijlage IV-soort), Middelste bonte specht (Bijlage IV-soort), Vleermuizen (Bijlage II & III-soorten), Fluiter, Levendbarende hagedis, Hazelworm, Kleine ijsvogelvlinder, Vliegend hert.

Vele van deze soorten zijn echter niet enkel beperkt tot dit bostype maar hebben een ruimere ecologische amplitude

-----
Conclusie actuele staat van instandhouding

Het habitat bevindt zich in een "gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding". Aandachtspunten zijn de horizontale structuur, de onvoldoende hoeveelheid dood hout, bosranden en open plekken, en het veelvuldig voorkomen van exoten. Sleutelsoorten van boom- en kruidlaag komen in bepaalde deelgebieden te beperkt voor.

Op basis van de habitatkaart stellen we vast dat dit habitat meer voorkomt dan werd aangemeld. De huidige inschatting bevat echter ook een belangrijke oppervlakte gedegrademd habitat waarin de sleutelsoorten momenteel beperkt aanwezig zijn.

Voor de concrete beoordeling van de lokale staat van instandhouding voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabel
--

Tabel 0.25. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor 9120 - Atlantische zuurminnende beukenbossen met Ilex en soms ook Taxus in de ondergroei (Quercion robori-petraeae of Ilici-Fagenion)

Deelgebied	1	2	3	4a	4b	4d	9	10	11	14	15	16	17	Conclusie gebied
Habitat 9120	8,00	39,00	82,00	501,00	867,00	83,00	48,00	38,00	18,00		98	16,00	20,00	1818
Oppervlakte-aandeel														
Habitatstructuur														
Min. Structuurareaal	C	C	A	A	A	A	A	C	C	A	A	C	A	overwegend voldoende tot goed
Vertikale Structuur	B	B	A	B	B	B	C	B	B	B	B	C	C	overwegend voldoende tot goed
Horizontale Structuur	B	B	B	B	B	B	C	B	B	B	B	C	C	overwegend voldoende tot goed
Groeiklasse	A	B	A	C	B (A)	B	C	A	A	A	A	C	C	deels voldoende tot goed
Aandeel Dood Hout	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	Overal gedegradeerd
Hoeveelheid Dik Hout	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	Overal gedegradeerd
Bosconstantie	C	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	overal voldoende tot goed

Verstoring														
Invasieve exoten	B	B	C	C	C	B	C	B	C	C	A	C	B	Overwegend gedegradeerd
Verruigd	B	A	C	A	B	B	B	B	B	C	A	?	?	overwegend voldoende tot goed
Geruderaliseerd	A	A	B	A	A	B	B	B	B	A	A	?	?	overwegend voldoende tot goed
Vergrast	A	B	A	A	B	A	A	?	A	A	A	?	?	overwegend voldoende tot goed
Vegetatie														
Sleutelsoorten Boomlaag	B	B	C	C	C	B	B	B	C	C	B	B	B	Overwegend gedegradeerd
Sleutelsoorten Kruidlaag	C	C	C	C	C	C	C	B	B	C	C	C	A	Overwegend gedegradeerd
Faunabeoordeling	C	C	B	A	A	B	B	C	C	B	B	C	C	overwegend voldoende tot goed

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor dit habitat worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

Oppervlakte-doelstelling Toename van de huidige oppervlakte (ca 1818 ha) naar circa 1990 ha.

Uitbreidingen zijn nodig voor buffering en om verbindingen tussen bestaande boscomplexen te realiseren (bv. "verbindingsgebied " Heverleebos-Meerdaalwoud).

Binnen SBZ_H wordt een netto bosuitbreiding van 9-11 ha nagestreefd. Verder wordt een toename van het habitat nagestreefd door omvorming en ontwikkeling vanuit niet-habitatwaardig bos (ca 162 ha), en kan plaatselijk een afname gebeuren door herstel naar habitattypen 9160 en 9130.

Kwaliteitsdoelstelling Globaal wordt een goede tot uitstekende staat van instandhouding nagestreefd over de volledige bosoppervlakte binnen SBZ, waarvan minstens 86 ha een uitstekende score (A-score) kan halen op middellange tot lange termijn.

Het bosbeheer wordt gericht op de verdere ontwikkeling van dit habitat, met als prioriteit de best ontwikkelde zones (oude eiken- en beukenbestanden). In deze zones moet de ecologische bosfunctie primeren en zullen alle beheeringrepen er in eerste plaats gericht zijn op de verdere ontwikkeling van dit boshabitat, zodat een goede staat van instandhouding kan bereikt worden. Ook in de andere, sterker gedegradeerde habitatvlekken wordt gestreefd naar een substantiële verbetering via volgende verbeteropgaven :

- Terugdringen van naaldhout en exoten;
- Verbeteren van de horizontale en verticale structuur, met bijzondere aandacht voor open plekken en interne en externe bosranden (fauna!).
- Doorbreken van homogene bestanden;
- verhogen aandeel oude bomen en staand en liggend dood hout;
- Terugdringen van verruiging en vergrassing;

Voor het habitat typische soorten voor een goede habitatkwaliteit⁴⁰ : Havik, Boommarter, Das, Wespendif, Zwarte specht, Middelste bonte specht, Vleermuizen, Fluter, Levendbarende hagedis, Hazelworm, Kleine ijsvogelvlinder, Vliegend hert.

---

⁴⁰ Onderstreepte soorten zijn soorten van bijlage I, II, III of IV van het natuurdecreet

9130 - Beukenbossen van het type Asperulo-Fagetum

Het actuele voorkomen

Van dit bostype zijn er twee subtypen te onderscheiden, namelijk het Atlantisch neutrofiel beukenbos (inclusief Eiken-Haagbeukenbos met voorjaarsfora van Wilde hyacint (*Scilla non-scripta*)), en het Midden-Europese neutrofiel beukenbos (Parelgras-Beukenbos).

Dit eerste subtype komt enkel voor in deelgebieden BE2400011-3 (Margijsbos, noord- en zuidzijde), BE2400011-16 (Moorselbos) en BE2400011-17 (Hogenbos). Het tweede subtype is uiterst zeldzaam in Vlaanderen. Parelgras en Lievevrouwebedstro komen voor in deelgebied BE2400011-4b (Meerdaalwoud - zuidelijke zone), maar dit bos kan beter onder 9160 geordend worden want andere kensoorten zijn er afwezig. Het subtype is wel aanwezig in Hogenbos (Parelgras in combinatie met Lieve-vrouwe-bedstro) over een oppervlakte van < 0.5 ha. Wilde hyacint komt hier ook voor.

In Meerdaalwoud komen ook een paar kleine groeiplaatsen van Wilde hyacint voor, maar hun oorsprong is onzeker. Deze worden pragmatisch onder 9160 gerekend.

De totale huidige oppervlakte van het habitat bedraagt ca. 42 ha.

Voor de actuele verspreiding van dit habitat verwijzen we naar kaart 5.1.

Potenties

Voor de potentiekaart van dit habitat verwijzen we naar kaart 5.7.

De abiotische omstandigheden waaronder het subtype met Wilde hyacint tot ontwikkeling komt is vrijwel identiek als deze van het habitattype 9160. Typisch voor dit habitatsubtype is het voorkomen van tapijten van Wilde hyacint. Deze soort bevindt zich echter in het habitatrichtlijngebied aan de meest oostelijke uitloper van haar natuurlijk verspreidingsareaal. Haar verspreiding is hier beperkt tot enkele bosgebieden. De potenties zijn wellicht dan ook beperkt tot de deelgebieden waar het nu voorkomt.

De bodemomstandigheden waaronder het subtype Parelgras-Beukenbos tot ontwikkeling komt, komen ook overeen met die van de meest basenrijke varianten van het habitattype 9160 (Primulo-Carpinetum). Typisch voor dit subtype is het frequent voorkomen van Eenbloemig parelgras en Lievevrouwebedstro. De potenties zijn beperkt tot de plaatsen met hoge basenverzadiging, die samenvallen met de huidige groeiplaatsen in het deelgebied Hogenbos.

Trend

De oppervlakte van dit habitat is stabiel sinds de aanmeldingsperiode (midden jaren '90).

Tabel 0.26 Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) 9130 Beukenbossen van het type Asperulo-Fagetum-Subtype Eikenhaagbeukenbos met wilde hyacint

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 2			X (voorkomen wilde hyacint)
Deelgebied 3	5.4		±30
Deelgebied 4b			potenties
Deelgebied 16	20.9		±54
Deelgebied 17	16		±75

Totaal	42	ca 1% (40 ha)	±159 (potnat); in praktijk minder
--------	----	---------------	--

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Onderstaande LSVI tabel is enkel voor het meest voorkomende subtype Eiken-Haagbeukenbos met Wilde hyacint ingevuld.

Tabel 0.27. Beoordeling van criteria en indicatoren voor van habitatype 9130 Beukenbossen van het type *Asperulo-Fagetum*- Subtype Eikenhaagbeukenbos met wilde hyacint

9130	BE2400011	
Habitatstructuur	<i>Indicator Minimaal Structuurareaal:</i> in Moorselbos komt er > 20 ha voor (A), in de andere deelgebieden is dit minder	deels voldoende tot goed
	<i>Indicator Vertikale structuur:</i> de kruid-, struik- en boomlaag zijn in de meeste deelgebieden niet steeds abundant	Overwegend gedegradeerd
	<i>Indicator Horizontale structuur:</i> bestanden zijn vaak gelijkjarig (gelijktijdig aangeplant), maar door rijping en gevarieerde kap aan het evolueren naar femelslagstructuur (B)	Overwegend gedegradeerd
	<i>Indicator Groeiklasse:</i> min. 3 groeiklassen komen niet overal voor, onvoldoende met dikke bomen	Overwegend gedegradeerd
	<i>Indicator aandeel dood hout:</i> < 4 %	Overwegend gedegradeerd
	<i>Indicator aandeel dik dood hout:</i> < 1 ex/ha	Overwegend gedegradeerd
	<i>Indicator Bosconstantie:</i> oud bos	Overal voldoende tot goed
Verstoring	<i>Indicator exoten:</i> in de meeste bossen komen exoten voor maar < 10%	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator Verruigd:</i> verbraming komt voor tss. 10-30%	Overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Geruderaliseerd:</i> komt voor tss. 10-30%	Overal voldoende tot goed
Vegetatie	<i>Indicator Sleutelsoorten boomlaag:</i> sleutelsoorten meestal dominant aanwezig, maar vaak homogeen (veelal beuk) : B. Plaatselijk is Amerikaanse eik dominant (C)	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator Sleutelsoorten kruidlaag:</i> veel soorten komen voor, maar met een kleinere bedekking (< 30%) en veelal verspreid (niet allemaal op vlek niveau)	overal voldoende tot goed
Faunabeoordeling	Grootte boscomplex varieert tussen 5-150 ha (combinatie van habitattypen 9120 en 9130): Moortselbos (54 ha), Hogenbos (104	deels voldoende tot

---

ha) en Margijsbos (150 ha).

goed

Voor fauna zijn ook een aantal structurelementen van belang die die bijna overal in het SBZ-H zeer ondermaats ontwikkeld zijn en die een duurzame instandhouding van een aantal fauna-elementen bezwaren, namelijk een gebrek aan open plekken en goed ontwikkelde bosranden. Ook is er voor een groot aantal soorten te weinig dood hout en oude bomen in het bos aanwezig

Voor het habitat typesche soorten voor een goede habitatkwaliteit: Havik, Boommarter, Das, Wespendief (Bijlage IV-soort), Zwarte specht ((Bijlage IV-soort), Middelste bonte specht (Bijlage IV-soort), Vleermuizen (Bijlage II & III-soorten), Fluiter, Levendbarende hagedis, Hazelworm, Kleine ijsvogelvlinder, Vliegend hert.

Vele van deze soorten zijn echter niet enkel beperkt tot dit bostype maar hebben een ruimere ecologische amplitude.

Conclusie actuele staat van instandhouding

Het habitat is in een "gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding". Dit geldt voor beide subtypes. Aandachtspunt is vooral de habitatstructuur (alle parameters).

Omdat het SBZ aan de grens ligt van het natuurlijk verspreidingsgebied van de Wilde hyacint, zijn de uitbreidingsmogelijkheden beperkt tot de aansluitende bospercelen (hoofdzakelijk habitat 9160) en bosuitbreidingsgebieden.

Voor de concrete beoordeling van de lokale staat van instandhouding voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabellen.
--

Tabel 0.28. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor habitatype 9130 - Beukenbossen van het type *Asperulo-Fagetum*

Deelgebied	3	16	17	Conclusie gebied
Opp Habitat 9130	5,40	20,90	16,00	42,30
Oppervlakte-aandeel	12,77	49,41	37,83	100,00
Habitatstructuur				
Min. Structuurareaal	C	A	C	deels voldoende tot goed
Vertikale Structuur	B	C	C	Overwegend gedegradeerd
Horizontale Structuur	B	C	C	Overwegend gedegradeerd
Groeiklasse	A	C	C	Overwegend gedegradeerd
Aandeel Dood Hout	C	C	C	overal gedegradeerd
Hoeveelheid Dik Hout	C	C	C	overal gedegradeerd
Bosconstantie	A	A	A	Overal voldoende tot goed
Verstoring				
Invasieve exoten	C	B	B	overwegend voldoende tot goed
Verruigd	B	B	B	Overal voldoende tot goed
Geruderaliseerd	B	B	B	Overal voldoende tot goed
Vegetatie				
Sleutelsoorten Boomlaag	C	B	B	overwegend voldoende tot goed
Sleutelsoorten Kruidlaag	B	B	B	overal voldoende tot goed
Faunabeoordeling	?	?	?	

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor dit habitat worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

opervlakte doelstelling Behoud en waar mogelijk uitbreiding van de bestaande habitatvlekken van 42 ha naar een totale oppervlakte van 42-70 ha. Er wordt gestreefd naar minimum 20 ha goed ontwikkeld habitat. De belangrijkste deelgebieden voor de realisatie van de doelstelling zijn BE2400011-16 (Moorsebos) en BE2400011-17 (Hogenbos).

Kwaliteits doelstelling Globaal wordt een voldoende tot goede staat van instandhouding nagestreefd. waarvan minstens 5 ha een uitstekende score (A-score) kan halen op

middellange tot lange termijn.

Verbeteropgaven:

- Terugdringen van naaldhout en exoten;
- Verbeteren van de horizontale en verticale structuur, met bijzondere aandacht voor open plekken en interne en externe bosranden (fauna!).
- verhogen van de lichtinval in het bos; voldoende variatie in lichtregime en ontwikkeling mulhumus via boomsoortenmenging ten behoeve van de rijke kruidlaag van dit bostype
- herintroduceren van voor dit habitatype typische boomsoorten die een verbetering van de standplaats (goede humusvormers) verzekeren (terugdringing verzuring) zowel in de boom- als struiklaag. Boomsoorten die het verzuringsproces van de bodem versterken worden indien nodig teruggedrogen (o.a. beuk).
- verhogen aandeel oude bomen en staand en liggend dood hout;

Voor het habitat typische soorten voor een goede habitatkwaliteit⁴¹ : Houtsnip, Havik, Wespandief (Bijlage IV-soort), Zwarte specht (Bijlage IV-soort), Middelste bonte specht (Bijlage IV-soort), Vleermuizen (Bijlage II & III-soorten), Vuursalamander, Das, Hazelworm, Kleine ijsvogelvlinder, Vliegend hert.

---

⁴¹ *Onderstreepte soorten zijn soorten van bijlage I, II, III of IV van het natuurdecreet*

9160 - Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eikenhaagbeukbossen behorend tot het Carpinion-betuli

Het actuele voorkomen

Dit bostype omvat de typische sub-Atlantische Eiken-Haagbeukenbossen (zonder Wilde hyacint) en is kenmerkend voor neutrale tot matig zure loofbossen. Op plaatsen waar de bodem voldoende gedraineerd is om beuk toe te laten als dominante boom, kan dit bostype door 'verbeuking' van de boomlaag overgaan naar meer schaduw- en zuurtolerante bostypen, namelijk habitat 9120. In het verleden werden deze bossen echter vaak als middelhout met vooral eik als overstaanders beheerd, en had beuk een ondergeschikte rol (maar was wel vaak in de menging aanwezig). Bij omvorming naar hooghout kan het aandeel beuk verder toenemen. In een recent verleden (20ste eeuw) zijn op deze standplaatsen ook verjongingsgroepen van beuk aangelegd en recent treedt meer en meer spontane verjonging van beuk op. Om de typische lichtverhoudingen en soortenmenging in deze bossen te behouden kan het nodig zijn om de recente en verdere uitbreiding van beuk terug te dringen.

Dit bostype is zeldzaam in Vlaanderen. Het zwaartepunt van de verspreiding ligt in de leemstreek van Oost-Brabant en Limburg. Het bostype is in het habitatrichtlijngebied meestal niet goed ontwikkeld. Beter ontwikkelde bossen zijn o.a. delen van Meerdaalwoud, Langerodebos (drogere delen), Kouterbos, Rodebos, Bertembos en Egenhovenbos.

Voor de actuele verspreiding van dit habitat verwijzen we naar kaart 5.1 Volgens de bestandsfiches van Meerdaalwoud en "Groot Bertembos" (Bertembos + Grevensbos) is de verspreiding echter breder dan wat de indicatieve habitatkaart aangeeft. Hieronder worden de cijfers op basis van de bestandsfiches gebruikt. Ook in Hogenbos komt onder de legende 9120 ongeveer 75 % van habitat 9160 voor.

De totale huidige oppervlakte van het habitat bedraagt ca. 576 ha.

Potenties

Voor de potentiekaart van dit habitat verwijzen we naar kaart 5.8.

Buiten de deelgebieden waar het habitat nu reeds algemeen voorkomt zijn er potenties aanwezig in volgende deelgebieden:

- BE2400011-1 (Bos en omgeving Bisdom/Tergeiten);
- BE2400011-2 (Stokkembos);
- BE2400011-9 (Lericks-, Ronde- en Wolfsbos);
- BE2400011-12 (Koningsberg);
- BE2400011-13: Kafmeiersberg/Smeisberg;
- BE2400011-14: Bertembos en Koeheide;
- BE2400011-15: Eikenbos/Grevensbos.
- BE2400011-15: Hogenbos

Strikt genomen zijn sommige bossen van het type 9120 op leembodems eveneens om te vormen tot dit bostype, op voorwaarde dat de verzuring van de bodem niet te sterk heeft plaatsgevonden. Dit door een bosbeheer in te stellen dat gericht is op de terugdringing van beuk, het verhogen van de lichtinval in het bos en het eventuele herintroduceren van voor dit habitatype typische boomsoorten die een verbetering van de standplaats (goede humusvormers) verzekeren (terugdringing verzuring). De haalbaarheid voor herstel van dit habitatype dient bij het plannen van herstelmaatregelen nagegaan worden. Vermoedelijk zijn door doorgedreven bodemverzuring niet alle hier vermelde herstelpotenties effectief haalbaar.

Trend

Sinds de jaren 1950 is er een afname van dit habitatype ten voordele van habitatype 9120 (door verzuring, verdonkering). De in het SBZ-H aanwezige oppervlakte van habitatype 9160 is volgens de habitatkaart groter dan de oppervlakte die werd vermeld bij de aanmelding van het gebied als SBZ. De vaak subtiele verschillen tussen gedegradeerd habitatype 9160 (verzuurde bosbodem) en de rijkere variant van habitatype 9120 en de talrijke vegetatieovergangen op het terrein liggen wellicht aan de basis van deze verschillende cijfers.

Tabel 0.29. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) 9160 eikenhaagbeukenbossen

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1	0.9		±3
Deelgebied 2	0.9		±5
Deelgebied 3	0.3		±10
Deelgebied 4a	12		±12
Deelgebied 4b	389		±560 (mogelijk te sterke verzuring)
Deelgebied 4c	3		±130
Deelgebied 4d	1		±300
Deelgebied 4e			±5
Deelgebied 8	15		>68
Deelgebied 9	1.3		±15
Deelgebied 12	4		2-5
Deelgebied 14			±20
Deelgebied 15	82		±20
Deelgebied 16	10		10-15
Deelgebied 17	60		±20; in praktijk meer
Totaal	576	ca 10 % (400 ha)	±1188 (potnat)

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0.30. Beoordeling van criteria en indicatoren voor habitatype 9160 eikenhaagbeukenbossen

9160	BE2400011	
Habitatstructuur	<i>Indicator Minimaal Structuurareaal:</i> Minimaal 15 ha aaneengesloten bos vereist voor A of B. Het MSA wordt enkel bereikt voor de deelgebieden met het grootste aandeel van dit bostype : Meerdaalwoud (389 ha) en Bertembos (82 ha). In de overige deelgebieden betreft het zeer kleine oppervlakten.	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator Vertikale structuur:</i> Vaak zijn kruid-, struik- en boomlaag abundant	overwegend voldoende tot goed

	aanwezig	goed
	<i>Indicator Horizontale structuur:</i> Over het algemeen inheems intiem- of groepsgemengde bestanden	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator Groeiklasse:</i> min. 3 groeiklassen komen voor, regelmatig ook met dikke bomen (groeiklasse 7)	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator aandeel dood hout:</i> < 4 %	overal gedegradeerd
	<i>Indicator aandeel dik dood hout:</i> < 1 ex/ha met uitzondering van bepaalde bosreservaten	overal gedegradeerd
	<i>Indicator Bosconstantie:</i> overwegend oud bos	overal voldoende tot goed
Verstoring	<i>Indicator exoten:</i> in de meeste bossen komen exoten voor < 10%	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator Verruigd:</i> verbraming < 10 %	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator Geruderaliseerd:</i> verruiging < 10 %	overwegend voldoende tot goed
Vegetatie	<i>Indicator Sleutelsoorten boomlaag:</i> sleutelsoorten komen voor	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator Sleutelsoorten kruidlaag:</i> >5 soorten komen voor, met een bedekking 30-50 % (niet in alle deelgebieden) Regionaal belangrijke flora-elementen zijn Witte Rapunzel, Wilde Appel	overwegend voldoende tot goed
Faunabeoordeling	<p>Het deelgebied BE2400011-4b (Meerdaalwoud) heeft 389 ha van dit bostype, en scoort dus goed voor wat betreft oppervlakte voor fauna. Van de overige deelgebieden waar dit habitattype voorkomt scoort enkel Bertembos nog voldoende.</p> <p>Voor fauna zijn ook een aantal structurelementen van belang die die nagenoeg overal in het SBZ-H zeer ondermaats ontwikkeld zijn en die een duurzame instandhouding van een aantal fauna-elementen bezwaren, namelijk een gebrek aan open plekken en goed ontwikkelde bosranden. Ook is er voor een aantal soorten te weinig dood hout in het bos aanwezig (o.a. bijlage II-soort Vliegend hert).</p> <p>Voor het habitat typische soorten voor een goede habitatkwaliteit: Houtsnip, <u>Havik</u>, Boommarter, Wespandief (Bijlage IV-soort), <u>Zwarte specht</u> (Bijlage IV-soort), <u>Middelste bonte specht</u> (Bijlage IV-soort), <u>Vleermuizen (Bijlage II & III-soorten)</u>, Vuursalamander, Das, Hazelworm, Kleine ijsvogelvlinder, Vliegend hert, Grote weerschijnvlinder.</p> <p>Vele van deze soorten zijn echter niet enkel beperkt tot dit bostype maar hebben een ruimere ecologische amplitude</p>	overwegend voldoende tot goed

Conclusie actuele staat van instandhouding

Het habitat bevindt zich in een "goede tot uitstekende actuele staat van instandhouding", behalve voor het aspect "dood hout". Voor de grootste habitatvlek in het Meerdaalwoud zijn de overige parameters voldoende tot goed. De bedekking van de sleutelsoorten, de aanwezigheid van voldoende open plekken en goed ontwikkelde bosranden, en het voorkomen van exoten vormen plaatselijk aandachtspunten.

Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabel.

INFORMATIEF DOCUMENT

Tabel 0.31. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding van habitattype 9160 - Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukbossen behorend tot het Carpinion-betuli

Deelgebied	1	2	3	4a	4b	4c	4d	8	9	12	14	15	16	17	Conclusie gebied
Habitat 9160	0,90	9,00	0,30	12,00	389,00	3,00	1,00	15,00	1,30	3,90		82,00	10,00	60	576
Oppervlakte-aandeel	0,17	1,68	0,06	2,24	72,66	0,56	0,19	2,80	0,24	0,73	15,32	1,18	1,87	0,32	100,00
Habitatstructuur															
Min. Structuurareaal	C	C	C	A	A	C	C	A	C	C	A	C	C	C	overwegend voldoende tot goed
Vertikale Structuur	?	?	?	A	A	B	B	A	C	B	C	C	?	?	overwegend voldoende tot goed
Horizontale Structuur	C	C	C	A	A	C	B	A	C	B	B	B	C	C	overwegend voldoende tot goed
Groeiklasse	?	?	?	A	A	?	?	A	C	B	A	A	?	?	overwegend voldoende tot goed
Aandeel Dood Hout	C	C	C	C	C	?	?	C	C	C	C	C	?	?	overal gedegradeerd
Hoeveelheid Dik Hout	C	C	C	C	C	?	?	C	C	C	C	C	?	?	overal gedegradeerd
Bosconstantie	B	A	A	A	A	?	A	A	C	B	A	A	A	A	overal voldoende tot goed
Verstoring															
Invasieve exoten	?	?	?	B	B	?	?	A	B	B	C	C	?	?	overwegend voldoende tot goed
Verruigd	?	?	?	A	A	?	?	A	B	B	B	B	?	?	overwegend voldoende tot goed

Geruderaliseerd	?	?	?	A	A	?	?	B	B	B	A	A	?	?	overwegend voldoende tot goed
Vegetatie															
Sleutelsoorten Boomlaag	?	?	?	B	A	?	?	A	B	C	A	A	B	?	overwegend voldoende tot goed
Sleutelsoorten Kruidlaag	?	?	?	C	B	?	?	B	B	?	C	C	C	?	overwegend voldoende tot goed
Faunabeoordeling	C	C	C	C	A	?	?	B	C	C	B	C	C	C	overwegend voldoende tot goed

INFORMATIEF DOCUMENT

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor dit habitat worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

opervlakte doelstelling Minstens behoud van de aanwezige habitatoppervlakte (576 ha) en uitbreiding tot 580-582 ha. Er wordt een maximaal herstel van het habitatype beoogd door omvorming van niet habitatwaardige bossen en op lokaties waar verzuring van de bodem tot de teloorgang van het habitatype hebben geleid en de verzuring nog omkeerbaar is. Nader onderzoek moet deze zones lokaliseren en de herstelmogelijkheden kwantificeren.

Realiseren van bosuitbreidingen (4-6 ha) om kleinere, geïsoleerd gelegen bossen te bufferen.

Daarnaast zijn bosuitbreidingen buiten SBZ aangewezen om kleine bossen met elkaar te verbinden (fauna) en de boscomplexen Heverleebos en Meerdaalwoud met elkaar te verbinden.

Kwaliteitsdoelstelling Globaal wordt een goede tot uitstekende van instandhouding nagestreefd, waarvan minstens 90 ha een uitstekende score (A-score) kan halen op middellange tot lange termijn. In die bosbestanden die reeds uitzonderlijke kwaliteiten bezitten (hoge dichtheid oude bomen, hoge structuurrijkdom) wordt een bosbeheer gevoerd dat deze maximaal behoudt.

Verbeteropgaven:

- Terugdringen van naaldhout en exoten;
- Verbeteren van de horizontale en verticale structuur, met bijzondere aandacht voor open plekken en interne en externe bosranden (fauna!).
- verhogen van de lichtinval in het bos
- herintroduceren van voor dit habitatype typische boomsoorten die een verbetering van de standplaats (goede humusvormers) verzekeren (terugdringing verzuring) zowel in de boom- als struiklaag. Boomsoorten die het verzuringsproces van de bodem versterken worden indien nodig teruggedrongen (o.a. beuk).
- verhogen aandeel oude bomen en stand en liggend dood hout;

Voor het habitat typische soorten voor een goede habitatkwaliteit : Houtsnip, Havik, Boommarter, Wespandief (Bijlage IV-soort), Zwarte specht (Bijlage IV-soort), Middelste bonte specht (Bijlage IV-soort), Vleermuizen (Bijlage II & III-soorten), Vuursalamander, Das, hazelworm, Kleine ijsvogelvlinder, Vliegend hert, Grote Weerschijnvlinder.

Motivering:

- Dit SBZ is zeer belangrijk voor de instandhouding van habitatype 9130 (cfr. G-IHD).

91E0 - Alluviale bossen met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

Het actuele voorkomen

Van dit habitattype worden verschillende subtypes onderscheiden. Voor dit SBZ zijn volgende types belangrijk:

- 91E0*-bron : BWK-eenheid vc : bronbossen (*Goudveil-essenbos*),

Dit bostype is in het Dijleland aanwezig als vegetatielinten rond bronnen en bronbeken, in Zuurminnend beukenbos (9120), Eiken-Haagbeukenbos (9130 of 9160) of Vogelkers-Essenbos (ander 91E0 – subtype). Hierdoor is de juiste oppervlakte moeilijk in te schatten. De standplaats wordt gekenmerkt door een zekere dynamiek (met ontstaan van 'bronomfitheaters'), en de hieraan aangepaste flora.

Dit bijzonder subtype treft men aan in volgende deelgebieden:

- BE2400011-1 (Bisdom (komt niet voor volgens bwk, wel bronnen volgens stafkaart in afgesloten deel van het bos));
- BE2400011-2 (Stokkembos (zeer beperkt volgens bwk));
- BE2400011-3 (Margijsbos);
- BE2400011-4a (Heverleebos (Vaalbeekvallei));
- BE2400011-4b (Meerdaalwoud);
- BE2400011-4c (Valleihelling nabij Kouterbos (bosreservaat) (bij 9160 is het bosreservaat bij dit deelgebied gerekend);
- BE2400011-4d (Laanvallei);
- BE2400011-8 (Egenhovenbos (niet volgens bwk)).

- 91E0*-veb : BWK-eenheid va : Beekbegeleidend Vogelkers-Essenbos

Dit subtype is de droogste variant. De bodem wordt zelden of nooit overstroomd, en is dus terug te vinden op de droogste plaatsen van de valleien. Het is echter vochtiger dan Eiken-Haagbeukenbos (9160). Talrijke overgangen met 9160 en met andere subtypen van 91E0 op het terrein maken een duidelijke scheiding tussen alle bos(sub)typen niet altijd mogelijk.

Dit subtype is terug te vinden in de deelgebieden BE2400011-3 (Margijsbos), BE2400011-4b (Meerdaalwoud), BE2400011-4c (Langerodebos), BE2400011-4d (laanvallei) en BE2400011-8 (Egenhovenbos)..

- 91E0*-oli : Oligotroof Broekbos

Het subtype Oligotroof Elzenbroek is terug te vinden op erg waterrijke lokaties, gevoed door mineraalarm grondwater. In Vlaanderen komt dit type nagenoeg uitsluitend voor in de Kempen en in het Hageland. In het SBZ-H komen echter enkele bronnen voor die zuur zijn, waardoor dit bostype zich in de directe omgeving van deze bronnen kan ontwikkelen. De boomlaag wordt gedomineerd door zachte berk en in veel mindere mate ook wat Zwarte els en Sporkehout. Een kruidlaag is nauwelijks aanwezig; Sterzegge en Koningsvaren worden soms aangetroffen. Het subtype wordt wel gekenmerkt door een zeer soortenrijke moslaag.

Dit bostype is een unicum voor de regio, en is erg plaatselijk aan te treffen in het Rodebos (BE-2400011-4d), de Ijsevallei nabij Margijsbos (BE2400011-3) en het Meerdaalwoud (Mommedeelvallei en vallei van Paddepoel).

- 91E0*-meso : Mesotroof Broekbos

Het mesotroof subtype is terug te vinden op erg waterrijke lokaties, gevoed door mineralenrijk grondwater. In het habitatrichtlijngebied treft men dit bostype aan in de deelgebieden BE2400011-4c (Doode Bemde - zeer beperkt), BE2400011-4d (Laanvallei), BE2400011-6 (ten zuiden van vijvers van Oud-Heverlee) en BE2400011-7 (Ormendaalbos).

- 91E0*-eutr : Eutroof of ruigt elzenbroekbos

Dit type is te vinden op voedselrijke, minder natte standplaatsen, waar het water in de zomer vrij diep kan wegzakken en tijdens de winter een hele tijd boven het maaiveld kan staan. Dit bostype is wellicht van nature niet of op een zeer beperkte oppervlakte in het SBZ-H aanwezig. Vele van de huidige Ruigte-elzenbossen staan op verstoorde standplaatsen en zijn het resultaat van degradatie van Mesotrofe en voornamelijk Vogelkers-essenbos. Dit bostype is in nagenoeg alle valleideelgebieden aan te treffen:

(in de bwk staat het voor slechts enkele zones aangegeven als apart bostype (vn), in de andere gevallen in combinatie met va.)

- BE2400011-1 (Bisdome (niet volgens bwk));
- BE2400011-2 (Stokkembos (niet volgens bwk));
- BE2400011-3 (Margijsbos);
- BE2400011-4a (Heverleebos (niet volgens de bwk));
- BE2400011-4c (Doode Bemde);
- BE2400011-4d (Laanvallei);
- BE2400011-4e (Grootbroek (niet volgens bwk));
- BE2400011-8 (Egenhovenbos)
- BE2400011-13 (Kafmeiersberg/Smeisberg).

Deze habitattypes hebben allen gemeenschappelijke kenmerken van natte valleibostypes, waardoor het onderscheid op het terrein niet gemakkelijk is. Bovendien lopen deze subtypes ook in elkaar over.

De totale huidige oppervlakte van het habitat 91^{E0} bedraagt ca. 204 ha.

Voor de actuele verspreiding van dit habitat verwijzen we naar kaart 5.1.

Potenties

Voor de potentiekaart van dit habitat verwijzen we naar kaart 5.9, 5.10, 5.11 en 5.12.

Subtypes Bronbossen en oligotroof Broekbos: Potenties zijn beperkt tot die zones waar het nu reeds voorkomt.

Door omvorming van populierenbossen kan de oppervlakte van het subtype beekbegeleidend Vogelkers-essenbos toenemen. In enkele andere deelgebieden zijn de abiotische omstandigheden gunstig maar is geen bos of slechts struweel aanwezig.

Het mesotroof broekbostype is deels te herstellen door de natuurlijke waterhuishouding te herstellen. Tevens zijn er in een aantal deelgebieden struwelen aanwezig die mits verdere rijping naar dit bostype evolueren. Potenties in :

- BE2400011-4c (Doode Bemde)

- BE2400011-4d (Laanvallei);
- BE2400011-4^e (Grootbroek);
- BE2400011-5 (Ten noorden van Florival N);
- BE2400011-6 (ten zuiden van vijvers van Oud-Heverlee);
- BE2400011-8 (Dijlevallei ter hoogte van Egenhoven).

Eutroof broekbos : Verdere uitbreiding van dit bostype is in dit habitatrictlijngebied wel mogelijk maar niet wenselijk. De meeste bossen van dit type zijn er immers ontstaan door degradatie van andere alluviale bostype.

Trend

In het licht van de aanmeldingsgegevens lijkt er een toename te zijn in de totale oppervlakte van alle types 91E0 ten opzichte van de aanmeldingsperiode (midden jaren '90). Het betreft echter vaak een goed ontwikkelde ondergroei in populierenbossen.

Vele van de huidige Eutroof elzenbroekbos komen voor op verstoorte standplaatsen (door verandering grondwaterregime) en zijn het resultaat van degradatie van Mesotroof broekbos en voornamelijk Vogelkers-essenbos.

Tabel 0.32. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat 91^{E0} – alle subtypes (in ha)

	Actuele opp. (ha)		Aanmelding (%)	Potenties (ha) volgens Potnat			
	Alle subtypes	veb		eutroof	mesotroof	oligotroof	veb
Deelgebied 1	2.6	2.5		2-4	2		
Deelgebied 2	3.9	3.3					6.8
Deelgebied 3	17	16		6	1	x	21
Deelgebied 4a				8			2
Deelgebied 4b		98				x	2
Deelgebied 4c	138 ha voor deelgebied 4			85	13	x	±200
Deelgebied 4d				11	44	x	108
Deelgebied 4e							40
Deelgebied 5					3	x	18
Deelgebied 6	0.1				5		37
Deelgebied 7	0.8	0.5		10	9		16
Deelgebied 8	34	30		14	15		76
Deelgebied 12	(bwk geeft hier ook va aan)						
Deelgebied 13	Komt beperkt voor			0.7	x		5
Totaal	204	149	ca 2 % (80 ha)	138	92		603

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0.33. Beoordeling van criteria en indicatoren voor 91E0*- subtype bronbos

91E0*-bron	BE2400011	
Habitatstructuur de structuur (en alles wat met boomlaag te maken heeft) hangt af van het omliggende bos, oppervlakte bronbos meestal klein	<i>Indicator Minimaal Structuurareaal:</i> Minimaal 10 ha aaneengesloten bos vereist voor A of B. Het MSA wordt niet bereikt voor de deelgebieden met het grootste aandeel van dit bostype	Overwegend gedegradeerd
	<i>Indicator Vertikale structuur:</i> de kruid-, struik- en boomlaag zijn er abundant	Overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator Horizontale structuur:</i> afhankelijk van het boshabitat er rond; doorgaans ongelijkjarig en gemengd	Overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator Groeiklasse:</i> min. 3 groeiklassen komen voor	Overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator aandeel dood hout:</i> < 4 %	Overwegend gedegradeerd
	<i>Indicator aandeel dik dood hout:</i> < 1 exemplaar/ha	Overwegend gedegradeerd
	<i>Indicator Bosconstantie:</i> het betreft hoofdzakelijk bronnen gelegen in oude bossen	Overwegend voldoende tot goed
Verstoring	<i>Indicator exoten:</i> afhankelijk van het boshabitat er rond; veel Amerikaanse eik komt voor > 10% (Margijsbos) maar niet in alle bronbossen	deels voldoende tot goed
	<i>Indicator Verruigd:</i> verbraming komt voor tss 10-30%	Overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator Geruderaliseerd:</i> weinig ruderaal soorten	Overwegend voldoende tot goed
Vegetatie	<i>Indicator Sleutelsoorten boomlaag:</i> soorten komen voor maar met een kleine bedekking < 70%; zeer veel exoten als Amerikaanse eik in Margijsbos. Op de bronzone zelf weinig bomen (Margijsbos)	deels voldoende tot goed
	<i>Indicator Sleutelsoorten kruidlaag:</i> soorten komen voor, maar met een kleine bedekking < 30% - niet gekend voor alle habitatvlekken. In Margijsbos een mooie bronzone met zeer hoge bedekking van Reuzenpaardestaart en Paarbladig goudveil. Regionaal belangrijke flora-elementen : Hangende zegge	deels voldoende tot goed
Faunabeoordeling	<p>Dit bostype komt slechts op een paar ha voor (< 15ha) maar haar voorkomen is abiotisch begrenst tot de huidige bronzones en hun directe omgeving. Typische fauna-elementen zijn niet overal aanwezig. De habitats maken vaak wel deel uit van een groter bosgebied met andere habitattypes</p> <p>Voor het habitat typische soorten voor een goede habitatkwaliteit: Gewone bronlibel (aanwezig in Meerdaalwoud, zone Paddenpoel, Mommendeel), Vinpootsalamander, Grote weerschijnvlinder</p> <p>Vinpootsalamander en Grote weerschijnvlinder zijn niet enkel gebonden aan het bronbostype maar hebben een ruimere ecologische amplitude</p>	Overwegend gedegradeerd

Tabel 0.34. Beoordeling van criteria en indicatoren voor 91E0 subtype Vogelkers-Essenbos

91E0_veb	BE2400011	
Habitatstructuur	<p><i>Indicator Minimaal Structuurareaal:</i> Minimaal 10 ha aaneengesloten bos vereist voor A of B. Het MSA wordt niet altijd bereikt voor de deelgebieden met het grootste aandeel van dit bostype : Margijsbos, Meerdaalwoud, Rodebos, Langerodebos en wel voor Egenhoven (30 ha)</p>	overwegend voldoende tot goed
	<p><i>Indicator Vertikale structuur:</i> de kruid-, struik- en boomlaag zijn aanwezig</p>	overwegend voldoende tot goed
	<p><i>Indicator Horizontale structuur:</i> er komt inheems gemengd bos voor, maar vaak wordt de boomlaag gedomineerd door populieren</p>	overwegend voldoende tot goed
	<p><i>Indicator Groeiklasse:</i> min. 3 groeiklassen komen voor, maar zonder echt dikke bomen</p>	Overwegend gedegradeerd
	<p><i>Indicator aandeel dood hout:</i> wel veel dode populier maar minder dan 4 % van het volume</p>	Overwegend gedegradeerd
	<p><i>Indicator aandeel dik dood hout:</i> voornamelijk aanwezig door dikke dode populieren - voldoende in Margijsbos en Koningsbos</p>	Overwegend gedegradeerd
	<p><i>Indicator Bosconstantie:</i> oud bos</p>	overal voldoende tot goed
Verstoring	<p><i>Indicator exoten:</i> exoten komen voor rond de 10%, plaatselijk meer</p>	deels voldoende tot goed
	<p><i>Indicator Geruderaliseerd:</i> ruderaal soorten komen plaatselijk voor tss. 10-30 %, globaal minder</p>	overal voldoende tot goed
	<p><i>Indicator Verruigd:</i> verbraming komt weinig voor, maar wel in Egenhovenbos</p>	overal voldoende tot goed
Vegetatie	<p><i>Indicator Sleutelsoorten boomlaag:</i> soorten komen voor, maar soms met kleiner grondvlak < 70%; plaatselijk veel populier, esdoorn</p>	Overwegend gedegradeerd
	<p><i>Indicator Sleutelsoorten kruidlaag:</i> soorten komen voor, maar met een kleine bedekking (< 30%) en veelal verspreid (niet allemaal op vlek-niveau). Niet bekend voor alle habitatvlekken.</p>	Overwegend gedegradeerd
	<p>Regionaal belangrijke flora-elementen : Bosmuur</p>	
Faunabeoordeling	<p>Dit bostype is in alle deelgebieden tss. 5-150 ha groot.</p> <p>Voor het habitat typische soorten voor een goede habitatkwaliteit: Vinpootsalamander, Vuursalamander, Grote weerschijnvlinder, Houtsnip, Goudvink, Matkop, Kleine bonte specht</p> <p>Een aantal van deze soorten is niet beperkt tot dit subtype maar hebben een ruimere ecologische amplitude.</p>	overwegend voldoende tot goed

Tabel 0.35. Beoordeling van criteria en indicatoren voor 91E0 subtype Oligotroof broekbos

91E0_oli	BE2400011		
Habitatstructuur	<i>Indicator Minimaal Structuurareaal:</i> Minimaal 20 ha aaneengesloten bos vereist voor A of B. Het MSA wordt niet bereikt	overal gedegradeerd	
	de structuur (en alles wat met boomlaag te maken heeft) hangt af van het omliggende bos, oppervlakte bronbos meestal klein	<i>Indicator Vertikale structuur:</i> de kruid-, struik- en boomlaag zijn er maar in de meeste deelgebieden niet allemaal abundant; wel goed in Margijsbos	overal voldoende tot goed
		<i>Indicator Horizontale structuur:</i> behalve in Margijsbos gaat het om homogeen bos	Overwegend gedegradeerd
		<i>Indicator Groeiklasse:</i> 3 groeiklassen komen niet voor (omdat het over kleine oppervlakten gaat is de aanwezigheid van veel groeiklassen op hetzelfde moment niet mogelijk)	Overwegend gedegradeerd
		<i>Indicator aandeel dood hout:</i> algemeen onvoldoende	overal gedegradeerd
		<i>Indicator aandeel dik dood hout:</i> algemeen onvoldoende	overal gedegradeerd
		<i>Indicator Bosconstantie:</i> oud bos	overal voldoende tot goed
Verstoring	<i>Indicator exoten:</i> exoten komen voor (tot 10%)	overal voldoende tot goed	
	<i>Indicator Geruderaliseerd:</i> vlier komt voor (tot 10%)	overal voldoende tot goed	
	<i>Indicator Verruigd:</i> verbraming komt weinig of niet voor	overal voldoende tot goed	
Vegetatie	<i>Indicator Sleutelsoorten boomlaag:</i> aanwezig	overal voldoende tot goed	
		<i>Indicator Sleutelsoorten kruidlaag:</i> soorten komen voor, maar met een kleine bedekking (< 30%) en veelal verspreid (niet allemaal op vlek-niveau)	overal gedegradeerd
Faunabeoordeling	Dit bostype is in alle deelgebieden <15 ha maar maakt in de meeste deelgebieden deel uit van een groter bosgebied	overal gedegradeerd	
	Voor het habitat typische soorten voor een goede habitatkwaliteit: Vinpootsalamander, Grote weerschijnvlinder, Goudvink, Matkop, Kleine bonte specht Een aantal soorten is niet beperkt tot dit subtype maar hebben een ruimere ecologische amplitude.		

Tabel 0.36. Beoordeling van criteria en indicatoren voor 91E0 subtype Mesotroof broekbos

91E0_meso	BE2400011	
Habitatstructuur	<i>Indicator Minimaal Structuurareaal:</i> Minimaal 20 ha aaneengesloten bos vereist voor A of B. Het MSA wordt niet bereikt	Deels voldoende tot goed
	<i>Indicator Vertikale structuur:</i> de kruid-, struik- en boomlaag zijn niet overal abundant aanwezig	Deels voldoende tot goed
	<i>Indicator Horizontale structuur:</i> het betreft vaak inheems gemengd bos maar globaal te homogeen	Deels voldoende tot goed
	<i>Indicator Groeiklasse:</i> min. 3 groeiklassen komen voor, maar vaak zonder echt dikke bomen	Overwegend gedegradeerd
	<i>Indicator aandeel dood hout < 4 %</i>	overal gedegradeerd
	<i>Indicator aandeel dik dood hout < 1 ex/ha</i>	overal gedegradeerd
	<i>Indicator Bosconstantie:</i> vaak in oud bosgebied	Overwegend voldoende tot goed
Verstoring	<i>Indicator exoten:</i> exoten komen voor < 10 %	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Geruderaliseerd:</i> ruderaal soorten komen voor in een bedekking tss. 10-30%?	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Verruigd:</i> verbraming beperkt (< 10%)	overal voldoende tot goed
Vegetatie	<i>Indicator Sleutelsoorten boomlaag:</i> soorten komen voor, maar soms met kleiner grondvlak < 70%	Overwegend gedegradeerd
	<i>Indicator Sleutelsoorten kruidlaag:</i> soorten komen voor, maar met een kleine bedekking (< 30%) en veelal verspreid (niet allemaal op vlek niveau)	Overwegend gedegradeerd
Faunabeoordeling	5 – 150 ha – B voor de relevante deelgebieden	Overwegend voldoende tot goed
	Voor het habitat typische soorten voor een goede habitatkwaliteit: Vinpootsalamander, Grote weerschijnvlinder, Goudvink, Matkop, Kleine bonte specht Een aantal soorten is niet beperkt tot dit subtype maar hebben een ruimere ecologische amplitude.	

Tabel 0.37. Beoordeling van criteria en indicatoren voor habitattypen 91E0 subtype eutroof elzenbroek

91E0_eutr	BE2400011	
Habitatstructuur	<i>Indicator Minimaal Structuurareaal:</i> Minimaal 20 ha aaneengesloten bos vereist voor A of B. Het MSA wordt niet bereikt	Overwegend gedegradeerd
	<i>Indicator Vertikale structuur:</i> de kruid-, struik- en boomlaag zijn niet overal	Deels

	abundant aanwezig	voldoende tot goed
	<i>Indicator Horizontale structuur:</i> onvoldoende ontwikkeld	Overwegend gedegradeerd
	<i>Indicator Groeiklasse:</i> 3 groeiklassen niet overal aanwezig	Overwegend gedegradeerd
	<i>Indicator aandeel dood hout:</i> < 4 %	Overwegend gedegradeerd
	<i>Indicator aandeel dik dood hout:</i> < 1 exemplaar/ha	Overwegend gedegradeerd
	<i>Indicator Bosconstantie:</i> Bosconstante 30-100 jaar - B	Overwegend voldoende tot goed
Verstoring	<i>Indicator exoten:</i> exoten komen voor - 10%	Overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator Verruigd:</i> verbraming komt niet voor	Overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator Geruderaliseerd:</i> ruderaal soorten komen voor met een bedekking > 30% (zeer veel brandnetel)	Overwegend gedegradeerd
Vegetatie	<i>Indicator Sleutelsoorten boomlaag:</i> soorten komen voor maar met een kleine bedekking < 70%	Overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator Sleutelsoorten kruidlaag:</i> soorten komen voor, maar met een kleine bedekking < 30% (eerder C wegens bedekking <30%)	Overwegend gedegradeerd
Faunabeoordeling	Dit bostype komt op een paar ha voor < 15ha Voor het habitat typische soorten voor een goede habitatkwaliteit: Vinpootsalamander, Grote weerschijnvlinder, Goudvink, Matkop, Kleine bonte specht Een aantal soorten is niet beperkt tot dit subtype maar hebben een ruimere ecologische amplitude	Overwegend gedegradeerd

Conclusie actuele staat van instandhouding

Het habitat 91^{F0} is in een "gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding". Meestal zijn de habitatvlekken te klein en is onvoldoende dood hout aanwezig. Er zijn onvoldoende sleutelsoorten in de kruidlaag. Vaak zijn deze bossen nog te jong om goed ontwikkeld te zijn of zijn ze zwak ontwikkeld onder populierenaanplantingen.

Voor bronbos (en oligotroof broekbos) zijn de habitatvlekken beperkt tot de huidige bronzones en een goede staat qua oppervlakte is bijgevolg niet haalbaar o.w.v. de abiotiek, maar er kan naar gestreefd worden om de habitatvlekken zo goed mogelijk in te vullen (kwaliteitsverbetering). Dit bostype maakt wel altijd deel uit van een groter bosgebied met andere boshabitats.

Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabellen.

Tabel 0.38. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor enkele subtypes van habitattype 91E0 - Alluviale bossen met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

91 ^{E0} subtype vogelkers-essenbos										
Deelgebied	1	3	4a	4b	4c	4d	8	12 13	Conclusie gebied	
Habitat 91E0_ veb	2.5	3.3					98	30	7	149
Oppervlakte-aandeel										100,00
Habitatstructuur										
Min. Structuurareaal	C	C	A	A	?	?	A	C		overwegend voldoende tot goed
Vertikale Structuur	B	A	C	C	?	?	B	B		overwegend voldoende tot goed
Horizontale Structuur	C	A	A	A	?	?	B	B		overwegend voldoende tot goed
Groeiklasse	C	B	B	B	?	?	C	B		Overwegend gedegradeerd
Aandeel Dood Hout	C	C	C	C	?	?	C	B		Overwegend gedegradeerd
Hoeveelheid Dik Hout	C	B	C	C	?	?	C	B		Overwegend gedegradeerd
Bosconstantie	A	A	A	A	?	?	A	A		overal voldoende tot goed
Verstoring										
Invasieve exoten	B	B	C	C	?	?	B	B		deels voldoende tot goed
Geruderaliseerd	A	B	A	A	?	?	A	B		overal voldoende tot goed
Verruigd	A	A	A	A	?	?	B	A		overal voldoende tot goed
Vegetatie										
Sleutelsoorten Boomlaag	A	B	C	C	?	?	C	B		Overwegend gedegradeerd
Sleutelsoorten Kruidlaag	B	B	B	B	?	?	C	B		Overwegend gedegradeerd
Faunabeoordeling	?	?	?	?	?	?	?	?		?

91^{E0} subtype oligotroof elzenbroekbos				
Deelgebied	3	4b	4d	Conclusie gebied
Habitat 91E0_oli				3,00
Oppervlakte-aandeel				100,00
Habitatstructuur				
Min. Structuurareaal	C	C	C	overal gedegradeerd
Vertikale Structuur	A	B	B	overal voldoende tot goed
Horizontale Structuur	A	C	C	Overwegend gedegradeerd
Groeiklasse	A	C	C	Overwegend gedegradeerd
Aandeel Dood Hout	C	C	C	overal gedegradeerd
Hoeveelheid Dik Hout	C	C	C	overal gedegradeerd
Bosconstantie	A	A	A	overal voldoende tot goed
Verstoring				
Invasieve exoten	B	B	B	overal voldoende tot goed
Geruderaliseerd	B	B	A	overal voldoende tot goed
Verruigd	A	B	A	overal voldoende tot goed
Vegetatie				
Sleutelsoorten Boomlaag	B	?	?	overal voldoende tot goed
Sleutelsoorten Kruidlaag	C	C	C	overal gedegradeerd
Faunabeoordeling	?	?	?	?

91 ^{F0} subtype mesotroof elzenbroekbos											
Deelgebied	1	2	3	4a	5	6	7	8	12	13	Conclusie gebied
Habitat 91E0_meso	2,60	3,90	17,00	13,00	0,60	0,10	0,80	31,00	3,40	3,70	76,10
Oppervlakte-aandeel	3,42	5,12	22,34	17,08	0,79	0,13	1,05	40,74	4,47	4,86	100,00
Habitatstructuur											
Min. Structuurareaal	C	C	A	A	C	C	C	A	C	C	Deels voldoende tot goed
Vertikale Structuur	?	C	A	C	C	C	C	B	C	C	Deels voldoende tot goed
Horizontale Structuur	C	C	A	C	C	C	C	B	C	C	Deels voldoende tot goed
Groeiklasse	C	C	B	C	C	C	C	C	C	C	Overwegend gedegradeerd
Aandeel Dood Hout	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	overal gedegradeerd
Hoeveelheid Dik Hout	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	overal gedegradeerd
Bosconstantie	A	A	A	A	C	C	C	A	A	C	Overwegend voldoende tot goed
Verstoring											
Invasieve exoten	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	overal voldoende tot goed
Geruderaliseerd	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	overal voldoende tot goed
Verruigd	B	B	A	B	B	B	?	A	B	B	overal voldoende tot goed
Vegetatie											
Sleutelsoorten Boomlaag	C	C	B	C	C	C	C	C	C	C	Overwegend gedegradeerd
Sleutelsoorten Kruidlaag	C	C	B	C	C	C	C	C	C	C	Overwegend gedegradeerd
Faunabeoordeling	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor dit habitat worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

91^{F0} Subtype bronbos

Oppervlakte-doelstelling Behoud van de huidige habitatvlekken, aanwezig in de vorm van vegetatielinten rond bronnen in een matrix van zure beukenbossen (9120), Eiken-Haagbeukenbossen (9160) of alluviale bossen (91E0).

Kwaliteits-doelstelling Globaal wordt een goede tot uitstekende staat van instandhouding nagestreefd (m.u.v. criterium oppervlakte).

Vaak hangt de algemene kwaliteit (structuur, dood hout, exoten, ..) samen met die van het omringende bostype, en moeten daar maatregelen genomen worden.

Behoud en waar nodig herstel van een gunstige waterhuishouding (kwaliteit en kwantiteit grondwater). Dit impliceert o.a. een aanpassing van de bemestingsdruk en/of aanpassing van het landgebruik van de infiltratiegebieden (bv. Aan Rodebos).

Indien de herkomst van het water van deze bronnen onbekend is, dient deze onderzocht te worden.

Het habitat moet voldoen aan de leefvereisten voor het habitat typische soorten als de Gewone bronlibel en Grote weerschijnvlinder..

Voor het habitat typische soorten voor een goede habitatkwaliteit: Gewone bronlibel, Vinpootsalamander, Vuursalamander, Grote weerschijnvlinder, Houtsnip, Goudvink, Matkop, Kleine bonte specht

91^{F0} Subtype Vogelkers-essenbos

Oppervlakte-doelstelling Behoud en toename van de bestaande oppervlakte ($\pm$ 150 ha) tot een totale oppervlakte van 223 ha door omvorming uit niet-habitatwaardig bos en (gedegradeerd) eutroof broekbos . Deze omvorming van $\pm$ 73 ha mag niet ten koste gaan van andere Europees beschermde natuurelementen en Regionaal belangrijke biotopen of soorten.

Kwaliteits-doelstelling Globaal wordt een voldoende tot goede staat van instandhouding nagestreefd, waarvan minstens 20 ha een uitstekende score (A-score) kan halen op middellange tot lange termijn.

Behoud of herstel van de voor het habitatype gunstige waterhuishouding;

Ontwikkelen en herstellen van kwaliteitsvolle boshabitats. Verbeteropgaven:

- Terugdringen van exoten (< 10 %);
- Doorbreken van homogene bestanden en bevorderen van secundaire boomsoorten, karakteristiek voor dit bostype

91^{F0} Subtype Oligotroof broekbos

Oppervlakte-doelstelling Behoud van de huidige habitatvlekken, fragmentair aanwezig rond zure bronnen in andere bostypen.

Kwaliteits-doelstelling

- Volledige bescherming van het habitatype. Gezien de hoge kwetsbaarheid van dit habitatype moeten deze zones onttrokken worden van exploitatie om degradatie van het habitat te vermijden.
- Behoud en zo nodig herstel van de voor de ontwikkeling van het habitatype gunstige waterhuishouding (kwaliteit en kwantiteit bronwater). Gekende verbeteropgaven:
  - Beperken van de bemestinggift in de infiltratiegebieden van de bronnen in het Rodebos zodat de kwaliteit van het bronwater niet negatief beïnvloed wordt (landbouwpercelen op het plateau tussen Leuvensebaan en Rodebos).

91^{F0} Subtype mesotroof broekbos

Oppervlakte-doelstelling Toename van de bestaande 40-50 ha, voornamelijk door herstel van een gunstige waterhuishouding in bossen waar van nature een constante aanvoer van kwel aanwezig is, voornamelijk in de deelgebieden BE2400011-4c (Doode Bemde), BE2400011-4d (Laanvallei), BE2400011-6 (ten zuiden van vijvers van Oud-Heverlee) en BE2400011-7 (Ormendaalbos).

Deze toename mag niet ten koste gaan van waardevolle graslanden of andere beschermd habitats.

Kwaliteits-doelstelling

- Behoud of herstel van de voor het habitatype gunstige waterhuishouding (kwalitatief en kwantitatief)
- Volledige bescherming van het habitatype. Gezien de hoge kwetsbaarheid van dit habitatype moeten deze bossen onttrokken worden van intensieve exploitatie om degradatie van het habitat te vermijden.
- De habitatkwaliteit kan best verbeterd worden door spontane successie. Actief omvormingsbeheer is vaak niet wenselijk gezien de gevoeligheid van dit bostype voor exploitatieschade. Eventueel kan vellen en laten liggen van bvb. populieren in bepaalde gevallen wel aangewezen zijn.

91^{F0} Subtype Eutroof broekbos

Oppervlakte-doelstelling Maximale omvorming van dit bostype (actuele oppervlakte minder dan 10 ha) naar vogelkers-essenbos of mesotroof broekbos door herstel van de waterhuishouding (verminderen drainage).

Behoud van het habitatype op de natuurlijke standplaatsen en op lokaties waar herstel van vogelkers-essenbos en mesotroof broekbos onmogelijk geworden is.

**Kwaliteits-
doelstelling**

Globaal wordt een goede tot uitstekende staat van instandhouding, nagestreefd waar dit het herstel van mesotroof broekbos of vogelkers-essenbos niet hypothekeert..

INFORMATIEF DOCUMENT

De soorten van bijlage II en III

In deze paragraaf worden de verschillende voorkomende Europees te beschermen soorten opgelijst en worden daarvoor volgende aspecten toegelicht:

- Het actueel voorkomen;
- De potenties voor de soort binnen het gebied dat het rapport beslaat;
- De trend;
- De beoordeling van criteria en indicatoren aande hand van de LSVI-tabellen.

Voor het actueel voorkomen van een soort wordt vertrokken van de beschikbare gegevens (zie hoger). Hierbij wordt in het rapport indicatief aangegeven, via zogenaamde kwartierhokkaarten, aangegeven waar de verschillende populaties zich bevinden. Kwartierhokkaarten geven aan dat de soort voorkomt in het aangeduide hok van 1 km op 1 km. Vlaanderen werd daartoe in een raster van dergelijk hokken opgedeeld. Deze kaartjes werden door de expertgroep aangevuld.

Voor de potenties voor de soort binnen het gebied wordt vertrokken van de gegevens die beschikbaar zijn over het leefgebied van dergelijke soort. Vertrekkend van de ecologie van de soort wordt dan aangegeven waar verwacht wordt dat de soort in kwestie nog zou kunnen voorkomen.

De trend is de evolutie van het voorkomen van de soort in de tijd. Vaak zullen er geen monitoringsgegevens aanwezig zijn en zal een inschatting gebeuren op basis van de evolutie van het voorkomen van de ecotopen die onderdeel uitmaken vande leefgebieden van de soort.

Voor verschillende criteria zal aan de hand van bepaalde indicatoren nagegaan worden wat de leefgebiedgeschiktheid voor de soort is. De evaluatie van de criteria en indicatoren wordt per soort beschreven in voor alle leefgebieden in het habitatrichtlijngebied samen. Enkel indien zulks relevant geacht wordt, worden in deze tabel specificaties van bepaalde deelgebieden opgenomen. Beoordeling van criteria en indicatoren leidt tot een conclusie aangaande de actuele staat van instandhouding.

Bepaalde soortengroepen worden samengenomen omwille van hun sterk gelijkend leefgebied (bijvoorbeeld de vleermuizen die foerageren boven water) of omdat de gegevens niet toelaten om een onderscheid toe te laten tussen de verschillende soorten (bijvoorbeeld het dwergvleermuizencomplex).

Bij het uitwerken van de bovenstaande punten wordt vertrokken van voor Vlaanderen algemeen basismateriaal. Omwille van de schaal of het detailniveau van dit basismateriaal wordt dit gecontroleerd en aangevuld door lokale experts uit onder andere het Agentschap voor Natuur en Bos en het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek. Omwille van dit expertoordeel kunnen de conclusies afwijken van het basismateriaal, waarop ook de kaarten zijn gebaseerd.

Afgesloten wordt met een eerste formulering van ecologische doelen voor de habitats vertrekkend van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en de analyses uit deze bijlage.

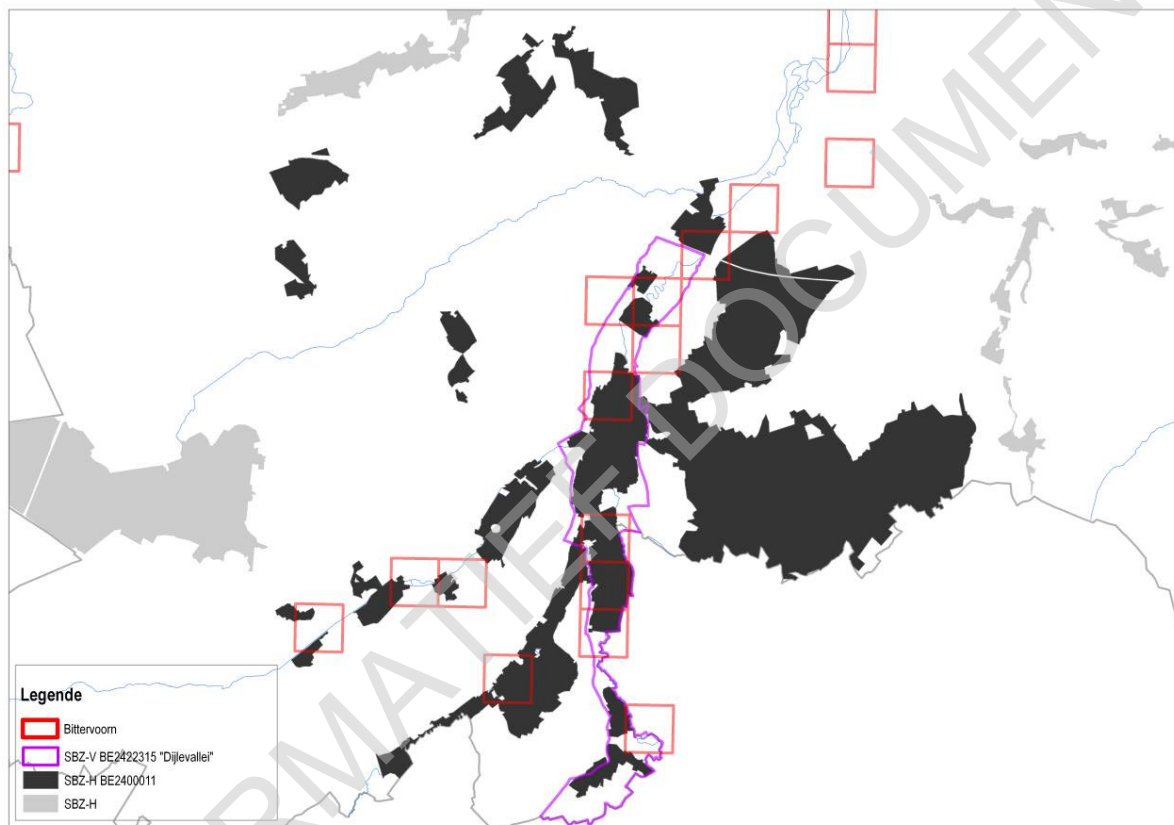
Bittervoorn - *Rhodeus sericeus amarus*

Het actuele voorkomen

De Bittervoorn is algemeen verspreid in de SBZ aanwezig. De afgeviste aantallen lopen sterk uiteen

De soort werd vastgesteld op de rivieren Laan, Dijle en Ijse. Daarnaast werd de soort reeds aangetroffen in vijvers, sloten en/of leibeken in de deelgebieden BE2400011-4c (Doode Bemde), BE2400011-4e (Grootbroek), en BE2400011-4d (Laanvallei). De verspreidingsgegevens zijn wellicht nog onvolledig.

Voor de verspreidingsgegevens, zie figuur 0-1.

Figuur 0-1. Lokatie van waarnemingen van Bittervoorn

Potenties

Bittervoorn kan potentieel in alle vijvers en sloten in de SBZ voorkomen, indien er een voldoende aanbod is aan zoetwatermossels (essentieel voor de voortplanting). Uitsluitend stromende wateren zijn echter geen optimaal habitat voor de soort: voor de reproductie is er ook nood aan rustig stromend of stilstaand water. Vandaar ook het belang van een goede ecologische samenhang tussen de hoofdlopen (Dijle, Laan, Ijse) en de zijlopen, grachten en vijvers.

Trend

Deze SBZ is niet aangemeld voor de bittervoorn, maar de soort is wel in redelijk veel hokken aanwezig. Gezien de verbeterde waterkwaliteit, is de trend momenteel vermoedelijk positief. De afgeviste aantallen lijken momenteel lager te liggen dan 10 tot 20 jaar geleden. Hoewel de gegevens voor een eenduidige trendbepaling ontbreken, wordt toch een positieve trend verwacht naar aanleiding van de verbeterde waterkwaliteit gedurende de voorbije jaren. Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0.39 Beoordeling van criteria en indicatoren voor de soort Bittervoorn

Bittervoorn		BE2400011
Toestand populatie	Populatiegrootte/abundantie : de soort is aanwezig in de rivieren Laan, Dijle en Ijse. Daarnaast wordt de soort aangetroffen in enkele vijvers in de deelgebieden BE2400011-4c (Doodse Bemde), BE2400011-4e (Grootbroek), BE2400011-4d (Laanvallei) en nabij de SBZ-H in de zuidelijke vijver van Oud-Heverlee. De afgeviste aantallen schommelen sterk doorheen het jaar, maar de densiteiten overschrijden op vele plaatsen vaak de grens van 400 individuen. Enkele decennia geleden werden evenwel grotere aantallen vastgesteld	B
	Populatiestructuur : leeftijdsgroep >0+ én 0+ vermoedelijk aanwezig - B	B
Habitatkwaliteit		
Eutrofiëring	Plaatselijk organische belasting aanwezig (<500 µg/L) - B	B
Zuurstofgehalte water	op de meeste plaatsen >8 mg/L, mede dankzij recente inspanningen rond waterzuivering - B	B
Zuurstofgehalte waterbodem	Overwegend aëroob - B	B
Aanwezigheid zoetwatermossels	Vermoedelijk regelmatig aanwezig maar de algemene verspreiding in het SBZ-H is onbekend. Periodieke afwisselingen en tijdelijke droogzettingen van de grote vijversystemen in functie van natuurbehoud en –ontwikkeling zijn mogelijks nadelig voor zoetwatermossels maar zijn noodzakelijke maatregelen voor de instandhouding van een ecologisch waardevol aquatisch ecosysteem. De juiste impact op de ecologie van de zoetwatermossels dient nader onderzocht.	X
Waterplanten	niet overal aanwezig – B	B
Plaatsen met stilstaand water (in stromende waterlichamen)	Huidige vindplaatsen : enkel in sommige delen aanwezig - C	C
Ruimingen	Niet in Dijle en Laan – A; wel in leigrachten -B	B
Waterbouwkundige ingrepen	Geen – A	A

Conclusies

De Bittervoorn is algemeen verspreid in de SBZ aanwezig, ook buiten de grotere waterlopen. De afgeviste aantallen lopen sterk uiteen, maar wijzen op een voldoende staat van instandhouding. Ook de habitatkwaliteit lijkt voldoende om een duurzame populatie in stand te houden. De actuele staat van instandhouding wordt dan ook als goed tot uitstekend bestempeld. Bijkomend onderzoek moet meer duidelijkheid brengen omtrent het ruimtegebruik van de soort en daarbij aansluitend de toestand en verspreiding van de zoetwatermossels. De schijnbaar negatieve trend in afgeviste densiteiten sinds begin jaren '90 van vorige eeuw, blijft eveneens een aandachtspunt.

Beheer van grote vijvers door periodieke droogzetting is mogelijk ongunstig (oa. voor de zoetwatermossel) maar er zijn ook een groot aantal kleinere vijvers en mogelijk grachten die een gunstig leefgebied vormen.

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

- Populatie-doelstelling**
- Aanwezigheid van reproductieve bittervoorn in minimum 50 % van de in SBZ gelegen vijvers en grachtenstelsels;
  - Streefcijfer populatiegrootte: 2500 ind/ha.

Kwaliteitsdoelstelling Behoud of herstel van voor Bittervoorn geschikt leefgebieden: waterplantrijke, zwakstromende of stilstaande waters met zoetwatermossels en voldoende zuurstof. Dit geldt zowel voor de waterlopen, vijvers als voor de (lei-)grachtenstelsels. De connectiviteit tussen de hoofdwaterlopen en de zijlopen of grachtenstelsels dient gegarandeerd te worden.

Bij regulier vijver- en waterloopbeheer dient bijzondere aandacht besteed te worden aan de aanwezige populatie van Bittervoorn en grote zoetwatermossels:

- Verzamelen zoetwatermossels bij tijdelijke droogzettingen of slibruiming(en).
- Translokatie van Bittervoorn bij afvissingen en tijdelijke droogzettingen.

Een toetsing aan de G-IHD leidde tot een aanpassing van de doelstelling: minimaal de instandhouding van de actuele populaties.

Europese bever - Castor fiber

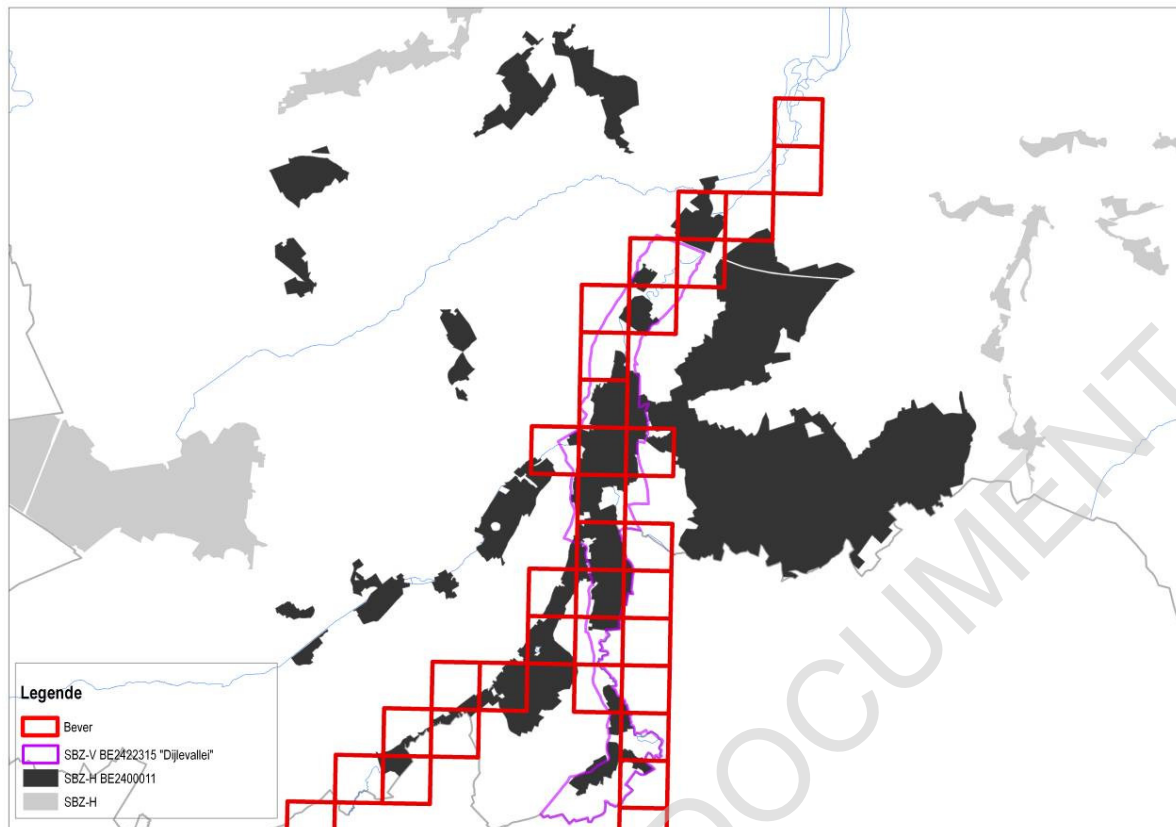
Het actuele voorkomen

De Bever verdween omstreeks het midden van de 19de eeuw uit de Dijlevallei door overbejaging. Door uitzettingen in Wallonië en Vlaanderen is er sinds 2000 opnieuw een populatie aanwezig in de Dijle- en Laanvallei.

De vestiging van de Bever verliep aanvankelijk vlot. Tijdens het eerste jaar bleek dat de meeste dieren zich in de ruime omgeving van de uitzetlocatie vestigden. Bevers zijn inmiddels verspreid in de Dijle- en Laanvallei. In de Ijsevallei worden maar weinig sporen gevonden.

Uit de recentste inventarisatiegegevens (2009) blijkt dat 35 tot 45 individuen (reproductie 2009 niet meegeteld, jaarlingen wel) voorkomen in de Dijlevallei ten zuiden van Leuven, waarvan maximum 12 op Waals grondgebied. Het betreft een grensoverschrijdende populatie.

De bever is niet aangemeld voor dit SBZ. Voor de verspreidingsgegevens, zie figuur 0-2.

Figuur 0-2. Lokatie van waarnemingen van Europese bever (*Castor fiber*) (aangevuld door expertgroep)

Potenties

Het lijkt erop dat geleidelijk alle geschikte biotopen in de Dijle- en Laanvallei worden gekoloniseerd. Bijkomende potenties binnen de SBZ zijn er niet. Volgens het overwegingskader voor de bever (Vercoutere, 2007) is er in de Dijlevallei ten zuiden van Leuven ruimte voor een tiental families. Een gemiddelde familie bestaat uit 2 adulten + 2 jaarlingen + de pasgeboren jongen. Samen met nog enkele zwervende exemplaren komt dit overeen met een populatie van ongeveer 45 bevers, waarvan 25 adulten.

Trend

De soort kwam niet voor in de jaren '90. De beverpopulatie in de Dijle- en Laanvallei is aanwezig sinds 2000 en is verdubbeld in de periode 2003- 2009. Alle geschikte biotopen worden geleidelijk gekoloniseerd.

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0.40. Beoordeling van criteria en indicatoren voor de Europese bever (*Castor fiber*)

Bever		BE2400011
Toestand populatie	De populatie in de Dijlevallei lijkt stabiel genoeg te zijn om te kunnen spreken van een duurzame populatie. In de periode 2003-2009 is er een sterke toename merkbaar : de populatie in de Dijlevallei ten zuiden van Leuven verdubbelde van 20 naar 35 tot 45 individuen (reproductie 2009 niet meegeteld, jaarlingen wel), waarvan maximum 12 op Waals grondgebied. Het gaat dus om een grensoverschrijdende populatie (en leefgebied).	B
	Momenteel komt bever voor in volgende deelgebieden van het habitatrictlijngebied: BE2400011-5 (Veeweide en Florival N), BE2400011-4c (Dooede Bemde), BE2400011-4d (Laanvallei), BE2400011-4e (Grootbroek) en BE2400011-8 (Egenhoven).	
	Knaagsporen, glijsporen, dammen en burchten aanwezig, maar met stroken van minstens 1 km zonder sporen – B	
	Voortplanting : jaarlijks bij meerdere families - A	A
	Populatieverlies : sporadisch verliezen door menselijke tussenkomst (illegale vervolgingen) – B	B
Habitatkwaliteit		
Habitatconnectiviteit	Territorium zonder onderbrekingen - A	A
Landhabitat : structuur	(plaatselijk) 10-20 m oeverzones met 15-30% houtige opslag (wilgen, populieren, elzen met diam < 8cm) en rietland, 50 % grasland - B	B
Landhabitat : vegetatie	Boomlaag van wilg, populier, els, berk of ander loofhout met diam 8-20 cm - B voor Dijle; A voor Laan	B
Landhabitat : oever	Oevers > 1.5 m hoog met een helling van < 60° en een lemige of organische textuur	A
Waterhabitat : structuur	Ruimte voor 4-5 families : > 8 km oever -A	A
	Waterdiepte 1-2 m - B	B
	Breedte rivier 2-10 m - B	
	Stroomsnelheid 1-0.3 m/s - B	
	Type vervuiling : organisch - B	
	Niveau vervuiling : gematigd - B	
Beheer waterhabitat	Geen ruiming van omgevallen bomen/takken – A voor Dijle en Laan	A
Waterloop en oeverbeschoeiing	(meestal) : oever niet in gebruik, geen oeververdediging, geen bebouwing – A (behalve ter hoogte van bruggen)	A
Conflicten met antropogeen gebruik	Menselijke verstoring : gemiddeld – B (recreatie op de waterlopen)	B
	Tolerantie modificatie : gemiddeld – B	B
	Begrazing vee : occasioneel – B	B
	Nabijheid bewoning : 2-4 km - B / C op aantal plaatsen langs Dijle	B
	Nabijheid landbouw : soms < 20 m van oever (Dijlevallei) – C maar zeker niet overal	C
	Nabijheid bosbouw : soms < 50 m van oever (Laanvallei) – C maar zeker niet overal	C

Conclusies

De beverpopulatie in de Dijle- en Laanvallei is aanwezig sinds 2000 en is verdubbeld in de periode 2003- 2009. Alle geschikte biotopen worden geleidelijk gekoloniseerd.

Volgens de strikte toepassing van de LSVI-tabel is de staat van instandhouding onvoldoende, voornamelijk owv de nabijheid van menselijke activiteiten. De overige populatie- en habitatcriteria wijzen echter op een voldoende staat van instandhouding. Conflictsituaties tussen activiteiten van Bever en menselijk bodemgebruik zijn een aandachtspunt voor het beleid.

De soort bevindt zich momenteel in een **goede tot uitstekende staat van instandhouding**.

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld :

**Populatie-
doelstelling** Realisatie van een duurzame deelpopulatie van minstens 45 bevers (minstens 25 adulte bevers) in de Dijle- en Laanvallei ten zuiden van Leuven, in verbinding met deelpopulaties in Wallonië en elders in Vlaanderen

**Kwaliteits-
doelstelling**

- Bestendigen natuurgericht rivierbeheer van de Dijle, Laan en IJse.
- Verzekeren van voldoende rust door o.a. het instellen van rustzones.

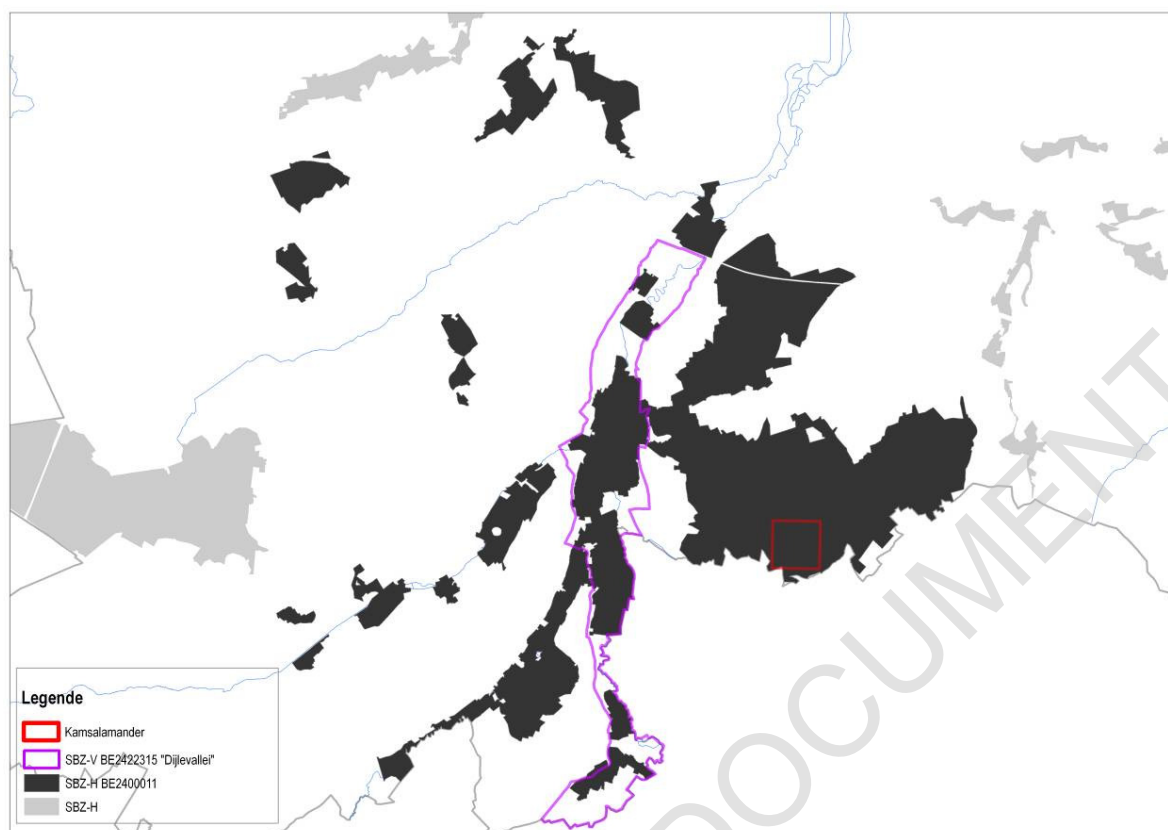
Kamsalamander - Triturus cristatus

Het actuele voorkomen

In de SBZ zijn waarnemingen van kamsalamander enkel bekend van de Springputten in het Meerdaalwoud (deelgebied BE2400011-4b), in poelen die ontstaan zijn door militaire activiteit. De poelen van de 'Springputten' en het habitat voor kamsalamander ontstonden toen na de tweede Wereldoorlog en zelfs tot in 1976 op dit terrein grote hoeveelheden oude munitie onschadelijk werd gemaakt. Door de ontploffingen ontstond een microreliëf van kleine wallen en putten. Doordat de grond door de ontploffingen erg verdicht raakte, vulden de putten zich met water. De habitat bleef lange tijd (tot einde jaren '80) geschikt voor deze soort. Inmiddels zijn de meeste poelen niet langer permanent waterhoudend. De laatste waarneming van kamsalamander betreft larven en dateert van 2000.

De kamsalamander is er met uitsterven bedreigd of reeds uitgestorven. Het opnieuw watervoerend maken van de poelen behoort niet tot de opties omdat er nog steeds scherpe munitie in de grond aanwezig is. Om veiligheidsredenen is bodembewerking daarom niet meer toegestaan. Zonder de historische explosies van munitie en de bodemverdichting die daarmee gepaard ging, zouden de poelen op deze lokatie ook nooit waterhoudend geweest zijn.

Voor de aanmeldingsgegevens wordt verwezen naar bijlage 1.

Figuur 0-3. Lokatie van waarnemingen van Kamsalamander – *Triturus cristatus*

Potenties

Kamsalamanders blijken erg honkvast te zijn en verplaatsingen tussen poelen over grotere afstanden zijn eerder uitzonderlijk. Er zijn geen waarnemingen bekend in de overige deelgebieden. De kans dat de soort toch elders voorkomt is klein. De meeste gebieden zijn immers goed onderzocht. Er zijn ook geen aanwijzingen dat de soort nog in de aangrenzende gebieden in Wallonië voorkomt. Er kan dan ook gesteld worden dat het nemen van maatregelen in functie van het behoud van deze soort weinig zinvol is.

De trend

De aangemelde populatie is vermoedelijk verdwenen.

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0.41 Beoordeling van criteria en indicatoren voor de Kamsalamander *Triturus cristatus*

Kamsalamander		BE2400011
Toestand populatie	Populatiegrootte : In het habitatrictlijngebied zijn onregelmatig waarnemingen verricht in het Meerdaalwoud (deelgebied BE2400011-4b). In de opdrogende poelen van de 'Springputten' werden larven van de soort gevonden. De werkelijke populatieomvang is onbekend, maar waarschijnlijk is ze met uitsterven bedreigd of reeds utigestorven. → C	C
	Voortplanting : Gegevens over het aantal eieren of larven zijn niet gekend. → X	X
	Nabije populatie : De afstand tussen de populaties onderling bedraagt steeds meer dan 2 km want er is maar 1 populatie → C	C
Habitatkwaliteit		

Waterhabitat	De waterpartijen bestaan uit een complex van <3 permanente en/of tijdelijke kleine plassen (<100 m ²). → C	C
aantal en grootte van de waterpartijen		
voedselrijkdom	De poelen worden gekenmerkt door een matige eutrofiëring, te wijten aan bladval. → B	B
vegetatie	Over de watervegetatie is niet steeds informatie voorhanden, maar globaal kan gesteld worden dat <10% van de oppervlakte met dichte ondergedoken of drijvende vegetatie begroeid is. → C	C
beschaduwing	Verschillende poelen zijn sterk beschaduwd → C	C
permanentie	Valt droog voor begin augustus → C	C
vissen	Visstand is niet bekend → X	X
Landhabitat	de poelen liggen midden in een uitgestrekt bosgebied → C	C
biotoop		
afstand tot waterbiotoop	Het landhabitat bevindt zich op voldoende kleine afstand van het waterhabitat. → B	B
verkeerswegen in/grenzend aan habitat	Verkeerswegen in of aangrenzend aan het landhabitat afwezig → A	A

Conclusies

De kamsalamander is in de SBZ-H met uitsterven bedreigd of reeds uitgestorven. Dit is te verklaren door het tijdelijke en artificiële karakter van de voortplantingspoelen en de teloorgang van het leefgebied. Mogelijkheden voor grondig herstel van het open biotoop met waterhoudende poelen zijn er niet aangezien het uitvoeren van beheeringrepen in deze zone levensgevaarlijk is, wegens de aanwezigheid van scherpe munitie in de bodem. In de buurt van de springputten worden wel enkele maatregelen genomen, maar het omliggend biotoop bestaat hoofdzakelijk uit bos en is daarom niet geschikt voor de kamsalamander.

De soort bevindt zich momenteel in een **(gedeeltelijk) aangetaste staat van instandhouding**.

Ecologische doelstellingen

Omdat de soort en haar biotoop vermoedelijk verdwenen zijn, worden geen doelen vooropgesteld.

Rivierdonderpad - Cottus gobio

Het actuele voorkomen

Bij visbemonsteringen van waterlopen werden op de IJse en de Dijle gedurende de laatste jaren enkele individuen gevangen : op de Dijle ter hoogte van Florival in 2007 (6) en op de IJse ter hoogte van de Watermolen in 2000 (1) en ter hoogte van de Eygenstraat in 2009 (1). Het betrof steeds volwassen exemplaren.

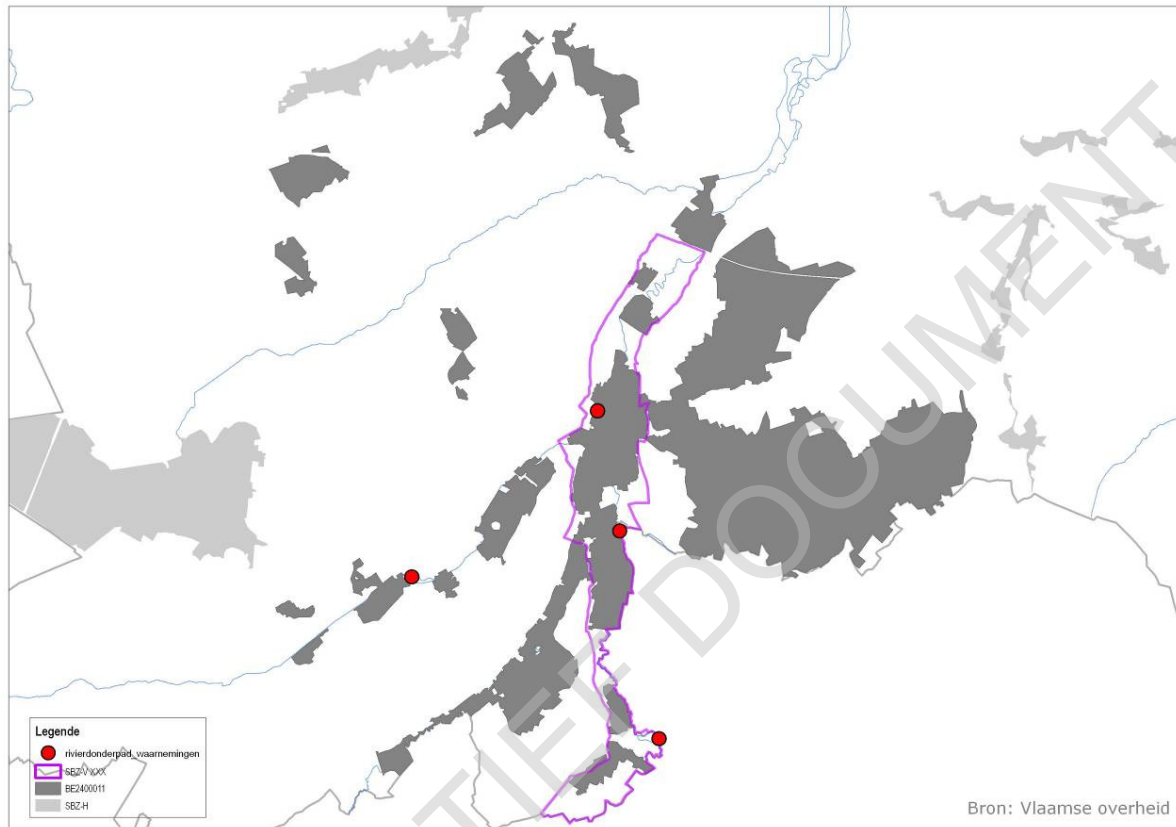
Ook op de Nethen (Wallonië) werd nabij de monding in de Dijle al eens een exemplaar gevonden (datum onbekend). Gezien de slechte waterkwaliteit van deze waterloop, is het echter onwaarschijnlijk dat in deze waterloop momenteel nog een populatie aanwezig is. In een aantal bovenlopen van het Dijlebekken in Wallonië zijn echter verschillende kleine en grotere populaties aanwezig.

Gezien het feit dat in het Ijsebekken geschikt habitat aanwezig is, er historische waarnemingen bekend zijn en al tweemaal een individu gevangen werd, is de aanwezigheid van een relictpopulatie

niet uitgesloten. Gericht onderzoek moet meer duidelijkheid brengen over haar aanwezigheid en omvang in dit bekken.

De Dijle zelf is niet geschikt voor de soort. De vangst in Florival betreft wellicht een exemplaar afkomstig van één van de populaties in de Waalse bovenlopen van de Dijle.

Het SBZ-H werd niet aangemeld voor deze soort.

Figuur 0-4. Lokatie van waarnemingen van Rivierdonderpad – *Cottus gobio*

Potenties

Er zijn nog belangrijke potenties aanwezig, zeker gezien het feit dat de algemene waterkwaliteit beduidend verbeterd is. Vooral het Ijsebekken, in het bijzonder de Nellebeek en het mondingsgebied in de Dijle, is potentieel leefgebied. Voor de Nellebeek vormt de structuur nog een knelpunt, elders is de toestand reeds geschikt. Iedere habitatverbetering verhoogt de kansen voor de vorming van een duurzame populatie. Het grootste probleem voor een spontane kolonisatie is echter het beperkt verspreidingsvermogen van de Rivierdonderpad.

De trend

Hierover zijn geen specifieke gegevens bekend. De trend is onbekend.

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Onvoldoende gegevens.

Conclusies

Er zijn te weinig gegevens beschikbaar om te concluderen dat een relictpopulatie aanwezig is. Bijkomende inventarisaties zijn nodig. De actuele staat van instandhouding is daarom onbekend.

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

Populatie-doelstelling Een duurzame reproducerende populatie van rivierdonderpad in het IJsebekken (Streefcijfer: 100-200 individuen per ha of 0,1-0,3 individuen per m² geschikte rivierbedding), indien bijkomend onderzoek de aanwezigheid van een relictpopulatie aantoont

Kwaliteits-doelstelling

- Verdere verbetering van de waterkwaliteit van waterlopen, met bijzondere aandacht voor de onderlinge verbinding van de voor rivierdonderpad geschikte leefgebieden. De Ijse en haar zijlopen zijn daarbij prioritair (o.a. Nellebeek).

- Bestendigen van natuurlijk rivier- en oeverbeheer.

Spaanse vlag - *Callimorpha quadripunctaria*

Het actuele voorkomen

Er zijn enkele toevallige waarnemingen van zwervende exemplaren bekend aan de rand van Heverleebos (BE2400011-4a) en in Bertembos-Koeheide (BE2400011-14), maar er is geen sprake van een lokale populatie.

De SBZ-H werd niet aangemeld voor deze soort, het wordt wel als belangrijk gebied naar voren geschoven in de G-IHD.

Potenties

In alle deelgebieden waar drogere, warme habitats zich in de nabijheid bevinden van vochtige ruigten, zijn er potenties aanwezig. Het is evenwel niet duidelijk of er zich ook effectief populaties zullen vestigen bij verdere uitbreiding van het areaal.

De trend

De Spaanse vlag is in Vlaanderen aan een sterke opmars bezig vanuit de Brabantse diestiaanheuvelds.

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Het biotoop lijkt te voldoen, maar er is momenteel geen vaste populatie.

Conclusies

Er is momenteel geen populatie aanwezig in de SBZ.

Ecologische doelstellingen

Voor deze soort worden geen doelstellingen geformuleerd.

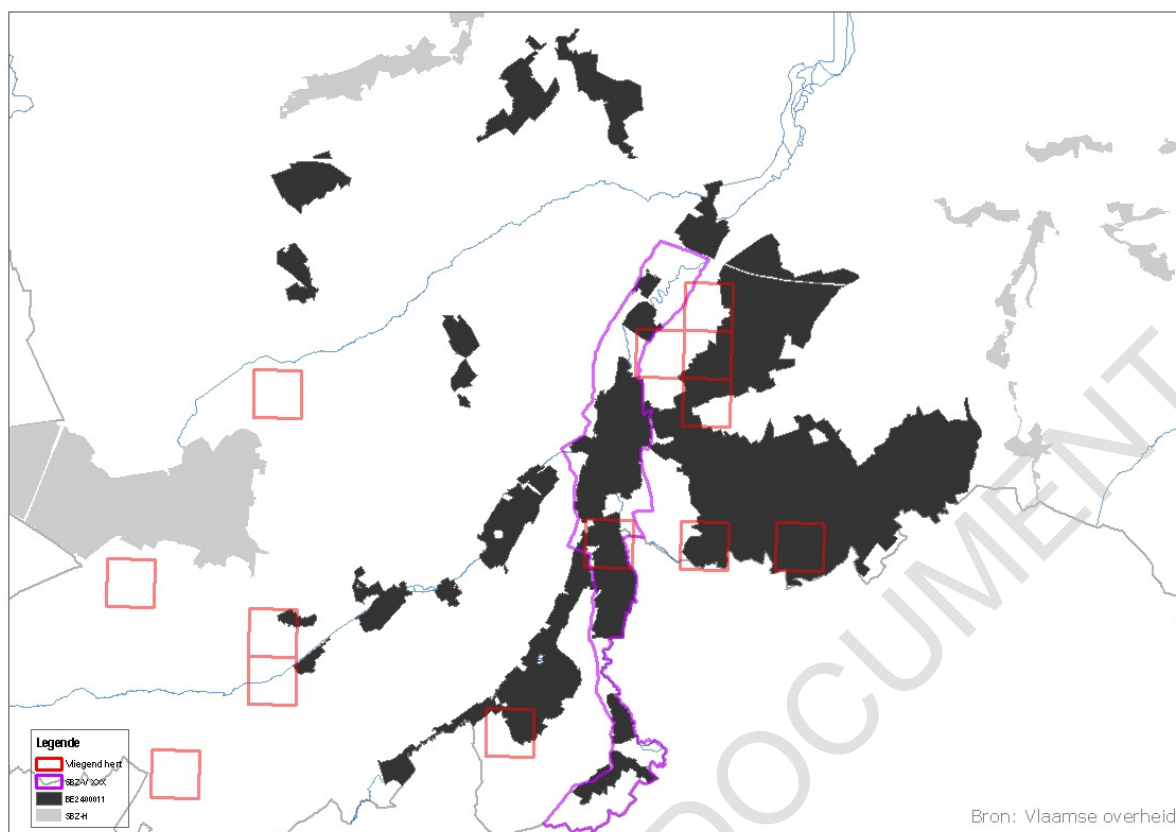
Vliegend hert - *Lucanus cervus*

Het actuele voorkomen

Recente, sporadische waarnemingen wijzen op de aanwezigheid van 4 populaties in de regio, namelijk:

- In of in de omgeving van het Rodebos (BE2400011-4d) : In het Rodebos (BE2400011-4d) werd in 2005 één dood mannetje gevonden. Het is niet duidelijk of een broedplaats in of in de nabijheid van het Rodebos aanwezig is of dat het slechts een toevallige vondst betreft van een individu uit Overijse. De aanwezigheid van een lokale populatie wordt echter als vrij waarschijnlijk beoordeeld.
- Omgeving van het Meerdaalwoud (deelgebieden BE2400011-4b en BE2400011-4c):
  - o In 2001 en 2002 werden respectievelijk 1 en 2 individuen gevonden aan treinstations in een tuin aan de Neerijsebaan (buiten SBZ-H);
  - o In 2004 werd 1 vrouwtje gevonden tussen de vijvers achter De Kluis (binnen SBZ-H);
  - o In 2007 werd er 1 mannetje gevonden tussen het kasteeldomein Château de Savenel en het Meerdaalwoud (buiten SBZ-H);
  - o Langs de Walendreef werden in 2005 2 vechtende mannetjes waargenomen (binnen SBZ-H).
  - o Er is ook een aantal waarnemingen bekend uit het centrum van Nethen (buiten SBZ-H), en oude, niet gelokaliseerde waarnemingen uit het Meerdaalwoud (wellicht binnen SBZ-H).
- In de omgeving van het Heverleebos (BE2400011-4a);
  - o Er zijn 2 waarnemingen bekend aan de zuid- en zuidwestrand van Heverleebos, namelijk uit 1990 en 2006 (binnen SBZ-H).
  - o In 2006 werd één vrouwtje waargenomen in een beukendreef, aan de rand van een woonwijk ten westen van Heverleebos (binnen SBZ-H).
  - o In 1990 werden twee waarnemingen verricht aan de westrand van Heverleebos (binnen SBZ-H).
  - o In 1997 werden 3 mannetjes waargenomen aan de spoorwegtalud in Oud-Heverlee (ophemstraat, buiten SBZ-H)
- Overijse : in en in de omgeving van het centrum van Overijse zijn heel wat waarnemingen bekend en werden verschillende broedplaatsen gelokaliseerd. Tussen deelgebieden BE2400011-1 (omgeving Kasteelpark en omgeving Bisdomein/Tergeiten) en BE2400011-12 (Koningsberg) zijn eveneens waarnemingen verricht buiten SBZ-H . In deelgebied 2400011-12 zijn echter geschikte biotopen aangetroffen en is de soort mogelijk ook aanwezig.

Voor de aanmeldingsgegevens wordt verwezen naar bijlage 1.

Figuur 0-5. Lokatie van waarnemingen van Vliegend hert.

Potenties

Het biotoop van het Vliegend hert bestaat uit oude, liefst vrij open en lichtrijke loofbossen, oude houtkanten of oude hakhoutstoven, o.a. habitattypen 9120, 9160. De soort staat bekend als een trage kolonisator.

De bossen in het SBZ-H zijn in de regel te weinig geschikt als habitat voor deze soort. Door een aangepast bosbeheer, een biotoopverbetering in de bossfeer en het aanbieden van kunstmatige broedplaatsen kan gewerkt worden aan een versterking en uitbreiding van de bestaande populatie van de soort. Er zijn potenties in BE240011-4a,b,d (Heverleebos-Meerdaalwoud, Rodebos) en BE240011-12 (Koningsberg).

De trend

Er zijn geen specifieke gegevens gekend voor het inschatten van de trend. Nader onderzoek is wenselijk om de werkelijke trend te kunnen bepalen.

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0.42. Beoordeling van de criteria en indicatoren voor het Vliegend hert (*Lucanus servus*)

Vliegend hert (<i>Lucanus servus</i>)		BE240011
Toestand populatie	Populatiegrootte : Losse waarnemingen < 10 /jaar/deelgebied : B voor Meerdaalwoud en Heverleebos en C voor Rodebos	C
	Aantal broedplaatsen : broedplaatsen zijn onbekend - C	C
Habitatkwaliteit		C

Geschikt biotoop	Beoordeeld binnen de perimeter van het SBZ-H : De bossen van her SBZ zijn over het algemeen te weinig open en er is te weinig dood hout beschikbaar.	C
Dikke dode bomen	Globaal < 1 ex/ha. Enkel lokaal in het Meerdaalwoud (bosreservaat) worden hogere cijfers gehaald.	C
Dood hout op middellange termijn	< 1 dikke levende boom/ha – C (met uitzondering van bosreservaten – maar de lokatie van de broedplaatsen is niet noodzakelijk daar)	C
Dood hout op lange termijn	Het huidig bosbeheer in Meerdaalwoud en Heverleebos (Be2400011-4a en 4b) heeft als doelstelling het aandeel dood hout in de toekomst toe te laten nemen. Hogere cijfers dan 1 exemplaar/ha zijn echter buiten bereik, met uitzondering van de bosreservaten (=slechts lokaal) In het Rodebos wordt geen actief bosbeheer gevoerd en zal het aandeel dood hout in de toekomst toenemen. Gezien de algemeen vrij jonge en vrij homogene opbouw van de bestanden levert dit op middellange termijn echter onvoldoende dood hout op (< 1 ex/ha). BE2400011-1 en 12 : Privé-bos. Aandeel dood hout wellicht ook < 1 ex/ha	C

Conclusies

Momenteel is de soort in een "gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding". De meeste delen van de bossen zijn momenteel te donker voor Vliegend hert, en bevatten onvoldoende dood hout op de geschikte plekken zoals in bosranden, hakhout en halfopen bossen op zuidhellingen. Zonder gerichte maatregelen is een duurzame instandhouding van deze soort niet mogelijk.

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

Populatie-doelstelling Ontwikkelen van minimum 3 duurzame populaties in de SBZ (Meerdaalwoud, Heverleebos en Rodebos) met elk meerdere broedplaatsen (minimum 4) op een onderlinge afstand van maximum 3 km. Herstel van een populatie in Overijse (omgeving Koningsberg) wordt als aanbeveling geformuleerd.

Kwaliteits-doelstelling Realisatie van minimum 10 ha geschikt leefgebied voor iedere populatie. Deze soort profiteert ook gedeeltelijk van de maatregelen die in het kader van de doelstellingen voor habitatype 9160, 9130 en 9120 zullen worden uitgevoerd. Specifieke aandachtspunten voor deze soort zijn:

Realisatie van ijle bosstructuren en open plekken aan de zuidranden en zuidhellingen van het bos. Maximale overschaduwning door de boomlaag bedraagt 50 %.

Vroedmeesterpad - Alytes obstetricans

Het actuele voorkomen

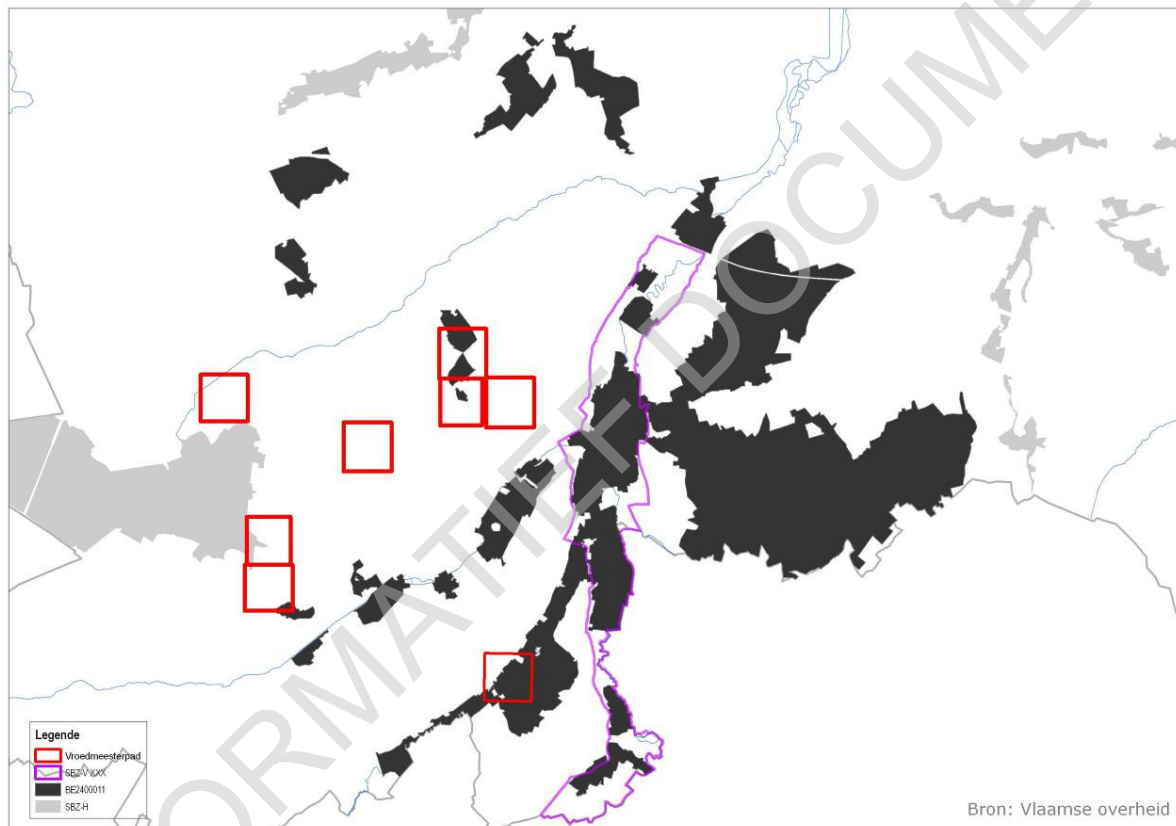
Grenzend aan het habitatrictlijngebied (deelgebied BE2400011-11) is reeds lang een populatie aanwezig in en nabij een poel in de directe omgeving van de hoeve Tersaart. De soort werd er voor het eerste gesignaleerd in 1987. Recent (2003) is vastgesteld dat de soort erin geslaagd is zich uit te breiden en voort te planten in verschillende poelen in de omgeving. Momenteel zijn in de ruime omgeving van de hoeve Tersaart vroedmeesterpaden aan te treffen, ook in de hiervoor recent ingerichte zandgroeve (mogelijk zit hier actueel de grootste populatie). De eigenlijke

voortplantingspoel(en) liggen buiten het habitatrictlijngebied, maar deelgebied BE2400011-11 grenst onmiddellijk aan de weide met de oorspronkelijk enige voortplantingspoel. Naar alle waarschijnlijkheid overwintert de soort in dit deelgebied. Tot 2004 waren er ook enkele waarnemingen bekend van roepende vroedmeesterpadden aan een poel in de Laanvallei, aan de voet van het Rodebos (BE2400011-4d). Inmiddels lijkt de soort daar verdwenen te zijn.

In Overijse (Ketelheide) is een kleine, zeer kwetsbare populatie aanwezig rond een private tuinvijver en de nabijgelegen zandgroeve. De populatie bestaat nu amper uit een 20-tal exemplaren. Het dichtst aangrenzend deelgebied (BE2400011-12 – koningsberg) van de SBZ-H is echter geen geschikt habitat voor vroedmeesterpad. Het nabijgelegen Zoniënwoud (SBZ-H BE240008) biedt wel herstelkansen voor de soort. In deze SBZ-H worden dan ook geen doelstellingen geformuleerd voor de populatie in Overijse.

Voor de aanmeldingsgegevens wordt verwezen naar bijlage 1.

Voor de verspreidingsgegevens, zie figuur 0-6.

Figuur 0-6. Lokatie van waarnemingen van Vroedmeesterpad (aangevuld door expertgroep).

Potenties

Van Vroedmeesterpadden wordt algemeen aangenomen dat ze weinig mobiel zijn. Het is dan ook weinig waarschijnlijk dat andere deelgebieden met geschikt habitat op een natuurlijke wijze gekoloniseerd kunnen worden.

De kans op een spontane uitbreiding van de bestaande populatie is in deze SBZ-H dus gering. In de wijde omgeving van de huidige populatie in Neerijse zijn evenwel nog geschikte locaties voor uitbreiding aanwezig. Door stapstenen te creëren is het mogelijk om op termijn de populatie in Neerijse te verbinden met de populatie in Overijse. Vermoedelijk betrof het oorspronkelijk één populatie die gefragmenteerd is geraakt.

De trend

De soort is niet aangemeld maar kwam altijd voor in de omgeving van Tersaert. Door de recente inrichting van de naburige zandgroeve is de populatie uitgebreid.

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0.43. Beoordeling van de criteria en indicatoren voor de Vroedmeesterpad – *Alytes obstetricans*

Vroedmeesterpad - Alytes obstetricans		BE2400011
Toestand populatie		
Populatiegrootte	Neerijse-Leefdaal : 50-200 roepende mannetjes – B	B
Voortplanting	Neerijse-Leefdaal : voortplanting in de groeveplas van de zandgroeve Ganzemansstraat (elk jaar heel veel larven en juvenielen) en in de veedrinkpoel in de omgeving van de Tersaarthoeve – B	B
Afstand nabije populatie	> 1 km – C : de afstand tussen de deelpopulaties van Overijse en Neerijse-Leefdaal bedraagt ± 5 km. De populatie van Sint-Genesius-Rode leeft volledig geïsoleerd en ligt op ± 20 km afstand.	C
Habitatkwaliteit		
Waterhabitat		
Aantal en grootte van de waterpartijen	Neerijse-Leefdaal : 3 grote plassen (>100 m ²) en een tweetal kleinere poelen – A	A
Voedselrijkdom	Neerijse-Leefdaal : Mesotroof tot matig eutroof – A Voor de metapopulatie aan de Ganspoel zijn extra (kunstmatige ?) voortplantingsplaatsen noodzakelijk daar de nu bestaande weidepoel wellicht teveel algen bevat -C	A
Beschaduwing	Geen – A	A
Permanentie	Bevat ganse jaar water – A	A
Vissen	Niet bekend	X
Landhabitat		
Biotoop	Neerijse-Leefdaal : Enkele zonbeschenen, open plaatsen in reliëfrijke gebieden – B	B
Successie/Verbossing	Neerijse-Leefdaal : Geen – A Kan een probleem worden in de zandgroeve. Opm : Beschaduwing van de zuidhelling van Tersaertbos is een aandachtspunt voor het instandhouden van een geschikt landhabitat.	A
Schuilplaatsen	Voldoende (ruderaal terreinen, groeven, stenen constructies met weinig spleten) - B	B
Afstand tot waterbiotoop	200-500 m - B	B
Verkeerswegen in/grenzend aan habitat	Aanwezig maar zelden gebruikt : weinig of geen hinder van doorgaand verkeer - B	B

Conclusies

De soort komt voor aan de rand van en net buiten de SBZ-H. Verdere potenties in de SBZ-H zijn er niet.

Er wordt geconcludeerd dat de populatie vroedmeesterpad zich momenteel in een "goede tot uitstekende staat van instandhouding bevindt".

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

**Populatie-
doelstelling** Ontwikkelen van een populatie van minimum 200 roepende mannetjes in de omgeving van deelgebied BE2400011-11 Tersaart

**Kwaliteits-
doelstelling** Streven naar biotoopverbetering in deelgebied BE2400011-11 (omgeving Tersaart): een deel van het hellingbos ten oosten van de poel dient best zoveel mogelijk open gehouden te worden.

De doelstellingen hebben evenwel betrekking op een gebied net buiten SBZ-H en worden daarom als aanbeveling geformuleerd.

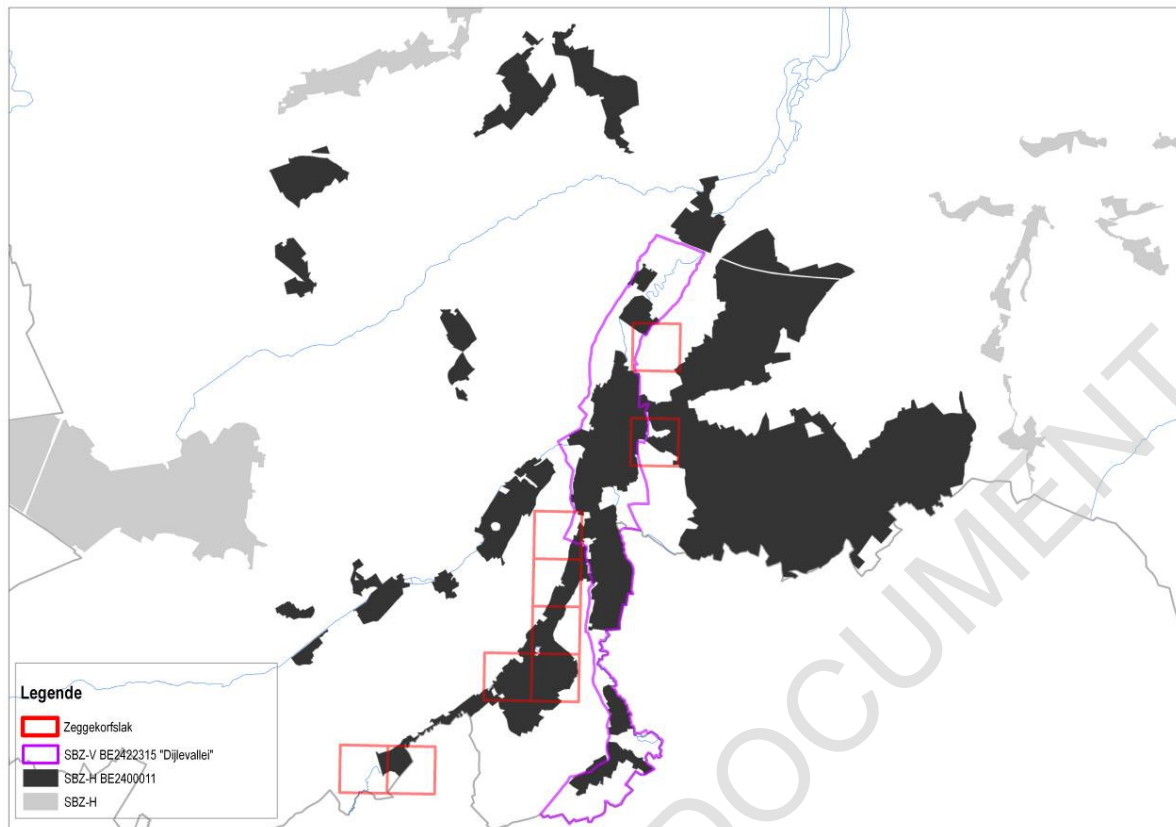
Zeggekorfslak - *Vertigo moulinsiana*

Het actuele voorkomen

De Zeggekorfslak is een typische soort voor de Laanvallei. Actueel zijn er in de ganse Laanvallei ca. 15 populaties gekend (van bron tot monding), waaronder 5 gelegen zijn in het deelgebied BE2400011-4d van het habitatrictlijngebied BE2400011. Ook in de Dijlevallei wordt de soort plaatselijk aangetroffen, o.a. in de Doode Bemde (BE2400011-4c) en nabij de Vijvers van Oud-Heverlee (BE2400011-6).

Voor de aanmeldingsgegevens wordt verwezen naar bijlage 1.

Voor de verspreidingsgegevens, zie figuur 0-7.

Figuur 0-7. Lokatie van waarnemingen van Zeggekorfslak- *Vertigo moulinsiana*.

Potenties

Zeggekorfslak is een soort die uit zichzelf weinig mobiel is. Ze laat zich wel verspreiden met behulp van overstromingen. Om geschikte biotopen (goed gebufferde moerassen) te kunnen koloniseren zijn dus overstromingen met zuiver water noodzakelijk. De meeste potentierijke gebieden zijn al bezet.

De trend

Hierover zijn geen specifieke gegevens bekend. De soort is aangemeld. De trend is niet bekend.

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0.44 Beoordeling van de criteria en indicatoren voor de Zeggekorfslak- *Vertigo moulinsiana*

Zeggekorfslak- Vertigo moulinsiana		BE2400011
Toestand populatie	Populatiegrootte : de Zeggekorfslak is een kenmerkende soort voor de Laanvallei. Actueel zijn er in de ganse Laanvallei ca. 15 gescheiden populaties gekend (van bron tot monding), waaronder 5 gelegen zijn in het deelgebied BE2400011-4d van het habitatrichtlijngebied BE2400011. Ook in de Doode Bemde (BE2400011-4c) wordt de soort aangetroffen. > 80 ex./m ² - A Populatiestructuur : adulten en juvenielen - A	A A
	Samenhangend gebied van > 0.2 ha - A	A
Habitatkwaliteit		
vegetatie	Zeggeruigte en zeggerijk elzenbroek - A	A
voedingstoestand	Eutroof zonder hypertroof te zijn, mesotroof - A	A
pH grondwater	> 7 - voor meeste locaties (A); 6.5-7 voor Doode Bemde en Laanvallei Tombeek (B)	A
Waterniveau	GHG 0.3 voor Laanvallei bij Rodebos (A); 0.1 voor Laanvallei bij vijver en Doode Bemde (B); -0.03 tot -0.16 voor andere puntlocaties in Laanvallei (C)	B
(enkel voor Doode Bemde over >8 j gemeten)	GLG -0.11 voor Hinnemeure (A); -0.38 tot -0.46 voor Doode Bemde en Laanvallei Tombeek (B); - 0.54 voor Laanvallei bij vijver en Rodebos (C)	B

Conclusies

Meer dan 15 populaties komen voor in de Laan- en Dijlevallei. De staat van instandhouding is "goed tot uitstekend".

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

**Populatie-
doelstelling** Minimum behoud van de gekende populaties

**Kwaliteits-
doelstelling** Mintens behoud van de geschikte biotopen: Grote zeggenvegetaties, zeggenrijke broekbossen en overgangen naar rietruigten en dottergraslanden.

Vleermuizen

Er zijn inventarisatiegegevens bekend uit het Meerdaalwoud (BE2400011-4b), de Laanvallei (BE2400011-4d) en Grootbroek (BE2400011-4e). Het blijft evenwel een per definitie zeer moeilijk te inventariseren soortengroep. Hierdoor is het zeer moeilijk om een uitspraak te doen over de staat van instandhouding van de verschillende vleermuissoorten van het SBZ.

Het is dan ook niet zinvol de staat van instandhouding te beoordelen op basis van de beoordelingscriteria die zijn vermeld in Adriaens e.a. (2008). Hiervoor is onvoldoende informatie en cijfermateriaal beschikbaar.

De beschikbare informatie wordt hieronder per soort toegelicht. De doelen zijn gericht op de leefgebieden en worden gezamenlijk voor de soorten(groepen) gesteld.

Baard/Brandt's vleermuis *Myotis mystacinus*/M. brandtii

Het actuele voorkomen

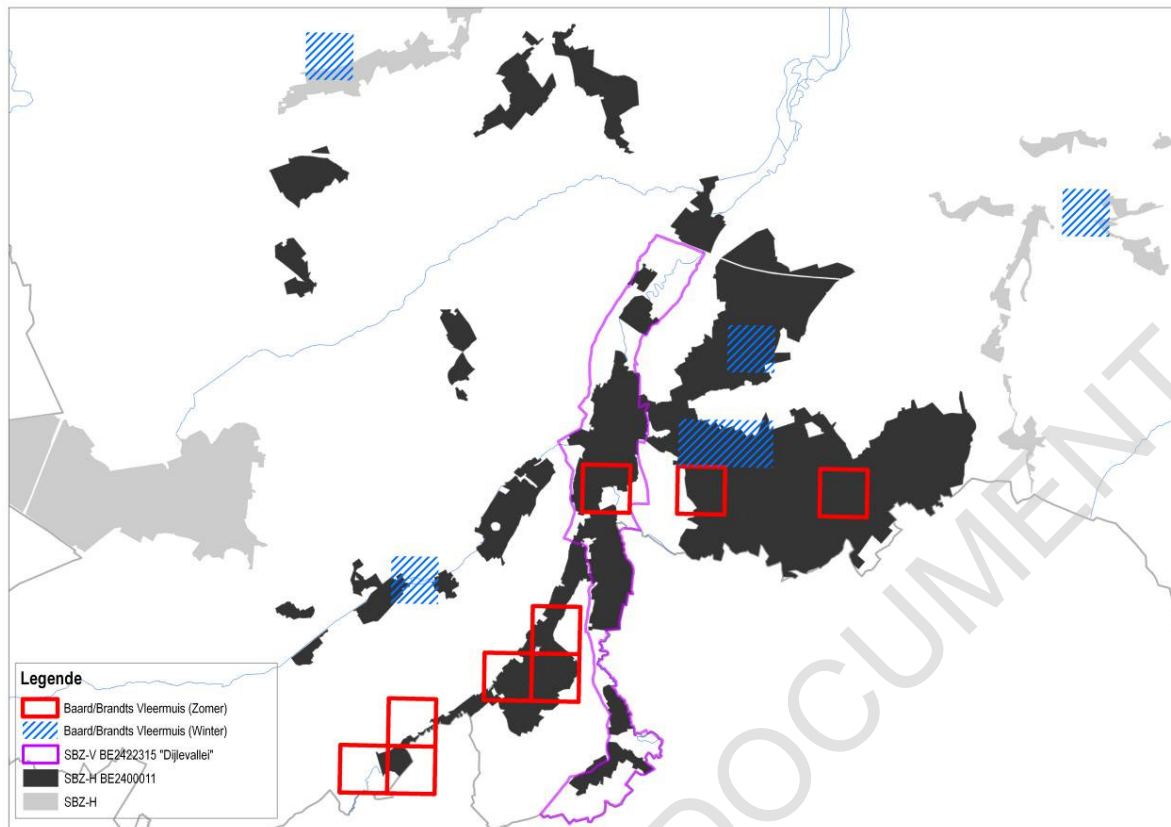
Vermits enkel vangen en bijkomend onderzoek (genetisch of morfologisch) uitsluitsel kan geven over het feit of het nu om Brandts vleermuis (*Myotis Brandii*) of Baardvleermuis (*Myotis mystacinus*) gaat en beide soorten min of meer dezelfde eisen stellen aan hun habitat, worden deze samen besproken. Baard/Brandts' vleermuizen zijn erg moeilijk te determineren. Het is onmogelijk om hen te determineren enkel op basis van geluidsopnamen, aangezien vele andere *Myotis*-vleermuizen een gelijkaardig sonogram vertonen. Bijkomende observatie is noodzakelijk om de soortengroep te herkennen. Zeker in een bosrijke omgeving is dit echter niet eenvoudig.

Veel van de waarnemingen die onder 'Myotis specimen' geklasseerd staan uit het Meerdaalwoud en de Laanvallei, zijn waarschijnlijk Baard/Brandts' vleermuizen die – ondanks soms sterke vermoedens - niet tot op de soort konden gedetermineerd worden. Dit is voornamelijk het geval voor *Myotis*-soorten die jagend in het bos werden waargenomen.

Er is echter ook een aantal zekere waarnemingen van Baard/Brandts vleermuis bekend: in het Meerdaalwoud (BE2400011-4b), in de omgeving van de Kluis (minimum 12 dieren), het Rodebos (BE2400011-4d-zwermgedrag waargenomen) en in de omgeving van het Sanatorium te Tombeek.

In het Rodebos werd bij onderzoek met mistnetten in 2003 ook met zekerheid één baardvleermuis gevangen.

Voor de aanmeldingsgegevens wordt verwezen naar bijlage 1.

Figuur 0-8. Lokatie van waarnemingen van Baart/ Brandts vleermuis

Potenties

Brandts/Baardvleermuizen blijken vrij flexibele soorten te zijn, die niet zo sterk aan bos of open water gebonden zijn dan aanvankelijk werd gedacht. De soorten komen ook voor in structureel landschappen (dorpen, parken, tuinen) en open rivierlandschappen. Dat betekent dat beide soorten potentieel in nagenoeg de gehele SBZ kunnen voorkomen.

De trend

Er zijn geen gegevens beschikbaar voor het inschatten van de trend

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Er is onvoldoende informatie en cijfermateriaal beschikbaar om de staat van instandhouding te beoordelen op basis van de beoordelingscriteria die vermeld worden in Adriaens et al. (2008).

Conclusies

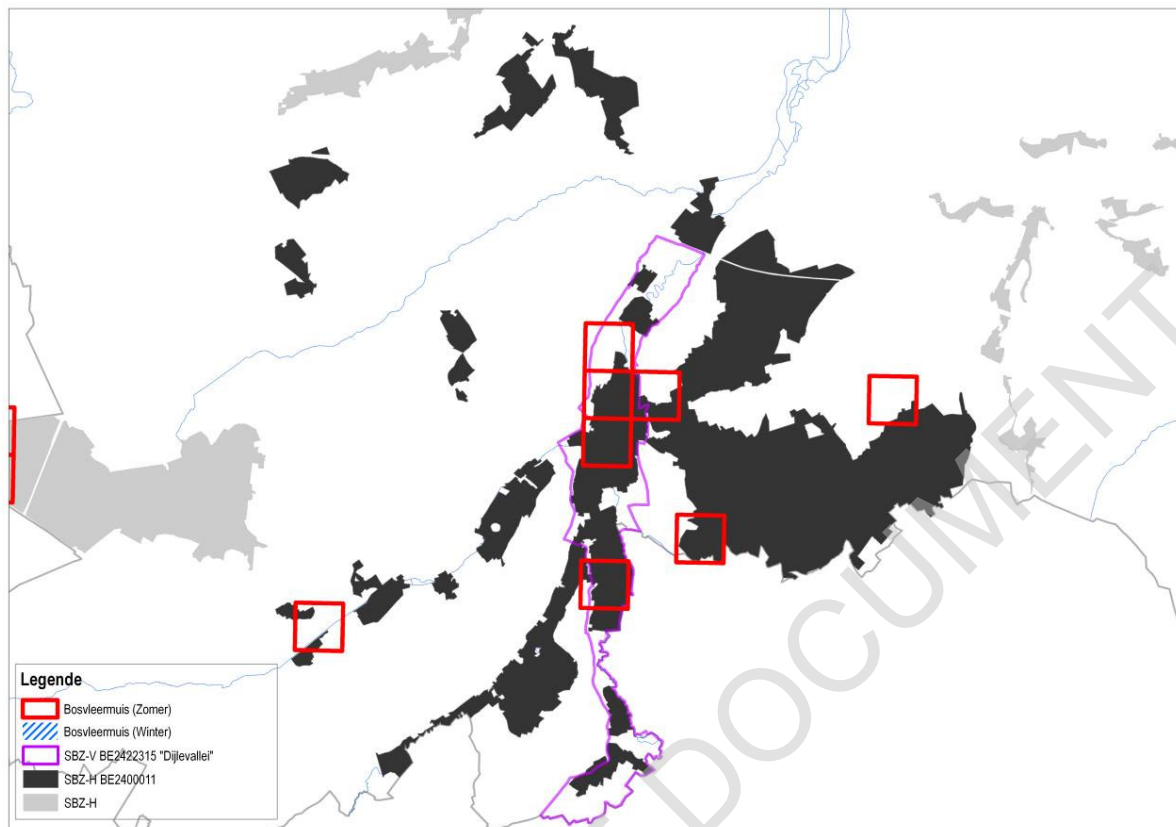
Er is een populatie aanwezig in de SBZ, maar over de populatietoestand, -omvang en -trend van Brandt's/Baardvleermuis in de SBZ is niets bekend. Verder onderzoek moet meer duidelijkheid brengen.

Bosvleermuis - *Nyctalus leisleri*

Het actuele voorkomen

In het habitatrictlijngebied is een aantal waarnemingen verricht van Bosvleermuizen (zie figuur 4-8). Het is duidelijk dat een lokale populatie aanwezig is. Het is echter onmogelijk om de populatietoestand te beoordelen. Bijkomend onderzoek moet meer duidelijkheid brengen.

Voor de aanmeldingsgegevens wordt verwezen naar bijlage 1..

Figuur 0-9. Lokatie van waarnemingen van Bosvleermuis

Potenties

Bosvleermuizen komen voor in bosrijke gebieden. Het zijn opportunistische jagers van allerlei biotopen die zowel in bos gelegen zijn als in meer open gebieden rondom het bos. In het bos zelf verkiezen de dieren niet al te grote kapvlakten, brede boswegen, open plekken, bosranden, poelen, vijvers, ... Potentieel komt ze dan ook in nagenoeg het volledige habitatrichtlijngebied voor. De populatie kan zeker versterkt worden door het creëren van meer interne en externe bosranden en open plekken en een meer extensief bosbeheer (toename dood hout en holle bomen).

De trend

Hierover zijn geen specifieke gegevens bekend. De soort is niet aangemeld. De trend is niet bekend

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Er is onvoldoende informatie beschikbaar om de staat van instandhouding te beoordelen op basis van de beoordelingscriteria die vermeld worden in Adriaens et al. (2008).

Conclusies

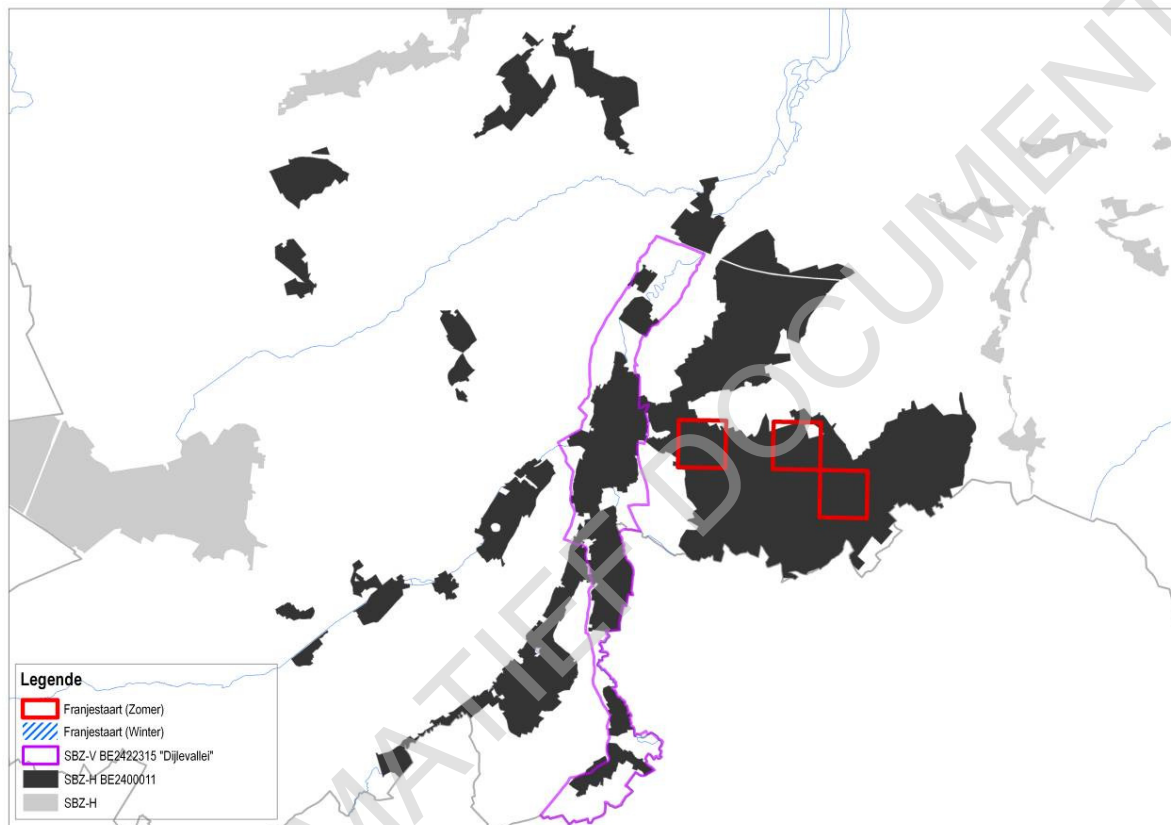
Er is te weinig bekend van de Bosvleermuis in de SBZ om de staat van instandhouding in te schatten. Bijkomend onderzoek moet meer duidelijkheid brengen.

Potentieel kan de soort in alle bossen van de SBZ-H voorkomen. Grote boscomplexen als Meerdaalwoud met voldoende dikke, holle bomen zijn cruciaal voor instandhouding van de populatie.

Franjestaart - *Myotis nattereri*

Het actuele voorkomen

In het SBZ werden slechts 3 zekere batdetectorwaarnemingen verricht in deelgebied BE2400011-4b (Meerdaalwoud-zie figuur). Vermoedelijk komt Franjestaart er wel talrijker voor dan het aantal waarnemingen doet vermoeden. Herkenning van de soort met geluidsopnames is immers zeer moeilijk gezien de gelijkenissen met andere *Myotis*-soorten. Vermoedelijk zijn een deel van de waarnemingen van ongedetermineerde '*Myotis* specimen'.

Figuur 0-10. Lokatie van waarnemingen van Franjestaart

Potenties

De Franjestaart jaagt voornamelijk in oude, structuurrijke bossen, waarbij hij een voorkeur lijkt te hebben voor waterrijke of vochtige bosgebieden, parkgebieden en dreven. Hij wordt eveneens vaak aangetroffen in vochtige zones, in open broekbos en rond beken, vijver en grachten. Randvegetatie en oeverplanten lijken de aantrekkingskracht voor de soort nog te vergroten. De populatie kan versterkt worden door het creëren van een ijler bos met meer interne en externe bosranden en open plekken.

De trend

Hierover zijn geen specifieke gegevens bekend. De soort is niet aangemeld. De trend is niet bekend.

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Er is onvoldoende informatie beschikbaar om de staat van instandhouding te beoordelen op basis van de beoordelingscriteria die vermeld worden in Adriaens et al. (2008).

Conclusies

Er is een populatie aanwezig in het Meerdaalwoud (BE2400011-4b). De staat van instandhouding is onbekend. Bijkomend onderzoek moet meer duidelijkheid brengen.

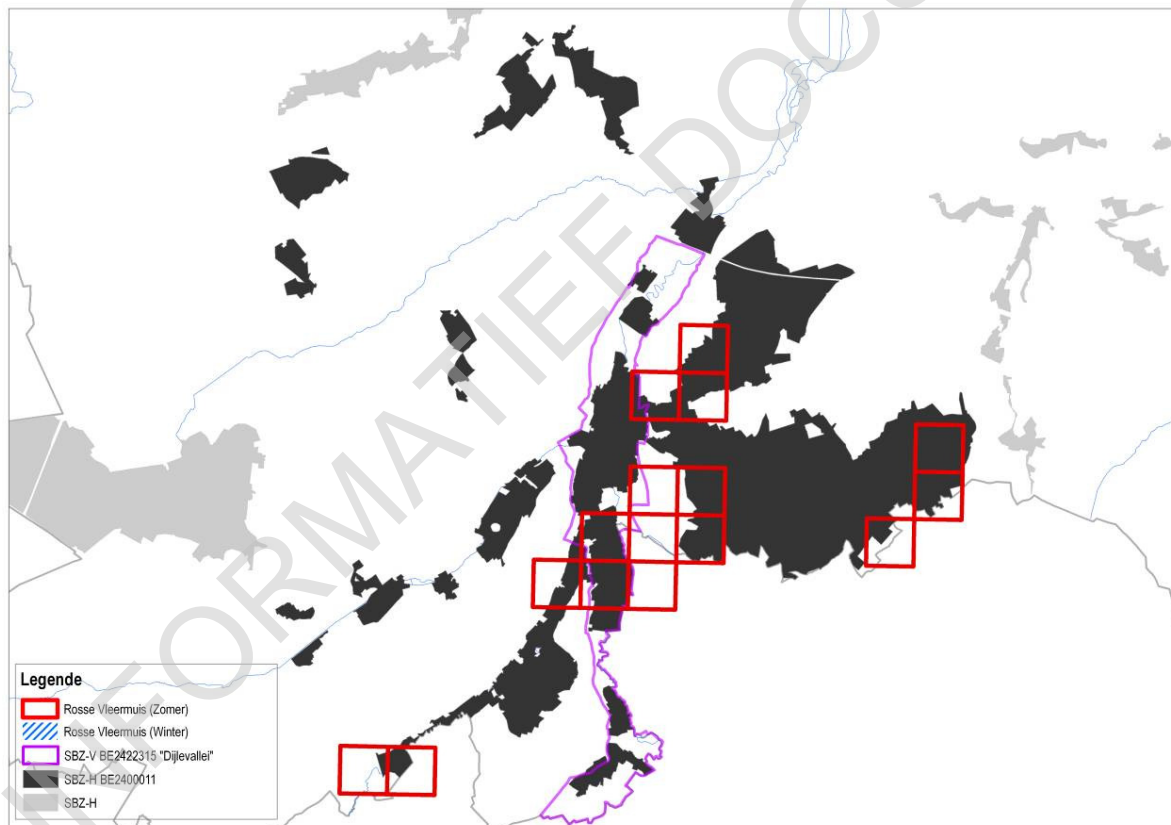
Aandachtspunt voor het leefgebied van deze soort is het aanbod van voldoende dikke loofbomen met holtes.

Rosse vleermuis – *Nyctalis noctula*

Het actuele voorkomen

Er werden tijdens het onderzoek een aantal zekere waarnemingen van rosse vleermuis verricht in deelgebieden BE2400011-4b (Meerdaalwoud), BE2400011-4e (Grootbroek) en BE2400011-4d (Laanvallei) (zie figuur). In de buurt van het sanatorium van Tombeek (Laanvallei) werd de baltsroep van een mannetje gehoord. Aangezien de baltsroep wordt geproduceerd terwijl het dier in een boomholte zit is het waarschijnlijk dat hier een kolonieboom aanwezig is. Een deel van de *Nyctalus*-waarnemingen die niet tot op de soort konden gedetermineerd worden, heeft waarschijnlijk ook betrekking op rosse vleermuizen.

Voor de aanmeldingsgegevens wordt verwezen naar bijlage 1.

Figuur 0-11: Lokatie van waarnemingen van Rosse Vleermuis

Potenties

De Rosse vleermuis is een typische bos- en parkbewoner. Het voornaamste foerageerbiotoop is waterrijk gebied, zoals rivieren, meren, vijvers en moerassen. Verder benutten de dieren dorpen en velden in het overgangsgebied tussen bos en landbouwgebied. Potentieel kan ze dan ook in nagenoeg het volledige SBZ voorkomen. De populatie kan wellicht versterkt worden door het creëren van meer interne en externe bosranden, open plekken en een meer extensief bosbeheer (toename dood hout en holle bomen).

De trend

Hierover zijn geen specifieke gegevens bekend. De soort is niet aangemeld. De trend is niet bekend.

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Er is onvoldoende informatie beschikbaar om de staat van instandhouding te beoordelen op basis van de beoordelingscriteria die vermeld worden in Adriaens et al. (2008).

Conclusies

Er is een populatie aanwezig in het SBZ. De staat van instandhouding is onbekend. Bijkomend onderzoek moet meer duidelijkheid brengen.

Watervleermuis – Myotis daubentonii

Het actuele voorkomen

Er zijn waarnemingen bekend uit deelgebieden BE2400011-4b (Meerdaalwoud), BE2400011-4e (Grootbroek) en de Laanvallei (BE2400011-4d).

Er werden veel waarnemingen verricht aan de vijvers van het Zoet Water. De hier jagende dieren kunnen zowel afkomstig zijn van Heverleebos (BE2400011-4a) als Meerdaalwoud (BE2400011-4b). Zeer opvallend is dat de dieren hier nauwelijks jagen aan de noordzijde van deze vijvers. De reden hiervoor is tweemaal: enerzijds hebben watervleermuizen daar hinder van het licht van de straatlantaarns, en anderzijds biedt de daar tegenoverliggende duistere oever met haar overhangende begroeiing van struiken en bomen een windluwe zone, waar insecten – en bijgevolg ook vleermuizen – van profiteren.

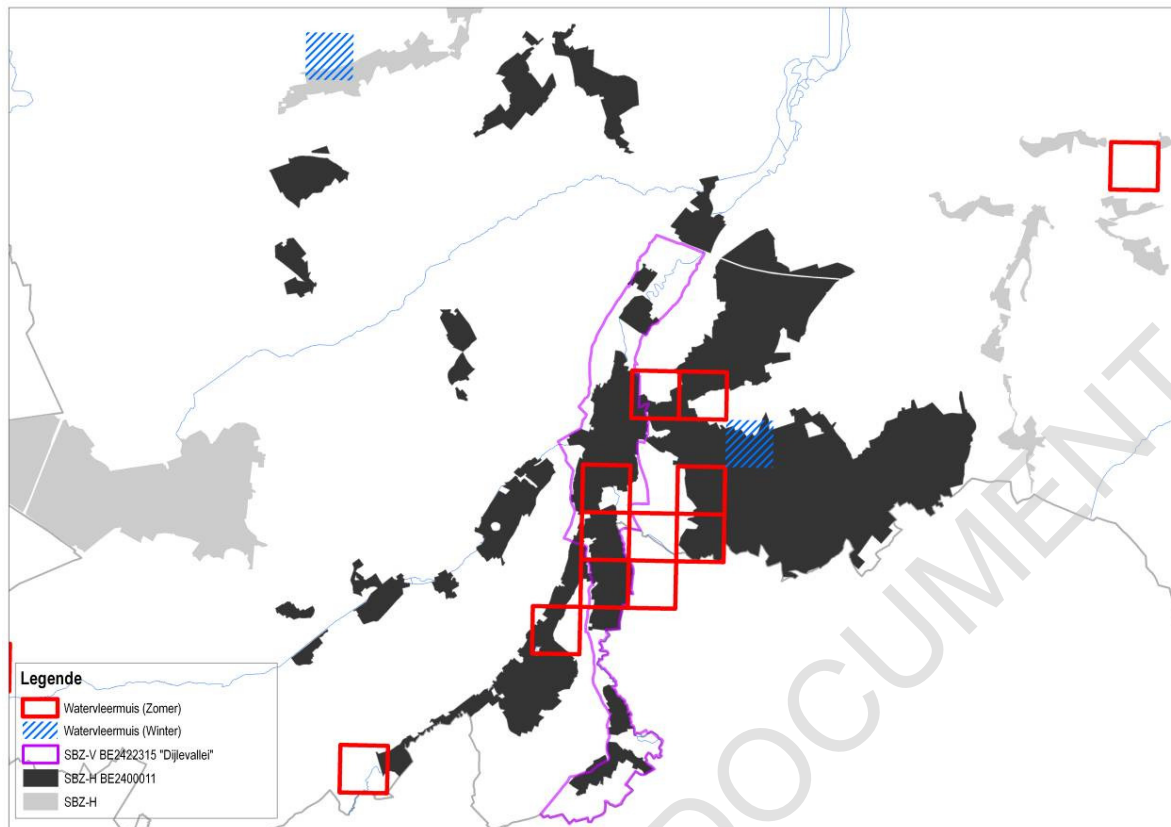
In het Meerdaalwoud worden ook watervleermuizen aangetroffen aan de vijvers van de Paddenpoel. De oppervlakte van deze vijver is niet zo groot als die van het Zoet Water, maar door de gunstige omgeving voor de soort komen hier 's nachts meerdere watervleermuizen jagen.

Twee andere vijvers in het Meerdaalwoud, de 'eendenvijver' (even ten zuiden van de Paddenpoel) en de Warandevijver, werden herhaaldelijk bezocht maar hier werden nooit watervleermuizen waargenomen. De reden hiervoor is dat deze vijvers zeer veel waterplanten bevatten (voornamelijk kroos). Watervleermuizen mijden dergelijke waters: ze verkiezen gladde en open wateroppervlakten.

Watervleermuizen kunnen echter ook in bossen jagen (vooral bij slecht weer). Ze zijn dan nauwelijks of niet tot op de soort determineerbaar. Het is dus mogelijk dat een aantal vleermuizen die als 'myotis specimen' genoteerd staan en in het midden van het bos waargenomen werden, watervleermuizen zijn. De kans dat het hier dan om nauwverwante soorten als baard/brandt's vleermuis of franjestaart kan gaan, is echter groter.

In de Laanvallei is een duidelijke concentratie van waarnemingen geconstateerd: In het Zuiden werden Watervleermuizen waargenomen boven de Laan en de visvijver in Tombeek (buiten SBZ-H). In het noorden zijn er waarnemingen langs de Dijle, en aansluitend in deelgebied BE2400011-d rond de vijvers van het Grootbroek. Op alle andere vijvers in de Laanvallei is de soort opvallend afwezig. Overmatige vistand kan een oorzaak zijn, maar dit werd niet onderzocht. Boven de Laan werden enkel in de omgeving van Tombeek en nog op een andere plaats watervleermuizen waargenomen. Een mogelijke verklaring is de sterke overgroeiing van de rivier en de aanwezigheid van een drijvende vegetatie.

Voor de aanmeldingsgegevens wordt verwezen naar bijlage 1.

Figuur 0-12: Lokatie van waarnemingen van Watervleermuis

Potenties

Deze soort kan potentieel nagenoeg overal rond waterpartijen en de omliggende bossen aangetroffen worden .

De trend

Hierover zijn geen specifieke gegevens bekend. De soort is niet aangemeld. De trend is niet bekend.

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Er is onvoldoende informatie beschikbaar om de staat van instandhouding te beoordelen op basis van de beoordelingscriteria die vermeld worden in Adriaens et al. (2008). De vele waarnemingen in de onderzochte deelgebieden duiden echter op een goede staat van instandhouding.

Conclusies

Watervleermuizen zijn duidelijk aanwezig in de onderzochte delen van het SBZ-H. Gegevens omtrent de populatieomvang of trends zijn er nauwelijks. De vele waarnemingen in deze SBZ en de gunstige toestand in Vlaanderen suggeren echter een "goede tot uitstekende staat van instandhouding".

Gewone/Kleine dwergvleermuis – Pipistrellus pipistrellus/P. pygmaeus

Het actuele voorkomen

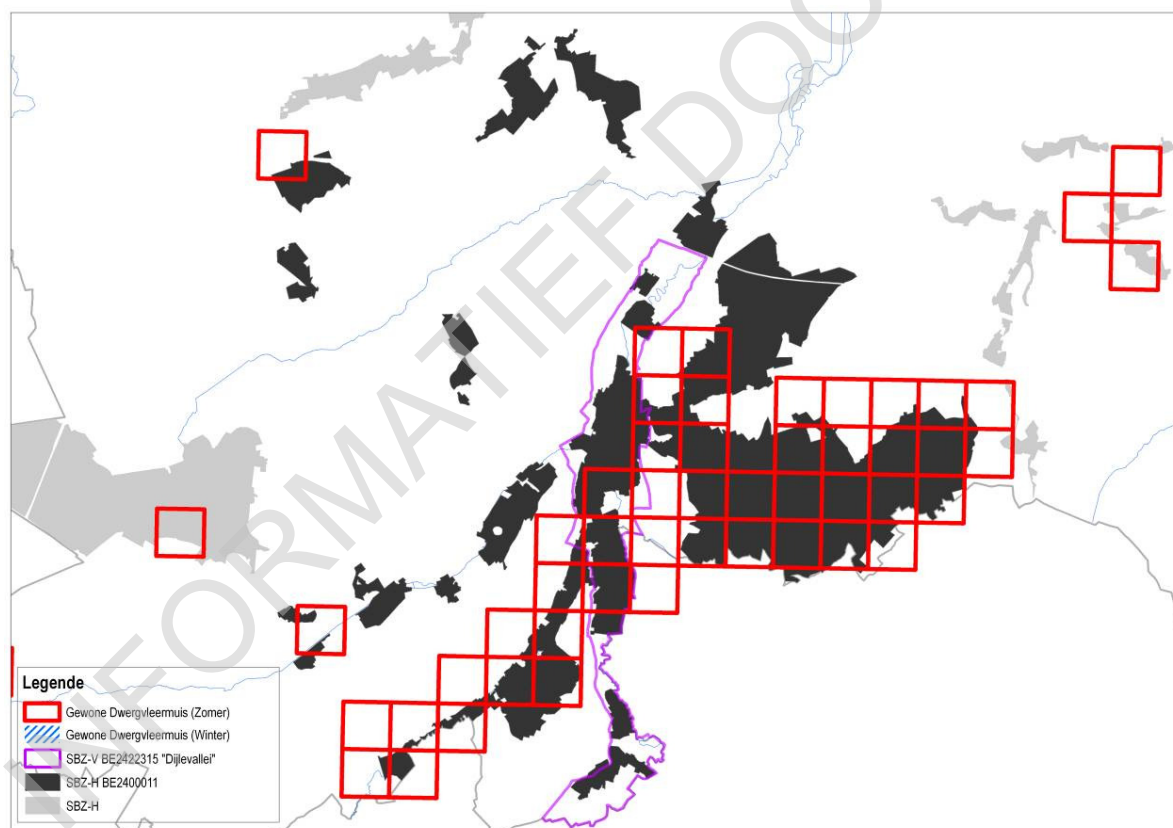
De gewone dwergvleermuis is een cultuurvolger en een zeer algemene soort. De soort wordt in alle geïnventariseerde uurhokken vastgesteld (zie figuur 0-13). Het is veruit de meest frequent voorkomende vleermuisensoort in het onderzochte gebied.

In het Meerdaalwoud (BE2400011-4b) wordt de gewone dwergvleermuis voornamelijk boven de paden jagend vastgesteld. Smallere boswegen blijken als jachtterrein minder geliefd, evenals de beide drukkeren autowegen (de Naamsesteenweg en het gedeelte van de Weertse Dreef tussen voornoemde steenweg en de dorpskern van Sint-Joris-Weert). Vooral de Naamsesteenweg is zeer vleermuisarm. De omgeving van de vijvers van het Zoet Water is dan weer een geliefkoosd foerageerterrein. Vooral de zuidelijke oevers van deze vijvers zijn in trek, mede dankzij de boszoom die tot aan de oever reikt en op die manier een windluwe, insectenrijke zone creëert. De soort kiest meestal routes die langs iets grotere dreven lopen. De Milse Dreef blijkt zo'n drukke route te zijn voor de soort. De belangrijkste route die kon vastgesteld worden loopt langs de Herculesdreef. Het betreft hier vleermuizen die zich 's avonds verplaatsen naar het Zoet Water om daar te jagen, en 's ochtends langs dezelfde weg terugkeren. Van waar deze route vertrekt kon niet vastgesteld worden.

In de Laanvallei (BE2400011-4d) wordt de soort overal aangetroffen, met uitzondering van de zeer grote open vlakten.

De Kleine dwergvleermuis *Pipistrellus pygmaeus* werd pas recent beschreven (Häussler et al. 2000). In het Meerdaalwoud (BE2400011-4b) werden drie *Pipistrellus*-vleermuizen met een zeer hoge frequentie geregistreerd, wat inhoudt dat het hier mogelijk om kleine dwergvleermuizen zou kunnen gaan. Zekerheid is er echter niet. Bij het onderzoek in de Laanvallei werd geen onderscheid gemaakt tussen de 3 *Pipistrellus*-soorten. Haar voorkomen is er bijgevolg onbekend.

Voor de aanmeldingsgegevens wordt verwezen naar bijlage 1.

Figuur 0-13: Lokatie van waarnemingen van Gewone Dwergvleermuis

Potenties

Beide soorten zijn gebaat bij het creëren van meer structuurrijke bossen, interne en externe bosranden, behoud van oude dreefbomen, open plekken en een meer extensief bosbeheer (toename dood hout en holle bomen) komt ook Dwergvleermuizen ten goede

De trend

Hierover zijn geen specifieke gegevens bekend. De soort is niet aangemeld. De populatie is vermoedelijk stabiel.

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Er is onvoldoende informatie beschikbaar om de staat van instandhouding te beoordelen op basis van de beoordelingscriteria die zijn vermeld in Adriaens et al. (2008). De vele waarnemingen van Gewone dwergvleermuis wijzen echter op een goede staat van instandhouding.

Conclusies

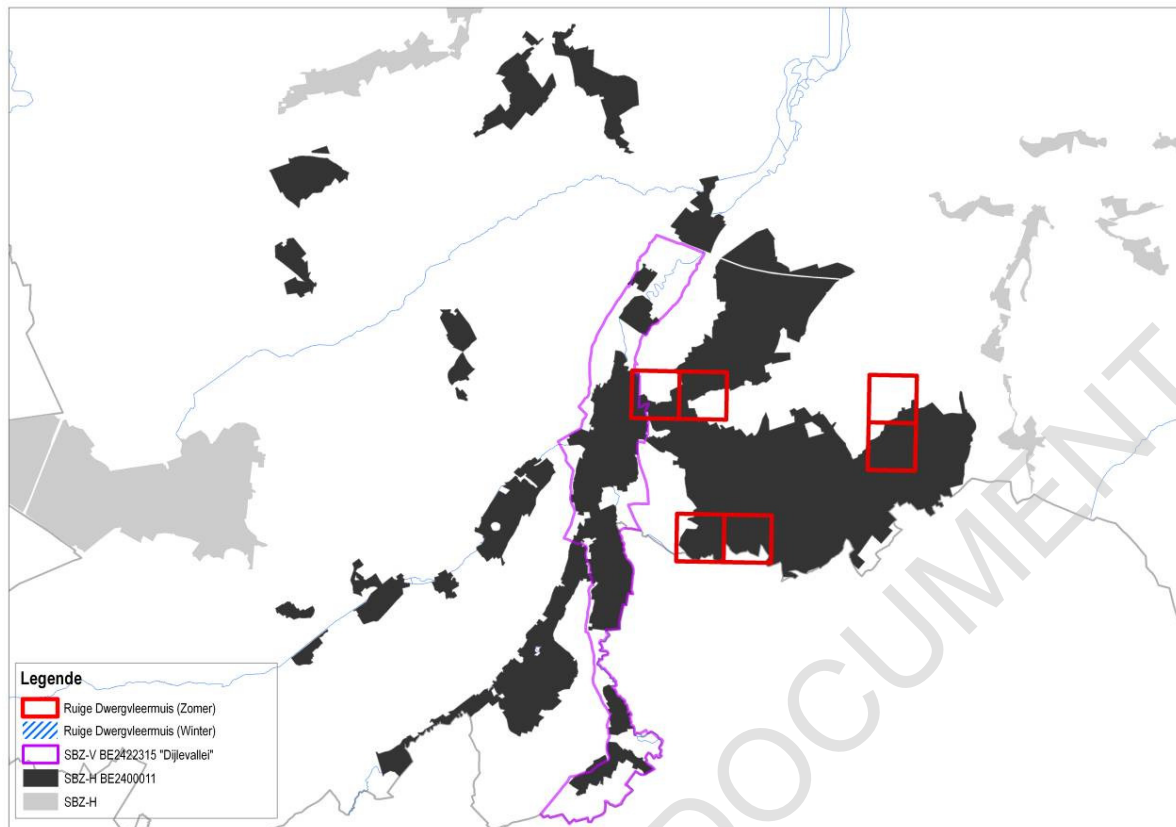
De gewone dwergvleermuis komt algemeen voor in de SBZ en bevindt zich momenteel wellicht in een "goede tot uitstekende staat van instandhouding". Het voorkomen van Kleine dwergvleermuis is onzeker, maar waarschijnlijk. De staat van instandhouding is onbekend.

Ruige dwergvleermuis – Pipistrellus nathusii

Het actuele voorkomen

Er zijn van deze soort enkel waarnemingen bekend uit deelgebied BE2400011-4b (Meerdaalwoud). Bij het onderzoek in de Laanvallei werd geen onderscheid gemaakt tussen de 3 dwergvleermuis soorten.

Het voorkomen van de ruige dwergvleermuis in het Meerdaalwoud hangt grotendeels samen met de tijd van het jaar. Vrijwel alle waarnemingen van deze dieren werden gedaan in de maanden mei en september, wat een duidelijke indicatie is het om trekkende individuen gaat. Meer dan 75% van de waarnemingen van ruige dwergvleermuis betrof jagende exemplaren aan of in de nabije omgeving van de vijvers van het Zoet Water. Dit impliceert meteen het belang van waterpartijen in een bosrijke omgeving voor deze soort. De overige waarnemingen van jagende individuen werden telkens gedaan in bosreservaten (Everzwijnbad en Putten/Klein Moerassen) of boven weggetjes die door naaldhoutbestanden liepen. Slechts één ruige dwergvleermuis kon op route (richting jachtgebied) vastgesteld worden. Dit dier vloog 's avonds noordwaarts door de Herculesdreef. Dit betekent dat de dieren, die hun verblijfplaats hebben in het Meerdaalwoud, zich net als de gewone dwergvleermuis langs deze dreef naar hun foerageergebied begeven. De ruige dwergvleermuisen die jagen nabij de vijvers van het Zoet Water kunnen hun verblijfplaats echter evenzeer in het Heverleebos of het Kouterbos hebben.

Figuur 0-14: Lokatie van waarnemingen van Ruige Dwergvleermuis

Potenties

Aangezien de soort een voorkeur heeft voor waterrijke gebieden komt ze potentieel vooral in de vochtige delen van de SBZ voor. Het creëren van meer structuurrijke bossen, interne en externe bosranden, open plekken en een meer extensief bosbeheer begunstigt wellicht ook deze soort.

De trend

Hierover zijn geen specifieke gegevens bekend. De soort is niet aangemeld. De populatie is vermoedelijk stabiel.

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Er is onvoldoende informatie beschikbaar om de staat van instandhouding te beoordelen op basis van de beoordelingscriteria die vermeld worden in Adriaens et al. (2008). De SBZ-H voldoet aan de vereisten van de soort als foerageergebied.

Conclusies

De periode waarin de Ruige dwergvleermuis wordt waargenomen, wijst op doortrekkende exemplaren. Er is vermoedelijk geen sprake van een lokale populatie in de SBZ. De SBZ voldoet algemeen aan de biotoopvereisten van de soort. Verdere optimalisatie van de biotopen is echter wenselijk.

Gewone/Grijze Grootoorvleermuis- *Plecotus auritus*/*P. austriacus*

Het actuele voorkomen

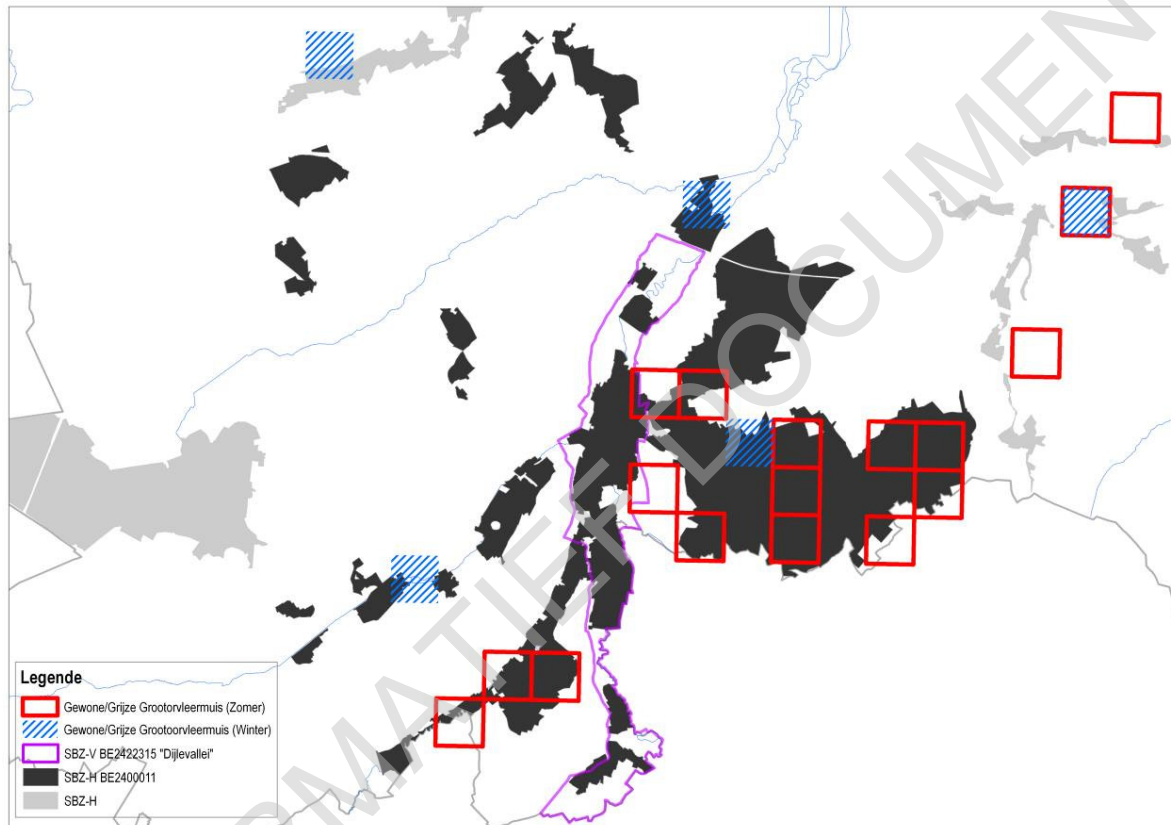
Onderscheid tussen beide soorten kan enkel aan de hand van schedelkenmerken, meting van de duimlengte of genetisch onderzoek. Bij batdetectorwaarnemingen kan dan ook geen onderscheid

gemaakt worden tussen beide soorten. Door het feit dat de soort mogelijk ook prooien vangt door passief te luisteren en een zeer zacht sonartype gebruikt is detectie van deze soort en dus inventarisatie tijdens de zomer zeer moeilijk.

Er zijn van deze soort enkel waarnemingen bekend uit deelgebied BE2400011-4b (Meerdaalwoud). Ondanks de moeilijk te detecteren sonar konden er toch 16 batdetectorwaarnemingen van deze soort gedaan worden in het Meerdaalwoud. In de Kapel van Onze-Lieve Vrouw van Steenberghe werd in 2002 een zomerkolonie van ± 6 grootoorvleermuizen aangetroffen.

In de Laanvallei werden enkel waarnemingen verricht in het Rodebos. Mogelijk is het gebied onvoldoende onderzocht.

Voor de aanmeldingsgegevens wordt verwezen naar bijlage 1.

Figuur 0-15: Lokatie van waarnemingen van Gewone/Grijze Grootoorvleermuis

Potenties

Gezien de habitatvereisten kan de soort potentieel in alle bossen van de SBZ voorkomen. De soort is zeker gebaat bij het creëren van meer interne en externe bosranden, open plekken en een meer extensief bosbeheer (toename dood hout en holle bomen).

De trend

Hierover zijn geen specifieke gegevens bekend. De soort is niet aangemeld. De trend is niet bekend.

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Er is onvoldoende informatie beschikbaar om deze te beoordelen op basis van de beoordelingscriteria die vermeld worden in Adriaens et al. (2008). De relatief vele waarnemingen van de soort in het Meerdaalwoud suggereert de aanwezigheid van een duurzame populatie in dit deelgebied.

Conclusies

Er is maar weinig bekend over de aanwezigheid van Gewone/Grijze Grootoorvleermuis in de SBZ. Bijkomend onderzoek moet meer duidelijkheid brengen.

Laatvlieger - *Eptesicus serotinus*

Het actuele voorkomen

In de Laanvallei (BE2400011-4d) werd de soort op verschillende plaatsen waargenomen, met een concentratie van waarnemingen aan de visvijver van Tombeek en het Rodebos. Ook in het aansluitend deelgebied BE2400011-4e (Grootbroek) werden vele waarnemingen verricht.

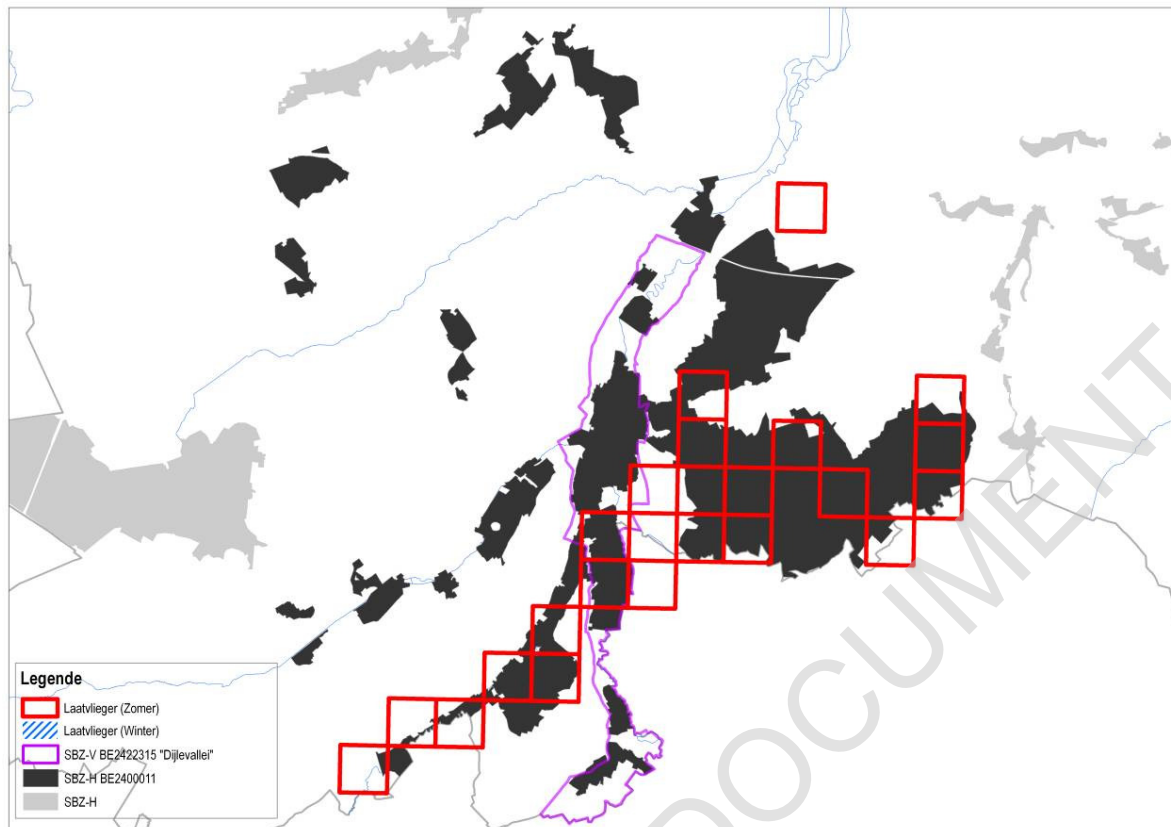
In deelgebied BE2400011-4b (Meerdaalwoud) werden Laatvliegers vrij zelden waargenomen in het bos zelf. Dichte bossen zijn immers niet hun meest geliefkoosde jachtterrein. De laatvliegers waarvan met zekerheid kon vastgesteld worden dat zij aan het jagen waren, werden nagenoeg allemaal in brede dreven met hoge dreefbomen gevonden.

Opvallend aan de waarnemingen is dat zij min of meer in 2 ruimtelijke 'clusters' kunnen verdeeld worden. De eerste cluster omvat de meeste waarnemingen: zij werden alle gedaan binnen een straal van een goede kilometer rond de dorpskern van St.-Joris Weert, wat zeer duidelijk suggereert dat de kolonieplaats van deze dieren zich daar ergens in een bouwwerk bevindt. De overige waarnemingen vallen in de tweede cluster waarvan de vermoedelijke kolonieplaats moeilijker te bepalen is. De dieren die in de omgeving van het bestand Pruikenmakers waargenomen werden, doen vermoeden dat de kolonie zich ten zuiden van het Meerdaalwoud in Hamme-Mille bevindt. De 2 waarnemingen in het bestand Grote Konijnenpijp zouden ook van daar afkomstig kunnen zijn. Er werden echter ook enkele waarnemingen gedaan nabij de Milse Dreef. Dit doet dan weer vermoeden dat de dieren afkomstig zijn uit de omgeving van Haasrode. Het is evenwel ook mogelijk dat er zich te Hamme-Mille én te Haasrode kolonies bevinden. Doordat laatvliegers slechts zeer sporadisch waargenomen worden in het bos (want geen echte bossoort) is dit echter allesbehalve eenvoudig na te gaan.

Een aantal van de waarnemingen van deze soort werd in verschillende bosreservaatgedeelten gedaan, voornamelijk tijdens het lopen van transecten. Het is echter niet duidelijk of dit een gevolg is van het specifieke beheer in deze gedeelten of dat dit een rechtstreeks gevolg is van het feit dat deze gedeelten intensiever bezocht werden dan bosgedeelten die geen reservaat zijn.

Voor de aanmeldingsgegevens wordt verwezen naar bijlage 1.

Figuur 0-16: Lokatie van waarnemingen van Laatvlieger

Potenties

De hele Dijlevallei- en Laanvallei en met name de open tot halfopen landschappen zijn mogelijk leefgebied voor Laatvlieger. Dichte bossen worden over het algemeen vermeden.

De trend

Hierover zijn geen specifieke gegevens bekend.

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Er is onvoldoende informatie en cijfermateriaal beschikbaar om de staat van instandhouding te beoordelen op basis van de beoordelingscriteria die zijn vermeld in Adriaens et al. (2008). De inventarisatiegegevens in de Laanvallei en het Meerdaalwoud en de gunstige toestand in Vlaanderen duiden op een "goede tot uitstekende actuele staat van instandhouding".

Conclusies

In de onderzochte gebieden werden heel wat waarnemingen van deze soort verricht. Dit suggereert een "goede tot uitstekende actuele staat van instandhouding".

Ecologische doelstellingen voor de vleermuizen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

Vleermuizen (*Chiroptera*)

Het voordragen van populatiedoelen voor deze soorten is onmogelijk, aangezien voor alle soorten te weinig gekend is van de populaties in de SBZ. Het is echter wel zinvol om aan te geven op welke vlakken de leefgebieden van de vleermuissoorten in de SBZ kunnen verbeterd worden. Aangenomen wordt dat indien de leefgebieden maximaal verbeterd worden, de vleermuissoorten die daarbij gebaat zijn eveneens in een goede staat van instandhouding zullen of kunnen verkeren.

Iedere soort heeft haar eigen ecologische niche en dus haar eigen vereisten inzake zomerverblijfplaatsen, foerageergebieden, winterverblijfplaatsen en connectiviteit. Toch zijn er een aantal algemene kwaliteitseisen te identificeren en kunnen op basis van de foerageerbiotopen, aanvullende kwaliteitseisen geïdentificeerd worden. Met die kennis kunnen verbeteropgaven voor de leefgebieden in de SBZ-H geformuleerd worden.

Motivering doelen: Deze SBZ is volgens de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen *belangrijk* voor heel wat vleermuissoorten en *essentieel* voor Bosvleermuis voor de instandhouding in Vlaanderen. Specifieke maatregelen ter verbetering van het leefgebied zijn dan ook zeer belangrijk.

kwaliteitseisen aan de leefgebieden

Beoogde biotopen of soorten

Alle soorten vleermuizen

Doel Toelichting bij doelstelling

↑

Verbeteropgaven:

Bescherming, behoud en herstel in een goede staat van alle gekende zomer- en winterverblijfplaatsen in gebouwen (en restanten ervan) in de SBZ-H en haar omgeving en, indien mogelijk, inrichting van nieuwe verblijfplaatsen (o.a. bunkers in het Militair domein in Meerdaalwoud).

Toename van het aantal bomen met holten (naar boven uitgerotte spechtenholten, andere rottingsholten en holten onder loshangende schors) in de bossen, met een goede spreiding ervan over het gehele bos. Richtwaarde uit de literatuur : 7 à 10 bomen met holten/ha (Meschede & Heller, 2000). De kans op holteontwikkeling neemt toe met de diameter van de bomen. Uit een studie van Dufour (2003) blijkt dat de kans op holten sterk toeneemt vanaf 250 cm omtrek (=5 % kans op holten). 1 op 3 bomen met een omtrek van 300 cm bleek holten te bevatten. De toename van het aandeel dikke bomen (>250 cm) is dan ook aangewezen, evenals het behoud van de reeds aanwezige dikke, monumentale bomen in het Meerdaalwoud.

Bossen: Franjestaart, Bosvleermuis, Baard-/Brandt's vleermuis, Gewone/Grijze grootoorvleermuis, Gewone dwergvleermuis, (Laatvlieger), Watervleermuis, Rosse Vleermuis

water en moerassen: Watervleermuis, Rosse vleermuis, Franjestaart, Ruige, Kleine en gewone dwergvleermuis, Bosvleermuis

Landschappelijke diversiteit: Laatvlieger, Gewone Dwergvleermuis, Rosse Vleermuis, Ruige Dwergvleermuis, Franjestaart

↑
Verbeteropgaven:

Vergroten horizontale structuur van de bossen: verhogen aandeel open plekken (ruigte, hooiland) en goed ontwikkelde interne en externe bosranden. Deze Verbeteropgave zit ook reeds deels vervat in de geformuleerde doelstellingen voor habitattypen 9160, 9130 en 9120.

↑
Verbeteropgaven:

- Handhaving of herstel van ecologisch waardevolle vijvers: goede waterkwaliteit, natuurlijk visbestand in evenwicht met de draagkracht van het systeem en natuurlijke oevers (o.a. vijvers van Zoet Water zijn belangrijk). Dit zit deels vervat in de geformuleerde doelstellingen voor habitatype 3150;

Verlichting in de omgeving van open water kan de kwaliteit van de zone als jachtgebied sterk doen afnemen (o.a. voor de lichtschuwe Watervleermuis). Waar mogelijk moet verlichting worden verminderd of uitgeschakeld. Nieuwe verlichting of verhoogde blootstelling aan verlichting (bv. door verwijderen van vegetatiescherm) moet vermeden worden;

Verbeteropgaven:

Het creëren van een netwerk van open plekken en boswegen met mantel en zoomvegetaties in en in de directe omgeving van de grote bosgebieden. Deze verbeteropgave is deels vervat in de geformuleerde doelstellingen voor habitatype 9160, 9130 en 9120, en 6510, 6230, 6430, moeras en rietland.

Behoud van de landschappelijke diversiteit en creëren ecologische verbindingen tussen de bosgebieden.

De vogelsoorten van bijlage IV

In deze paragraaf worden de verschillende voorkomende Europees te beschermen vogelsoorten opgelijst waarvoor de SBZ-V of de SBZ-H volgens het G-IHD rapport minstens belangrijk is, en worden daarvoor volgende aspecten toegelicht:

- Het actueel voorkomen;
- De potenties voor de soort binnen het gebied dat het rapport beslaat;
- De trend;
- De beoordeling van criteria en indicatoren aande hand van de LSVI-tabellen.

Voor het actueel voorkomen van een soort wordt vertrokken van de beschikbare gegevens (zie hoger). Hierbij wordt in het rapport indicatief aangegeven, via zogenaamde kwartierhokkaarten, aangegeven waar de verschillende populaties zich bevinden. Kwartierhokkaarten geven aan dat de soort voorkomt in het aangeduide hok van 1 km op 1 km. Vlaanderen werd daartoe in een raster van dergelijk hokken opgedeeld. Deze kaartjes werden door de expertgroep aangevuld.

Voor de potenties voor de soort binnen het gebied wordt vertrokken van de gegevens die beschikbaar zijn over het leefgebied van dergelijke soort. Vertrekkend van de ecologie van de soort wordt dan aangegeven waar verwacht wordt dat de soort in kwestie nog zou kunnen voorkomen.

De trend is de evolutie van het voorkomen van de soort in de tijd. Vaak zullen er geen monitoringsgegevens aanwezig zijn en zal een inschatting gebeuren op basis van de evolutie van het voorkomen van het de ecotopen die onderdeel uitmaken van de leefgebieden van de soort.

Voor verschillende criteria zal aan de hand van bepaalde indicatoren nagegaan worden wat de leefgebiedgeschiktheid voor de soort is. De evaluatie van de criteria en indicatoren wordt per soort beschreven voor alle leefgebieden in het vogelrichtlijngebied en habitatrichtlijngebied samen. Enkel indien zulks relevant geacht wordt, worden in deze tabel specificaties van bepaalde deelgebieden opgenomen. Beoordeling van criteria en indicatoren leidt tot een conclusie aangaande de actuele staat van instandhouding.

Afgesloten wordt met een eerste formulering van ecologische doelen voor de soorten en hun leefgebied vertrekkend van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en de analyses uit deze bijlage.

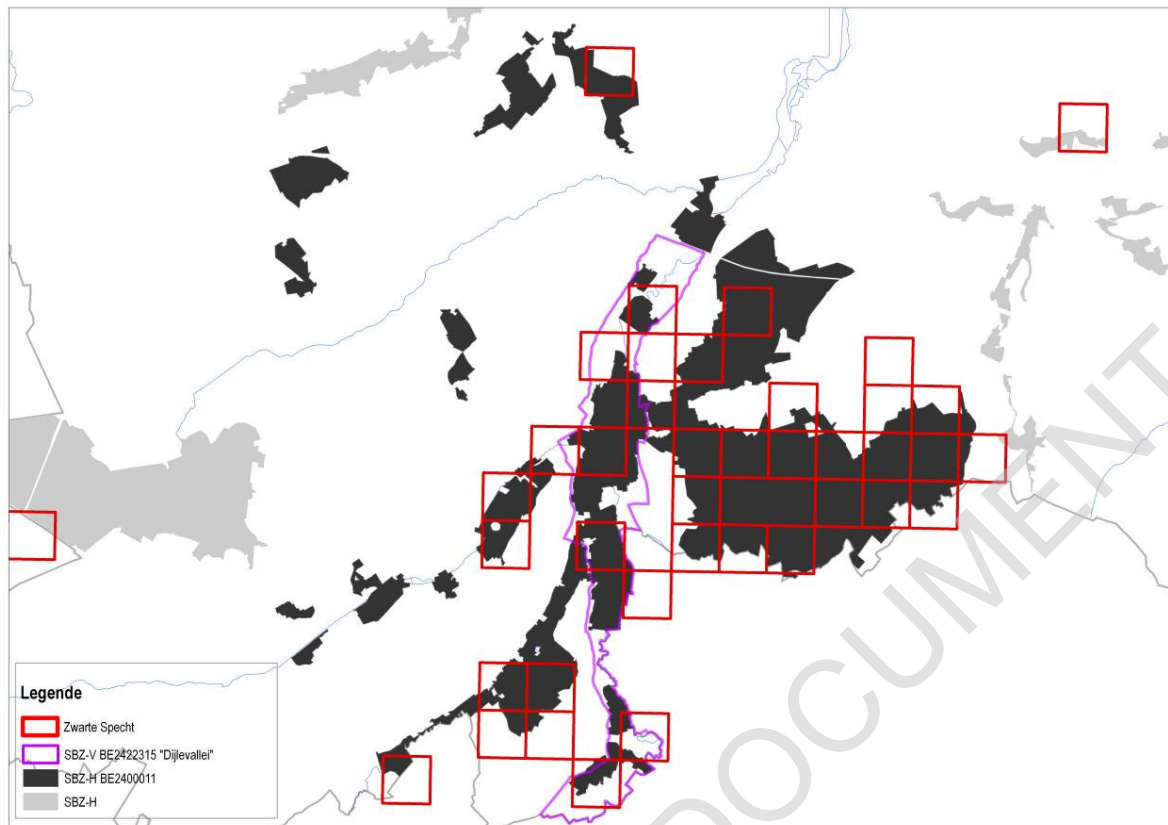
Zwarte specht - *Dryocopus martius*

Het actuele voorkomen

Hoewel het SBZ-V, met uitzondering van het Rondebos en Wolfsbos te Ottenburg, niet de typische broedbiotopen bevat voor zwarte specht wordt er toch een aantal broedgevallen ($\pm$ 4 koppels) opgetekend in oude (vaak dode) populieraanplanten in de vallei. Dergelijke broedgevallen zijn interessant, en waarschijnlijk het gevolg van sterke dispersie van juvenielen uit gebieden met hoge aantallen (o.a. Meerdaalwoud).

In het SBZ-H is de soort echter in vrij hoge aantallen aanwezig. De soort komt met zekerheid voor in de deelgebieden BE2400011-3 (Margijsbos), BE2400011-4a (Heverleebos), BE2400011-4b (Meerdaalwoud), BE2400011-4d (Rodebos), BE2400011-4e (Grootbroek), en BE2400011-9 (boscomplex Rondebos). De belangrijkste aantallen zijn aan te treffen in de plateaubossen (en hellingbossen zoals Margijsbos). In de vallei is zijn voorkomen eerder marginaal.

Voor de aanmeldingsgegevens wordt verwezen naar bijlage 1.

Figuur 0-17. Lokaties van waarnemingen van Zwarte specht

Potenties

Gezien de sterke aanwezigheid van de soort, zelfs in minder optimale biotopen, kan besloten worden dat de soort stilaan haar maximum bereikt heeft.

Trend

Sinds de aanmelding (1979) neemt de Zwarte specht toe in het gebied.

Tabel 0.45 Actuele populatie, aangemelde populatie en potenties van de Zwarte specht (*Dryocopus martius*)

	Actuele pop.	Aanmelding	Potenties
Totaal	4 bp in SBZ-V; populatie > 30 bp in SBZ-H+V	1-2	>30 in SBZ-H + V

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0.46. Beoordeling van de criteria en indicatoren voor de Zwarte specht (*Dryocopus martius*)

Zwarte specht (<i>Dryocopus martius</i>)		BE2422315
Toestand populatie		A
Populatiegrootte	>= 30 broedparen per kernpopulatie - A	

Habitatkwaliteit		
Biotoop	Grote, oude bossen met algemeen genomen veel beuken. Plaatselijk is veel naaldhout aanwezig. Open plekken in bos zijn weinig aanwezig. eerder zeldzaam.– A	A
Vegetatie (structuur)	Mengeling van vrij dicht Loofbos en plaatselijk naaldbos met eerder weinig open plekken maar voldoende hoge bomen met gladde stam (Beuk eik, Den, Es, Els)	A
Vegetatiehoogte	Beuken van >= 150 cm dik – A- zijn aanwezig in de grote boscomplexen	A
Oppervlakte	Loofbos en gemengd bos : >= 400 ha geschikt loofbos per broedpaar; naaldbos : >= 200 ha geschikt naaldbos per broedpaar - A	A
Verstoring	Naast zachte recreatie kan plaatselijk ook exploitatie van hout tot verstoring van de omgeving van de nestplaats leiden. In openbare bossen geldt een verbod op vellingen en ruiming van 1 maart tot en met 30 juni . Bewerken van hout (bvb. verzagen van kruinhout) blijft evenwel toegestaan	B

Conclusies

Zwarte Specht wordt in relatief hoge aantallen aangetroffen in het SBZ-H. De soort komt vooral voor in de boscomplexen op de plateauranden van de valleien (SBZ-H), en minder in het SBZ-V (vallei).

De actuele staat van instandhouding is "goed tot uitstekend".

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

Populatie-doelstelling Behoud van de bestaande populatie (naar schatting ± 30 broedparen).

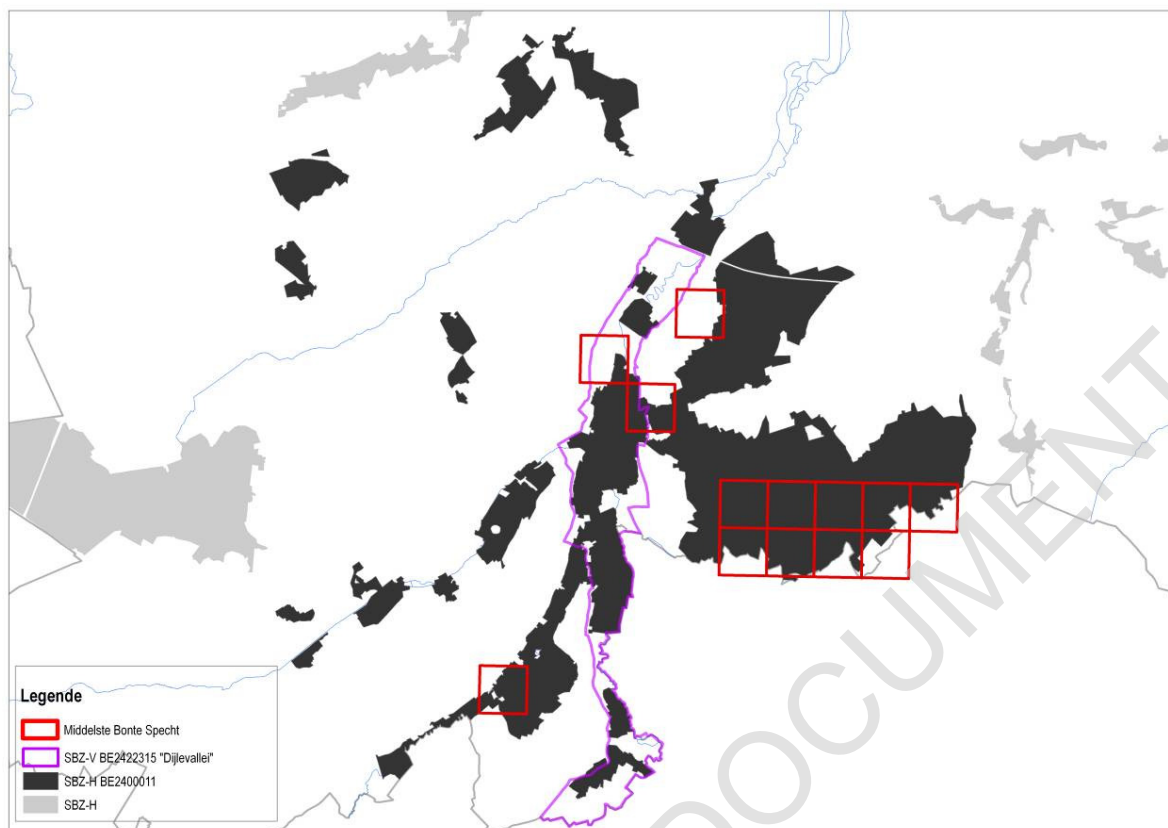
Kwaliteits-doelstelling Geen extra doel.

Middelste bonte specht - Dendrocopus medius

Het actuele voorkomen

De Middelste bonte specht is opgenomen in bijlage I van de Vogelrichtlijn, maar er is voorlopig geen populatie aanwezig in het SBZ_V. In het SBZ_H is een populatie aanwezig in het Meerdaalwoud (BE2400011-4b). Recent werden ook waarnemingen verricht in het Rodebos (BE2400011-4d) en Bertembos (BE2400011-14). In het Meerdaalwoud (vnl. zuidelijke zone) evolueerde het broedbestand van 10 koppels in 2001 over 14 koppels in 2002 tot 15 territoria in 2003 (Kelle Moreau, 2006). De soort lijkt duidelijk in opmars te zijn.

Voor de aanmeldingsgegevens wordt verwezen naar bijlage 1.

Figuur 0-18. Lokaties van waarnemingen van de Middelste bonte specht

Potenties

Er zijn potenties in alle structuurrijke loofbossen van het SBZ-H met voldoende loofhout met een ruwe stam en staand dood hout. Niet in SBZ-V.

De soort preferereert oude, structuurrijke loofbossen met dood hout waarin zich heel wat grote insecten kunnen ophouden. De populatie kan wellicht versterkt worden door een meer extensief bosbeheer, een toename van dood hout en een sterke toename van eeuwig op stam te bewaren loofbomen.

Trend

In heel Vlaanderen is een positieve trend waarneembaar. De populatie neemt toe.

Tabel 0.47. Actuele populatie, aangemelde oppervlakte en potenties van van de Middelste bonte specht - *Dendrocopus medius*

	Actuele pop	Aanmelding	Potenties
Totaal	0 in SBZ-V >20 in SBZ-H	0	>20 in SBZ-H

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0.48 Beoordeling van de criteria en indicatoren voor de Middelste bonte specht -*Dendrocopus medius*

Middelste bonte specht (<i>Dendrocopus medius</i>)		BE2422315
Toestand populatie		B
Populatiegrootte	Vermoedelijk > 20 broedparen - B	
Afstand tot nabije populaties	3-9 km - B	
Habitatkwaliteit		
Biotoop	In de broedgebieden zijn vooral oude, structuurrijke eiken- en beukenbossen. Er is echter weinig begroeiing met mossen en korstmossen en weinig dood hout aanwezig. - < B	B
Vegetatie (structuur)	Veel hoge, dikke (≥ 35 cm diameter op borsthoogte), gezonde, oude bomen (vnl. Eik en Beuk) A	A
Aanwezigheid dood hout	Beperkt aanbod aan staande dode of rottende hoge bomen of zijtakken - C	C
Oppervlakte	> 40 ha oud loofbos waarvan ook > 10 ha oud eikenbos in Meerdaalwoud – A	A
Verstoring	Naast zachte recreatie kan plaatselijk ook exploitatie van hout tot verstoring van de omgeving van de nestplaats leiden. In openbare bossen geldt een verbod op vellingen en ruiming van 1 maart tot en met 30 juni. Bewerken van hout (bvb. verzagen van kruinhout) blijft evenwel toegestaan – B	A

Conclusies

De Middelste bonte specht komt voor in het SBZ-H, niet in het SBZ-V. De populatie neemt toe en is in een goede tot uitstekende actuele staat van instandhouding.

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

Populatie-doelstelling Minimaal behoud van de huidige populatie van ongeveer 20 – 25 broedparen in het SBZ-H. De populatie zal wellicht verder stijgen door de kwaliteitsverbetering van de habitattypes 9120 en 0160.s.

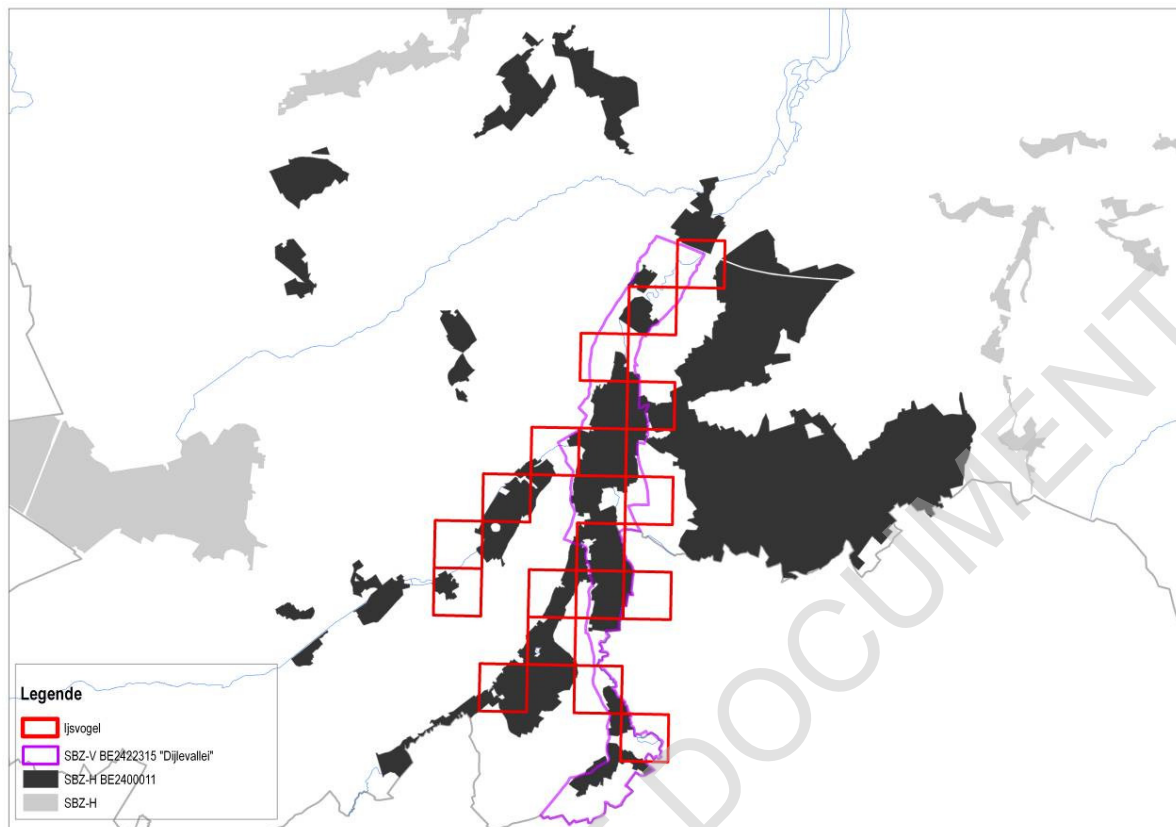
Kwaliteits-doelstelling Minstens behoud van oude en dikke bomen met ruwe schors, en verhogen van het aandeel dood hout.

Ijsvogel - *Alcedo atthis*

Het actuele voorkomen

De ijsvogel is vrij talrijk aanwezig in het vogelrichtlijngebied (14-25 koppels). Onze broedvogels zijn hoofdzakelijk standvogels maar zwerven buiten het broedseizoen wel rond. Vanaf midden augustus tot midden november worden onze plaatselijke populaties aangevuld met doortrekkende noordelijke en oostelijke broedende exemplaren.

Voor de aanmeldingsgegevens wordt verwezen naar bijlage 1.

Figuur 0-19. Lokaties van waarnemingen van Ijsvogel verricht tussen 1 april en 15 juli (plaatselijke vogels)

Potenties

In nagenoeg alle geschikte biotopen zijn ijsvogels aanwezig. Mogelijk leidt een verdere verbetering van de waterkwaliteit van het oppervlaktewater, een meer natuurvriendelijk beheer van waterlopen en het beperken van verstoring tot een grotere populatie.

Trend

De Ijsvogel is toegenomen sinds de aanmelding.

Tabel 0.49. Actuele populatie, aangemelde populatie en potenties van de Ijsvogel (*Alcedo atthis*)

	Actuele pop.	Aanmelding	Potenties
Totaal	15	5	25

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0.50. Beoordeling van de criteria en indicatoren voor de Ijsvogel (*Alcedo atthis*)

Ijsvogel (<i>Alcedo atthis</i>)		BE2422315
Toestand populatie		
Populatiegrootte	Binnen het SBZ-V komen in een gemiddeld jaar $\pm$ 15 koppels voor. Als de Voer, IJse, Laan, Nethen en Molenbeekvallei (+ aansluitende delen in Wallonië) worden meegeteld, dan spreken we waarschijnlijk van een kernpopulatie. >20-30 broedparen per kernpopulatie - A	A
Habitatkwaliteit		
Biotoop	Vijvers, beken, rivieren met combinatie van geschikte nestgelegenheid (steile, natuurlijke oevers of wortelgestellen van omgevallen bomen) langs geschikte foerageergebieden (visrijke waterhabitats) zijn aanwezig in het SBZ-V - A	A
Waterkwaliteit	Voldoende helder water niet overal aanwezig - C	C
Voedselaanbod	Groot aanbod van kleine vissen (4-6 cm) - A	A
Oppervlakte	Binnen het SBZ-V ligt $\pm$ 19 km rivier (Dijle, Laan, delen van IJse) – ervan uitgaand dat alle oevers geschikt zijn, is $\pm$ 38 km oever en dus 2.5 km geschikte oever per broedpaar aanwezig. Daarnaast zijn er natuurlijk nog andere waterpatijen aanwezig met in de nabijheid geschikt broedplaatsen (bvb. wortelkluiten omgevallen bomen).	B
Verstoring	Aanzienlijke verstoring nabij de nestplaats tijdens het broedseizoen door groeiende recreatiedruk op grote delen van de Dijle – C	C
Beheer	Op de Dijle- Laan en IJse wordt een natuurgericht waterbeheer gevoerd, gericht op het behoud van de natuurlijke rivierdynamiek. Het behoud van natuurlijke oevers met steile wanden wordt hierdoor gegarandeerd -A	A

Conclusies

De jaarlijkse populatie schommelt tussen de 14-25 koppels. De actuele staat van instandhouding is goed tot uitstekend. Aandachtspunten zijn nochtans de waterkwaliteit (plaatselijk) en verstoring door recreatieve activiteiten op de waterlopen.

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

Populatie-doelstelling Minimum behoud van de huidige populatiegrootte (naar schatting $\pm$ 15 koppels) in het SBZ.

Kwaliteits-doelstelling Bestendigen van het natuurgericht waterbeheer in de Dijlevallei (behoud natuurlijke rivierdynamiek);

Verdere verbetering van de waterkwaliteit van waterlopen;

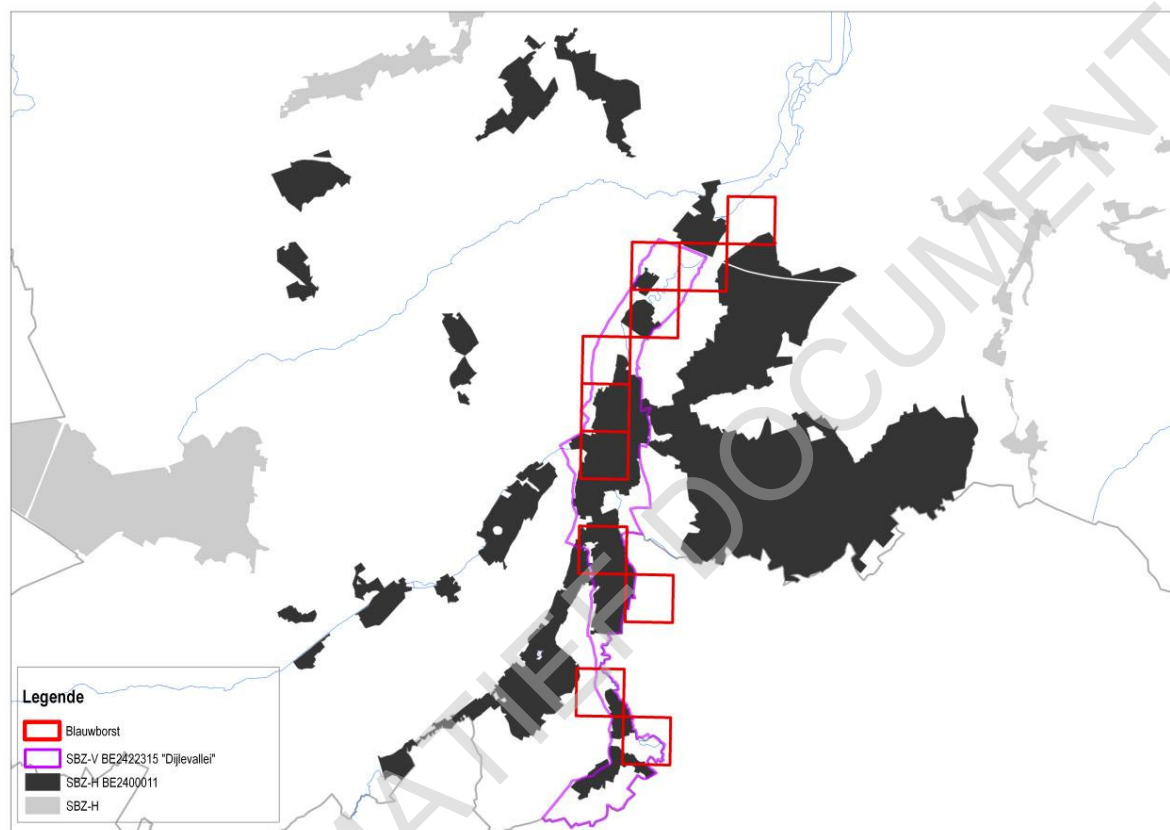
Tegengaan van de verstoring van de broedplaatsen en belangrijke foerageergebieden.

Blauwborst - *Luscinia svecica*

Het actuele voorkomen

Blauwborst broedt verspreid in de valleien.

Voor de aanmeldingsgegevens wordt verwezen naar bijlage 1.

Figuur 0-20 lokaties van waarnemingen van Blauwborst verricht tussen 1 april en 30 juni (plaatselijke vogels)

Potenties

Blauwborst is een typische soort voor de latere successiestadia van open moeras naar bos. Deze fase blijft alleen beschikbaar door menselijk ingrepen of door een gebrek aan beheer van de resterende open moerassen (niet wenselijk).

Trend

Ten opzichte van de aanmeldingsgegevens is er een toename van de populatie.

Tabel 0.51 Actuele populatie, aangemelde populatie en potenties van de Blauwborst

	Actuele pop.	Aanmelding	Potenties
Totaal	20	10 (2-3 bp)	?

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0.52. Beoordeling van de criteria en indicatoren voor de Blauwborst – *Luscinia svecica*

Blauwborst (<i>Luscinia svecica</i>) BE2422315		
Toestand populatie		
Populatiegrootte	<50 broedparen per kernpopulatie – C (een kernpopulatie is niet mogelijk in dit gebied)	C
Habitatkwaliteit		
Biotoop	Moerasgebieden : Vochtige tot relatief droge, lage ruigtes, rietvelden en modderstroken van beek- en vijverranden, rijk aan insecten en andere kleine diertjes. Boorden van waterlopen met ruige vegetatie, laagveenmoerassen met wat struweel, verlandingszones van vijvers; Valleigebieden - B: Drogere, brede ruigtes (met vegetatie van geschikte hoogte); drogere bermen met ruige vegetatie – B	B
Vegetatie (structuur)	Plaatselijk : 30-50 % struiken per ha. Open plekken (met slik) tussen vegetatie. Struiken (vooral wilgen of elzen) van 1 tot 2 m hoog; complete afwezigheid van hogere bomen – B	B
Vegetatie (hoogte)	Plaatselijk : vegetatie tussen de 50 cm en 2 m – A/B	B
Waterniveau	Fluctuaties < 10 cm tijdens broedseizoen; open water tot in de zomerperiode - A	B
Oppervlakte	(per deelgebied) : Rietland : 1.5 tot 2 ha rietland of moerassige vegetatie – B Valleigebieden B	B
Verstoring	Binnen 50 m van nestplaats geen menselijke verstoring tijdens de broedperiode. Soms is de afstand minder maar zonder beduidende hinder. In bredere omgeving geen grote verstoring (bv. jacht, veldkanonnen, intensieve recreatie) – A	A
Beheer	Moerasgebieden : Cyclisch en pleksgewijs beheer om geschikte verlandingsstadia in stand te houden, bv. maaien van riet tijdens de winter, met minstens 30 % van rietbed ongemaaid en 70 % van rietveld niet ouder dan 6 jaar, hakken van wilgenopslag (grienden), bosopslag verwijderen – B Valleigebieden : Extensieve begrazing (verandering van klassiek graslandbeheer naar natuurbeheer) – B Struwelen zijn belangrijk voor de Blauwborst.	B

Conclusies

De soort is in een goede tot uitstekende actuele staat van instandhouding. In het SBZ-V zijn een aantal plaatsen met goed habitat maar te weinig voor kernpopulatie.

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

**Populatie-
doelstelling** Behoud van de bestaande populatie (naar schatting ± 20-25 koppels).

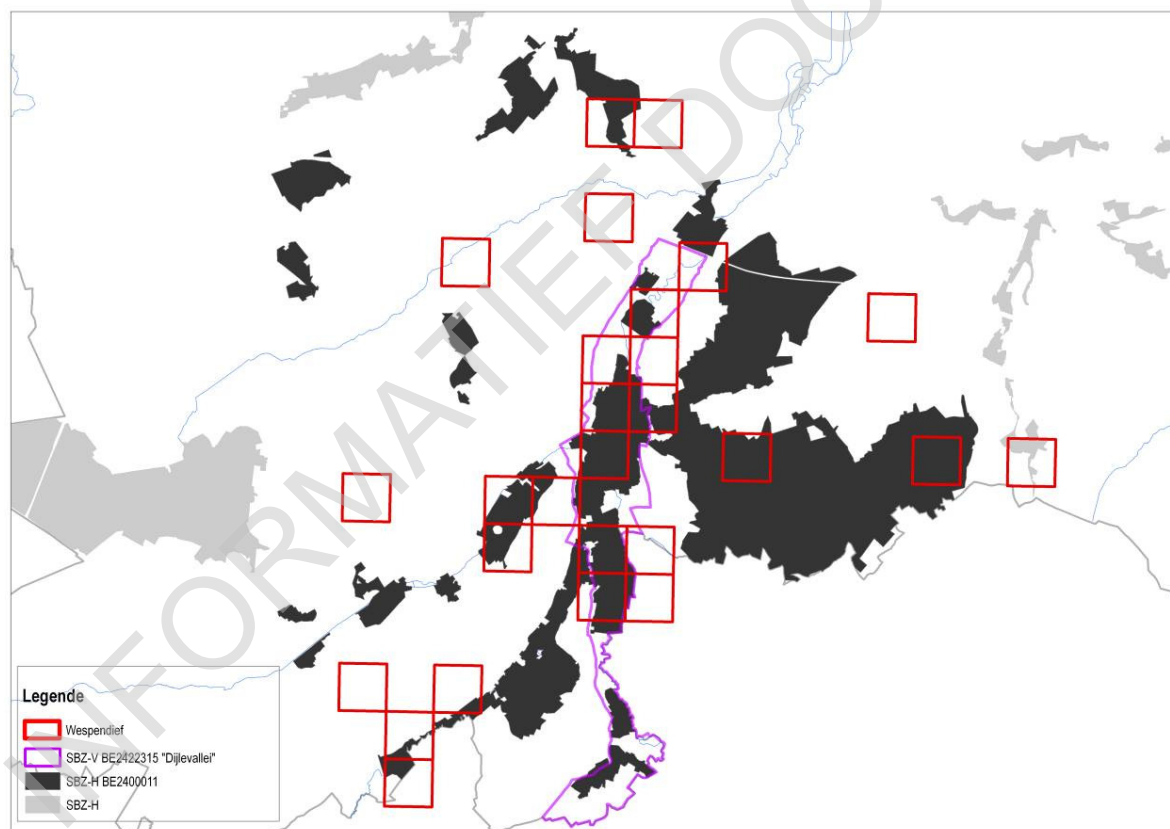
**Kwaliteits-
doelstelling** Behoud of ontwikkeling van optimale broedleefgebied, zo aaneengesloten mogelijk.

Wespendief - *Pernis apivorus*

Het actuele voorkomen

In de streek ten zuiden van Leuven is het Meerdaalwoud en Heverleebos zonder twijfel het bastion van de soort (gelegen buiten het VRL-gebied, wel HRL-gebied; deelgebieden BE2400011-4a en BE2400011-4b). Hier worden relatief hoge dichtheden opgetekend. De soort is vooral foeragerend aanwezig in het VRL-gebied. Op enkele plaatsen in de vallei komt hij ook tot broeden (2-3 koppels).

Voor de aanmeldingsgegevens wordt verwezen naar bijlage 1.

Figuur 0-21. Lokaties van waarnemingen van Wespandief verricht tussen 15 juni en 15 augustus (plaatselijke vogels)

Potenties

Potenties in de boscomplexen van het SBZ-H in combinatie met de vallei in SBZ-V en het open landbouwgebied in de omgeving.

De Wespendif komt wellicht in nagenoeg alle geschikte leefgebieden voor. Onder meer het verbeteren van de horizontale structuur van de bossen, namelijk het creëren van meer open plekken en interne en externe bosranden begunstigt de soort (creëren geschikte foerageerzones).

Trend

Er is een toename van de populatie sinds de aanmelding.

Tabel 0.53. Actuele populatie, aangemelde populatie en potenties van de Wespendif (*Pernis apivorus*)

	Actuele pop.	Aanmelding	Potenties
Totaal	2-3 bp in SBZ-V	6 (1 bp)	

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0.54. Beoordeling van de criteria en indicatoren voor de Wespendif (*Pernis apivorus*)

Wespendif (<i>Pernis apivorus</i>)		
Toestand populatie		
Populatiegrootte	onbekend	X
Habitatkwaliteit		B
Landschap	Zeer verscheiden. Geen mozaïeklandschap in de omgeving van de grote boscomplexen Meerdaalwoud en Heverleebos. Elders plaatselijk (vooral in de vallei) wel aanwezig	B
Biotoop	((Nestplaats) De bossen zijn over het algemeen dichte bossen met weinig of geen open plekken. Boombedekking > 50 %. Plaatselijk is het biotoop wel zeer geschikt (bvb. Militair domein Meerdaalwoud, Rodebos).. (Foerageergebied): Zeer verscheiden. Globaal genomen een voldoende kwaliteit. In de omgeving van de kleinere deelgebieden op de plateau's is heel wat intensieve akkerbouw aanwezig (-> C) Globale score : B	A
Vegetatie (structuur)	Zeer verscheiden : Vaak dichte bossen met maar weinig open plekken. Het landschap in de omgeving van de kleinere bossen is vaak open of halfopen maar is als foerageergebied vaak minder interessant.. Globale score B	B
Vegetatiehoogte	Merendeel van bomen >= 8 m tijdens broedseizoen – A	A
Oppervlakte	onbekend	X
Verstoring	Naast zachte recreatie kan plaatselijk ook exploitatie van hout tot verstoring van de omgeving van de nestplaats leiden. In openbare bossen geldt een verbod op vellingen en ruiming van 1 maart tot en met 30 juni . Bewerken van hout (bvb. verzagen van kruinhout) blijft evenwel toegestaan	B

Conclusies

De soort bevindt zich in een goede tot uitstekende actuele staat van instandhouding.

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

Populatie-doelstelling Minimum behoud van de bestaande populatie (naar schatting $\pm$ 10-20 koppels).

Kwaliteits-doelstelling Vermijden van verstoring in de broedgebieden;

Woudaap (*Ixobrychus minutus*)

Het actuele voorkomen

Woudaap was als broedvogel verdwenen uit de Dijlevallei, tot er in 2008 opnieuw een broedgeval in Grootbroek werd opgetekend. Foeragerende en doortrekkende individuen worden ook af en toe opgemerkt.

Voor de aanmeldingsgegevens wordt verwezen naar bijlage 1.

Potenties

Potentieel leefgebied: vijvercomplex Grootbroek (SBZ-V+SBZ-H), Vijvers van Florival (SBZ-V + deels SBZ-H) Langerodevijver (SBZ-V) en Vijvers Oud-Heverlee (SBZ-V).

Trend

Woudaap was reeds geruime tijd als broedvogel verdwenen uit de Dijlevallei, tot er in 2008 een broedgeval in Grootbroek werd opgetekend. Of er sprake is van een positieve trend is echter nog onduidelijk

*Tabel 5.54. Actuele populatie, aangemelde populatie en potenties van de Woudaap (*Ixobrychus minutus*)*

	Actuele pop.	Aanmelding	Potenties
Totaal	1 bp in 2008	3 niet broedend	4 bp

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0.55. Beoordeling van de criteria en indicatoren voor de Woudaap (*Ixobrychus minutus*)

Woudaap (<i>Ixobrychus minutus</i>)		
Toestand populatie		C
Populatiegrootte	In 2008 was na jarenlange afwezigheid van de soort opnieuw 1 broedpaar aanwezig in het Grootbroek. Van een populatie is nog geen sprake.	
Habitatkwaliteit		
Biotoop	In de voormalige broedgebieden is te weinig waterriet en te weinig diversiteit in watertypen aanwezig. Het betreft veelal troebele vijvers; - C	C
Vegetatie (structuur)	Alle voormalige en potentiële broedgebieden betreffen ondiepe vijvers (<1,5 m diep) met ondiepere zones nabij één of meerdere oevers A	C
Diepte	Alle voormalige en potentiële broedgebieden betreft ondiepe vijvers (<1,5 m diep) met ondiepere zones nabij één of meerdere oevers A	A
Waterhuishouding	Het peil wordt kunstmatig geregeld met lagere zomerpeilen en hogere winterpeilen - B	B
Oppervlakte	5-25 ha potentieel geschikt habitat per potentieel broedpaar – B-C	B
Verstoring	Weinig of geen menselijke verstoring in de omgeving van geschikte broedlocaties. –A	A
Beheer	Roulatiesysteem : afwisselend delen van het waterriet maaien om de twee à drie jaar – momenteel niet (C), maar dit wordt een aandachtspunt voor beheer in de volgende jaren	C

Conclusies

De soort komt recent tot broeden in het SBZ-V. De actuele staat van instandhouding wordt als gedeeltelijk aangetast beschouwd. Aandachtspunt is het gebrek aan geschikt biotoop met voldoende waterriet en helder ondiep water.

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

Populatie-doelstelling Er wordt gestreefd naar de terugkeer van Woudaap als jaarlijkse broedvogel van het vogelrichtlijngebied. De maatregelen hiertoe focussen op het creëren van geschikte broedhabitat voor deze bedreigde soort.

Doel is toename van 0-1 naar 3 broedparen..

Kwaliteits-doelstelling Creëren van geschikte broedhabitat, aan de Vijvers van Florival, vijvercomplex Grootbroek, vijvers van Oud-Heverlee en de Langerodevijver: moerassen met een afwisseling van open water, rietkragen, waterplanten, struweel en soms bos; veel waterriet, ondiep helder water en veel kleine prooien. Uitbreiding waterriet van in totaal 10 ha naar 20-60 ha, deels door omvorming.

Verbetering van de waterkwaliteit.

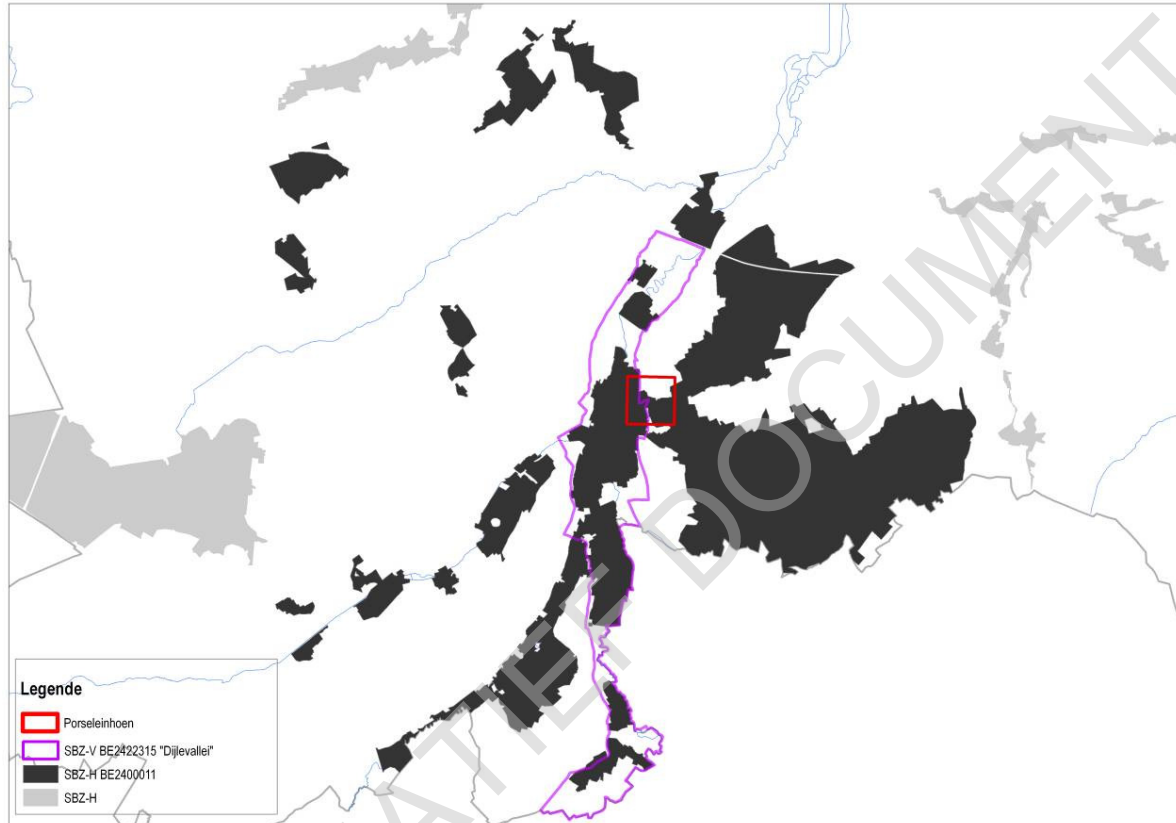
Door te kiezen voor een optimale ruimtelijke allocatie wordt uiteindelijk een oppervlakte van 45-50 ha waterriet binnen een geschikt leefgebied van 100-115 ha als doel gesteld.

Porseleinhoen - Porzana porzana

Het actuele voorkomen

Porseleinhoen broedt in het vogelrichtlijngebied momenteel enkel in het natuurreservaat Doode Bemde.. Hier zijn 1-3 broedparen aanwezig. Elders (Grootbroek en vijvers Oud-Heverlee) worden af en toe doortrekkende exemplaren waargenomen.

Voor de aanmeldingsgegevens wordt verwezen naar bijlage 1.

Figuur 0-22. Lokaties van waarnemingen van Porseleinhoen verricht tussen 15 mei en 15 juli (plaatselijke vogels).

Potenties

Mits het nemen van vernattingsmaatregelen en het instellen van gericht leefgebiedbeheer kan er potentieel leefgebied gecreërd worden in de omgeving van de Vijvers van Oud-Heverlee, en, Doode Bemde en in mindere mate in de Laanvallei en Grootbroek.

Om voor porseleinhoen geschikt habitat te creëren en te handhaven is een intensief beheer van deze natte terreinen nodig

Trend

De aanmeldingsgegevens duiden op een negatieve trend van de populatie Porseleinhoen.

Tabel 0.56. Actuele populatie, aangemelde populatie en potenties van de Porseleinhoen

	Actuele pop.	Aanmelding (%)	Potenties
Totaal	1-3 broedparen	6 (bp ?)	6

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0.57. Beoordeling van de criteria en indicatoren voor de Porseleinhoen – Porzana porzana

Porseleinhoen (Porzana porzana)		BE2422315
Toestand populatie		C
Populatiegrootte	Slechts 2-4 broedparen aanwezig. Er is geen sprake van een kernpopulatie – C	
Habitatkwaliteit		
Biotoop	Geschikte biotopen zijn in de Doode Bemde schaars aanwezig, elders thans afwezig: de biotopen zijn er te droog, te nat (te diep water) of er zijn te oude verlandingstadia aanwezig door een gebrek aan beheer of dynamiek	C
Vegetatie (structuur)	Op de huidige broedlokaties goed. Elders en algemeen voor het SBZ verboste, onvoldoende open vegetaties C	C
Waterniveau	Op de huidige broedlokaties relatief stabiel en voldoende hoog; Elders en algemeen voor het SBZ te lage of te hoge waterniveaus aanwezig- B	
Diepte	Op de huidige broedlokaties permanent natte situatie van <15 cm diep. Elders en algemeen voor het SBZ in het voorjaar te lage (plaatselijk ook te hoge) waterstanden. - C	C
Waterhuishouding	Op de huidige broedlokaties : aanwezigheid van kwelsituaties; duurzame jonge verlandingsstadia door gericht maaibeheer – A. Elders sterke drainage en/of een gebrek aan beheer C	C
Voedselrijkheid	Eutrofe plassen, soms zelf hypertroof – C,	C
Oppervlakte	(per deelgebied) : < 15 ha geschikt habitat per broedpaar – C (In deze streek heeft een broedpaar echter niet die oppervlakte nodig)	C
Verstoring	Binnen 50 m van nestplaats geen menselijke verstoring tijdens de broedperiode. In wijdere omgeving geen grote verstoring (bv. jacht, veldkanonnen, intensieve recreatie) - A	A

Conclusies

De soort bevindt zich in een gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding. De populatie Porseleinhoen is achteruitgegaan door het verdwijnen van geschikte broedhabitats. Mits het nemen van vernattingsmaatregelen en het instellen van gericht biotoopbeheer kunnen potentieële broedgebieden gecreëerd worden. Een knelpunt is het eutroof karakter van het aanwezige water wat een explosieve groei van moerasvegetaties veroorzaakt.

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

Populatie-doelstelling Toename van de populatie van 2-3 naar 3-6 broedparen.

Kwaliteits-doelstelling Specifieke inrichting en beheer (Grote zeggenvegetaties, ondiepe oevervegetaties, jong rietland, ...) in de meest geschikte gebieden : Vijvers van Oud-Heverlee, Doode Bemde, Grootbroek, Vijvers van Florival. Totaal toename van 7 naar 30-60 ha

Door een ruimtelijke optimale allocatie kan de bovengrens verminderd worden tot 40 ha. De uiteindelijke doelstelling is dus een totale toename specifiek leefgebied naar 30 – 40 ha.

Foeragerende en overwinterende soorten :

Roerdomp - *Botaurus stellaris*

Het actuele voorkomen

Over het voorkomen van Roerdomp in de Dijlevallei voor 1960 is weinig bekend (Wortelaers 1947, Van Scharen & Joiris, 1972). Er zijn geen aanwijzingen dat de soort in de periode 1938-1960 in de streek tot broeden kwam. Wortelaers vermeldt dat op de doortrek en zelfs 's winters er herhaalde malen Roerdompen in de vallei werden geschoten. Van Scharen en Joiris (1972) vermelden 12 waarnemingen voor de periode 1964-1971, allen tussen oktober en maart.

Vanaf 1975 werd de soort nagenoeg jaarlijks waargenomen (de laatste jaren jaarlijks) tussen begin november en midden maart, voornamelijk in december-februari. Er zijn ook twee gevallen van overzomering bekend (1997 Langerodevijver, ook mogelijk broedgeval en 2007 Grootbroek) en één geval in juli (15,22 juli 1981, Grootbroek).

Er zijn momenteel nog geen geschikte broedgebieden beschikbaar.

Voor de aanmeldingsgegevens wordt verwezen naar bijlage 1.

Potenties

Mits een gericht peil- en vegetatiebeheer kan een potentieel broedgebied voor 4 koppels gerealiseerd worden. Uiteraard zal zo ook voor foeragerende of overwinterende roerdompen een meer geschikt habitat ontstaan. De meest potentievolle zones zijn de vijvers van Oud-Heverlee en Florival, de Langerodevijver en het vijvercomplex Grootbroek.

Trend

De soort wordt jaarlijks in de winter waargenomen. Broedgevallen zijn niet bevestigd.

Tabel 0.58 Actuele populatie, aangemelde populatie en potenties van de Roerdomp (*Botaurus stellaris*)

	Actuele pop. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties
Totaal	0	Overwinterend 3 (1bp)	1-4

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0.59. Beoordeling van de criteria en indicatoren voor de Roerdomp (*Botaurus stellaris*)

Roerdomp (<i>Botaurus stellaris</i>) BE2422315		
Toestand populatie		Nvt
Populatiegrootte		
Afstand tot nabije populaties		Nvt
Habitatkwaliteit		
Biotoop	Vrij versnipperde moerassen; met nog te weinig waterrietzones	C
Vegetatie (structuur)	Periodiek geïnundeerd of permanent in water staand rietland (riet, lisdodde) van minimaal enkele jaren oud, waar ophoping van oude stengels ('kniklaag') heeft plaatsgevonden is aanwezig, maardit slechts op beperkte oppervlakten.. oppervlakte overjarig riet/lisdodde < 2 ha per potentieel broedgebied: – onvoldoende aanwezig	C
Oeverzone/randzone	0.5 tot 1.5 km geschikte randzones van waterrietvelden p�r territorium - B	B
Openheid	Open water beslaat >= 30 % van het broedbiotoop – A	A
Diepte	Vijvers tot 1,5 m diep (vaak ondieper) met een ondiepere zone (10-30 cm diep/5 m breed) aan tenminste 1 rand – A	A
Waterhuishouding	Het peil wordt kunstmatig geregeld met lagere zomerpeilen en hogere winterpeilen - B	A
Waterkwaliteit	Over het algemeen (vrij) troebel water door sterke trofiegraad - C	C
Oppervlakte	< 30 ha geschikt rietland (en open water) per potentieel broedpaar - C	C
Verstoring	Weinig of geen menselijke verstoring. Plaatselijk wel verstoring door jacht in de winter (bvb.Langerodevijver) -B	B
Beheer	Periodiek maaien van riet gebeurd momenteel nog niet (C), maar dit wordt een aandachtspunt voor beheer in de volgende jaren.	C

Conclusies

De Roerdomp is geen broedvogel maar overwintert wel in het SBZ. Momenteel zijn er geen geschikte broedgebieden wegens te weinig oppervlakte geschikt broedbiotoop. Er is voldoende geschikt open water aanwezig.De actuele staat van instandhouding (criteria voor broedvogels) is "gedeeltelijk aangetast". Overwinteraars stellen minder eisen aan het habitat. Aandachtspunt is het gebrek aan geschikt biotoop met voldoende waterriet en helder ondiep water.

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

Populatie-doelstelling Er wordt gestreefd naar de vestiging van Roerdomp als broedvogel van het vogelrichtlijngebied. Doel is 2-3 broedparen. Totaal toename waterriet van 10 naar 45-60 ha, deels door omvorming; en toename van geschikt open water.

Kwaliteits-doelstelling Vermijden van verstoring in de potentiële broedgebieden.

Biotoopontwikkeling voor minstens 2-3 broedparen door inrichting en aangepast beheer van de voormalige viskweekvijvercomplexen in natuurreservaten en omgeving: landschappelijk open waterrijke moerassen met overjarige, brede en/of waterrietzones met een voldoende grote oppervlakte.

Door te kiezen voor een optimale ruimtelijke allocatie wordt uiteindelijk een oppervlakte van 45-50 ha waterriet binnen een geschikt leefgebied van 100-115 ha als doel gesteld.

Grote zilverreiger - *Egretta alba*

Het actuele voorkomen

Grote Zilverreigers worden tegenwoordig jaarrond in de Dijlevallei waargenomen. Dit is een recent fenomeen (na 2000). Het betreft zowel overwinterende, overzomerende (enkelingen) als actief doortrekkende (en tijdelijk pleisterende) vogels (tot ruim 100 exemplaren in Vlaanderen, dfr. G-IHD). Broeden of territoriaal gedrag werd nog niet vastgesteld.

Voor de aanmeldingsgegevens wordt verwezen naar bijlage 1.

Potenties

Alle vijver- en moerasgebieden in de vallei komen in aanmerking als leefgebied.

Trend

Het aantal individuen dat jaarlijks waargenomen wordt, neemt duidelijk toe. Er is sprake van een positieve trend.

Tabel 0.60. Actuele populatie, aangemelde populatie en potenties van de Grote zilverreiger – *Egretta alba*

	Actuele pop.	Aanmelding	Potenties
Totaal	jaarrond aanwezig, aantallen fluctueren.	0	Jaarrond aanwezig – broedvogel?

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0.61. Beoordeling van de criteria en indicatoren voor de Grote zilverreiger – *Casmerodius albus*

Grote Zilverreiger (Egretta alba)		BE2422315
Toestand populatie		Nvt
Habitatkwaliteit		
Biotoop	Moerassen en vijvers met struiken en enkele bomen	A
Vegetatie (structuur)	Vrij grote, ondiepe plassen, omzoomd met vrij smalle rietkragen en struiken. -<A	A
Diepte	Algemeen te diep water in de foerageergebieden: >= 50 % van het wateroppervlak >= 20 cm diep - C	C
Verstoring	Weinig of geen menselijke verstoring. Plaatselijk wel verstoring door jacht in de winter (bvb.Langerodevijver) -B	B

Conclusies

Het SBZ-V scoort "goed tot uitstekend" als leefgebied voor de soort.

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

Populatie-doelstelling Minimum behoud van de soort als pleisteraar en overwinteraar. Aangezien er geen sprake is van een lokale populatie worden geen populatiedoelstellingen geformuleerd. De in het SBZ aanwezige aantallen zijn naast de habitatkwaliteit, wellicht ook afhankelijk van klimatologische omstandigheden en het broedsucces in de broedgebieden van de soort.

Kwaliteits-doelstelling Maximale uitbreiding van de oppervlakte geschikte foerageergebieden (ondiep open water, graslanden en overstroomde graslanden). Herstel van de voormalige vijvers van Florival is in dat opzicht erg belangrijk.

Vermijden van verstoring in de foerageer- en rustgebieden.

Toepassing van de geformuleerde doelstellingen voor habitattypen 3150 voor volgende vijvers die geen deel uitmaken van het SBZ-H : Langerodevijver, vijvers van Oud-Heverlee, Zuidelijke vijver van Florival.

Kleine zwaan - *Cygnus bewickii*

Het actuele voorkomen

De soort werd in het SBZ-V voor het eerst herkend in 1956. Vroegere waarnemingen van grote groepen Wilde Zwanen (tot 50 vogels, Wortelaerts,1972) zijn waarschijnlijk ook toe te schrijven aan Kleine Zwaan. In de jaren '60 en '70 overwinterden jaarlijks één of meerdere families Kleine Zwanen in de Dijlevallei. Vanaf de winter 1977-1978 liep het aantal doortrekkende en overwinterende vogels sterk terug. Vanaf halfweg jaren '80 werden slechts uitzonderlijk

kortstondig Kleine zwanen waargenomen. Deze vogels pleisterden er echter zelden voor langere tijd. Tijdens de winter 2006-2007 overwinterden echter plots opnieuw 5 kleine zwanen in de Dijlevallei (Grootbroek). In 2007 -2008 waren er 6 overwinteraars en in 2008-2009 4 die aanwezig bleven tot de droogzetting van het Grootbroek in het voorjaar. In de winter 2009-2010 zijn geen waarnemingen meer van de soort verricht.

Voor de aanmeldingsgegevens wordt verwezen naar bijlage 1.

Potenties

Vermoedelijk wordt de soort in de Dijlevallei aangetrokken door de vijvers met voldoende waterplanten. Algemeen wordt in het SBZ relatief weinig gefoerageerd op graslanden. Deze habitats blijken vooral belangrijk bij vorst wanneer dfe vijvers dichtvriezen..

De soort kan potentieel rond alle grote vijvers in het SBZ voorkomen, op voorwaarde dat de habitatkwaliteit verder verbetert (meer waterplanten).

Trend

Sinds de aanmelding is de Kleine zwaan een onregelmatige overwinteraar. Het is onduidelijk of het recent verdwijnen van de soort gerelateerd is aan een verslechterd waterecosysteem. Een feit is dat de soort in onze streken de zuidgrens bereikt van het overwinteringsgebied en dat ten noorden van de Dijlevallei in de afgelopen 25 jaar een aantal alternatieve pleisterplaatsen zijn ontstaan.

Tabel 0.62. Actuele populatie, aangemelde populatie en potenties van de Kleine zwaan

	Actuele pop.	Aanmelding	Potenties
Totaal	6 overwinterend	10 overwinterend	10

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

De soort is in een onvoldoende actuele staat van instandhouding

Tabel 0.63. Beoordeling van de criteria en indicatoren voor Kleine zwaan (Cygnus bewickii)

Kleine zwaan		
Toestand populatie		nvt
Habitatkwaliteit		
Landschap	Halfopen tot open landschap met ononderbroken zicht $\geq$ 500 m en graslanden of akkers $\geq$ 6 ha	B
Biotoop	(Foerageergebied) Ondiepe vijvers en intensief gebruikte graslanden en akkers in de wijde omgeving van groot, ondiep water (Rustgebied) : grote ondiepe plassen Globale Score : B	B
Vegetatiehoogte	Vegetatie < 10 cm hoog in grootste deel van het foerageergebied tijdens de winter- B	B
Openheid	(Rustgebied) open water $\geq$ 10 ha, met vrij smalle rietkragen aan de randen -B	B
Grondwaterstand	(Graslanden) vochtige of ondergelopen stukken over 25-50 % van het gebied tijdens de winter - B	B

Diepte	Veel ondiepe plaatsen < 1 m diep over >= 50 % van het wateroppervlak tijdens de winter	B
Waterhuishouding	Fluctuerend waterniveau (schommelingen van 5-15 % per maand tijdens de winter) dat een successie aan wateroppervlakken creëert – A/B	B
Voedselaanbod	Graslanden : Aanbod van malse grassen of kruiden : >= 25 % bedekking van één of meer voedselsoorten – A ; dit moet voorkomen in combinatie met vijvers met waterplanten. (In waterhabitats) : Momenteel beperkt aanbod van drijvende of ondergedoken waterplanten : <25 % bedekking door één of meer voedselsoorten – C	C
Verstoring	Weinig vertoring in de waterhabitats, met uitzondering van Langerodevijver (jacht). In de overige foerageergebieden over het algemeen enkel lichte recreatie op de voorziene wegen op >= 60-200 m van foeragerende of rustende vogels - B	B
Storende elementen in het landschap	Geen hoogspanningsleidingen in of rond de foerageergebieden - A	A

Conclusies

De actuele staat van instandhouding van het SBZ-V als overwintergebied voor de Kleine zwaan wordt als "gedeeltelijk aangetast" beschouwd. Het is onduidelijk of het recent verdwijnen van de soort gerelateerd is aan een verslechterd waterecosysteem, maar dit is zeker een aandachtspunt.

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld. Een feit is dat de soort in onze streken de zuidgrens bereikt van het overwinteringsgebied en dat ten noorden van de Dijlevallei in de afgelopen 25 jaar een aantal alternatieve pleisterplaatsen zijn ontstaan.

Populatie-doelstelling Behoud van de soort als pleisteraar en overwinteraar. Aangezien er geen sprake kan zijn van een lokale populatie worden ook geen populatiedoelstellingen geformuleerd. De in het SBZ aanwezige aantallen zijn naast de habitatkwaliteit, wellicht ook afhankelijk van klimatologische omstandigheden en het broedsucces in de broedgebieden van de soort.

Kwaliteits-doelstelling Maximale uitbreiding van de oppervlakte geschikte foerageergebieden (open water, graslanden en overstroomde graslanden). Herstel van de voormalige vijvers van Florival is in dat opzicht erg belangrijk.

Vermijden van verstoring in de foerageergebieden.

Toepassing van de geformuleerde doelstellingen voor habitattypen 3150 voor volgende vijvers die geen deel uitmaken van het SBZ-H : Langerodevijver, vijvers van Oud-Heverlee, Zuidelijke vijver van Florival.

Overzicht ecologische doelstellingen voor leefgebieden van vogels :

Habitat	oppervlakte doelstelling		kwaliteitsdoelstelling	
	doel	toelichting	doel	toelichting
Bossen (o.a. 9120, 9130, 9160, 91E0, 6430_bz)	=↑	Geen extra doelstelling. De geformuleerde kwantitatieve doelstellingen voor het SBZ-H bieden voldoende mogelijkheden voor de aan het biotoop bos gebonden vogels (Wespendief, Middelste bonte specht, Zwarte Specht).	/	Geen extra doelstelling. De geformuleerde kwalitatieve doelstellingen voor habitattypen 9120, 9130, 9160 en 91E0 bieden voldoende mogelijkheden voor de in bossen levende vogels.
Graslanden (oa 6510, 6230, dottergrasland en kamgrasland)	=	De geformuleerde kwantitatieve doelstellingen voor de habitattypen 6510, 6230, en 6430 bieden mogelijkheden voor vogels die deze habitats gebruiken bij het foerageren: wespandief, grote zilverreiger, kleine zwaan en andere voor het Europees of voor Vlaams Natuurbehoud belangrijke vogelsoorten. Behoud van het huidig dotter- en kamgraslandareaal. Een beperkte daling als gevolg van habitatontwikkelingen die kaderen in de realisatie van andere instandhoudingsdoelstellingen moet evenwel mogelijk blijven.	↑	De geformuleerde kwalitatieve doelstellingen voor habitattypen 6510, 6230 bieden mogelijkheden voor vogels die deze habitats gebruiken bij het foerageren. Aandachtspunt is de ruimtelijke situering van dit biotoop met andere biotopen en hun onderlinge oppervlakteverdeling. Deze bepaald in sterke mate de geschiktheid voor een soort en is soortspecifiek. Maximale kwaliteitsverbetering van de dotter- en kamgraslanden.

Habitat	oppervlakte doelstelling		kwaliteitsdoelstelling	
	doel	toelichting	doel	toelichting
Moerassen (allerlei typen rietland, grote zeggenvegetaties, struwelen en ruigten (o.a. 6430))	↑	Een uitbreiding van rietvegetaties en Grote zeggenvegetaties is nodig voor o.m. Blauwborst, Grote zilverreiger, Porseleinhoen (van 7 naar 30-60 ha), Woudaap en Roerdomp (van 10 naar 30-60 ha). Dit gaat voornamelijk om waterriet en in mindere mate om rietruigte. (vermelde soorten en andere voor het Europees of voor Vlaams Natuurbehoud belangrijke vogelsoorten).	↑	Kwaliteitsverbetering en duurzaam behoud van rietvegetaties, Grote zeggenvegetaties, ruigten en struwelen Aandachtspunt is de ruimtelijke situering van dit biotoop met andere biotopen en hun onderlinge oppervlakteverdeling. Deze bepaalt in sterke mate de geschiktheid als leefgebied voor een soort en is soortspecifiek.
stilstaand zoet water (oa 3150) en overstroomde graslanden.	↑	Uitbreiding van deze biotopen om het habitatverlies ten gevolge van toekomstige waterrietontwikkeling (zie roerdomp en woudaap) te compenseren voor soorten zoals Kleine Zwaan, Grote zilverreiger, maar ook voor andere voor het Europees of voor Vlaams natuurbehoud belangrijke vogelsoorten). Herstel van de voormalige vijvers van Florival, en verminderde drainage van graslanden is in dat opzicht belangrijk.	↑	Toepassing van de geformuleerde doelstellingen voor habitatype 3150 voor volgende vijvers die geen deel uitmaken van het SBZ-H : Langerodevijver, vijvers van Oud-Heverlee, Zuidelijke vijver van Florival. Een aandachtspunt is de ruimtelijke situering van dit biotoop met andere biotopen en hun onderlinge oppervlakteverdeling. Deze bepaalt in sterke mate de geschiktheid als leefgebied voor een soort en is soortspecifiek.

Regionaal belangrijke biotopen

Regionaal belangrijk biotopen zijn vegetaties of habitats die weliswaar niet Europees te beschermen zijn, maar die van belang zijn voor het Vlaamse natuurbehoud. Deze vegetaties worden beschermd door de Vlaamse natuurbehoudwetgeving in brede zin.

Voor deze habitats zullen verderop op zich geen doelen worden geformuleerd, maar het is van belang voor het Vlaamse natuurbeleid om te weten waar deze liggen en er bij het formuleren van doelen rekening mee te kunnen houden. Bovendien zijn deze regionaal belangrijke biotopen vaak een leefgebied van een Europees te beschermen soort.

In onderstaande tabel wordt de actuele oppervlakte van de regionaal belangrijke biotopen weergegeven, wordt aangegeven voor welke Europees te beschermen soorten dit biotoop deel uitmaakt van het leefgebied en hoe de potentiële oppervlakte ervoor is in het gebied.

Tabel 0.64. Samenvattende tabel met het voorkomen van de regionaal belangrijke biotopen, de Europees te beschermen soorten waarvoor dit biotoop leefgebied is en de potentiële oppervlakte ervoor.

	Actuele opp. (ha)	Leefgebied voor:	Potenties (ha)
Kamgrasland	± 57 ha in de vallei (Laanvallei, Doode Bemde, Grootbroek, Veewijde, Dijlevallei Oud-Heverlee) Globaal: Goede LSVI Relatief belang SBZ voor instandhouding in Vlaanderen : Belangrijk	Wespendief (foerageergebied)	deze vegetatie komt voor op dezelfde standplaatsen als Glanshaverhooiland Ontstaat bij begrazing van glanshaverhooilanden (dikwijls zijn overgangen tussen beide types aanwezig)
Dottergrasland	± 40 ha in de vallei. Zeer goed ontwikkelde dotterbloemgraslanden treft men aan in de Doode Bemde. Elders meestal wel minder goede kwaliteit. Globaal: Goede LSVI Relatief belang SBZ voor instandhouding in Vlaanderen : Zeer Belangrijk	Wespendief, Kleine zwaan Zomertaling en watersnip (foerageergebied) Zeggekorfslak	deze vegetatie komt voor op dezelfde standplaatsen als mesotroof elzenbroekbos; vochtige ruigtes
Rietvegetatie	± 32 ha in de valleigebieden Op vele plaatsen wordt geen beheer in functie van het behoud of ontwikkeling van het vegetatietype gevoerd. De rietvegetaties zijn dan ook tijdelijk aanwezig als fase in de successiereeks naar bos. De oppervlakte waterriet is beperkt, terwijl dit type van belang is voor oa.	Meerdere soorten moerasvogels (o.a. Woudaap, Roerdomp, Blauwborst, sprinkhaanzanger,...). De verschillende ontwikkelingsstadia (jong, verruigd) en de standplaatsen (vochtig, overstroomd) van deze vegetatie bepalen in grote mate de geschiktheid	± 50 ha

Grote zeggenvegetatie	Woudaap en Roerdomp.	voor een bepaalde soort	
	Globaal: onvoldoende staat van instandhouding		
	Relatief belang SBZ voor instandhouding in Vlaanderen : Belangrijk		
	Globaal onvoldoende LSVI		
	± 20 ha in vallei. Enkel in de Doode Bemde zijn (actueel) grotere aaneengesloten oppervlakten van een goede habitatkwaliteit aanwezig.	Porseleinhoen Watersnip Zeggekorfslak	deze vegetatie komt voor op dezelfde standplaatsen als mesotroof elzenbroekbos
Globaal : Onvoldoende LSVI			
Relatief belang SBZ voor instandhouding in Vlaanderen : Belangrijk			

Regionaal belangrijke soorten (RBS)

Regionaal belangrijk soorten zijn soorten die weliswaar niet Europees te beschermen zijn, maar die van belang zijn voor het Vlaamse natuurbeleid. Deze worden beschermd door de Vlaamse natuurbehoudwetgeving in brede zin.

Voor deze soorten zullen verderop op zich geen doelen worden geformuleerd, maar het is van belang voor het Vlaamse natuurbeleid om te weten waar deze voorkomen en er bij het formuleren van doelen rekening mee te kunnen houden. Bovendien hebben deze regionaal belangrijke soorten vaak als leefgebied van een Europees te beschermen habitat.

In onderstaande tekst wordt het voorkomen van de regionaal belangrijke soorten en hun huidige staat van instandhouding weergegeven.

Vuursalamander (*Salamandra salamandra*)

Huidige staat van instandhouding

In het habitatrichtlijngebied komt Vuursalamander vrij talrijk voor in het Meerdaalwoud (BE2400011-4b). Opvallend is dat hier geen larven worden aangetroffen in de nochtans vrij talrijk aanwezige brongebieden en bronbeekjes, maar wel in karresporen of bospoelen. De actuele staat van instandhouding van de soort wordt als *goed tot uitstekend* beschouwd.

Relatief belang van SBZ-H voor de instandhouding in Vlaanderen : Belangrijk

Boommarter (*Martes martes*)

Huidige staat van instandhouding

Volgens de vorige zoogdieratlas (1976-1985) hield zich in en rond het Meerdaalwoud (BE2400011-4b) nog steeds een beperkte Boomarterpopulatie op. Deze uitspraak stoelt onder andere op meerdere waarnemingen van boswachters en houtvesters. Het betrof o.a. in boomkruinen jagende dieren. Meer recent (1994, 2002) zijn eveneens een aantal zichtwaarnemingen verricht met behoorlijke betrouwbaarheid. Ondanks een aantal aanwijzingen tot zijn aanwezigheid bestaat er geen zekerheid omtrent zijn voorkomen in het Meerdaalwoud. Gezien er slechts aanwijzingen zijn die op de aanwezigheid van de soort duiden, kan de staat van instandhouding als *gedeeltelijk aangetast* beschouwd worden. Van een gezonde populatie is waarschijnlijk dan ook geen sprake. Relatief belang van SBZ-H voor de instandhouding in Vlaanderen : Zeer Belangrijk

Gewone bronlibel (Cordulegaster boltonii)

Huidige staat van instandhouding

In het Dijleland werd de soort ontdekt in 1991, maar mogelijk komt de soort er reeds lang voor. Er zijn waarnemingen uit die periode bekend uit het Rodebos (BE2400011-4d) en het Meerdaalwoud (BE2400011-4b). In 2002 werd een individu waargenomen aan de springputten in het Meerdaalwoud (mond. mededeling H. Blockx). Recentere libelleninventarisaties (2005) leverden echter nergens waarnemingen op. In 2006 en 2007 werden in twee beekvalleities in het Meerdaalwoud (Paddepoel en Mommedeel) opnieuw waarnemingen verricht. Aan de Paddepoel werden vier, mogelijk vijf exemplaren waargenomen, waaronder één vrouwtje die eitjes aflegde.

De staat van instandhouding wordt als *gedeeltelijk aangetast* beschouwd. Relatief belang van SBZ-H voor de instandhouding in Vlaanderen : Belangrijk

Grote weerschijnvlinder (Apatura iris)

Huidige staat van instandhouding

Binnen het habitatrictlijngebied zijn er vrij recente waarnemingen bekend van deze zeldzame vlinder in het Meerdaalwoud (BE2400011-4b), met name aan de 'Springputten' en de Zuidoostelijke zone van dit bos. In het aangrenzende Doode Bemde (BE2400011-4c) werden ook regelmatig waarnemingen verricht. Waarschijnlijk betreft het zwervende exemplaren uit het aangrenzende Meerdaalwoud. De staat van instandhouding is vermoedelijk *gedeeltelijk aangetast*.

Relatief belang van SBZ-H voor de instandhouding in Vlaanderen : Zeer Belangrijk

Rosse sprinkhaan (Gomphocerrius rufus)

Huidige staat van instandhouding

Deze soort werd in 2002 ontdekt in het Militair domein in het Meerdaalwoud (BE2400011-4b). Ze komt massaal voor op meerdere open plekken bij bosranden. In het Militair domein werd er grond afkomstig uit de Famenne (Wallonië) aangevoerd. Mogelijk zijn er zo eieren of zelfs volwassen sprinkhanen meegevoerd. Het is ook mogelijk dat de soort spontaan is verspreid door opwarming van het klimaat. De staat van instandhouding wordt er als *goed tot uitstekend* beschouwd.

Relatief belang van SBZ-H voor de instandhouding in Vlaanderen : Belangrijk

Wilde appel (Malus sylvestris)

Huidige staat van instandhouding

Wilde appel is één van de meest bedreigde inheemse boomsoorten in Vlaanderen. De laatste relicten vindt men verspreid over Vlaanderen terug. Deze zijn beperkt tot kleine populaties van een heel beperkt aantal bomen, of zelfs solitair. Enkel in het Meerdaalwoud komt nog een grote autochtone populatie voor bestaande uit minstens 200 bomen. Wilde appels worden ook bedreigd

door inkruising van genen afkomstig van cultuurappels. Er worden in het Meerdaalwoud dan ook niet enkel zuivere wilde appels waargenomen, maar tevens hybriden van wilde appel en cultuurappels.

Relatief belang van SBZ-H voor de instandhouding in Vlaanderen : Essentieel

INFORMATIEF DOCUMENT

Bijlage 3 – De aanmeldingsgegevens

Artikel 8, §1, eerste lid 2° van het besluit dat de procedure regelt, stelt dat er bij de bepaling van de actuele staat van instandhouding rekening moet worden gehouden met de aan de Europese Commissie aangemelde gegevens bij de eerste vaststelling.

De aangemelde gegevens van habitats en soorten bij de eerste vaststelling van de habitatrictlijngebieden had tot doel deze vaststelling en afbakening van gebieden te argumenteren. Het gaat hierbij om de gegevens die, ten gevolge van de beslissing van de Vlaamse Regering op 4 mei 2001, werden aangemeld bij de Europese Commissie als in aanmerking komend als speciale beschermingszone. De commissie wil dat deze gegevens bij de definitieve aanwijzing van het gebied als speciale beschermingszone, in de praktijk dus op basis van het IHD-proces, worden geüpdate.

In deze bijlage wordt eerst de aanmeldingsgegevens zelf aangegeven, waarbij in dezelfde tabel de nieuwe gegevens voor de aanmelding aan de commissie worden beschreven. Daarna wordt dieper ingegaan op de betekenis, rol en interpretatie van deze gegevens.

De habitats van bijlage I

3150	Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type Magnopotamium of Hydrocharition	
	<i>Oude gegevens (2001)</i>	<i>Nieuwe gegevens</i>
<i>Europees prioritair</i>	nee	nee
<i>Oppervlakte</i>	ca 1%	< 1 %
<i>Aandeel ten opzichte van de Belgische oppervlakte</i>	2% >= p > 0%	
<i>Beschermingsstatus</i>	goede instandhouding	Potenties voor herstel
<i>Representativiteit</i>	beduidende representativiteit	
<i>Algemeen</i>	waardevol	

4030	Droge heide (alle subtypen)	
	<i>Oude gegevens (2001)</i>	<i>Nieuwe gegevens</i>
<i>Europees prioritair</i>	nee	Nee
<i>Oppervlakte</i>	ca <1%	< 1 %
<i>Aandeel ten opzichte van de Belgische oppervlakte</i>	2% >= p > 0%	
<i>Beschermingsstatus</i>	goede instandhouding	Potenties voor herstel
<i>Representativiteit</i>	goede representativiteit	
<i>Algemeen</i>	waardevol	

6230	Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems	
	<i>Oude gegevens (2001)</i>	<i>Nieuwe gegevens</i>
<i>Europees prioritair</i>	ja	ja
<i>Oppervlakte</i>	ca <1%	< 1 %
<i>Aandeel ten opzichte van de Belgische oppervlakte</i>	2% $\geq$ p > 0%	
<i>Beschermingsstatus</i>	passabele of verminderde instandhouding	Potenties voor herstel
<i>Representativiteit</i>	beduidende representativiteit	
<i>Algemeen</i>	beduidend	

6430	Voedselrijke ruigten	
	<i>Oude gegevens (2001)</i>	<i>Nieuwe gegevens</i>
<i>Europees prioritair</i>	nee	nee
<i>Oppervlakte</i>	ca 1%	Ca 1 %
<i>Aandeel ten opzichte van de Belgische oppervlakte</i>	15% $\geq$ p > 2%	
<i>Beschermingsstatus</i>	uitstekende instandhouding	Goed tot uitstekend
<i>Representativiteit</i>	goede representativiteit	
<i>Algemeen</i>	uiterst waardevol	

6510	Mesofiel hooiland	
	<i>Oude gegevens (2001)</i>	<i>Nieuwe gegevens</i>
<i>Europees prioritair</i>		nee
<i>Oppervlakte</i>		< 1 %
<i>Aandeel ten opzichte van de Belgische oppervlakte</i>		
<i>Beschermingsstatus</i>		Goed tot uitstekend
<i>Representativiteit</i>		
<i>Algemeen</i>		

7140	Overgangsveen	
	<i>Oude gegevens (2001)</i>	<i>Nieuwe gegevens</i>
<i>Europees prioritair</i>		nee
<i>Oppervlakte</i>		< 1 %
<i>Aandeel ten opzichte van de Belgische oppervlakte</i>		
<i>Beschermingsstatus</i>		Goed tot uitstekend
<i>Representativiteit</i>		
<i>Algemeen</i>		

7220	Kalktufbronnen	
	<i>Oude gegevens (2001)</i>	<i>Nieuwe gegevens</i>
<i>Europees prioritair</i>		nee
<i>Oppervlakte</i>		< 1 %
<i>Aandeel ten opzichte van de Belgische oppervlakte</i>		
<i>Beschermingsstatus</i>		Goed tot uitstekend
<i>Representativiteit</i>		
<i>Algemeen</i>		

9120	Beukenbossen van het type met Ilex- en Taxus-soorten, rijk aan epifyten (Ilici-Fagetum)	
	<i>Oude gegevens (2001)</i>	<i>Nieuwe gegevens</i>
<i>Europees prioritair</i>	nee	nee
<i>Oppervlakte</i>	ca 33%	Ca 45 %
<i>Aandeel ten opzichte van de Belgische oppervlakte</i>	15% $\geq$ p > 2%	
<i>Beschermingsstatus</i>	uitstekende instandhouding	Potenties tot herstel
<i>Representativiteit</i>	goede representativiteit	
<i>Algemeen</i>	uiterst waardevol	

9130	Beukenbossen van het type Asperulo-Fagetum	
	<i>Oude gegevens (2001)</i>	<i>Nieuwe gegevens</i>
<i>Europees prioritair</i>	nee	Nee
<i>Oppervlakte</i>	ca 1%	Ca 1 %
<i>Aandeel ten opzichte van de Belgische oppervlakte</i>	2% $\geq$ p > 0%	
<i>Beschermingsstatus</i>	uitstekende instandhouding	Potenties tot herstel
<i>Representativiteit</i>	goede representativiteit	
<i>Algemeen</i>	uiterst waardevol	

9160	Eikenbossen van het type Stellario-Carpinetum	
	<i>Oude gegevens (2001)</i>	<i>Nieuwe gegevens</i>
<i>Europees prioritair</i>	nee	nee
<i>Oppervlakte</i>	ca 10%	Ca 13 %
<i>Aandeel ten opzichte van de Belgische oppervlakte</i>	100% $\geq$ p > 15%	
<i>Beschermingsstatus</i>	uitstekende instandhouding	Goed tot uitstekend/potenties voor herstel
<i>Representativiteit</i>	uitstekende representativiteit	
<i>Algemeen</i>	uiterst waardevol	

91E0	Overblijvende of relictbossen op alluviale grond (<i>Alnion glutinoso-incanae</i>)	
	<i>Oude gegevens (2001)</i>	<i>Nieuwe gegevens</i>
<i>Europees prioritair</i>	ja	nee
<i>Oppervlakte</i>	ca 2%	Ca 5 %
<i>Aandeel ten opzichte van de Belgische oppervlakte</i>	15% $\geq$ p > 2%	
<i>Beschermingsstatus</i>	goede instandhouding	Goed tot uitstekend/potenties voor herstel
<i>Representativiteit</i>	uitstekende representativiteit	

Algemeen	uiterst waardevol	
----------	-------------------	--

De soorten van bijlage II

<i>Triturus cristatus - Kamsalamander</i>		
	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Aandeel ten opzichte van de Belgische populatie	ca 100% >= p > 15%	Komt vermoedelijk niet meer voor
Bescherming	goede instandhouding	Geringe potentie voor herstel
Algemeen	uiterst waardevol	

<i>Vertigo moulinsiana - Zeggekorfslak</i>		
	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Aandeel ten opzichte van de Belgische populatie	ca 100% >= p > 15%	
Bescherming	goede instandhouding	Goed tot uitstekend
Algemeen	uiterst waardevol	

De andere in het rapport besproken soorten waren niet aangemeld maar kwamen vermoedelijk al voor in 2001. Bepaalde soorten kwamen nog niet voor : de Europese bever.

Het criterium voor isolatie is bij alle soorten hetzelfde, meer bepaald 'niet-geïsoleerde, door de rest van het areaal omsloten populatie'. Let wel, dit criterium betreft de mate van isolatie van de populatie ten opzichte van het natuurlijke verspreidingsgebied van de soort in Europa en niet op lokale versnipperingsverschijnselen.

De soorten van de vogelrichtlijn

Soort	Oude gegevens (1979)		Nieuwe gegevens		
	Populatie Min - max	seizoen	Populatie Min - max	seizoen	
Aalscholver	15	Niet broedend Annex I			Niet broedend Annex I
Bergeend		Wintergast of doortrekker niet Annex I	2	10	Wintergast of doortrekker niet Annex I
Blauwborst	10 (2-3 bp)	Niet broedend Annex I	10	20	Broedvogel annex 1
Blauwe Kiekendief	4	Niet broedend Annex I			Niet broedend Annex I Wintergast
Blauwe Reiger	50	Wintergast of doortrekker niet Annex I			Broedvogel niet Annex 1
Bosruiter	1 (? bp)	Niet broedend Annex I			Niet broedend Annex I
Bruine Kiekendief	6 (1 bp)	Niet broedend Annex I			broedend Annex I
Dodaars	3	Wintergast of doortrekker niet Annex I			Broedend Wintergast of doortrekker
Dougalls Stern	6	Niet broedend Annex I			
Fuut	55	Wintergast of doortrekker niet Annex I			Broedend Wintergast of doortrekker
Goudplevier	30	Niet broedend Annex I			Niet broedend Annex I
Grauwe Franjepoot		Niet broedend Annex I			Niet broedend Annex I
Grauwe Kiekendief		Niet broedend Annex I			Niet broedend Annex I Doortrekker
Ijsvogel	5	Broedvogel Annex I		15	Broedvogel Annex I

Kleine Zilverreiger		4	Niet broedend Annex I			Niet broedend Annex I
Kleine Zwaan		10	Niet broedend Annex I		3	Niet broedend Annex I
Kluut		4 (? bp)	Niet broedend Annex I			Niet broedend Annex I
Knobbelzwaan		20	Wintergast of doortrekker niet Annex I	50	70	Wintergast of doortrekker niet Annex I
Kraanvogel		30	Niet broedend Annex I			Niet broedend Annex I
Krakeend			Wintergast of doortrekker niet Annex I	5	10	Broedend Doortrekkend / overwinterend
Kuifeend		280	Wintergast of doortrekker niet Annex I			Broedend Wintergast of doortrekker niet Annex I
Kwak		2	Niet broedend Annex I			Niet broedend Annex I
Kwartelkoning			Niet broedend Annex I			Niet broedend Annex I
Lepelaar		22	Niet broedend Annex I			Niet broedend Annex I
Middelste bonte specht					15	Broedend in SBZ-H annex 1
Meerkoet		200	Wintergast of doortrekker niet Annex I			Wintergast of doortrekker niet Annex I
Nonnetje			Wintergast of doortrekker niet Annex I	6	12	Wintergast of doortrekker niet Annex I
Ooievaar		3	Niet broedend Annex I			Niet broedend Annex I
Pijlstaart		30	Wintergast of doortrekker niet Annex I	1	3	Wintergast of doortrekker niet Annex I
Porseleinhoen		6 (? bp)	Niet broedend Annex I	1	3	Broedend annex 1
Ralreiger			Niet broedend Annex I			Niet broedend Annex I

Rode Wouw		5	Niet broedend Annex I			Niet broedend Annex I
Roerdomp		3 (1 bp)	Niet broedend Annex I			Niet broedend Annex I
Roodhalsgans			Niet broedend Annex I			Niet broedend Annex I
Slobeend		120	Wintergast of doortrekker niet Annex I	1 5	4 40	Soms broedend annex 1 Overwinterend
Smient		3	Wintergast of doortrekker niet Annex I	2	15	Wintergast of doortrekker niet Annex I
Tafeleend		300	Wintergast of doortrekker niet Annex I	20 100	30 300	Broedend niet-annex 1 Doortrekkend/overwinteraar
Velduil		2	Niet broedend Annex I			Niet broedend Annex I
Visarend		4	Niet broedend Annex I			Niet broedend Annex I
Wespendief		6 (1 bp)	Niet broedend Annex I			Broedend in SBZ-H, annex 1
Wilde Eend		560	Wintergast of doortrekker niet Annex I			Broedend Wintergast of doortrekker niet Annex I
Wintertaling		270	Wintergast of doortrekker niet Annex I	4 50	8 60	Broedend overwinterend
Woudaap		3	Niet broedend Annex I		1	Broedend annex 1
Zwarte Ooievaar		3	Niet broedend Annex I			Niet broedend Annex I
Zwarte Specht	1	2	Broedvogel Annex I			Broedvogel Annex I, ook in SBZ-H
Zwarte Stern		30	Niet broedend Annex I			Niet broedend Annex I
Zwarte Wouw		3	Niet broedend Annex I			Niet broedend Annex I

De aangemelde habitats van belang voor de vogelrichtlijnsoorten

Beschrijving (1979)
Aanplantingen
Akker
Artificiële landschappen
Gemengd bos
Grasland
Loofbos
Moerasgebieden
Oevervegetatie
Stadsparken en tuinen
Stilstaand zoetwater
Wouden en bossen

De bedreigingen voor de vogelrichtlijnsoorten

Beschrijving (1979)	Belangrijkheid
Infrastructuur algemeen	Zeer belangrijk
Landbouwintensificatie	Belangrijk
Recreatie en toerisme	Belangrijk

Interpretatie van de aanmeldingsgegevens

De aangemelde gegevens van habitats en soorten bij de eerste vaststelling van de habitatrichtlijngebieden had tot doel deze vaststelling en afbakening van gebieden te argumenteren. Vlaanderen heeft hierbij verkozen de voor de betreffende Habitatrichtlijngebied belangrijkste habitattypen en soorten aan te melden.

Habitattypen 6510, 7140 en 7220 en bijlage-II-soorten Bittervoorn, Vliegend hert en Rivierdonderpad komen nu, en ook toen, wel voor, maar zijn bij aanmelding niet opgegeven omdat ze minder relevant waren voor de argumentatie van de vaststelling en de afbakening van dit habitatrichtlijngebied. De bever kwam bij de afbakening niet voor en nu wel. De instandhoudingsdoelstellingen en de prioriteitstelling dient echter alle aanwezige soorten en habitattypen te omvatten zodat de Europese databank ter zake dient aangepast.

Habitats

Oppervlakte (gegeven in % ten opzichte van de totale oppervlakte van de SBZ-H)

Voor habitattype 6430 ligt de in de nu vastgestelde oppervlakten in dezelfde grootteorde als deze van de aanmelding, zeker als we ermee rekening houden dat er op de aanmeldingsgegevens een niet-gekende foutenmarge zit; habitattypen 4030 en 6230 zijn in oppervlakte afgenomen sinds de aanmelding.

Voor habitattype 3150 was er een grotere oppervlakte aangemeld, omdat dit momenteel binnen het SBZ-H niet meer in habitatwaardige toestand voorkomt (wel in SBZ-V).

De boshabitats 9120 en 9160 zijn in oppervlakte ongeveer gelijk gebleven sinds de aanmelding. Toch verschillen de aanmeldingsgegevens nogal veel. Hierbij moet rekening gehouden worden met het feit dat de foutenmarges op de aanmeldingsgegevens niet gekend zijn en de aanmelding gebeurd is op basis van expertoordeel met een niet naar habitattypen vertaalde Biologische Waarderingskaart (BWK) (grotendeels of geheel dan nog de BWK versie 1) als beschikbare bron; dit geldt ook voor habitattype 91^E0 dat ook in werkelijkheid vermoedelijk lichtjes is toegenomen.

Relatieve oppervlakte (in percentageklasse ten opzichte van de totale Belgische oppervlakte)

Hoewel voor de prioriteitstelling in de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen dezelfde drempelwaarden gehanteerd worden is er geen rechtstreekse vergelijking mogelijk, gezien het in de IHD gehanteerde percentage ten opzichte van het Vlaamse grondgebied is, en deze van de aanmelding aan Europa diende verrekend te worden ten opzichte van het totale Belgische grondgebied en dus rekening houdende met de door Wallonië en Brussels Hoofdstedelijk gewest ingeschatte oppervlakten.

Mogelijke relevante verschillen of overeenkomsten, dit wil zeggen deze die enkel zouden verklaard moeten worden op basis van de situatie in Vlaanderen, zijn reeds geduid onder oppervlakte.

Behoud

Deze op de AGIV-website weergegeven term heet in de officiële Europese regelgeving "**beschermingsstatus**" en wordt verkregen door de integratie van drie subcriteria:

- mate van instandhouding van de structuur (te vergelijken met lokale staat van instandhouding); deze kan "uitstekend", "goed bewaard" of "passabel of gedeeltelijk aangetast" zijn;
- de vooruitzichten (potenties en slaagkans) voor de instandhouding van de structuur; deze kan "uitstekend", "goed" of "passabel/ongunstig" zijn;
- de herstelmogelijkheid; deze kan "gemakkelijk", "mogelijk zonder buitensporige inspanningen" of "moeilijk of onmogelijk" zijn.

Verder is de officiële weergaven van de beoordeling verwarrend door verwijzing naar de term "instandhouding", gezien deze in een andere regeling (de verplichte zesjaarlijkse rapportage van de regionale staat van instandhouding van de habitattypen en habitatrichtlijnsoorten) een andere betekenis heeft.

Hou bij de interpretatie van de beoordeling in de aanmeldingsgegevens rekening met de reële betekenis ervan, met name⁴²:

- **uitstekende** "*instandhouding*" = uitstekende beschermingsstatus:
  - o uitstekende structuur, ongeacht de vooruitzichten of de herstelmogelijkheden; of
  - o goed bewaarde structuur en uitstekende vooruitzichten, ongeacht de herstelmogelijkheden
- **goede** "*instandhouding*" = goede beschermingsstatus:
  - o goed bewaarde structuur en goede vooruitzichten, ongeacht de herstelmogelijkheden; of
  - o goed bewaarde structuur en passabele/ongunstige vooruitzichten, waarbij herstel gemakkelijk of zonder buitensporige inspanningen mogelijk is; of
  - o passabele of gedeeltelijk aangetaste structuur, goede vooruitzichten en gemakkelijk herstel;

---

⁴² Zie REF website

Een goede beschermingsstatus is dus mogelijk met een slechte structuur (slechte lokale staat van instandhouding) zolang de vooruitzichten **of** de herstelmogelijkheden maar gemiddeld tot goed zijn.

- **passabele of verminderde "instandhouding"** = passabele of verminderde beschermingsstatus:
  - o goed bewaarde structuur, maar passabele/ongunstige vooruitzichten **en** herstel moeilijk of onmogelijk; of
  - o passabele of gedeeltelijk aangetaste structuur met gemiddelde tot slechte vooruitzichten **en** gemiddelde tot slechte herstelmogelijkheden.

Bij de aanmelding is in Vlaanderen vooral gekeken naar de vooruitzichten en de herstelmogelijkheden. Bij gemakkelijk herstel en goede tot uitstekende vooruitzichten is dan, onafhankelijk van de toestand van de structuur gekozen voor een uitstekende instandhouding (ondanks bovenvermelde richtlijn).

Ermeë rekening houdende dat in de instandhoudingsdoelstellingen herstel vooropgesteld wordt voor de meeste habitattypen, zijn, rekening houdende met bovenstaande, de aanmeldingsgegevens conform met de huidige bevindingen.

Representativiteit

Mogelijke waarden zijn: uitstekende, goede of beduidende representativiteit en "aanwezig maar verwaarloosbaar". Deze laatste categorie slaat dan op een kwantitatief aspect.

Dit criterium geeft weer in hoeverre er overeenstemming is met de, zij het zeer globale, omschrijving in de interpretatiegids van de Europese Commissie (European Commission, DG Environment (1999)). Gezien het globale karakter van die interpretatiegids, het zeer onvolledig zijn op vlak van regionale variatie van een habitatype, ... telt in de beoordeling ervan de mate van instandhouding van de structuren (en dus de lokale staat van instandhouding) mee. Gezien dit overlapt met het vorige criterium wordt ermeë niet verder rekening gehouden in de instandhoudingsdoelstellingen.

In de aanmelding is dit gegeven vooral belangrijk omwille van de beoordelingscategorie "aanwezig maar verwaarloosbaar", omdat dan de overige criteria (oppervlakte, relatieve oppervlakte, behoud niet beoordeeld worden).

Algemeen (Algemene beoordeling)

Mogelijke waarden zijn: uiterst waardevol, waardevol en beduidend.

Dit criterium is een integratie van alle voorgaande.

Soorten

Populatie (in percentageklasse ten opzichte van de totale Belgische populatie)

Mogelijke waarden: $100\% \geq p > 15\%$, $15\% \geq p > 2\%$; $2\% \geq p > 0\%$; populatie verwaarloosbaar.

Hoewel voor de prioriteitstelling in de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen dezelfde drempelwaarden gehanteerd worden, is er geen rechtstreekse vergelijking mogelijk, gezien het in de instandhoudingsdoelstellingen gehanteerde percentage ten opzichte van de totale Vlaamse populatie is, en deze van de aanmelding aan Europa diende verrekend te worden ten opzichte van de totale Belgische populatie en dus rekening houdende met de door Wallonië en Brussels Hoofdstedelijk gewest ingeschatte populaties.

Behoud

Deze op de AGIV-website weergegeven term heet in de officiële Europese regelgeving "**bescherming**" en wordt verkregen door de integratie van 2 subcriteria:

- mate van instandhouding van de elementen van de habitat die van belangrijk zijn voor de betrokken soort; mogelijke waarden zijn "elementen volkomen gaaf", "elementen goed geconserveerd" en "elementen in matige conditie of gedeeltelijk aangetast"

- herstelmogelijkheid; deze kan "gemakkelijk", "mogelijk zonder buitensporige inspanningen" of "moeilijk of onmogelijk" zijn.

Het "behoud" of de bescherming is:

- **uitstekend bewaard:**
  - o elementen volkomen gaaf, ongeacht de beoordeling van de herstelmogelijkheid
- **goed bewaard:**
  - o elementen goed geconserveerd, ongeacht de beoordeling van de herstelmogelijkheid; of
  - o elementen in matige conditie of gedeeltelijk aangetast **en** herstel gemakkelijk;
- **matig of minder goed bewaard:**
  - o elementen in matige conditie of gedeeltelijk aangetast **en** herstel mogelijk zonder buitensporige inspanningen of herstel moeilijk of onmogelijk

Bij gemakkelijk herstel, wat vaak is vooropgesteld bij de aanmelding is de bescherming per definitie goed of zelfs uitstekend, onafhankelijk van mate van instandhouding van de elementen.

Ermeë rekening houdende dat in de S-IHD herstel vooropgesteld wordt voor alle/de meeste habitattypen, zijn, rekening houdende met bovenstaande, de aanmeldingsgegevens conform met de huidige bevindingen, behalve voor de kamsalamander die vermoedelijk verdwenen is.

Isolatie

Mogelijke waarden zijn: "(vrijwel) geheel geïsoleerde populatie" (hoogste score!); "niet-geïsoleerde populatie aan de rand van het areaal"; "niet-geïsoleerde, door de rest van het areaal omsloten populatie".

Dit criterium is een manier om bij benadering zowel de kwetsbaarheid van de beschouwde populatie als de bijdragen van die populatie aan de genetische diversiteit van de soort te bepalen. Sterk vereenvoudigd kan men stellen dat hoe meer een populatie geïsoleerd is, hoe belangrijker haar bijdrage tot de genetische diversiteit van die soort. De term slaat zowel op soorten (endemen, ondersoorten, variëteiten en rassen) zelf, als op deelpopulaties van een metapopulatie.

Algemeen (Algemene beoordeling)

Mogelijke waarden zijn: uiterst waardevol, waardevol en beduidend.

Dit criterium is een integratie van alle voorgaande.

Referenties

- Decler, K. (red.), 2007. *Europees beschermde natuur in Vlaanderen en het Belgisch deel van de Noordzee. Habitattypen, Dier- en plantensoorten. Mededelingen van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, INBO.M.2007.01, Brussel, 584 p.*
- European Commission, DG Environment (1999). *Interpretation manual of European union habitats EUR 15/2*
- Europese Commissie, 1996, *beschikking van de Commissie van 18 december 1996 betreffende het informatieformulier voor als natura2000-gebieden voorgestelde gebieden (97/266/EG), Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen*
- Paelinckx D., Adriaens D., Louette G. & Hoffmann M., 2009. *Vergelijking van de gegevensbank habitatrichtlijngebieden met de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen (G-IHD). Advies van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, INBO.A.2009.66. Brussel, 53 pp.*

Bijlage 4 –De expertgroep

Voor het aanboren van de lokale ecologische kennis binnen de Vlaamse overheid en wetenschappelijke instellingen werd een expertgroep opgericht. Deze expertgroep werd samengesteld uit leden van het Agentschap voor Natuur en Bos, het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek en andere administraties en instellingen. Deze experts beschikken over kennis over het gebied, de daar voorkomende soorten en habitats en ecologische kennis in het algemeen, noodzakelijk voor de correcte opmaak van dit rapport.

Samenstelling

- Jo Hendriks, Agentschap voor Natuur en Bos
- René Meeuwis, Agentschap voor Natuur en Bos
- Chris Van Den Bempt, Agentschap voor Natuur en Bos
- Peter Raymaekers, Agentschap voor Natuur en Bos
- Niko Boone, Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek
- Johan Toebat, Agentschap voor Natuur en Bos

Bijlage 5 – Kaartenbijlage

SITUERINGSKAART

3.1 Situering van het SBZ en zijn deelgebieden

HABITATKAARTEN

- 5.1) Indicatieve kaart van de voorkomende Europees te beschermen Habitats en Regionaal Belangrijke Biotopen

POTENTIEKAARTEN

- 5.2) Indicatieve potenties van het habitat 4030 Droge Europese Heide
- 5.3) Indicatieve potenties van het habitat 6510 Laaggelegen schraal hooiland
- 5.4) Indicatieve potenties van het habitat 6230 Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden
- 5.5) Indicatieve potenties van het habitat 6430 Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones
- 5.6) Indicatieve potenties van het habitat 6510 Laaggelegen schraal hooiland
- 5.7) Indicatieve potenties van het habitat 9120 Atlantische zuurminnende beukenbossen met Ilex en soms ook Taxus in de ondergroei
- 5.8) Indicatieve potenties van het habitat 9130 Beukenbossen van het type Asperulo-Fagetum
- 5.9) Indicatieve potenties van het habitat 9160 Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukbossen behorend tot het Carpinion-betuli
- 5.10) Indicatieve potenties van het habitat 91^{F0} Alluviale bossen met Alnus glutinosa en Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae) (Eutroof)
- 5.11) Indicatieve potenties van het habitat 91^{F0} Alluviale bossen met Alnus glutinosa en Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae) (Mesotroof)
- 5.12) Indicatieve potenties van het habitat 91^{F0} Alluviale bossen met Alnus glutinosa en Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae) (Oligotroof)
- 5.13) Indicatieve potenties van het habitat 91^{F0} Alluviale bossen met Alnus glutinosa en Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae) (Vogelkers-Essenbos)

BESCHRIJVING VAN DE MAATSCHAPPELIJKE CONTEXT

- 6.1) Ruimtelijke Bestemmingscategorieën
- 6.2) VEN-IVON
- 6.3) Onroerend erfgoed
- 6.4) Eigendomssituatie
- 6.5) Bostypen
- 6.6) Eigendomssituatie bos
- 6.7) Drinkwaterwinning - vergunde waterwinning
- 6.8) Waterleidingen
- 6.9) Recreatief gebruik
- 6.10) Wonen
- 6.11) Industrie
- 6.12) Transportinfrastructuur
- 6.13) Nutsleidingen

Bijlage 6 – Landbouwgevoeligheidsanalyse

“Rapport 28a en 28b/ BE2400011 Valleien van de Dijle, Laan en IJse met aangrenzende bos- en moerasgebieden – BE2422315 De Dijlevallei ”

Deze analyse werd opgesteld door de Vlaamse Landmaatschappij (VLM, 2009).

INFORMATIEF DOCUMENT

Bijlage 7 – Methodiek waardering drinkwaterwinningen voor de openbare drinkwatervoorziening

Het betreft enerzijds oppervlaktewaterwinningen en anderzijds grondwaterwinningen die instaan voor de openbare drinkwatervoorziening. Particulier vergunde winningen worden niet meegenomen in de analyse.

Voor oppervlaktewaterwinningen zijn de percelen waarop de installaties zijn gelegen, inclusief de watervangen, infiltratievoorzieningen en waterbekkens, van waarde. De waarde voor de percelen waarop deze installaties staan wordt vastgesteld op 5.

Voor grondwaterwinningen zijn niet alleen de percelen met installaties van belang, maar ook de percelen die bijdragen aan de kwantiteit en kwaliteit van het opgepompte water. Percelen waarop de installaties gelegen zijn, inclusief infiltratievoorzieningen en waterbekkens krijgen de waarde 5. Concreet betekent dit dat alle percelen binnen de beschermingszone I een waarde 5 krijgen aangevuld met percelen met installaties gelegen buiten zone I.

Voor grondwaterwinningen speelt ook de mate waarbij het perceel bijdraagt aan de winning. Om die waarde te bepalen voor grondwaterwinningen is van de bovenste watervoerende laag de afpompskegel van de winning bij de vergunde capaciteit berekend. Percelen met een grote afpompingsdragen veel bij aan de winning en zullen een hogere waarde krijgen. Percelen met een lage afpompingsdragen een lagere waarde. Afpompskegels worden berekend op basis van het vergund jaardebiet.

Het kan gebeuren dat een waterwinning niet gelegen is in een gebied, maar dat een aantal percelen van het gebied bijdragen tot de kwantiteit en kwaliteit van de winning. Ook van deze waterwinningen wordt de afpompskegel bepaald zodat de overlap met het gebied inzichtelijk gemaakt kan worden. Er wordt van uitgegaan dat voor artesische winning de bijdrage van de omliggende percelen gering zal zijn gezien die weinig of niet bijdragen aan de winning. Toch zal voor de volledigheid ook hiervan de afpompskegel bepaald worden.

Waardeschaal grondwaterwinningen

Waarde = 5 voor de percelen waarop de installaties gelegen zijn, inclusief infiltratievoorzieningen en waterbekkens, de percelen gelegen binnen beschermingszone I en voor de percelen met een afpompings > 1m

Waarde = 4 voor de percelen met een afpompings > 0.75 m en < 1 m

Waarde = 3 voor de percelen met een afpompings > 0.50 m en < 0.75 m

Waarde = 2 voor de percelen met een afpompings > 0.20 m en < 0.50 m

Waarde = 1 voor de percelen met een afpompings > 0.10 m en < 0.20 m

Afpompskegels van verschillende winningen kunnen overlappen. De mogelijke impact en waarde op de overlappende percelen kan hierdoor hoger zijn. Het gecumuleerde effect/waarde' wordt bepaald door een "som" te maken van de afzonderlijke waarden van de afpompskegels van de verschillende betrokken winningen. Aan deze "som" wordt de waarde toegekend die zo goed mogelijk overeenkomt met de afpompsrange zoals hierboven bepaald en met een maximum score van 5. Twee overlappende zones met waarde 1 (= afpompings > 0.10 m en < 0.20 m), geven bijvoorbeeld een gecumuleerde waarde 2 (= afpompings > 0.20 m en < 0.50 m) voor die overlappende zone)

Tabel 0.65 Overzicht van de vergunde waterwinningen in of nabij het gebied

Deel-gebied	Code	Omschrijving activiteit via NACEBEL	klasse	gemeent		Begindatum vergunning	Einddatum vergunning	Vergund dagdebiet (m ³)	Vergund jaardebiet (m ³)	grondwater	regime
4	1802	Winning, zuivering en distributie van water	1	Overijse	Overijse Sana (Sanatorium - Tombeek)	28/10/2004	28/10/2024	4800,00	1752000,00	Krijt Aquifersysteem, gespannen	niet-freatisch
SBZ-V	1371	Chemische nijverheid	1	Huldenberg	Huldenberg	3/02/2000	3/02/2020	75,00	15000,00	Krijt Aquifersysteem, freatisch	niet-freatisch
SBZ-V	1797	Winning, zuivering en distributie van water	1	Huldenberg	Veeweyde, St.-Agatha-Rode	21/10/2004	21/10/2024	6500,00	2372500,00	Krijt Aquifersysteem, gespannen	niet-freatisch
SBZ-V	WBB/85/4747.2/BR.335/	Winning, zuivering en distributie van water	C	Bertem	Korbeek-Dijle Het Broek Krijt	20/08/1985	1/01/2019	12000,00	4380000,00	Krijt Aquifersysteem, gespannen	niet-freatisch
SBZ-V	1775	Winning, zuivering en distributie van water	1	Bertem	Korbeek-Dijle zuid	26/08/2004	26/08/2024	1200,00	438000,00	Pleistoceen Rivierafzettingen, lokaal gespannen	freatisch
SBZ-V	1174	Gemengd landbouwbedrijf	A	Bertem	Korbeek-Dijle	25/05/1999	25/05/2019	10,00	2800,00	Brusseliaan Aquifer, freatisch	niet-freatisch
SBZ-V	1775	Winning, zuivering en distributie van water	1	Bertem	Korbeek-Dijle Noord	26/08/2004	26/08/2024	1320,00	481000,00	Pleistoceen Rivierafzettingen, lokaal gespannen	freatisch
SBZ-V	1775	Winning, zuivering en distributie van water	1	Bertem	Korbeek-Dijle Ormendaal	26/08/2004	26/08/2024	1200,00	438000,00	Pleistoceen Rivierafzettingen, lokaal gespannen	freatisch
		Winning, zuivering en distributie van water		Leuven	Egenhoven-Oost			1800	657000		
		Winning, zuivering en distributie van water		Leuven	Egenhoven-West			1800	657000		
		Winning, zuivering en distributie van water		Leuven	Heverlee abdij			4500	1.642.500	Brusseliaan	
		Winning, zuivering en distributie van water		Leuven	Heverlee Cadol			3000	1.095.000	Brusseliaan	

Winning, zuivering en distributie van water	Leuven	Kessel-Lo Vlierbeek	2400	876.000	
Winning, zuivering en distributie van water	Leuven	Korbeek-Lo Huiskens	3600	1.314.000	
Winning, zuivering en distributie van water	Leefdaal	Leefdaal- Dispatching	1500	547.000	
Winning, zuivering en distributie van water	Leefdaal	Leefdaal Sint- Veronica	2000	730.000	
Winning, zuivering en distributie van water	Leefdaal	Leefdaal Puttebos	4320	1.576.000	
Winning, zuivering en distributie van water	Overijse	Overijse Kouterstraat Nelebeek	2520	919.800	Quartair
Winning, zuivering en distributie van water	Overijse	Overijse Venusberg	2640	963.600	
Winning, zuivering en distributie van water	Grez- Doiceau	La Motte	8000	2.920.000	
Winning, zuivering en distributie van water	Grez- Doiceau	Pécrot	9000	3.285.000	

INFORMATIEF DOCUMENT

Bijlage 8 - Landschapsecologie: theorie en principes

De landschapsecologie richt zich op de studie van de samenhang tussen enerzijds de abiotische en biotische processen op landschapsniveau en anderzijds de manier hoe de mens dit landschap mee vorm heeft gegeven.

De landschapsecologie integreert verschillende wetenschappelijke disciplines: de fysische geografie en de ecologie.

De fysische geografie bestudeert de niet-levende wereld: geologie, geomorfologie, bodemkunde en de waterhuishouding van het landschap. De ruimtelijke verspreiding van deze verschijnselen is een belangrijk onderzoeksonderwerp. Deze verschillende abiotische kenmerken en hun ruimtelijke configuraties stellen een eerste belangrijke basisvoorwaarde voor het functioneren van een habitat.

De ecologie bestudeert het geheel aan levenloze en levende natuur en bijhorende processen. De nadruk wordt gelegd op de functies die de verschillende componenten voor elkaar vervullen.

De landschapsecologie integreert de ruimtelijke benadering van de fysische geografie met de functionele benadering van de ecologie.

Een belangrijke ontwikkeling in de landschapsecologie was de aandacht voor versnippering van populaties in het landschap en dit geïnspireerd door de 'eilandtheorie'. Een wetmatigheid die vanuit deze theorie naar voren werd geschoven luidt: 'hoe groter het eiland, des te groter het aantal soorten' en 'hoe geïsoleerder het eiland des te kleiner het aantal soorten'. De eilandtheorie werd overgeheveld naar het vasteland, waar habitatplekken als eilanden in een voor een soort niet geschikte matrix ('zee') werden beschouwd.

Een belangrijk begrip is ook de 'netwerkpopulatie'. Verscheidene habitatplekken die voor de individuen van een welbepaalde soort onderling overbrugbaar zijn vormen samen een netwerk. Of habitatplekken onderling overbrugbaar zijn is soortafhankelijk. In dat verband wordt gesproken over de 'dispersieafstand'. Een individu van een soort met een kleine dispersieafstand kan enkel habitatplekken bereiken op korte afstand van de habitatplek waar het leeft.

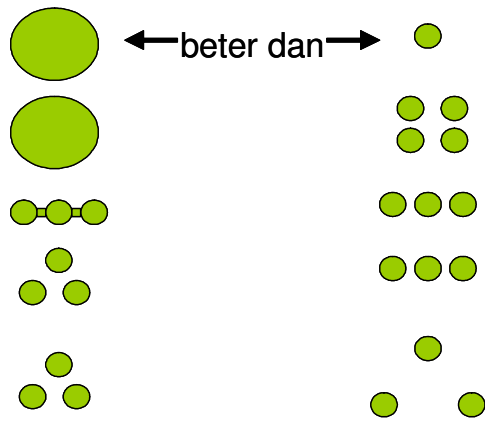
In een netwerk zijn grotere en kleinere habitatplekken gelegen. Het voorkomen van één of enkele grote plekken, groot en goed genoeg voor een zogenaamde 'kernpopulatie', die slechts een geringe kans heeft om uit te sterven, verhoogt de overlevingskans van de totale netwerkpopulatie van de soort.

1) Basiswetmatigheden in de landschapsecologie

In de landschapsecologie wordt vertrokken van bepaalde wetmatigheden (zie onderstaande figuur) zoals:

- Een grote habitatplek is beter dan een kleine habitatplek;
- Een grote habitatplek is beter dan vele kleine habitatplekken;
- Onderling verbonden habitatplekken zijn beter dan niet verbonden habitatplekken;
- De configuratie van habitatplekken is des te beter naarmate de habitatplekken nauwer op elkaar aansluiten en onderling makkelijker bereikbaar zijn.

Figuur 0-23 Wettmatigheden in de landschapsecologie.

2) Metapopulatietheorie

Heel wat soorten en soortgroepen functioneren in West-Europa en in Vlaanderen in metapopulatieverband. Een metapopulatie van een soort is een verzameling van populaties, waarbij de onderlinge uitwisseling tussen de populaties de kans op uitsterven van de totale metapopulatie op lange termijn tot een minimum beperkt.

Vaak wordt hierbij onderscheid gemaakt tussen kernpopulaties en satelietpopulaties. Een kernpopulatie komt voor waar een ruime oppervlakte aanwezig is van het geschikte leefgebied van de soort. Kernpopulaties zijn de grootste populaties in een netwerk en de soort kan er elk jaar worden aangetroffen.

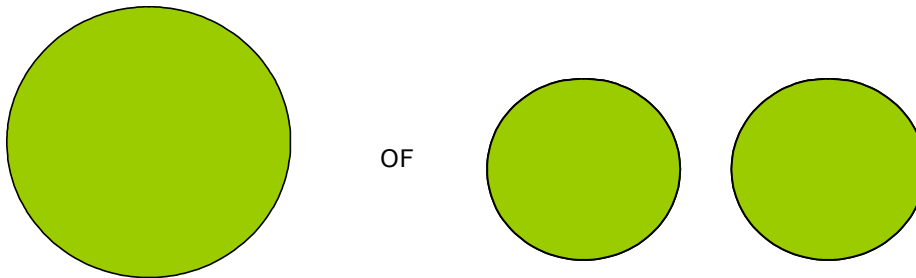
De satelietpopulaties zijn veel kleinere populaties, die niet afzonderlijk kunnen blijven bestaan op lange termijn. De habitat is er immers te klein om lange termijn garanties te bieden voor het voortbestaan van de soort. Doordat zij echter in verbinding staan met andere sateliet- en kernpopulaties, kunnen zij na een tijdelijk verdwijnen van de soort opnieuw gekoloniseerd worden. Omgekeerd kunnen zij na jaren van succesvolle voortplanting zorgen voor populatiestoename in andere satelietpopulaties of kernpopulaties. Essentieel voor het functioneren van een metapopulatie is dat de onderlinge uitwisseling tussen de kern- en de satelietpopulaties steeds mogelijk blijft. Dit kan doordat de kwaliteit van het tussenliggende landschap geleidelijke migratie toelaat tussen de populaties (via verbindingen en stapstenen) of doordat de afstand tussen de populaties direct overbrugbaar is voor de soort, zonder gebruik van stapstenen en verbindingslementen.

In het bijzonder in een zeer sterk versnipperd landschap, zoals in de meeste regio's van Vlaanderen het geval is, is het van belang om bij het formuleren van doelen, rekening te houden met de randvoorwaarden voor het functioneren van metapopulaties van soorten.

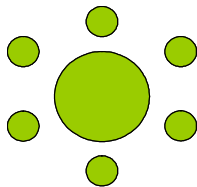
3) Landschapsecologisch functioneren van soorten en soortgroepen, nuances op vlak van mobiliteit en schaalniveau

Het dient wel opgemerkt te worden dat soorten en soortgroepen onderling verschillen vertonen. Sommige soorten zijn meer gebaat bij het voorkomen van meerdere habitatplekken i.p.v. één grote habitatplek. Dit geldt bij voorbeeld in het bijzonder voor soorten die op microschaal van een heel complexe combinatie van abiotische en ecologische randvoorwaarden afhankelijk zijn. De kans dat op deze schaal – zelfs op natuurlijke wijze – iets fout loopt en het lokale uitsterven tot gevolg heeft is immers erg groot (vb vroegtijdige droogte, laattijdige vorst, nauwelijks bloeien van een waardplant, etc...). Ook de behoefte aan onderlinge verbondenheid van habitatplekken verschilt van soort tot soort. Over de grond kruipende soorten hebben meer behoefte aan continue corridors waarlangs andere habitatplekken kunnen worden bereikt. Vliegende soorten – zoals vlinders – behoeven eerder kleine habitatplekken tussen de grotere leefgebieden. Deze worden dan in het vakjargon 'stapstenen' genoemd. Vogelsoorten behoeven op het eerste zicht helemaal geen stapstenen noch corridors, alhoewel alles weer afhangt van de schaal van het landschap dat we beschouwen. Op een grote schaal behoeven alle soorten tussenliggende leefgebieden.

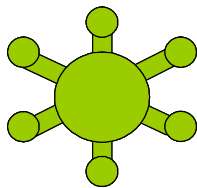
Hieronder trachten we dit te illustreren met figuren die verschillende modellen voorstellen naargelang de beschouwde ideaaltypische soort.

(a) Leefgebiedmodel voor soorten met grote territoria die zeer mobiel zijn: vogels; 1 of enkele grote kerngebieden.

(b) leefgebiedenmodel voor kleinere soort, met kleinere ruimtebehoefte, kan zich verplaatsen over kleine afstanden door gebied dat geen typisch leefgebied is: vele vlindersoorten; kernpopulatie en meerdere satelietpopulaties. Wanneer dit model op een heel ruime landschapsschaal wordt toegepast (bv. schaal van een hele ecoregio), geldt dit type model ook voor bepaalde diersoorten met vrij grote territoria zoals een Kwartelkoning of Roerdomp.

(c) leefgebiedenmodel voor kleinere soort, met kleinere ruimtebehoefte, kan zich moeilijk of niet verplaatsen door gebied dat geen typisch leefgebied is: vele amfibieënsoorten; kernpopulatie en meerdere satelietpopulaties, onderling verbonden

Uit hoger staande tekst blijkt duidelijk dat het denken rond soorten een belangrijke plaats inneemt binnen de landschapsecologie. Niettemin zijn de principes die naar voren worden gedragen evengoed nuttig wanneer doelen worden geformuleerd op niveau van Europese habitattypes. Het is immers duidelijk dat het streven naar een goede of uitstekende staat van instandhouding voor het habitatype ook rekening moet houden met de soorten die aan het habitatype verbonden zijn (de habitattypische soorten).

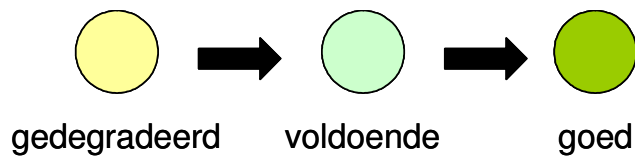
4) Concrete invulling van de verbeteropgaven op basis van de landschapsecologische principes en kenmerken van de habitattypische soorten.

Als in een IHD-rapport tot de conclusie wordt gekomen dat habitattypes of soorten voor een verbeteropgave staan, dan helpen landschapsecologische overwegingen om te bepalen HOE en WAAR deze versterking dient te worden gerealiseerd.

De manier HOE in de behoefte van versterking moet worden voorzien, kan worden gespecificeerd via de drie V-termen:

1. Verbeteren (= werken aan kwaliteit);
2. Versterken (=uitbouwen van bestaande kernen);
3. Verbinden.

'Verbeteren' refereert naar het werken aan de kwaliteit van bestaande ecotopen. Dit wordt geïllustreerd in onderstaande figuur.

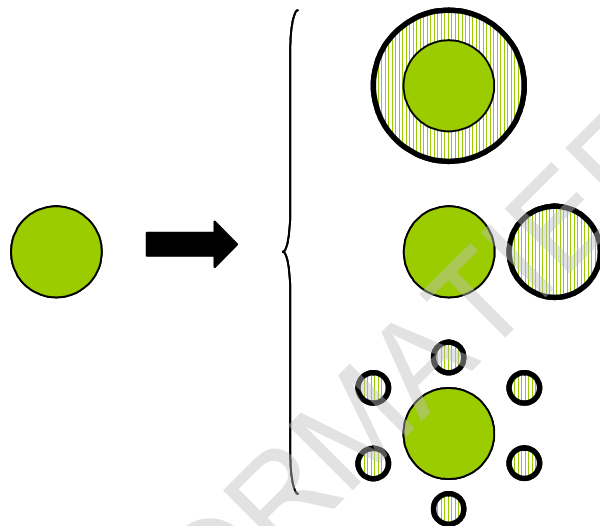

Omvorming is een term die in dit verband gebruikt wordt en waarbij specifiek wordt bedoeld dat niet habitatwaardige ecotopen door gericht beheer worden omgezet in Europese habitattypes. Voorbeelden zijn:

- Gericht beheer van Pijpestrootjesgraslanden om natte heiden te realiseren;
- Gericht beheer om populierenbossen om te vormen tot elzenbroekbossen.

Verbeteren is ook een belangrijk issue wanneer habitatvlekken of leefgebieden belangrijke vormen van verstoring vanuit hun omgeving zouden ondervinden (eutrofiëring, verdroging, geluidsverstoring, visuele verstoring, ...). Bufferstroken omheen habitatvlekken kunnen bijdragen aan verbetering.

'Versterken' refereert naar de effectieve uitbreiding van bestaande habitatvlekken van Europese habitattypes of leefgebieden van soorten door aansluitend op deze gebieden actief nieuwe ecotopen te gaan creëren die resp. als habitatype of leefgebied gelden. 'Versterken' kan verschillende vormen aannemen. Naast het vergroten van een bestaande habitatvlekken kan ook een habitatvlek worden bijgemaakt of kunnen rond een habitatvlek kleine nieuwe habitatvlekken worden gerealiseerd. Dit wordt geïllustreerd in onderstaande figuur.

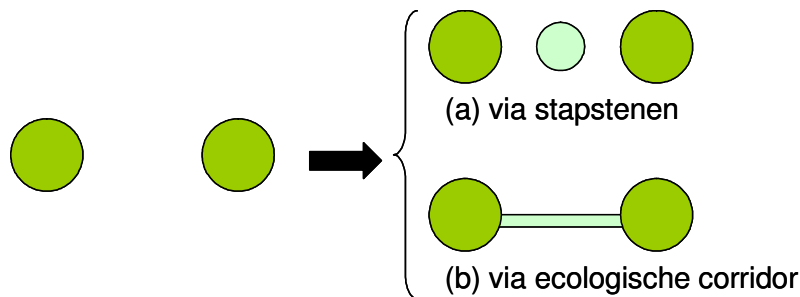

Vergroten is bijvoorbeeld een voor de hand liggende optie wanneer geïsoleerde boskernen – ingebed in een intensief landbouwlandschap – steeds kleiner blijken te zijn als het Minimum Structuur Areaal, dat het voorkomen van natuurlijke processen kan garanderen.

'Verbinden' refereert naar het overbrugbaar maken van naburige habitatvlekken / leefgebieden. Hierin kunnen twee verschillende mogelijkheden worden onderscheiden;

- a. Werken met stapstenen;
- b. Realisatie van ecologische corridors.

Dit wordt geïllustreerd in onderstaande figuur.

Het werken met stapstenen impliceert dus het overbrugbaar maken van habitatvlekken (leefgebieden) door in het weefsel tussen bestaande habitatvlekken nieuwe habitatvlekken te gaan realiseren. Werken met stapstenen is relevant wanneer in een richtlijngebied habitatvlekken voorkomen waar habitattypische vlindersoorten voorkomen (bv. Gentiaanblauwtje, Aardbeivliender) die echter op een te grote afstand van elkaar gelegen zijn om overbrugd te kunnen worden.

De realisatie van ecologische corridors betekent dat er in het landschap duidelijk herkenbare, lijnvormige elementen tussen bestaande habitatplekken (leefgebieden) worden gerealiseerd. Aanleg van houtkanten of houtwallen om bossen met elkaar te verbinden doorheen een open landschap zijn het klassieke voorbeeld. Omgekeerd kunnen ook open corridors worden gerealiseerd in bossen om open landschappen (met habitattypes/leefgebieden van Europese soorten) met elkaar te verbinden.

De vraag WAAR versterking dient te worden voorzien hangt van verschillende factoren af:

1. Het ecologisch doel dat wordt nagestreefd en zijn ecologische en abiotische kenmerken/randvoorwaarden;
2. Maatschappelijke afwegingen.
- 3.

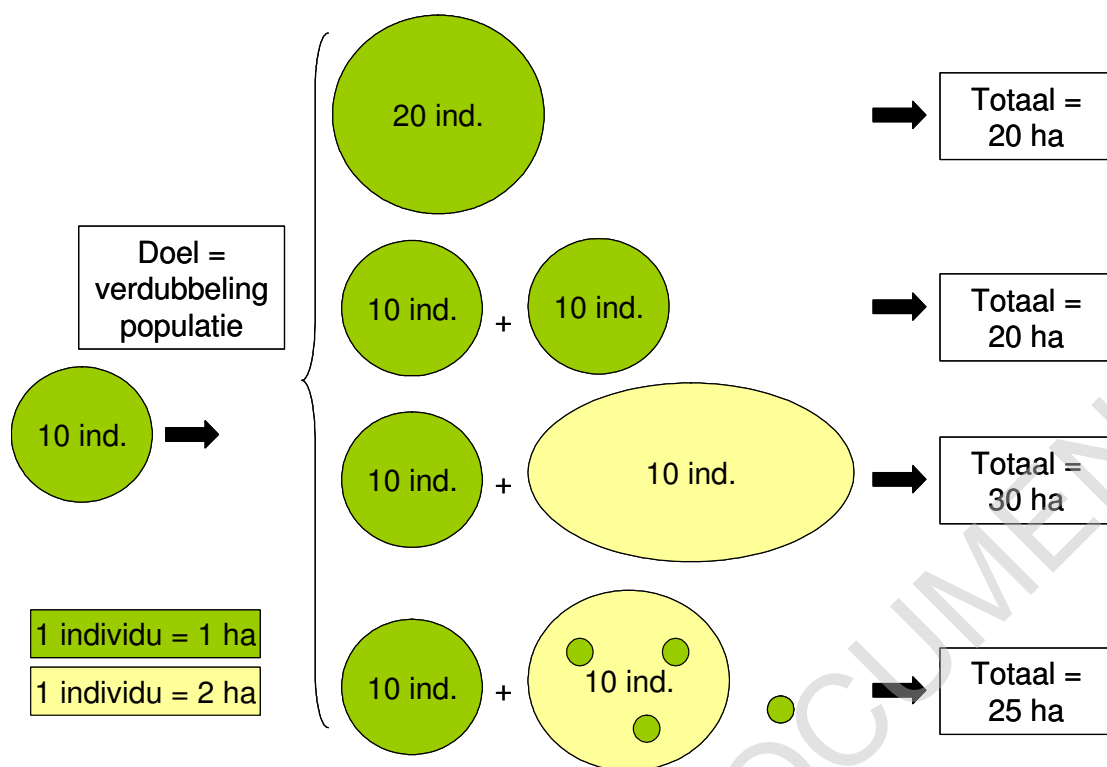
Het ecologisch doel:

Als het ecologisch doel is om de laatste populatie – vaak relictpopulatie genoemd - van een zeldzame amfibieënsoort te versterken dan spreekt het voor zich dat dit in de nabijheid dient te gebeuren van deze relictpopulatie. Zouden nieuwe leefgebieden vele kilometers van de relictpopulatie gerealiseerd worden, dan zouden deze niet bereikt kunnen worden. De eigenheid van de tot doel gestelde soort determineert dus al in hoge mate WAAR actie ondernomen dient te worden.

Ook de abiotiek van een gebied determineert in hoge mate WAAR welke habitattypes of leefgebieden tot stand kunnen komen. In feite hebben we het hier over de fysisch geografische component van de landschapsecologie. Nemen we als voorbeeld een vallei die omgeven wordt door heuvels met op de koppen arme zandgronden en met op de hellingen een lemige ondergrond. Het spreekt dan voor zich dat versterking van uitgebreide natte ecotopen (broekbossen, moerassen, ...) nergens kan gelocaliseerd worden dan in de vallei. Eiken-haagbeukenbossen worden bereikt op de hellingen van de heuvels. Voor eiken-berkenbossen en eiken-beukenbossen dienen de kansen gezocht op de koppen van de heuvels.

Maatschappelijke afwegingen

Vaak zijn er – gegeven een welbepaald ecologisch doel - verschillende ruimtelijke keuze mogelijkheden waarop de verbeteropgave kan worden ingevuld. Belangrijk is te noteren dat de keuzes die worden gemaakt sturend kunnen werken op het ruimtebeslag dat samenhangt met het gestelde doel. In onderstaande figuur trachten we dit te illustreren.

In de figuur wordt gewerkt met het hypothetisch voorbeeld van een soort die 1 ha behoeft voor 1 individu. 20 individuen worden voor het gebied tot doel gesteld, er zijn er nu 10. Om het doel te bereiken kan een leefgebied worden vergroot of er kan één worden bijgemaakt. Dit betekent al dat er verschillende ruimtelijke mogelijkheden, met elk hun ruimtelijke repercussies, zijn. Er kan ook voor gekozen worden om een deel van de doelstelling te realiseren in voor de soort suboptimale ecotopen of gebieden. Gezien hier echter lagere dichtheden worden bereikt (1 individu behoeft 2 ha i.p.v. 1 ha) is de ruimtebehoefte groter. Dit zou bv. het geval kunnen zijn als beslist wordt dat een deel van de doelstelling gerealiseerd wordt in een gebied met een andere hoofddoelstelling dan natuur (dus in multifunctionele ruimten).

Zoals duidelijk zal worden in de doelenformulering in dit hoofdstuk zullen ruimtelijke keuzes voor het bereiken van doelen niet altijd worden gemaakt. Doelen worden gelocaliseerd indien:

- Er geen andere ruimtelijke mogelijkheden zijn om het doel te realiseren;
- Er een voor de hand liggende verkiesbare mogelijkheid is om het doel te realiseren.

Voor andere doelen zullen verschillende mogelijke ruimtelijke scenario's naar voren worden gedragen. Hierop kan worden aangegrepen in het maatschappelijk debat over de vraag waar doelen gerealiseerd zullen worden.

Bijlage 9 - Afkortingen- en begrippenlijst

Afkortingen:

ANB:	Agentschap Voor Natuur en Bos
BBP:	Bekkenbeheerplan
GEN:	Grote Eenheden Natuur
GENO:	Grote Eenheden Natuur in Ontwikkeling
IVON:	Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk
MSA:	<i>Minimum Structuurareaal</i>
NVBG:	<i>Natuurverbindingsgebieden</i>
NVWG:	Natuurverwevingsgebieden
N2000:	Natura-2000
RBB:	Regionaal Belangrijke Biotopen
SBZ:	Speciale Beschermingszone
SBZ-H:	Habitatrichtlijngebied - speciale beschermingszones in het kader van de Habitatrichtlijn
SBZ-V:	Vogelrichtlijngebied - speciale beschermingszones in het kader van de Vogelrichtlijn
VEN:	Vlaams Ecologisch Netwerk

Begrippenlijst:

Agentschap Voor Natuur en Bos: Het Agentschap voor Natuur en Bos is het Agentschap van de Vlaamse Overheid dat instaat voor het beleid, het duurzaam beheren en versterken van natuur, bos en groen in Vlaanderen, samen met alle partners

Bekkenbeheerplan: Het bekkenbeheerplan bepaalt het integraal waterbeleid voor het desbetreffende bekken. Het is een beleidsplan dat tevens de voorgenomen acties, maatregelen, middelen en termijnen bepaalt om de doelstellingen ervan te bereiken. Het geeft nadere uitvoering aan de waterbeleidsnota en, in voorkomend geval, het toepasselijke stroomgebiedbeheerplan

Doortrekkende en overwinterende watervogels: Niet-broedende watervogelsoorten die regelmatig of occasioneel in internationaal belangrijke aantallen voorkomen in Vlaanderen en/of die opgenomen zijn op de Bijlage I van de Vogelrichtlijn

Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk: Voor de instandhouding, ondersteuning en versterking van de natuurkernen wordt voorzien in de afbakening van Natuurverwevingsgebieden. Zij vormen als het ware een beschermende jas voor de natuurkernen. Voor de verbinding van de verschillende natuurkernen worden natuurverbindingsgebieden afgebakend. Samen vormen deze gebieden het IVON: het Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk. In deze gebieden worden bijkomende kansen gegeven aan planten en dieren. Andere functies zoals landbouw, recreatie, bosbouw, wonen, ... mogen hierdoor niet in het gedrang komen.

Grote Eenheden Natuur: Een grote eenheid natuur is een aaneengesloten gebied met hoge biologische waarde en hoge biologische potentie, waar de natuurfunctie bovengeschied is aan de andere functies. Deze gebieden vormen samen met de 'Grote Eenheden Natuur in Ontwikkeling' het Vlaams Ecologisch Netwerk

Grote Eenheden Natuur in Ontwikkeling: Een grote eenheid natuur is een aaneengesloten gebied met minder hoge biologische waarde of een sterk versnipperde natuur met hoge waarde, maar steeds met een hoge biologische potentie. De natuurfunctie is bovengeschied is aan de andere functies. Door geschikt beheer kan dit gebied evolueren naar een gebied met hoge biologische waarde. Deze gebieden vormen samen met de 'Grote Eenheden Natuur' het Vlaams Ecologisch Netwerk

Habitatrichtlijn: Richtlijn 92/43/EEG van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna. Deze richtlijn is gericht op het waarborgen van de biologische diversiteit door het in stand houden van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna op het Europese grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie. Aan de lidstaten wordt opgelegd om speciale beschermingszones aan te duiden voor bepaalde habitats en soorten van communautair belang, die worden opgesomd in de Bijlagen I en II van de

richtlijn. Deze zones worden Habitatrictlijngebieden genoemd of, afgekort, SBZ-H (speciale beschermingszones in het kader van de Habitatrictlijn)

Habitatrictlijngebied: Zie Habitatrictlijn

Habitats van de Bijlage I: Dit zijn de natuurlijke habitats van Bijlage I van het decreet Natuurbehoud waarvoor de aanwijzing van speciale beschermingszones vereist is (= Bijlage I van de Habitatrictlijn)

MSA of Minimum structuurareaal : De oppervlakte die noodzakelijk is om alle ontwikkelingsfasen van een bepaald bostype te kunnen omvatten

Natura-2000: Alle speciale beschermingszones (SBZ) samen vormen een Europees ecologisch netwerk, 'Natura 2000' genaamd. In deze Speciale Beschermingszones moeten deze Europees te beschermen soorten en habitats op een duurzame manier in stand gehouden worden, zo mogelijk in harmonie met de traditionele vormen van landgebruik waaraan hun aanwezigheid niet zelden te danken is. In Vlaanderen werden 104.888 ha speciale beschermingszone op basis van de Habitatrictlijn en 98.423 ha op basis van de Vogelrichtlijn aangemeld bij Europa. Door de overlap vormt dit samen een netwerk van 166.187 ha

Natuurverbindingsgebieden: De natuurverbindingsgebieden worden aangeduid in die gebieden die van belang zijn voor de migratie van dieren en zelfs planten tussen de gebieden van het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN). Vaak zijn ze lijnvormig of strookvormig. Ze bestaan vooral uit een aaneenschakeling van kleine landschapselementen zoals houtkanten en hagen, beken en poelen. Vleermuizen bijvoorbeeld volgen netwerken van hagen, bomenrijen en dergelijke terwijl ze 's nachts van hun slaapplekken naar hun jachtterreinen vliegen. Het beleid van de overheid is er dan ook vooral opgericht om die verbindingsfunctie te bewaren en te verbeteren. Zo kan ze stimulerende maatregelen treffen om die kleine landschapselementen en kleine natuurelementen beter te onderhouden, te herstellen of opnieuw aan te leggen. De afbakening en invulling van deze natuurverbindingsgebieden is de verantwoordelijkheid van de provincies

Natuurverwevingsgebieden:

In natuurverwevingsgebieden kan de natuur duurzaam in stand gehouden worden zonder dat dit zware gevolgen heeft voor andere functies zoals landbouw, bosbouw of recreatie. Deze functies verdringen op hun beurt de bestaande natuurwaarden niet. In natuurverwevingsgebieden is de natuur dus evenwaardig aan de andere functies. Voorbeelden hiervan zijn recreatiebossen, overstromingsgebieden, weidevogelgraslanden en kleinschalige landbouwlandschappen met verspreide, meestal kleinere natuurgebieden. Vaak sluiten deze natuurverwevingsgebieden aan op de gebieden van het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN). Door hun ligging vormen ze dan een buffer tegen nadelige invloeden van buitenaf voor de belangrijkere en/of kwetsbaardere gebieden van het VEN. De natuurverwevingsgebieden vormen samen met de natuurverbindingsgebieden het Integraal Verwevend en Ondersteunend Netwerk (IVON)

Regionaal Belangrijke Biotopen: Biotopen die niet opgenomen zijn in de Bijlage I van de habitatrictlijn maar die in Vlaanderen wel een bescherming genieten, ondermeer via de regelgeving rond het verbod en de vergunningsplicht voor vegetatiewijziging

Soorten van de Bijlage II: Dit zijn de dier- en plantensoorten van Bijlage II van het decreet Natuurbehoud die voorkomen in Vlaanderen (= Bijlage II van de Habitatrictlijn)

Soorten van de Bijlage III: Dit zijn de Europees bedreigde plant- en diersoorten van Bijlage III van het decreet Natuurbehoud die over het hele grondgebied moeten worden beschermd (= soorten uit de bijlage IV van de habitatrictlijn)

Soorten van de Bijlage IV: Vogelsoorten van Bijlage IV van het decreet Natuurbehoud waarvoor speciale beschermingszones moeten worden aangewezen (=Vogelsoorten uit de Bijlage I van de Vogelrichtlijn)

Speciale Beschermingszone: Zie Natura-2000

Vlaams Ecologisch Netwerk: De Vlaamse overheid neemt op dit moment tal van initiatieven voor het behoud en de ontwikkeling van onze omgeving. Om de open ruimte in de toekomst veilig

te stellen, wordt door de Vlaamse overheid onder meer een Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN) uitgetekend. Een geheel van de mooiste plekjes natuur in Vlaanderen waar de natuur extra beschermd wordt en gebruikers en eigenaars bijkomende middelen en mogelijkheden krijgen om mee te bouwen aan een natuur- en mensvriendelijke omgeving. Het VEN vormt met haar grote aaneengesloten gebieden de ruggengraat van de toekomstige natuurlijke structuur (netwerken) in Vlaanderen. Het bestaat uit de Grote Eenheden Natuur (GEN) en Grote Eenheden Natuur in Ontwikkeling (GENO)

Vogelrichtlijn: Richtlijn 79/409/EEG van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand. In 1979 zag een eerste Europese richtlijn inzake natuurbehoud het levenslicht: de Vogelrichtlijn. Deze richtlijn is gericht op de instandhouding van alle vogelsoorten die natuurlijk in het wild voorkomen op het Europese grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie. Zij heeft betrekking op de bescherming, het beheer, de regulering en de exploitatie van deze soorten. Europa legt haar lidstaten op om speciale beschermingszones aan te duiden voor bepaalde soorten die worden opgesomd in Bijlage I van de richtlijn. Deze zones worden Vogelrichtlijngebieden genoemd of, afgekort, SBZ-V (speciale beschermingszones in het kader van de Vogelrichtlijn)

Vogelrichtlijngebied: Zie Vogelrichtlijn

Bijlage 10 - Referenties

- Ameeuw G.; Adriaans P; Devos K.; Adriaens D.; Anselin A.; Spanoghe G. (2008) Biotoopomschrijving en densiteiten van enkele oppervlaktebehoevende Europese Richtlijnsoorten in Vlaanderen. Advies van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek INBO.A.2008.191 15 pp
- ADRIAANS, D. , ADRIAANS T, AMEEUW G. (red) , Ontwikkeling van criteria voor de beoordeling van de lokale staat van instandhouding van de habitatrichtlijnsoorten, Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2008 (35), Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel
- ADRIAANS P & AMEEUW G (red), Ontwikkeling van criteria voor de beoordeling van de lokale staat van instandhouding van de vogelrichtlijnsoorten. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2008 (36), Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel
- ANONIMUS. Natuurontwikkeling in de Dijlevallei te Bertem en Oud-Heverlee. GEDAS. 1998;
- ANSELIN A. & BAUWERS D. *Basisdocumentatie voor de fiches van Bijlage II soorten van de Europese Habitatrichtlijn*. Advies Instituut voor Natuurbehoud, Brussel. 2003a;
- ANSELIN A. & BAUWERS D. *Basisdocumentatie voor de fiches van Bijlage IV soorten van de Europese Habitatrichtlijn*. Advies Instituut voor Natuurbehoud, Brussel. 2003b;
- BAETE H., DE BIE M., HERMY M.? VAN DEN BREMT (red), "Miradal, Erfgoed in Heverleebos en Meerdaalwoud", Davidsfonds Uitgeverij nv, Leuven. 2009
- BAUWENS D. & CLAUS, K., *Verspreiding van amfibieën en reptielen in Vlaanderen, De Wielewaal*, Turnhout. 1996;
- CATTHOOR, G. Waarnemingen van Reptielen en Amfibieën in Meerdaalwoud in de periode 1985-september 1991 (niet gepubliceerd);

- CREEMERS, B., *Zoektocht naar de Gewone Bronlibel in het Meerdaalwoud*, in: De Boomklever, Natuurstudiegroep Dijleland. 2006 (juni-augustus): pag 96-97
- CROMBAGHS, B. *Vissen en amfibieën in de Laanvallei*, Bureau natuurbalans. 2003;
- DE BECKER, P (Red) *Het staatsnatuurreservaat "Rodebos en Laanvallei"*, Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud vzw, Leuven, 1997;
- DE BECKER, P. & DE SMEDT (Red) *De Doode Bemde*, Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud vzw, Leuven, 1994;
- DE BECKER, P. *De bosreservaten van Heverleebos en Meerdaalwoud*, Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud vzw, Leuven, 1999;
- DE BECKER, P. *Europese Boshabitats in het Dijleland*, in: De Boomklever, Natuurstudiegroep Dijleland. 2005: pag 137-139;
- De Becker, P.; Jochems, H.; Huybrechts, W. (2004). Onderzoek naar de abiotische standplaatsvereisten van verschillende beekbegeleidende alno-padion & alnion incanae-gemeenschappen. Verslag van het Instituut voor Natuurbehoud, 2004(17). Instituut voor Natuurbehoud: Brussel : Belgium. 165 pp.
- DE KEERSMAEKER, L., BAETE, H., CHRISTIAENS, B., ESPRIT, M., VAN DE KERCKHOVE, P, VANDEKERKHOVE, K., 2003. *Kernvlakte en transect in het Vlaams natuurreservaat Rodebos en Laanvallei. Basisrapport: Situering, standplaatsbeschrijving, historiek en onderzoek*. Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, AMINAL, Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer;
- DE KEERSMAEKER, L., BAETE, H., CHRISTIAENS, B., ESPRIT, M., VAN DE KERCKHOVE, P, VANDEKERKHOVE, K., 2004. *Vlaams natuurreservaat Rodebos en Laanvallei: Monitoringrapport; monitoring van de dendrometrische gegevens en de vegetatie in een kernvlakte en een transect*. Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, AMINAL, Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer;
- DE WILDE, M., DE BECKER, P. & HERMY, M. *Ecohydrologische studie van de Dijlevallei ten zuiden van Leuven*, K.U. Leuven i.s.m. het Instituut voor Natuurbehoud, 2001;
- DECLEER, K., Devriese, H., Hofmans, K., Lock, K., Barenburg, B. & Maes, D., *Voorlopige atlas en Rode Lijst van de sprinkhanen en krekels van België*. Werkgroep Saltabel i.s.m. IN en KBIN, Brussel, 2000;
- DECLEER, L. (Red), *Europees beschermde natuur in Vlaanderen en het Belgisch deel van de Noordzee*, INBO, 2007
- DEVOLDER, D., BOYEN, M. & DUPAE, E., *Door de bomen het bos(type) zien. Voorlopige indeling in types en evaluatie van de bossen in de Laanvallei (Brabant)*, VLM, 2001;
- DEVOS, K. (2004). Patrijs (*Perdix perdix*). In: VERMEERSCH, G., ANSELIN, A., DEVOS, K., HERREMANS, M., STEVENS, J., GABRIËLS, J. & VAN DER KRIEKEN, B. (2004). Atlas van de Vlaamse Broedvogels 2000-2002. Mededelingen van het Instituut voor Natuurbehoud 23, Brussel, p. 178-179.
- DEVOS, K., ANSELIN, A. & VERMEERSCH, G. (2004). Een nieuwe Rode Lijst van de broedvogels in Vlaanderen (versie 2004). In: VERMEERSCH, G., ANSELIN, A., DEVOS, K., HERREMANS, M., STEVENS, J., GABRIËLS, J. & VAN DER KRIEKEN, B. (2004). Atlas van de Vlaamse Broedvogels 2000-2002. Mededelingen van het Instituut voor Natuurbehoud 23, Brussel, p. 60-75.
- DUFOUR D., 2003 – Étude de l'influence du bois mort sur l'avifaune cavernicole en forêt feuillue. Mémoire de fin d'études, FUSAGx. geciteerd in : <http://environnement.wallonie.be/publi/dnf/normes.pdf>

- HENDRIKS, J. *Ontwerp beheerplan voor het Vlaams Natuurreservaat "Grootbroek"*, AMINAL – Agentschap voor Natuur & Bos, 2006;
- HENS, M.(red) 2000, *Vogels in het Dijleland. De Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud i.s.m. De Wielewaal afdeling Leuven*, Leuven
- HEUTZ, G. & PAELINCKX, D. *Natura 2000 habitats: doelen en staat van instandhouding. Versie 1.0 (ontwerp)*. Instituut voor Natuurbehoud en AMINAL Afdeling Natuur;
- MAES, D. & VAN DYCK, H. – *Dagvlinders in Vlaanderen. Ecologie, Verspreiding en behoud*. Stichting Leefmilieu/Antwerpen ism IN en Vlaamse Vlinderwerkgroep/Brussel. 1999;
- MEULEMAN, B. *Bosbeheerplan Meerdaalwoud-Heverleebos-Egenhovenbos*, AMINAL Afdeling Bos & Groen - Houtvesterij Leuven. 2006;
- MOREAU, K. (Red.), *Archieven natuurstudiegroep Dijleland 2000-2004* (niet gepubliceerd);
- MOREAU, K.: *De Middelste Bonte specht Dendrocopus medius in Meerdaalwoud – Natuur.oriolus (72(1):4-13), 2006;*
- NIEWOLD, F.J.J. *De onverwachte terugkeer van de bever in Vlaanderen. Kansen, knelpunten en ondersteunende maatregelen*. – Alterra Wageningen. 2004;
- Paelinckx, D. et al *Gewestelijke doelstellingen voor de habitats en soorten van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn voor Vlaanderen – versie van 07/08/2009 afgedrukt ten behoeve van de adviserign door de adviesraden*
- Panis J. (2009). *Methodiek voor het opstellen van de instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten voor een Speciale Beschermingszone*. Nota Agentschap voor Natuur en Bos, Brussel.
- ROELANDT, B.. *Een vegetatieanalyse van de domeinbossen Meerdael, Heverlee en Egenhoven*. Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap – Afdeling Bos & Groen. 2004;
- RUTTEN, J. (2004). *Geelgors (Emberiza citrinella)*. In: VERMEERSCH, G., ANSELIN, A., DEVOS, K., HERREMANS, M., STEVENS, J., GABRIËLS, J. & VAN DER KRIEKEN, B. (2004). *Atlas van de Vlaamse Broedvogels 2000-2002*. Mededelingen van het Instituut voor Natuurbehoud 23, Brussel, p. 446-447.
- SAEY, F. *Beheerplan Staatsnatuurreservaat 'Rodebos en Laanvallei*. Min. Vlaamse Gemeenschap, Dienst natuurbehoud. 1989;
- STERCKX G. en Paelinckx D. *Beschrijving van de Habitattypen van Bijlage I van de Europese Habitatrichtlijn*. Advies Instituut voor Natuurbehoud, Brussel. 2003;
- STERCKX, G., PAELINCKX, D., DECLEER, K. & DE SAEGER, S. (2007). *Habitattypen bijlage I Habitatrichtlijn*. In: Decler, K. (red.), *Europees beschermde natuur in Vlaanderen en het Belgisch gedeelte van de Noordzee. Habitattypen | Dier- en plantensoorten*. Mededelingen van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek INBO.M.2007.01, Brussel, pp. 59-359.
- STEVENS, J. (2004). *Veldleeuwerik (Alauda arvensis)*. In: VERMEERSCH, G., ANSELIN, A., DEVOS, K., HERREMANS, M., STEVENS, J., GABRIËLS, J. & VAN DER KRIEKEN, B. (2004). *Atlas van de Vlaamse Broedvogels 2000-2002*. Mededelingen van het Instituut voor Natuurbehoud 23, Brussel, p. 446-447.

- STUCKENS, J. & VERCOUTERE, B. (Red.): Verspreidingsatlas van de planten in het Dijleland 1975-2002. Vrienden van HEverleebos & Meerdaalwoud, Natuurstudiegroep Dijleland & Flo.Wer vzw;
- THOMAES A. & VANDEKERKHOVE K. (2005). *Ecologie en verspreiding van het vliegend hert in Vlaams Brabant en Brussel*. Brakona jaarboek 2004: 62-69;
- THOMAES A. & VANDEKERKHOVE K. 2004. *Ecologie en verspreiding van Vliegend hert in Vlaanderen*. Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer, Geraardsbergen. Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, AMINAL, Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer;
- Thomaes A., Vandekerkhove K. (2008). Status en bescherming van het Vliegend hert in Vlaams-Brabant. Rapporten van het Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek 2008 (58). Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek, Brussel.
- T'jollyn, F., Bosch, H., Demolder, H., De Saeger, S., Leyssen, A., Thomaes, A., Wouters, J., Paelinckx, D. & Hoffmann, M. (2009). Criteria voor de beoordeling van de lokale staat van instandhouding van de NATURA 2000-habitattypen, versie 2.0. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2009 (46). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.
- VAN THUYNE, G. (2007). Verspreiding Kleine modderkruiper in Vlaanderen (1996-2006), gegevens verzameld in het kader van het 'Meetnet Zoetwatervis', INBO.
- VANDELANNOOTE, A., YSEBOODT R., BRUYLANDTS B., VERHEYEN R; & al. – *Atlas van de Vlaamse Beek- en Riviervissen*, Water-Energik-Vlario, Wijnegem, 1998;
- VERCOUTERE B., *Ecohydrologische Studie Laanvallei*, Haskoning, 2003;
- VERCOUTERE B., *Ecohydrologische studie van het Rodebos*, KULeuven, 1995;
- VERCOUTERE, B. *Overwegingskader voor de aanwezigheid van de bever in de valleigebieden in Vlaanderen* (eindrapport), Haskoning, 2007;
- VERKEM, S. *Chiropterologisch onderzoek in het natuurinrichtingsproject Laanvallei* – Rapport Natuurpunt Studie. 2002;
- VERKEM, S. & VERHAGEN, R. *Bescherming Vleermuizen*, RUCA, 2000;
- VERKEM, S., DE MAESENEER, J., VANDENDRIESSCHE, B., VERBELEN, G. & YSKOUT, S. *Zoogdieren in Vlaanderen. Ecologie en verspreiding van 1987 tot 2002*. Natuurpunt Studie & JMM-Zoogdierwerkgroep, Mechelen & Gent. 2003;
- VERMEERSCH G., Anselin A., DEVOS K., HERREMANS M., STEVENS J., GABRIËLS J. & VAN DER KRIEKEN B., 2004. *Atlas van de Vlaamse Broedvogels 2000-2002*. Mededelingen van het Instituut voor Natuurbehoud, Brussel;
- VERVOORT R., *Soortbeschermingsplan voor de vroedmeesterpad in Vlaams-Brabant*. KBIN, Brussel. 1994.
- VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ 2009, Landbouwgevoeligheidsanalyse : "Rapport 28a en 28b/ BE2400011 Valleien van de Dijle, Laan en IJse met aangrenzende bos- en moerasgebieden – BE2422315 De Dijlevallei "
- VMM 2007, "Het bekkenbeheerplan van het Dijle-Zennebekken 2008-2013"
- VRIENDEN VAN HEVERLEEBOS & MEERDAALWOUD: *Natuurpark Dijleland*, Koning Boudewijnstichting,

INFORMATIEF DOCUMENT

Bijlage 11 – EXTRA BIJLAGE: Motiveringsnota ecologische verbindingen

De Vlaamse overleggroep besliste om een bijkomende prioritaire inspanning toe te voegen met betrekking tot de opmaak van een soortbeschermingsprogramma met daarin een aanpak voor de realisatie van de ecologische verbindingen. De motiveringsnota waarnaar in deze prioritaire inspanning in het aanwijzingsbesluit wordt verwezen, wordt als bijlage aan het onderbouwende rapport toegevoegd.

INFORMATIEF DOCUMENT

Motiveringsnota ecologische verbinding

Ten geleide

Deze motiveringsnota wordt opgemaakt voor ecologische verbindingen die:

- noodzakelijk worden geacht om de realisatie van specifieke instandhoudingsdoelstellingen te realiseren en
- die geheel of gedeeltelijk gelegen zijn *buiten* de grenzen van de NATURA2000 gebieden die behandeld worden in het betrokken SIHD rapport.

Deze nota is bedoeld om in te brengen in het overleg met de Vlaamse Overleggroep waar na overleg beslist wordt of de voorliggende ecologische verbinding als doelstelling opgenomen dient te worden in de doeltabel van het SIHD rapport. In dat geval zal dit doorwerken naar het op te maken Besluit van de Vlaamse Regering voor betreffende gebied(en) en zal de betreffende prioritaire actie ook hierin worden opgenomen .

Natura2000 code	BE2400011, BE2422315
Rapportnaam van het gebied	Rapport 28 "Valleien van Dijle, Laan en IJse met aangrenzende bos- en moerasgebieden"
Roepnaam van de ecologische verbinding	Ecologische verbinding tussen Rodebos, Stokkembos en Koningsberg met Overijse voor Vliegend hert
Datum	30-3-2012

Motivatie voor opname ecologische verbinding

De voorgestelde ecologische verbinding moet er toe bijdragen dat het duurzaam voorkomen van de voor dit gebied tot doel gestelde soort Vliegend hert kan worden bereikt. De soort komt momenteel enkel nog als relict voor in de SBZ "Valleien van Dijle, Laan en IJse met aangrenzende bos- en moerasgebieden" en in de omgeving, met name in particuliere tuinen en beboste taluds in Overijse. Op de huidige vindplaatsen zijn er onvoldoende garanties voor haar duurzaam voortbestaan (cfr. LSVI tabel in het rapport : onvoldoende voor alle criteria). De verbinding wordt als essentieel beschouwd om te kunnen komen tot een gunstige staat van instandhouding.

Aangezien de soort een moeilijke, trage kolonisor is (Thomaes en Vandekerckhove 2008) heeft het tussenliggend gebied van 3-4 km (bestemming natuurgebied, ontginningsgebied met nabestemming natuur, en agrarisch gebied met landschappelijke waarde) een te grote weerstand om overbrugbaar te zijn voor de soort. Er is een netwerk van ecologische verbindingen noodzakelijk. De ecologische verbindingen worden gezien als een onderdeel van een heel stappenplan.

Stappenplan voor een betere bescherming van Vliegend hert:

1) ontwikkelen van leefbare en gezonde populaties (zie S-IHD-rapport)

Concrete maatregelen nemen op plaatsen waar de soort nu voorkomt (centrum Overijse)

2) bijkomende inventarisaties

Er worden al heel wat inspanningen geleverd op vlak van inventarisaties. Het gaat wel over een moeilijk waarneembare soort. Bijkomende inventarisaties blijven noodzakelijk om een goed beeld te krijgen van de verspreiding van de soort.

3) verbinden van de grootste bestaande populatie met het SBZ-gebied (op x km afstand)

Op lange termijn zou de soort in staat zijn het Bisdom (deelgebied 2400011-1) de Koningsberg (deelgebied 2400011-12), Stokkembos (deelgebied 2400011-2), Rodebos (deelgebied 2400011-4d) en Meerdaalwoud (deelgebied 2400011-4b) te herkoloniseren.

4) binnen de SBZ kunnen voldoende biotopen ontwikkeld worden

Deze natuurdoelen zijn terug te vinden in het S-IHD-rapport van de Dijlevallei.

Beschrijving ecologische verbinding

Aangezien de soort een moeilijke, trage kolonisator is (Thomaes en Vandekerkhove 2008) heeft het tussenliggend gebied van 3-4 km (bestemming natuurgebied, ontginningsgebied met nabestemming natuur, woongebied en agrarisch gebied met landschappelijke waarde) een te grote weerstand om overbrugbaar te zijn voor de soort. Een functioneel netwerk van ecologische verbindingen is nodig: enerzijds tussen het centrum van Overijse, Koningsberg, Stokkembos en Rodebos, anderzijds van het Zoniënwood (zie rapport 8) naar de bossen van de IJsevallei (Koningsberg, Stokkembos).

Concreet is het meest aangewezen om de verbinding Stokkembos-Rodebos te situeren via de toponiemen Breembos en Vossenkoten, omdat er al veel bos is en de bestemmingen hier een bijna volledige bosverbinding toelaten.

Een functioneel netwerk kan bestaan uit bredere en smallere houtkanten, kleine bosjes en beboste taluds gelegen in een matrix van aangepast landbouwkundig gebruik. Richtcijfer ruimtebeslag (10-20%).

Via stapstenen zoals kleine bosjes met geschikt microklimaat en dood hout en corridors (houtkanten, beboste taluds, holle wegen, oude boomgaarden, parken, laanbomen en bosranden) kan een geschikte verbinding gecreëerd worden om herkolonisatie van de SBZ-gebieden mogelijk te maken. Er zijn al elementen in het landschap aanwezig die kunnen bijdragen tot deze verbinding, echter nog onvoldoende.

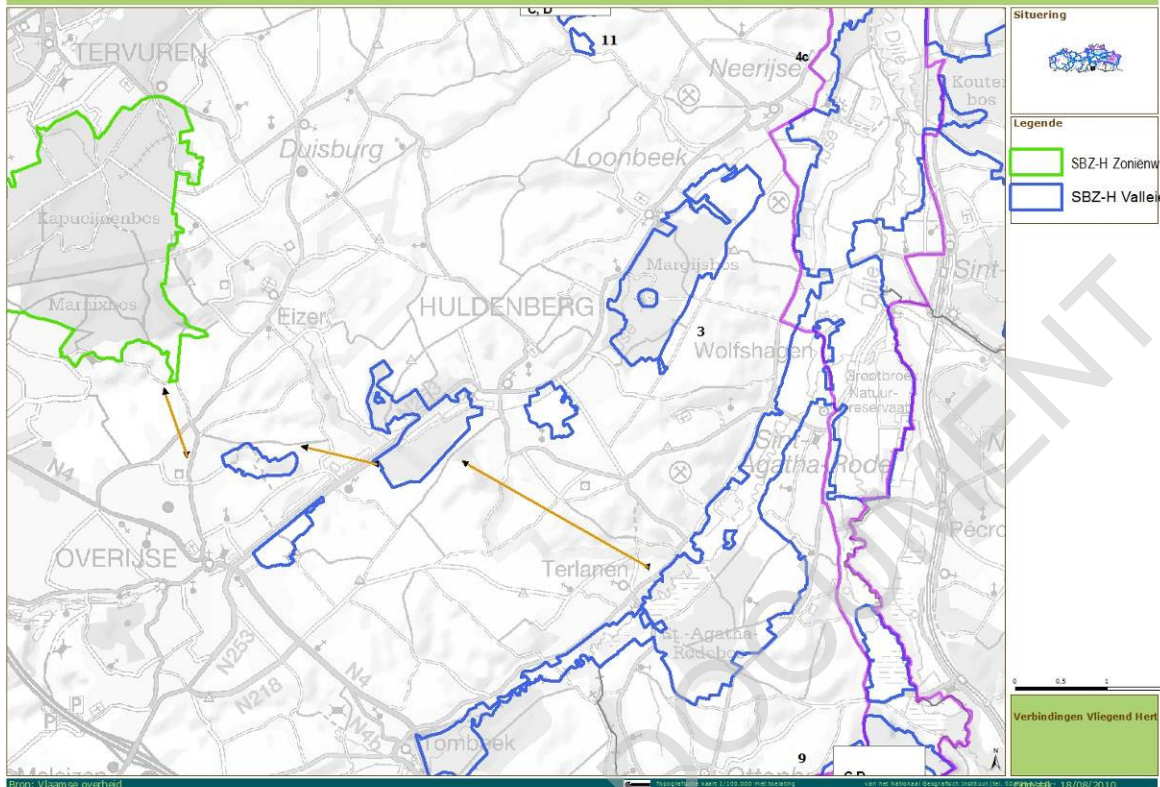
Binnen de SBZ kunnen voldoende biotopen ontwikkeld worden om na herkolonisatie een duurzame instandhouding te kunnen realiseren.

In te zetten instrumenten zijn in eerste fase een soortenbeschermingsplan en maatregelen op vrijwillige basis (bebossing, aanplant KLE, beheerovereenkomsten).

Algemene karakteristieken van de verbinding

Type verbinding:	☒ in de droge sfeer	☐ in de natte sfeer	☐ combinatie		
	☐ open ecotopen	☐ gesloten ecotopen (bos, houtachtige elementen))	☒ combinatie open en gesloten		
	☐ continue verbinding	☐ verbinding met stapstenen	☒ continu + stapstenen		
	☐ gem. breedte <50 m	☐ gem. breedte 50 - 100 m	☐ gem. breedte >500		
Ondersteund vanuit bestemmingen, visies, afbakeningen	☐ VEN ☐ - grotendeels ☐ - deels ☐ - klein deel	☒ Groene bestemmingen (bos, natuur, overig groen) ☒ - grotendeels ☐ - deels ☐ - klein deel	☒ Visie buitengebied Specificeer regio: Zenne-Dijle-Pajottenland Specificeer wijze van afstemming: Deels overlap met Op te starten onderzoeken voorafgaand aan RUPs voor - Vallei IJse-Nellebeek-Koningsberg-Stokkembos; - Ijsevallei-Margijsbos; -Laanvallei-Rodebos (Acties nr.79,59 en 61 opgenomen in OUP);	☒ Provinciale natuurverbinding Specificeer: Onderlinge verbinding tussen complex van Kapucijnenbos en bossen IJse en Laan (Marnixbos, Kaalheide, Koningsberg, Stokkembos, Breembos, Momaarsthof) ☒ - grotendeels ☐ - deels ☐ - klein deel	☒ Andere Specificeer: - S-IHD rapport 9 "Zoniënwood" . Hierin wordt de verbinding Zoniënwood-Overijse-Stokkembos en de instandhouding van Vliegend hert in de omgeving van Overijse benadrukt. - De gemeente Overijse voorziet acties ter bescherming van het Vliegend hert.
Ten behoeve van volgende soort(en)	Vliegend hert				
Andere opmerkingen	Deze verbinding is eveneens van belang voor andere habitattypische soorten van de boshabitats 9120 en 9160 zoals de o.m. Boomarter en vleermuizen. De combinatie van kleine bosjes als stapstenen en KLE's als verbindingsselement is hiervoor interessant.				

INFORMATIEF